

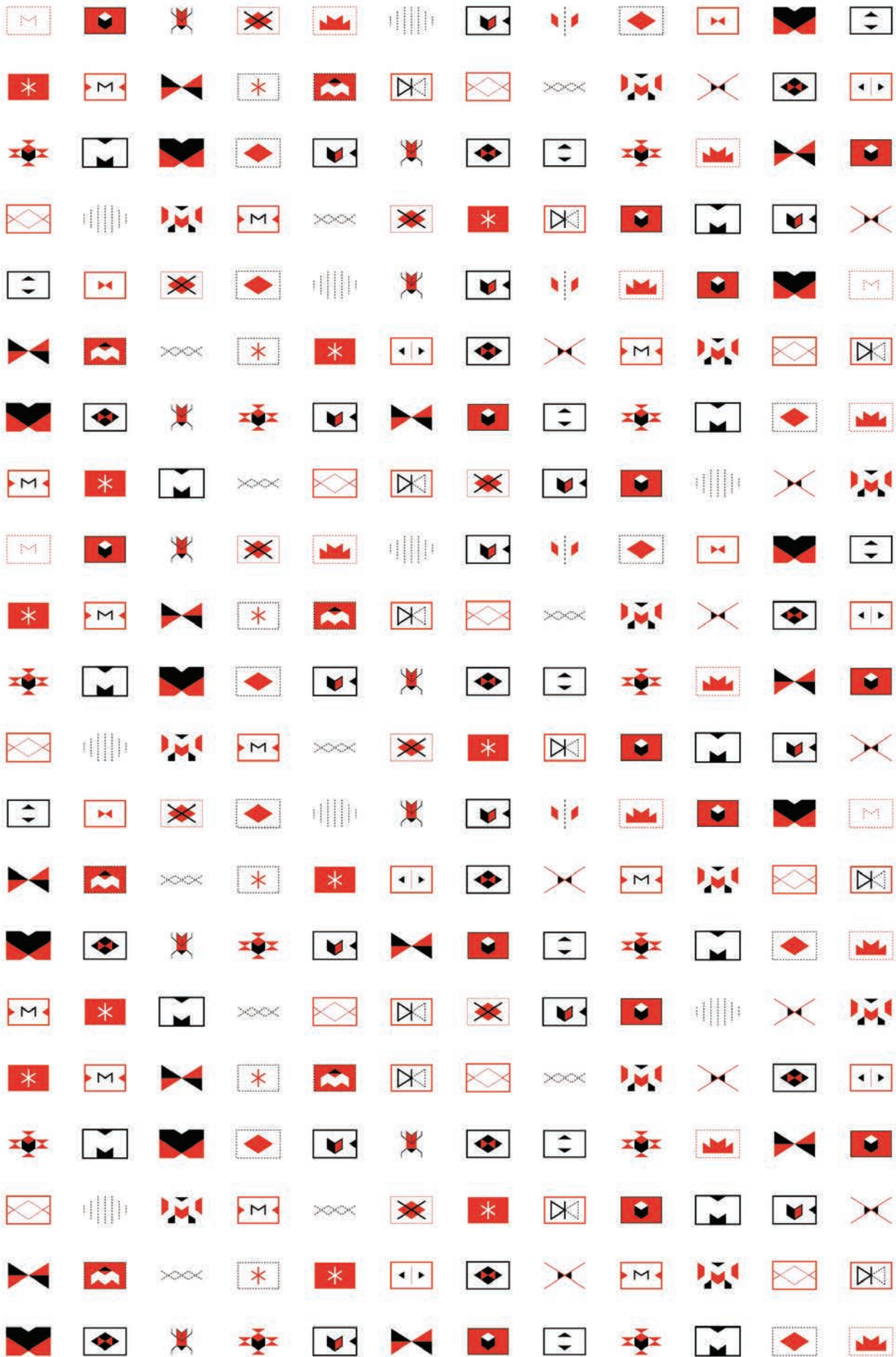
© RUDIVAN BEEK

M VAN
MUSEUM
LEUVEN

JAARVERSLAG 2016

M - Museum Leuven

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	7
2. MUSEALE EN KUNSTENWERKING	13
2.1 TENTOONSTELLINGEN EN PRESENTATIES	14
2.1.1 <i>Hedendaagse Kunst</i>	19
2.2 LEZINGEN, SYMPOSIA, GESPREKSAVONDEN EN ACTIVITEITEN IN EIGEN BEHEER	25
2.3 TER BESCHIKKING STELLING VAN ACCOMMODATIE AAN PARTNERS	26
2.3.1 <i>Ter beschikking stelling van accommodatie aan partners</i>	26
2.4 COLLECTIES	33
2.4.1 <i>Presentatie M-collectie</i>	33
2.4.2 <i>Prentenkabinet</i>	35
2.4.3 <i>Dossiertentoonstellingen</i>	36
2.4.4 <i>Inkomende langdurige bruiklenen</i>	36
2.4.5 <i>Schenkeningen, legaten en aankopen</i>	37
2.4.6 <i>Aankopen</i>	38
2.4.7 <i>Uitgaande bruiklenen en bruiklenen voor tentoonstellingen</i>	39
2.4.8 <i>Collectieregistratie</i>	40
2.4.9 <i>Restauraties en conserverende behandelingen</i>	42
2.4.10 <i>Depotbeheer</i>	46
2.4.11 <i>Samenwerking</i>	46
2.4.12 <i>Bibliotheek</i>	48
2.5 WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	49
2.5.1 <i>Onderzoek</i>	49
2.5.2 <i>Dienstverlening aan derden</i>	52
2.5.3 <i>Depotbezoeken</i>	52
2.5.4 <i>Ontsluiting</i>	53
2.5.5 <i>Publicaties en edities</i>	54
2.5.6 <i>Vertegenwoordiging staf</i>	55
2.6 LOKAAL KUNSTENBELEID	58
2.6.1 <i>Residenties</i>	59

3.	PUBLIEKSWERKING	61
3.1	COMMUNICATIE	62
3.1.1	<i>Corporate communicatie</i>	62
3.1.2	<i>Projectcommunicatie</i>	68
3.1.3	<i>Pers</i>	74
3.1.4	<i>Mediadeals</i>	81
3.1.5	<i>Projectcommunicatie</i>	81
3.1.6	<i>Peer communicatie</i>	82
3.1.7	<i>Innovatie</i>	84
3.2	PUBLIEKSBEMIDDELING - EN BEGELEIDING	85
3.2.1	<i>Publieksaanbod</i>	85
3.2.2	<i>Publieksbegeleiding</i>	94
3.2.3	<i>Publieksbegeleiding</i>	95
3.2.4	<i>Maatschappelijke projecten en doelgroepen</i>	98
3.3	BEZOEKERSCIJFERS EN PRIJZENBELEID	102
3.3.1	<i>Bezoekerscijfers van 2016</i>	102
3.3.2	<i>Het prijzenbeleid</i>	104
3.3.3	<i>Wervende kortingsacties</i>	104
3.4	M-BASSADEURS	106
3.4.1	<i>Ledenbestand 2016</i>	106
3.4.2	<i>M-bassadeursactiviteiten</i>	108
4.	ZAKELIJKE WERKING	111
4.1	FINANCIËN	113
4.1.1	<i>Prijssubsidies</i>	113
4.1.2	<i>Balans</i>	114
4.1.3	<i>Resultatenrekening</i>	114
4.1.4	<i>BBC: uitgaven en ontvangsten uit exploitatie</i>	114
4.2	PERSONEEL	116
4.2.1	<i>Organogram en bezetting</i>	116
4.2.2	<i>Cijfermatige analyse en verloop</i>	119
4.2.3	<i>Tijdelijke aanvullende krachten</i>	121
4.2.4	<i>Vrijwilligerswerking</i>	122
4.2.5	<i>Werving en selectie</i>	126
4.2.6	<i>Vorming, training en opleiding</i>	129
4.2.7	<i>Werknemerswelzijn</i>	132
4.2.8	<i>Interne communicatie</i>	133

4.3 INFRASTRUCTUUR	134
4.3.1 <i>Investerings in de onroerende infrastructuur</i>	134
4.3.2 <i>Technische ondersteuning</i>	134
4.4 DUURZAAMHEID EN ECOLOGIE	135
4.4.1 <i>Technische ingrepen</i>	135
4.4.2 <i>Recuperatie materialen</i>	135
4.4.3 <i>Ecoteam</i>	135
4.5 COMMERCIELE WERKING	136
4.5.1 <i>Commerciële zaalverhuur</i>	136
4.5.2 <i>Commercieel zaalhuur</i>	139
4.5.3 <i>M-Cenas</i>	143
4.5.4 <i>M – Museum Fonds</i>	144
4.5.5 <i>Barter deals</i>	145
4.6 DIGITALISERING	146
5. BESTUURLIJKE WERKING	149
5.1 DIRECTIECOMITÉ	150
5.2 RAAD VAN BESTUUR	151
5.3 ADVIESCOMITÉ	153
5.4 FUNDRAISINGCOMITÉ	154
6. BIJLAGEN	157
BIJLAGE 1 WEBSITESTATISTIEKEN 2016	158
BIJLAGE 2 OVERZICHT AANTAL PERSARTIKELS PER THEMA	161
BIJLAGE 3 BEZOEKERSCIJFERS 2016	200
BIJLAGE 4 JAARREKENING 2015	218

© LISANNEVALGAERTS

1. INLEIDING

2016 was op vele terreinen een uitzonderlijk jaar voor M-Museum Leuven. Er vonden een aantal bijzondere tentoonstellingen en projecten plaats, en tegelijkertijd werd er volop gewerkt aan de toekomst, in het bijzonder met het oog op de herinrichting en nieuwe opstelling van de collectie in 2017.

M mocht in 2016 een uitzonderlijk hoog bezoekersaantal verwelkomen. Zo'n 74.083 individuele bezoekers en 28.164 bezoekers in groep, waaronder een groeiend aantal scholengroepen, konden genieten van de 14 grote en kleine tentoonstellingen die het afgelopen jaar in M te zien waren. 18% van de bezoekers komt uit het buitenland, waarbij Nederland met 45% de spits afbijt. Hiermee timmert M verder aan zijn internationale uitstraling. Bovendien bereikte de M-Schatkamer van Sint-Pieter een piek van 20.513 bezoekers. Tot slot namen meer dan 55.961 personen deel aan diverse activiteiten.

In februari 2016 opende de tentoonstelling 'Hendrik De Clerck. Spindocor van Hendrik en Isabella', met als curator Katharina Van Cauteren. Naast schilderijen van Hendrick De Clerk, Bartholomeus Spranger, Maerten De Vos, Otto Van Veen, Peter Paul Rubens of Jan II Brueghel, werden er onder meer tekeningen van De Clerck en een 'Wunderkammer' getoond. Samen gaven ze een beeld van de ambitieuze leef- en denkwereld van de vroegmoderne vorsten en een fascinerende episode uit de geschiedenis van de Zuidelijke Nederlanden. Samen met de tentoonstelling verscheen het boek 'Politiek en schilderkunst. Hendrick De Clerck (1560-1630) en de keizerlijke ambities van de aartshertogen Albrecht en Isabella'.

Ook in 2016 werd er verder ingezet op nieuwe projecten waarin een transhistorisch insteek zichtbaar is. Zo vertrok de jonge Spaanse kunstenaar Oriol Vilanova voor zijn eerste museale solotentoonstelling 'At first sight' vanuit een verzameling postkaarten van kunstobjecten en toonde hij een collectie van museumvitruines. Lieve Blancquaert, de Gentse fotografe, trad in dialoog met de M-collectie, en plaatste haar foto's in de collectiezalen. Deze programmering, waarbij heden en verleden samengebracht worden, laat toe om met een frisse blik naar kunst van alle tijden te kijken. M bracht tevens een monografische overzichtstentoonstelling van de het werk van de Belgische-Oostenrijkse kunstenares Aglaia Konrad die in M voor het eerst de kans kreeg om de diversiteit van haar werk uitgebreid te tonen. In fotoreeksen, films en installaties bracht ze bestaande en een aantal gloednieuwe werken, naast een nieuwe monografie. In het najaar bracht M een de grote tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in samenwerking met KU[N]ST Leuven. Deze unieke tentoonstelling waaraan jarenlange voorbereiding en onderzoek vooraf ging, bracht een ongeziene selectie van topstukken samen. Veel topwerken waren voor de eerste keer te zien, zoals de Besloten Hofjes uit de Mechelse Gasthuiszusters. Met meer dan 80 topstukken uit collecties van musea over heel de wereld, was dit één van de grootste tentoonstellingen in M. Daarnaast kon de bezoeker in M in het kader het Utopia-najaar ook genieten van een tentoonstelling met de hedendaagse Frans-Marokkaanse kunstenares 'Yto Barrada' en de architectuur tentoonstelling 'EUtopia', i.s.m. Stad & Architectuur. Samen met de Commissie Actuele Kunst van de KU Leuven werd het hedendaagse kunstparcours op 5 locaties in de stad, 'Tracing the Future', opgezet, opnieuw gelinkt aan 'Utopia'.

Ook wil M jonge opkomende en relatief bekende namen uit het buitenland een eerste tentoonstelling in een niet-commercieel kader in België geven. Met Salla Tykkä en Mary Reid Kelley bracht M twee expo's waar het oeuvre van beide kunstenaars voor het eerst in België getoond werd.

In 2016 werd er verschillende trajecten opgestart met het oog op de herinrichting van het museum vanaf juni 2017, zoals rond signalisatie en publieksbegeleiding. In de opstelling 'Beelden uit Brugge', waar Middeleeuwse beeldhouwwerken uit onze de collectie naast beeldhouwwerken uit het Gruuthuusemuseum in Brugge werden geplaatst, werd er geëxperimenteerd met diverse labels die verschillende soorten informatie geven bij de beelden. Hier werd aan de bezoekers gevraagd om aan te duiden welke invalshoek het interessants voor hen was. De resultaten zullen meegenomen worden bij de nieuwe presentatie van de M-collectie.

Naast de tentoonstellingen had M in 2016 een gevarieerd aanbod van activiteiten. Tijdens de zomer zijn BAR|A|MUZE en M-idzomer, met respectievelijk 5.896 en 6.843 bezoekers, vaste waarden. In 2016 werd de tiende editie van Playground, een samenwerking tussen M en STUK, feestelijk geopend, met onder meer een samenwerking met kunstopleidingen in binnen- en buitenland. Playground bracht dit jaar opnieuw diverse performances, installaties en tentoonstellingen en trok voor deze editie een bijzonder groot internationaal professioneel publiek, waaronder gasten via een buitenlands bezoekersprogramma i.s.m. Kunstenpunt.

Bovendien trok M met een aantal projecten, waaronder Wereld van Herinnering, naar locaties buiten het museum. Onderzoek en reflectie staan ook centraal in het parrallelle, omkaderende programma van M. Er vonden in het totaal 24 reflectieve momenten in M plaats, onder de vorm van lezingen, symposia en gespreksmomenten.

In 2016 adviseerde M acht schenkingen en legaten positief voor opname in de collectie van de stad Leuven. Met de aankoop van het glasraam van Jan De Caumont, een belangrijke Leuvense glaskunstenaars werd er een hiaat in de glaskunstcollectie van M aangevuld.

Ook in 2016 zette M verder in op de nauwe samenwerking met Cera en de collectie die het beheert. De tentoonstelling 'Twisted strings', met werk van 8 kunstenaars uit de Cera-collectie, werd een publiekstrekker. Bijzonder hierbij was de samenwerking met de dienst publieksbegeleiding in de omkadering bij deze tentoonstelling. In 2016 startte M de advisering aan Cera voor nieuwe aankopen van hedendaagse Belgische kunst voor de collectie.

De communicatie aanwezigheid in binnen- en buitenlandse media, vakpers en social media zoals facebook, twitter en instagram steeg het afgelopen jaar. Eind 2016 stelde M zijn nieuwe website voor: een website die gebruiksvriendelijk wil zijn en informatief, maar daarnaast ook ruimte biedt voor filmpjes, foto's, links en verdieping.

Op 31 december 2016 waren er 51 medewerkers (in loondienst) waarvan 45 voltijdse medewerkers en 6 deeltijdse medewerkers. In 2016 startten 4 selectieprocedures voor een contract onbepaalde duur. Daarnaast werden 7 verkorte procedures opgestart. M werkt in 2016 met 171 vrijwilligers). De interesse van studenten om stage te doen in M blijft groot. Zij komen voornamelijk van universiteiten en hogescholen, maar ook centra voor volwassenonderwijs sturen hun leerlingen. M ontving 19 stagiairs.

In februari 2016 vertrok algemeen directeur Luc Delrue en werd Eva Witocx, afdelingshoofd hedendaagse kunst, aangesteld als algemeen coördinator van M met een tijdelijk mandaat om het directeurschap op te nemen. Zij werd in de afdeling hedendaagse kunst vervangen door Lore Van Hees. In het najaar werd een procedure opgesteld voor een nieuwe algemeen directeur voor M. In januari 2017 stelde de Raad van Bestuur Peter Bary aan als nieuwe algemeen directeur. Hij neemt de functie op vanaf 20 maart 2017.

M investeerde ook in 2016 in het optimaliseren van de interne werking, en maakte ook tijd voor reflectie en visieontwikkeling over het eigen beleid en toekomst. Na een eerdere aanzet, onder leiding van Luc Delrue, werkten de algemeen coördinator en afdelingshoofden aan een toekomstvisie voor het museum (visienota M3.0). Er vonden verschillende klankbordgroepen plaats met de Raad van bestuur en het Adviescomité, onder leiding van een externe procesbegeleider, om hier verder op te reflecteren.

Op zakelijk vlak getuigt M van een doorgedreven professioneel zakelijk beheer. Al voor het achtste jaar op rij worden de budgetten nauwgezet gerespecteerd zowel qua uitgaven als qua vooropgestelde inkomsten. Er werd een balanstotaal van 22.734.721,56 EUR en een boekhoudkundig verlies van 442.125,26 EUR genoteerd. In 2016 ontving M een subsidie binnen het Erfgoeddecreet ter waarde van 362.883,88 EUR en een subsidie binnen het Kunstendecreet van 281.040,74 EUR.

In september 2015 werd een nieuw dossier voor de periode 2017-2021 ingediend, voor de verderzetting van de structurele ondersteuning beeldende, hedendaagse kunst via het Kunstendecreet van de Vlaamse Gemeenschap. M kreeg hiervoor in 2016 een dubbel positief 'zeer goed' preadvies en de Vlaamse regering bevestigde vervolgens dat M voor deze nieuwe periode zal kunnen genieten van 392.700 EUR aan werkingssubsidies.

In 2016 werd er 174 ongeveer maal gebruik gemaakt van de infrastructuur van M. Vele gebruikers koppelen dit aan een bezoek aan het museum. De diversiteit van de bezoekers (van vakbonden over raden van bestuur van bedrijven tot ledenvergaderingen van socio-culturele verenigingen) komen op die manier in contact met het museum.

In oktober 2015 werd het M - Museum Fonds opgericht in de schoot van de Koning Boudewijnstichting (KBS). Dit laat M toe om financiële handgiften, legaten of schenkingen, testamentair of bij leven, te ontvangen op een meer gestructureerde manier. In september 2016 heeft M een communicatiecampagne

opgestart onder de noemer M-Life. Verzeker de toekomst van kunst. Dat laat geïnteresseerden toe om giften aan het museum te doen die fiscaal aftrekbaar zijn. Daarmee maakt M werk van aanvullende financiering. Er werd geïnvesteerd in een campagnebeeld door fotografe Frieke Janssen, een website waar online giften mogelijk zijn, brochures, mailings en zichtbaarheid in M zelf. Er werd gestimuleerd om via acties om 3 specifieke projecten van M te steunen ofwel de werking van M algemeen. De totale inkomst voor M-life voor 2016 bedroeg 27.923,5 EUR.

Op bestuurlijk vlak werd er stevig gewerkt. Het directiecomité vergaderde 24 keer en de raad van bestuur kwam 6 keer samen. We danken hierbij ook alle bestuurders voor hun engagement en inzet. Het adviescomité kwam 3 keer samen.

Vanaf 17 januari sluit M voor vier maand de deuren, om de complexe uitdagingen van de komende jaren aan te gaan.

Met dank aan de raad van bestuur van M

- ▶ Voorzitter: Mevr. Denise Vandevooort
- ▶ Ondervoorzitter: Dhr. Jeroen Vervloessem
- ▶ Mevr. Vera Billen
- ▶ Dhr. Hans Bracquené
- ▶ Mevr. Els Buelens
- ▶ Dhr. Noël Coninx
- ▶ Dhr. Steven Dusoleil
- ▶ Dhr. Piet Forger
- ▶ Dhr. Saïd El Khadraoui
- ▶ Dhr. Vital Geeraerts
- ▶ Mevr. Frieda Jans
- ▶ Dhr. Jan Schoolmeesters
- ▶ Mevr. Mieke Vandermotte
- ▶ Mevr. Mieke Wellens

© KATRIN KAMRAU

2. MUSEALE EN KUNSTENWERKING

2.1 TENTOONSTELLINGEN EN PRESENTATIES

Eigen producties

1	11-02-16 >> 15-05-16	HENDRICK DE CLERCK. SPINDOCTOR VAN ALBRECHT EN ISABELLA
2	29-04-16 >> 18-09-16	AGLAIA KONRAD <i>From A to K</i>
3	18-03-16 >> 05-06-16	ORIOLO VILANOVA <i>At First Sight</i>
4	24-06-16 >> 11-09-16	SALLA TYKKÄ
5	30-09-16 >> 17-01-17	YTO BARRADA
6	30-09-16 >> 08-01-17	MARY REID KELLEY

Samenwerkingen

1	17-09-15 >> 15-05-16	BEELDEN UIT BRUGGE
3	28-07-16 >> 31-07-16	M-IDZOMER
3	20-10-16 >> 17-01-16	EUTOPIA
2	21-10-16 >> 17-01-17	OP ZOEK NAAR UTOPIA
4	30-09-16 >> 20-11-16	TRACING THE FUTURE
5	17-11-16 >> 20-11-16	PLAYGROUND

HENDRICK DE CLERCK. SPINDOCTOR VAN ALBRECHT EN ISABELLA

11·02·16 >< 15·05·16

Hendrick de Clerck schildert voor zijn hoogadellijke opdrachtgevers, de aartshertogen Albrecht en Isabella, een tot de verbeelding sprekend oeuvre bij elkaar, variërend van imposante altaarstukken tot letterlijk briljante, juweelachtige mythologische werken. Hoe sierlijk en elegant deze voorstellingen op het eerste zicht ook mogen zijn: ze zijn veel méér dan fraaie muurdecoratie voor de vorstelijke residenties in de Nederlanden en daarbuiten. Ze zijn politieke propaganda avant-la-lettre.

De kunst van Hendrick De Clerck is kunst voor kenners, maar wie weet hoe haar te begrijpen, ziet een wereld voor zich open gaan. In De Clercks taferelen wordt aartshertog Albrecht zonder blikken of blozen geassocieerd met de zonnegod, terwijl de Infante Isabella er verschijnt als de wijze godin Minerva, de kuise Diana of de Maagd Maria zelf. Albrecht wordt Christus, de al-beheerser van de kosmos, die samen met zijn echtgenote een Duizendjarig Rijk zal inluiden, en een tijd van vrede en rechtvaardigheid. In De Clercks schilderijen is the sky letterlijk the limit.

Ceres, Venus en Bacchus © Privéverzameling Haboldt & Co., Paris and New York

Het vorstelijke oeuvre van de kunstenaar lijkt wel een catalogus van thema's en beeldmechanismen die de volgende eeuw zullen worden gebruikt door iedere zichzelf respecterende absolutistische vorst. Meer nog: impliciet of expliciet leven verschillende van deze topics en beeldstrategieën door tot op vandaag.

Curator

dr. Katharina Van Cauteren (Phoebus Foundation)

Bruikleengevers

België

- ▶ Anderlecht, Kerkfabriek Sint-Pieters-en-Guidokerk
- ▶ Antwerpen, Bernard Descheemaeker
- ▶ Antwerpen, Coll. Koning Boudewijn Stichting, in depot aan het Museum voor edelsmeedkunst, juwelen en diamant
- ▶ Antwerpen, Katoennatie, The Phoebus Foundation
- ▶ Antwerpen, Koninklijk museum voor Schone Kunsten
- ▶ Antwerpen, Rubenshuis
- ▶ Brussel, Groeningemuseum
- ▶ Brussel, Collectie Belfius Bank
- ▶ Brussel, Koninklijke Bibliotheek van België
- ▶ Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
- ▶ Brussel, Koninklijk Museum voor Kunst en Geschiedenis
- ▶ Leuven, KU Leuven, Universiteitsbibliotheek, Tabularium
- ▶ Luik, Musée des Beaux-Arts
- ▶ Opwijk, Sint-Pauluskerk
- ▶ Scherpenheuvel, Onze-Lieve-Vrouwebasiliek

Duitsland

- ▶ Kunstsammlungen der Veste Coburg
- ▶ Nürnberg, University Library of Erlangen
- ▶ Schloss Wolfegg, Kunstsammlungen der Fürsten zu Waldburg-Wolfegg

Frankrijk

- ▶ Parijs, Bibliothèque de l'Institut de France
- ▶ Parijs, Privécollectie
- ▶ Versailles, Bibliothèque municipale de Versailles

HENDRICK DE CLERCK. SPINDOCTOR VAN ALBRECHT EN ISABELLA

11-02-16 >> 15-05-16

Hendrick de Clerck schildert voor zijn hoogadellijke opdrachtgevers, de aartshertogen Albrecht en Isabella, een tot de verbeelding sprekend oeuvre bij elkaar, variërend van imposante altaarstukken tot letterlijk briljante, juweelachtige mythologische werken. Hoe sierlijk en elegant deze voorstellingen op het eerste zicht ook mogen zijn: ze zijn veel méér dan fraaie muurdecoratie voor de vorstelijke residenties in de Nederlanden en daarbuiten. Ze zijn politieke propaganda avant-la-lettre.

De kunst van Hendrick De Clerck is kunst voor kenners, maar wie weet hoe haar te begrijpen, ziet een wereld voor zich open gaan. In De Clercks taferelen wordt aartshertog Albrecht zonder blikken of blozen geassocieerd met de zonnegod, terwijl de Infante Isabella er verschijnt als de wijze godin Minerva, de kuis Diana of de Maagd Maria zelf. Albrecht wordt Christus, de al-beheersers van de kosmos, die samen met zijn echtgenote een Duizendjarig Rijk zal inluiden, en een tijd van vrede en rechtvaardigheid. In De Clercks schilderijen is the sky letterlijk the limit.

Het vorstelijke oeuvre van de kunstenaar lijkt wel een catalogus van thema's en beeldmechanismen die de volgende eeuw zullen worden gebruikt door iedere zichzelf respecterende absolutistische vorst. Meer nog: impliciet of expliciet leven verschillende van deze topics en beeldstrategieën door tot op vandaag.

Curator

dr. Katharina Van Cauteren (Phoebus Foundation)

Bruikleengevers

België

- ▶ Anderlecht, Kerkfabriek Sint-Pieters-en-Guidokerk
- ▶ Antwerpen, Bernard Descheemaeker
- ▶ Antwerpen, Coll. Koning Boudewijn Stichting, in depot aan het Museum voor edelsmeedkunst, juwelen en diamant
- ▶ Antwerpen, Katoennatie, The Phoebus Foundation
- ▶ Antwerpen, Koninklijk museum voor Schone Kunsten
- ▶ Antwerpen, Rubenshuis
- ▶ Brussel, Groeningemuseum
- ▶ Brussel, Collectie Belfius Bank
- ▶ Brussel, Koninklijke Bibliotheek van België
- ▶ Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
- ▶ Brussel, Koninklijk Museum voor Kunst en Geschiedenis
- ▶ Leuven, KU Leuven, Universiteitsbibliotheek, Tabularium
- ▶ Luik, Musée des Beaux-Arts
- ▶ Opwijk, Sint-Pauluskerk
- ▶ Scherpenheuvel, Onze-Lieve-Vrouwebasiliek

Duitsland

- ▶ Kunstsammlungen der Veste Coburg
- ▶ Nürnberg, University Library of Erlangen
- ▶ Schloss Wolfegg, Kunstsammlungen der Fürsten zu Waldburg-Wolfegg

Frankrijk

- ▶ Parijs, Bibliothèque de l'Institut de France
- ▶ Parijs, Privécollectie
- ▶ Versailles, Bibliothèque municipale de Versailles

Nederland

- ▶ Amsterdam, Rijksmuseum

Jan Gossaert, Portret van een meisje met een armillarium (prinses Dorothea van Denemarken), ca. 1530, National Gallery Londen © National Gallery Londen

- ▶ Amsterdam, Salomon Lilian Dutch Old Master Paintings

Oostenrijk

- ▶ Graz, Universalmuseum Joanneum, Alte Galeria

OP ZOEK NAAR UTOPIA

21·10·16 >< 17·01·17

Leuven, december 1516. Op de hoek van de huidige Naamsestraat en Standonckstraat haalt drukker Dirk Martens het eerste exemplaar van Utopia van de pers. ‘Een gouden boekje, niet minder heilzaam dan grappig, over de ideale republiek en over het nieuwe eiland Utopia’, zo luidt de ondertitel. Vijfhonderd jaar later spreekt de ideale staat die de Engelse politicus en Europese humanist Thomas More in zijn werk beschrijft nog steeds tot de verbeelding.

Utopia is een mijlpaal, een nieuw tijdperk voor het Europese denken. Centraal staat de eeuwenoude droom van menselijk geluk en de zoektocht naar een betere wereld. Het is een zoektocht naar kennis, rijkdom en macht: een bijna onuitputtelijke inspiratiebron voor kunstenaars en wetenschappers in het begin van de renaissance. In Op zoek naar Utopia maak je kennis met de wereld van More en zijn vrienden, met de idealen en droombeelden die toen door de hoofden van kunstenaars speelden, met het verlangen naar verre horizons en met het web van nieuwe wetenschap dat geduldig over de werkelijkheid heen werd geweven. Schitterende werken van 15de- en 16de-eeuwse topkunstenaars als Quinten Metsys, Hans Holbein, Jan Gossaert en Albrecht Dürer worden samengebracht in een spannend en intrigerend verhaal. Ze tonen de grenzeloze verbeelding van een ideale wereld.

Tentoonstelling van KU[N]ST Leuven, het samenwerkingsverband van de stad Leuven, de KU Leuven, Illuminare - Studiecentrum voor Middeleeuwse Kunst en M - Museum Leuven

Curator Jan Van der Stock (KU Leuven, Illuminare – Studiecentrum voor Middeleeuwse Kunst)

Bruikleengevers

België

- ▶ Antwerpen, MAS | Museum aan de Stroom
- ▶ Antwerpen – UNESCO Werelderfgoed, Museum Plantin-Moretus/Prentenkabinet
- ▶ Antwerpen, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten
- ▶ Brussel, Koninklijke Bibliotheek van België
- ▶ Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
- ▶ Sint-Baafskapittel
- ▶ Gent, Museum voor schone Kunsten
- ▶ Gent, Universiteitsbibliotheek
- ▶ Leuven, M-Museum Leuven
- ▶ Leuven, KU Leuven, Universiteitsbibliotheek
- ▶ Mechelen, Stedelijke Musea Mechelen

Duitsland

- ▶ Berlin, Staatliche Museen zu Berlin – Kupferstichkabinett
- ▶ Dresden, Staatliche Kunstsammlungen Dresden - KupferstichKabinett
- ▶ Frankfurt am Main Städel Museum
- ▶ Museum Lüneburg
- ▶ München, Bayerisches Nationalmuseum
- ▶ Oldenbuge, Landesmuseum für Kunst und Kulturgeschichte Oldenburg
- ▶ Ludwigshafen, Wilhelm-Hack-Museum

Frankrijk

- ▶ Colmar, Musée d’Unterlinden
- ▶ Douai, Musée de la Chartreuse
- ▶ Ecoen, Musée national de la Renaissance
- ▶ Paris, Bibliothèque nationale de France

- ▶ Rouen, Musée départemental des Antiquités

Italië

- ▶ Milaan, Museo Poldi Pezzoli
- ▶ Rome, Gallerie Nazionali di Arte Antica di Roma
- ▶ Venetië, Gallerie dell'Accademia di Venezia

Nederland

- ▶ Amsterdam, Rijksmuseum
- ▶ Den Haag, Koninklijke Bibliotheek
- ▶ Den Haag, Museum Meermanno
- ▶ Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen

Oostenrijk

- ▶ Innsbruck, KHM-Museumsverband, Schloss Ambras Innsbruck
- ▶ Wenen, Kunsthistorisches Museum Wien, Kunstammer

Portugal

- ▶ Lissabon, Caixa Geral de Depósitos, (in bruikleen aan Museu Nacional de Arte Antiga)

Spanje

- ▶ Madrid, Fundación Lázaro Galdiano
- ▶ Madrid, Museo Arqueológico Nacional
- ▶ Museo de América
- ▶ Madrid, Patrimonio Nacional
- ▶ Toledo, Cabildo Catedral Primada

Tsjechië

- ▶ Brno, The Moravian Gallery

Verenigd Koninkrijk

- ▶ London, Royal Collection Trust / Her Majesty Queen Elizabeth II
- ▶ London, The British Library
- ▶ London, The National Gallery
- ▶ London, National Portrait Gallery
- ▶ London, The Schorr Collection
- ▶ London, The Weiss Gallery
- ▶ Oxford, The Ashmolean Museum

Verenigde Staten

- ▶ Tucson, University of Arizona, Museum of Art
- ▶ Illinois, Adler Planetarium & Astronomy Museum, Chicago
- ▶ Los Angeles, The J. Paul Getty Museum
- ▶ New York, The Metropolitan Museum of Art

Zweden

- ▶ Göteborg, The Röhsska Museum

Zwitserland

- ▶ Genève, De Jonckheere

Privécollecties uit Grimbergen, Hasselt, Waasmunster (België), Bilthoven (Nederland), Parijs (Frankrijk).

2.1.1 HEDENDAAGSE KUNST

2.1.1.1 GROTE TENTOONSTELLINGEN

AGLAIA KONRAD

From A to K

29·04·16 >< 18·09·16

Zaalzicht van de tentoonstelling Yto Barrada © Yto Barrada | Foto: Dirk Pauwels

M organiseert jaarlijks een grote monografische tentoonstelling van een Belgische kunstenaar. In het verleden werkte het museum reeds samen met Jan Vercruyse, Philippe Van Snick, Dirk Braeckman, Geert Goiris en Patrick Van Caekenbergh. M kiest voor kunstenaars die internationaal bekend zijn, maar in eigen land recent geen grote tentoonstelling hielden. De focus ligt telkens op het tonen van een overzicht én het creëren van nieuw werk.

Aglaia Konrad (°1960, Salzburg) onderzoekt al meer dan twintig jaar stedelijke ruimtes over de hele wereld, van São Paulo en Caïro tot Peking, Dakar en Chicago. Met haar werk bevraagt Konrad

de stad en haar moderniteit, zoomt ze in op bijzondere gebouwen, bestudeert ze de manier waarop steden transformeren en tast ze de grenzen af tussen sculptuur, architectuur en fotografie.

Konrad onderzoekt welke rol fotografie kan spelen in het capteren van de gebouwde wereld rondom ons. Hoe kan architectuur in beeld worden gebracht en ervaren? En op welke manier wordt het tentoongesteld? Konrads interesse voor gebouwen en urbanisatie kreeg in *From A to K* weerslag in foto's, films en installaties. Ze toonde onder meer een nieuwe film over een villa aan het Gardameer, de fotoreeksen *Zweimal Belichtet* en *Shaping Stones*. Konrad maakte ook een nieuw werk voor de ingang van het museum. In de laatste zaal bracht Aglaia Konrad samen met Suchan Kinoshita, Olivier Foulon, Jörg Franzbecker, Kris Kimpe, Willem Oorebeek, Eran Schaerf en Walter Swennen het tentoonstellingsexperiment TOKONOMA. Bij de tentoonstelling verscheen ook een nieuw kunstenaarsboek *Aglaia Konrad From A to K*. Dit was gebaseerd op een idee van de kunstenaar en geredigeerd door Emiliano Battista en Stefaan Vervoort. Het boek is ontwikkeld en vormgegeven als een encyclopedie aan de hand van een alfabetische lijst termen. De publicatie biedt een genereuze selectie aan hiertoe ongepubliceerd beeldmateriaal. *From A to K* bevat essays en persoonlijke getuigenissen van onder andere Friedrich Achleitner, Hildegund Amanshauser, Elke Couchez en Penelope Curtis. De publicatie werd uitgegeven door Koenig Books, Keulen.

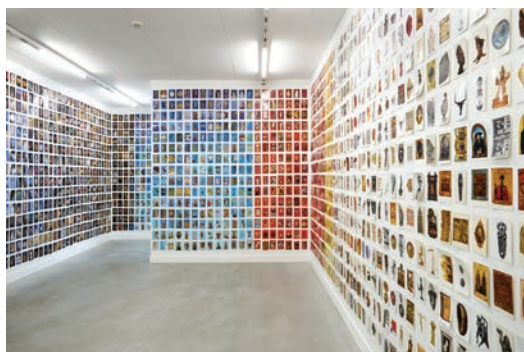
Curator

Eva Wittocx

2.1.1.2 MIDDELGROTE TENTOONSTELLINGEN

YTO BARRADA

30-09-16 >< 17-01-17

Zaalzicht van de tentoonstelling Oriol Vilanova. At First Sight © Oriol Vilanova | Foto: Dirk Pauwels

Het werk van de Frans-Marokkaanse kunstenaar Yto Barrada reeds tentoongesteld op verschillende plaatsen zoals Tate Modern (Londen), MoMA (New York), The Renaissance Society (Chicago), Witte de With (Rotterdam), Haus der Kunst (München), Centre Pompidou (Parijs), Whitechapel Gallery (Londen) en op de Biënnale van Venetië (2007 en 2011). In M toonde Yto Barrada voor het eerst een overzicht van haar werk aan het Belgische publiek.

Haar tentoonstelling bouwde verder op haar recente werk over fossiele vondsten, paleontologie, museologie en natuurgeschiedenis in Marokko. Miljoenen jaren geleden was de huidige Sahara een tropisch paradijs, met een rijke vegetatie, meren en een rivier zo breed als de Donau met

vissen van wel drie meter lang. Vandaag is deze barre streek tussen het Marokkaanse Atlasgebergte en de woestijn de locatie van een hele nijverheid rond de opgraving, het prepareren, vervalsen en verkopen van fossielen.

Aan de hand van video's, installaties en fotografie ging de tentoonstelling in op verschillende thema's waaronder verbeeldingskracht, humor, spel en creativiteit, vormen van herinnering, 'authenticiteit' en traditie. De technieken van afdrucken en verven, van effecten en kleuroverdracht die gebruikt worden in de kunstwerken dragen ook minder tastbare ideeën in zich. In samenwerking met M creëerde Yto Barrada een nieuw werk Salon géologique. Deze tentoonstelling maakte deel uit van het kunstencursus Tracing the Future.

Curatoren

- ▶ Stéphane Symons
- ▶ Hilde Van Gelder
- ▶ Eva Wittocx

Bruikleengevers

- ▶ Hamburg, Galerie Sfeir-Semler
- ▶ Londen, The Pace Gallery Limited

2.1.1.3 JONGE KUNSTENAARS / PROJECTRUIMTE

ORIOLO VILANOVA

At First Sight

18-03-16 >< 05-06-16

Jaarlijks brengt M drie kleinschaligere tentoonstellingen met het werk van opkomende kunstenaars. Zo toonde M in het voorjaar van 2016 de eerste solotentoonstelling in België van Oriol Vilanova (°1980, Spanje) waarin verschillende installaties op maat van de zalen te zien waren. Oriol Vilanova leeft en werkt sinds enkele jaren in Brussel. Zijn werk was eerder al te zien in verschillende internationale instellingen zoals Nottingham Contemporary (Engeland, 2013), het MACBA in Barcelona (Spanje, 2012) of het Palais de Tokyo in Parijs (Frankrijk, 2012). In 2015 was hij laureaat van de prijs Art'contest. Vilanova's werk wordt vertegenwoordigd door de Spaanse galerie Parra & Romero, Madrid/Ibiza.

In *At first sight* vertrok Vilanova vanuit de context van M als museum dat een kunstcollectie beheert. Aan de hand van installaties met tentoonstellingsmeubilair en postkaarten probeert hij de mechanismen bloot te leggen waarmee musea verhalen proberen te construeren. Impliceert tentoonstellen enkel het presenteren? Of kan het net iets verbergen?

In zijn installaties, performances en teksten gaat Oriol Vilanova op zoek naar de eigenheid maar ook de paradoxen van cultuur. Deze interesse uit zich onder meer in een enorme collectie postkaarten die vaak aan de basis ligt van zijn werk. Sinds jaren koopt hij deze massaproducten op rommelmarkten. Bij de keuze laat hij zich leiden door toeval, herhaling of intuïtie waardoor iedere kaart binnen zijn verzameling uniek wordt. Dankzij een hoogsteigen classificatiesysteem weet Vilanova bovendien verbanden te leggen en betekenis te genereren die verder reiken dan wat op het eerste gezicht te zien is.

Curator

Valerie Verhack

Bruikleengevers

- ▶ Antwerpen, De Singel
- ▶ Brussel, Koninklijk Museum voor Kunst en Geschiedenis
- ▶ Brussel, Koninklijk Museum voor Natuurwetenschappen
- ▶ Schaarbeek, Maison des arts

SALLA TYKKÄ

24-06-16 >< 11-09-16

Salla Tykkä kreeg internationale bekendheid tijdens de Biënnale van Venetië in 2001 met haar videowerk *Lasso* en toonde haar werk internationaal zowel in groeps- als solotentoonstellingen. In België was haar werk al te zien in het SMAK in Gent. Voor M maakte Salla Tykkä een totaalinstallatie van drie video's: twee oudere films *Lasso* (2000) en *Giant* (2013) en het recente werk *Retrospective* (2015) in combinatie met fotografisch werk. Deze totaalinstallatie zag de kunstenaar als een reflectie op haar eigen werk.

Zaalzicht van de tentoonstelling Salla Tykkä | Foto: 2016 Katrin Kamrau / www.document-architecture.com

De films van Tykkä zijn gebalde momenten in de tijd. Deze momenten tonen ons de kracht van beelden en het effect dat die op ons hebben. De ongewone situaties in haar films zijn vaak historisch of psychologisch geladen. De beelden van een man die in zijn woonkamer een lasso draait of van jonge topturners die uren trainen in een sportzaal, grijpen terug naar westerns of naar propagandafilms uit het communistische Roemenië. Tykkä's dramatische en filmische montage is suggestief en ook het samenspel van beeld en geluid roept emoties op bij de toeschouwer. Haar films laten geen eenduidige lezing toe; ze zijn realistisch maar tegelijkertijd vluchtig en gelaagd als dromen. Tegenstellingen als kijken en bekeken worden en het contrast tussen droom en werkelijkheid staan centraal in haar werk.

Curator

Eva Wittocx

MARY REID KELLEY

30-09-16 >< 08-01-17

De Amerikaanse kunstenares Mary Reid Kelley (1979, Verenigde Staten) leeft en werkt samen met haar partner Patrick Kelley in Olivebridge, New York. Voor M werkte ze een tentoonstelling uit rond haar meest recente videowerk en in het kader van Playground bracht ze de performance *This is Offal*. Voor M, exposeerde ze recent in het Hammer Museum Los Angeles (2015), de Neuer Kunstverein Wien in Wenen (2014) en het Boston Institute for Contemporary Art (2013). In 2016 won ze de Baloise Art Prize voor haar laatste film *This is Offal* en de zogenaamde Genius Award voor haar hele oeuvre. Terzelfdertijd als haar tentoonstelling in M Leuven, was in Kunsthalle Bremen A Marquee Piece of Sod. The WWI films of Mary Reid Kelley te zien. Beide tentoonstellingen waren complementair en toonden zo voor het eerst het volledige video oeuvre van Mary Reid Kelley in Europa.

Het videowerk van Mary Reid Kelley, een samenwerking met haar partner Patrick Kelley, houdt het midden tussen teken- en schilderkunst, stop-motion animatie, performance en poëzie. Haar films gaan terug op specifieke historische gebeurtenissen en culturele fenomenen. Ze vormen de aanleiding om thema's te onderzoeken zoals vrouwelijke identiteit, seksualiteit en vergankelijkheid. Mary Reid Kelley speelt bijna alle personages in haar video's zelf. Ook schrijft ze haar eigen poëtische scripts en ontwerpt ze de kostuums, props en decors aan de hand van tekeningen en schilderijen. Zo creëert ze een hoogsteigen zwart-witte visuele identiteit en een artificiële, parallelle wereld.

Zaalzicht van de tentoonstelling Mary Reid Kelley © Mary Reid Kelley | Foto: Dirk Pauwels

In haar eerste Belgische solotentoonstelling bracht Mary Reid Kelley vier recente video's samen met tekeningen, foto's en props. *The Syphilis of Sisyphus* (2011) over een 19de-eeuwse Parijse prostituee is te zien naast de videotrilogie over de antieke mythe van de minotaurus: *Priapus Agonistes* (2013), *Swinburne's Pasiphae* (2014) en *The Thong of Dionysos* (2015).

Curator
Valerie Verhack

Bruikleengever

- ▶ Londen, Pilar Corrias

2.1.1.4 SAMENWERKINGEN

BEELDEN UIT BRUGGE

17-09-15 >< 15-05-16

Het Gruuthusemuseum in Brugge is tot eind 2017 gesloten voor restauratie en herinrichting. Een dertigtal laatmiddeleeuwse sculpturen vinden een tijdelijk onderkomen in M, in de tentoonstelling *Beelden uit Brugge*, waar ze kunnen worden bewonderd naast een dertigtal sculpturen uit dezelfde periode uit de M-collectie. De tentoonstelling toont de vele gezichten en het vakmanschap van de laatmiddeleeuwse sculptuur. Sculpturen met religieuze thema's kregen een plek in kerken, abdijen en kloosters, maar ook in stadhuizen, gerechtsgebouwen en privéwoningen. Brabantse, Vlaams en zelfs Keulse en Utrechtse pareltjes geven samen een verfijnd overzicht van de laatgotisch beeldhouwkunst (1350-1550). De lezende Madonna van Adriaen van Wesel, de Heilige Michael en de draak, het unieke zilveren gerechtigheidshoofdje en twee geknielde engelen zijn enkele toppers die overkomen uit de Brugse collectie. Hoogtepunten uit de M-collectie zijn twee recent verworven beeldhouwwerken die pas gerestaureerd werden: het nooit eerder vertoonde huisretabel met het huwelijk van Anna en Joachim en het zestiende-eeuwse houten Christusbeeld 'Ecce Homo' van Jan Borman.

'Beelden uit Brugge' is een proefopstelling. De tentoonstelling kadert in de voorbereidingen voor een nieuwe presentatie van de M-collectie vanaf mei 2017. In deze proefopstelling wordt geëxperimenteerd met de verschillende soorten informatie die je via labels te weten kunt komen. Elk label heeft een aparte invalshoek. Via iPads of een gastenboek worden bezoekers bevraagd over welke soort informatie ze het liefst aangereikt krijgen in een label.

Tentoonstelling i.s.m. het Gruuthusemuseum Brugge

Curator
Marjan Debaene

Bruikleengever

- ▶ Brugge, Gruuthusemuseum

TRACING THE FUTURE

30·09·16 >< 20·11·16

Is Thomas More's Utopia nog een inspiratiebron voor kunstenaars vandaag? Deze vraag stond centraal in het hedendaagse kunstencours Tracing the Future. Deze groepstentoonstelling is een samenwerking tussen de Commissie Actuele Kunst van de KU Leuven en M - Museum Leuven en werd georganiseerd in het kader van het Leuvense stadsbrede festival 500 Utopia. Vier maanden lang lag de focus in Leuven op de 500ste verjaardag van de druk van het boek 'Utopia'. Naast de 'Op zoek naar Utopia' tentoonstelling in M, met een focus op tijdsperiode van Thomas More bracht Tracing the Future Utopia in het heden. Aan de hand van films en installaties toonde de tentoonstelling de ecologische, politieke en sociale impact van hedendaagse utopieën. Zij laten het succes maar ook het falen zien van de zoektocht naar de ideale wereld. Zowel onhaalbare utopieën uit het verleden als actuele thema's worden onder de aandacht gebracht.

Tacing the Future toonde op vijf locaties in Leuven het werk van Yto Barrada, Ursula Biemann & Paulo Tavares, The Otolith Group, Allan Sekula, Martin Le Chevallier en Adrien Tirtiaux.

Curatoren

- ▶ Stéphane Symons
- ▶ Hilde Van Gelder
- ▶ Eva Wittocx

ADRIEN TIRTIAUX, BOVEN DE MUUR (2016)

Stadspark | Leuven

De uitzonderlijke installatie van Adrien Tirtiaux (°1980, Brussel) verbond het vrij toegankelijke stadspark met enkele privé-tuinen van de Vlamingenstraat. Als toeschouwer werd je uitgenodigd het kunstwerk te betreden, en kon je via trappen, bruggen en platformen soms tot in iemands tuin wandelen. Deze installatie werd gemaakt met steun van de Vlaamse Overheid.

Installatiezicht 'Boven de muur' van Adrien Tirtiaux | Foto: Dirk Pauwels

ARTIN LE CHEVALLIER, MÜNSTER (2016)

KADOC | Vlamingenstraat 39, Leuven

De nieuwe film *Münster* Martin Le Chevallier vertrekt van de herovering van de stad die bezet is door de anabaptisten (wedergedoopten) en staat stil bij de relatie tussen religie, politiek en geweld. De dubbele filminstallatie was een theatrale pastiche van een historische gebeurtenis en stelt vragen met een universele relevantie.

URSULA BIEMANN & PAULO TAVARES, FOREST LAW (2014)

KADOC | Vlamingenstraat 39, Leuven

Forest Law van Ursula Biemann en Paulo Tavares analyseert een conflict dat woedt in de olie- en ertsrijke regio aan de grens met het Amazonewoud in zuidelijk Ecuador. Het gebied is wat betreft biodiversiteit één van de rijkste gebieden ter wereld. Het staat momenteel onder zware druk door de ontginningsactiviteiten van oliemaatschappijen als Chevron en Texaco. Naast videomateriaal toonden Biemann & Tavares onder meer archiefdocumenten, kaarten, foto's en bodemstalen.

THE OTOLITH GROUP, MEDIUM EARTH (2013)

Universiteitsbibliotheek KU Leuven | Monseigneur Ladeuzeplein 21, Leuven

“Who does the earth think it is?” Dit vraagt de voice-over zich af in *Medium Earth*. Deze vraag insinueert dat de mens in staat is om het wezen en de diepste gedachten van de natuur te vatten. De video toont beelden van uitgestrekte woestijngebieden van Zuid-Californië. We zien rotswanden en weidse valleien. Achter deze natuurpracht gaat echter een wilde geschiedenis van op elkaar inwerkende tektonische aardplaten schuil.

ALLAN SEKULA, MINING SECTION (BUREAU DES MINES)

Anatomisch Theater | Minderbroedersstraat 52, Leuven

In 2005 reist de Amerikaanse kunstenaar, schrijver, criticus en activist Allan Sekula (1951-2013) naar Leuven om bij te dragen aan een grote tentoonstelling gewijd aan de Belgische kunstenaar Constantin Meunier (1831-1905). De dialoog met Meunier zal verderlopen in wat Sekula's laatste werk zou worden: het open en onvoltooide *Ship of Fools / The Dockers' Museum* (2010-2013). Dit werk maakt deel uit van de collectie van het M HKA, Museum van Hedendaagse Kunst in Antwerpen.

Ship of Fools bestond uit 33 ingelijste foto's en 2 dia projecties, beelden die door Sekula tussen 1998-2010 tijdens zeereizen zijn gemaakt, terwijl *The Dockers' Museum* ca. 1250 artefacten omvatte die zich op metonymische wijze tot de wereld van zeelieden en havenarbeiders verhouden.

PLAYGROUND

17·11·16 >> 20·11·16

Playground is een samenwerking tussen M en STUK, en focust zich op het raakvlak tussen beeldende kunst en podiumkunsten. Voor de tiende editie van het festival bracht Playground een diversiteit aan voorstellingen en toonde experiment in de vorm van installaties, tekst, film, sculptuur, architectuur, choreografie of een combinatie. Het jaarlijkse festival situeert zich binnen een internationale context en gaat samenwerkingen aan met buitenlandse organisaties. Met dit festival richt M zich zowel naar een breed publiek als naar een professioneel publiek geïnteresseerd in performance, theater en installaties.

De Amerikaanse kunstenaar Mary Reid Kelley was in het festival aanwezig met zowel een tentoonstelling in M als met een live performance in STUK. In M bracht Playground gedurende vier dagen een overzicht van doorlopende installaties en voorstellingen. De Belgisch-Nederlandse kunstenaar Paul Hendrikse bracht een nieuwe doorlopende voorstelling op maat van M. De Nieuw Zeelandse kunstenaar Marnie Slater bracht een voorstelling die begrippen als vriendschap, taal en gender bevroeg. M bracht een heropvoering van een performance uit de 1983, *Aeromatic Art Project*, van de Belgische kunstenaar Hugo Roelandt, in combinatie met een symposium over zijn werk. Anna Barham (UK) vroeg het publiek aan te sluiten bij een van haar leeskringen, waar je in gesprek ging met een spraakherkenningscomputer. Alex Reynolds maakte een alternatieve audiotour in samenwerking met een publieksbewaker van M doorheen de collectiezalen. De Franse kunstenaar Alex Cecchetti nam bezoekers mee doorheen een alternatieve rondleiding waarin storytelling, stand-up comedy en opera elkaar doorkruisten.

Marge Monko © Robin Zenner

Andere deelnemende kunstenaars aan deze editie van het jaarlijkse Playground festival waren: Liz Santoro & Pierre Godard; Israel Galvan, Pedro G. Romero & Filiep Tacq; Emily Mast; Lisa Vereertbrugghen; Marge Monko; Benjamin Verdonck; Dora Garcia; Sarah van Lamsweerde; Michael Portnoy en Nastio Mosquito. Speciaal voor deze verjaardagseditie lanceerde Playground een oproep naar de verschillende kunstopleidingen in binnen- en buitenland die het festival de afgelopen 10 jaar bezochten. Zij konden een voorstel doen voor een project op maat van Playground. Tijdens Playground Platform presenteerde een aantal studenten hun voorstelling.

Playground maakt deel uit van Corpus, een netwerk van partnerinstellingen die een interesse en engagement voor live performance delen: Bulegoa z/o Bilbao; CAC Vilnius; If I Can't Dance, I Don't Want To Be Part Of Your Revolution, Amsterdam; KW Berlin; Tate Modern, Londen.

2.2 LEZINGEN, SYMPOSIA, GESPREKSAVONDEN EN ACTIVITEITEN IN EIGEN BEHEER

	DATUM	AFDELING M	SOORT ACTIVITEIT / TITEL	SAMENWERKING*	SPREKERS*
1	18-02-16	Hedendaagse kunst	Lezing Sarah Morris		Hans Martens
2	03-03-16	Hedendaagse kunst	Filmvertoning Sarah Morris: Dior and I		
3	10-03-16	Hedendaagse kunst	Lezing Sarah Morris		Eric Corijn
4	17.03.16	Hedendaagse kunst	Artist talk Oriol Vilanova		Oriol Vilanova, Antoine Marchand
5	24.03.16	Hedendaagse kunst	Lezing SLAC: Hans Op de Beeck	SLAC LEUVEN	Hans Op de Beeck
6	12.05.16	Hedendaagse kunst	Symposium: The Transhistorical Museum	Frans Hals Museum, De Hallen Haarlem	Eva Wittocx, Nicola Setari, Ruth Noack, Hendrik Folkerts, Penelope Curtis, Emilie Gordenker, Ronald Van de Sompel, Ann Demeester, Kate Forde, Hilde Van Gelder, Xander Karskens
7	19-05-16	Hedendaagse kunst	Lezing Aglaia Konrad		Hilde Heynen
8	21-05-16	Hedendaagse kunst	IKT-congres	IKT	Julia Draganovic, Emmanuel Lambion, Eva Wittocx
11	26-05-16	Hedendaagse kunst	Boekpresentatie Aglaia Konrad		Stefaan Vervoort, Emiliano Battista, Bart Verschaffel, Aglaia Konrad
12	15-09-16	Hedendaagse kunst	Lezing SLAC: Aglaia Konrad	SLAC Leuven	Aglaia Konrad
13	11-10-16	Hedendaagse kunst	Lezing Tracing the Future	KU Leuven	TJ Demos
14	13-10-16	Hedendaagse kunst	Lezing Tracing the Future	KU Leuven	Amie Siegel
15	27.10.16	Oude kunst	Lezing 'Waar is Utopia? Thomas More, een eiland, een boek'	KU[N]ST Leuven vzw	Jan Papy
16	29.10.16	Oude kunst	Lezing 'Het verhaal van de curator'	KU[N]ST Leuven vzw	Jan Van der Stock
17	03-11-16	Hedendaagse kunst	Lezing Tracing the Future	KU Leuven	Adrien Tirtiaux, Wouter Hillaert
18	10-11-16	Hedendaagse kunst	Lezing Tracing the Future	KU Leuven	Martin Le Chevallier

19	22·11·16	Oude Kunst	Colloquium 'Beyond the image. Fostering visual literacy for museum visitors'	ENVIL	Peter Carpreau, Luc Goderie, Yoon Kang-O'Higgins, Brian Kennedy, Lode Vermeersch, Sofie Vermeire, Ernst Wagner
20	23·11·16	Oude Kunst	Studiedag ARDS. Middeleeuwse Beeldhouwkunst: Medieval sculpture production centres	Suermondt-Ludwig Museum Aachen	Peter Carpreau, Peter van den Brinck, Michael Rief, Emilio Ruiz de Arcaute Martínez, Denise Borlée, Christel Theunissen, Aleth Lorne, Julia Trinkert, Olga M. Hajduk, Marjan Debaene
21	24·11·16	Oude kunst	Lezing 'De besloten tuin als artistieke vrijplaats. Het onderzoek naar een bijzonder erfgoed in de Lage Landen'	KU[N]ST Leuven vzw	Barbara Baert
22	03·12·16	Oude kunst	Lezing 'Het verhaal van de curator'	KU[N]ST Leuven vzw	Jan Van der Stock
23	08·12·16	Oude kunst	Lezing 'De wetenschappelijke instrumenten'	KU[N]ST Leuven vzw	Koenraad Van Cleempoel
24	22·12·16	Oude kunst	Gesprek 'Utopie nu; te veraf of te dichtbij? Een gesprek met Frank Albers & Francis Smets'		Frank Albers, Francis Smets

2.3 TER BESCHIKKING STELLING VAN ACCOMMODATIE AAN PARTNERS

2.3.1 TER BESCHIKKING STELLING VAN ACCOMMODATIE AAN PARTNERS

2.3.1.1 ZAALGEBRUIK DOOR DIENSTEN VAN DE STAD LEUVEN

	DATUM	DIENST	ACTIVITEIT	INKOMSTEN
1	19·01·16	Toerisme	Nieuwjaarsreceptie	€ 650,00

2	21-01-16	Handel	Avondvergadering	€ 150,00
3	26-01-16	Handel	Avondvergadering	€ 350,00
4	12-04-16	Handel	Avondvergadering	€ 400,00
5	04-05-16	Directie financiën	Workshops & lunch	€ 1.275,00
6	26-05-16	Adviseur toegankelijkheid	Startevent 'Able'	
7	17-06-16	Politie	Vergadering	
8	11-10-16	Sociale zaken	Workshops Warme Stad	
9	21-10-16	Cultuur	VIP rondleiding in Utopia	€ 250,00
10	14-12-16	Toerisme	Rondleiding op sluitingsdag	

Inkomsten behelzen alle gefactureerde kosten en zijn niet noodzakelijk opbrengsten.

2.3.1.3 ZAALGEBRUIK DOOR M

Overzicht van het aantal evenementen georganiseerd door de verschillende afdelingen van M.

	DATUM	DIENST	ACTIVITEIT
1	19-01/08-02-16	Publiekswerking	Oblivium
2	23-01-16	Evenementen	Nieuwjaarsreceptie M-Bassadeurs
3	28-01-16	Publiekswerking	Strijkersconcert Lemmens
4	04-02-16	Publiekswerking	Opening Cityshapes
5	09-02-16	Publiekswerking	Opnames The Voice
6	09-02-16	Evenementen	M-Cenas Preview HDC
7	10-02-16	Oude kunst	Vernissage Hendrick De Clerck
8	14-02-16	Publiekswerking	Workshop Acrobatie
9	17-02-16	Publiekswerking	Ontmoetingsdag UCLL Boxenproject
10	18-02-16	Oude Kunst	Lezing Hans Martens
11	21-02-16	Algemene directie	Belgian Art Society
12	23-02-16	Publiekswerking	Vergadering Onderwijsraad
13	23-02-16	Publiekswerking	Bezoek Touroperators
14	25-02-16	Oude Kunst	Vergadering Utopia
15	26-02-16	Hedendaagse Kunst	Vergadering Boerenbond
16	02-03-16	Oude Kunst	Workshop visual literacy
17	03-03-16	Hedendaagse Kunst	Voorstelling Dior & I
18	07-03-16	Hedendaagse Kunst	Boekvoorstelling Te Gek
19	10-03-16	Hedendaagse Kunst	Lezing Eric Corijn
20	11/26-03-16	Directie	Afrika Filmfestival
21	17-03-16	Hedendaagse Kunst	Artist talk Oriol Vilanova
22	20-03-16	Publiekswerking	Leuven Jazz

23	22-03-16	Publiekswerking	ICON-Project
24	23-03-16	Publiekswerking	Workshop Erfgoedapp (Faro)
25	18-04-16	Publiekswerking	Lezing diversiteit
26	21-04-16	Evenementen	Kunstkamer Porfirius
27	26-04-16	Evenementen	Bedrijvenworkshop HDC
28	27-04-16	Evenementen	M-cenas preview Aglaia Konrad
29	28-04-16	Hedendaagse Kunst	Vernissage Aglaia Konrad
30	28/29-04-16	Publiekswerking	Muzette
31	30-04-16	Publiekswerking	Instameet
32	19-05-16	Hedendaagse Kunst	Lezing Hilde Heynen
33	21-05-16	Hedendaagse Kunst	IKT Congres
34	24-05-16	Publiekswerking	Infomoment buren
35	25-05-16	Publiekswerking	Persmoment Able
36	24-05-16	Publiekswerking	Wit-Geel kruis Herentals
37	29-05-16	Publiekswerking	Instameet
38	05-06-16	Hedendaagse Kunst	Boekvoorstelling Aglaia Konrad
39	05-06-16	Publiekswerking	Opening Museumspelstraat
40	07-06-16	Publiekswerking	Preview M-Bassadeurs Goud
41	09-06-16	Publiekswerking	Persmoment Lieve Blancquaert
42	09-06-16	Evenementen	Vernissage Lieve Blancquaert
43	17-06-16	Publiekswerking	Tuinfeest Geluksvogels
44	23-06-16	Hedendaagse Kunst	Vernissage Salla Tykkä / Twisted Strings
45	24-06-16	Oude Kunst	Envil Expert meeting
46	29-06-16	Publiekswerking	Presentatie Evy Raes
47	29-06-16	Publiekswerking	Schatkamer evenement
48	30-06-16	Evenementen	Nocturne M-Cenas
49	14-07-16 - 21-08-16	Evenementen	Bar A Muze
50	24-07-16	Publiekswerking	Mini's zijn de baas
51	28/31-07-16	Evenementen	M-idzomer
52	27-08-16	Evenementen	Avondloop
53	28-08-16	Publiekswerking	Autoloze zondag
54	04-09-16	Publiekswerking	M-bassadeurs moment
55	08-09-16	Evenementen	Vernissage EcceHomo
56	20-09-16	Evenementen	Afscheidsfeest Luc Delrue
57	28-09-16	Evenementen	Preview M-Cenas
58	28-09-16	Publiekswerking	Persmoment Yto Barrada
59	29-09-16	Evenementen	Vernissage Yto Barrada
60	30-09-16	Hedendaagse Kunst	Lezing Tracing The Future
61	06-10-16	Oude Kunst	Plusoffice Europa
62	11-10-16	Hedendaagse Kunst	Lezing TJ Demos

63	13·10·16	Hedendaagse Kunst	Lezing Yto Barrada/Tracing the Future
64	18·10·16	Publiekswerking	Persconferentie Utopia
65	19·10·16	Publiekswerking	Persconferentie Nationaal Utopia
66	19·10·16	Evenementen	Vernissage Utopia
67	24·10·16	Evenementen	Rondleiding M-cenas
68	27·10·16	Oude Kunst (i.s.m. Kunst Leuven)	Lezing Utopia
69	29·10·16	Oude Kunst (i.s.m. Kunst Leuven)	Lezing Utopia
70	03·11·16	Oude Kunst (i.s.m. Kunst Leuven)	Lezing Utopia
71	03/07·11·16	Publiekswerking	Rode Hond
72	14/22·11·16	Hedendaagse Kunst	Playground
73	16·11·16	Evenementen	M-cenas VIP diner
74	22·11·16	Oude Kunst	Envil congres
75	22·11·16	Oude Kunst	Envil Expert meeting
76	22·11·16	Publiekswerking	Concert in de zalen
77	24·11·16	Publiekswerking	Infomoment M-Bassadeurs
78	24·11·16	Oude Kunst (i.s.m. Kunst Leuven)	Lezing Utopia
79	29·11·16	Oude Kunst	Behoudsmedewerker Les
80	03·12·16	Kunst Leuven	Lezing Utopia
81	04·12·16	Publiekswerking	Lezing Lieve Blancquaert
82	05·12·16	Oude Kunst	Les Geschiedenis
83	06·12·16	Oude Kunst	Behoudsmedewerker Les
84	22·12·16	Directie	Schepencollege

2.3.1.4 ZAALGEBRUIK DOOR (SOCIO-CULTURELE) PARTNERS EN VZW'S

	DATUM	ORGANISATIE	ACTIVITEIT	INKOMSTEN EXCL. BTW
1	14·01·16	Studio Brussel	Vernissage	€ 174,00
2	15/17·01·16	Studio Brussel	Tentoonstelling Pop = Art	
3	15·01·16	Woonzorgnet	Nieuwjaarsreceptie	€700,00
4	02·02·16	UZ Leuven	Rondleiding buiten de uren	€ 175,00
5	16·02·16	Davidsfonds	Studiedag	
6	18·02·16	Loko Cultuur	vergadering	
7	03·03·16	OCMW	Lezing	
8	04·03·16	Vlaams Parlement	Presentatie	
9	07·03·16	Barboek	Boekvoorstelling	
10	09·03·16	UCLL	Diner	€ 917,10

11	10-03-16	OCMW	Lezing	
12	18-03-16	Templar	Parcours van digitale kunstwerken	€250,00
13	14/15-03-16	KU Leuven	Landelijke thuiszorg	
14	24-03-16	SLAC	Lezing	
15	25-03-16	Miniemeninstituut	Vergadering	
16	11-04-16	Leuven Mindgate	Vergadering	
17	12-04-16	Leuven Mindgate	Vergadering	
18	13-04-16	Stad en Architectuur	Vernissage Mies Van der Rohe	
19	18-04-16	KU Leuven	Gastcollege	
20	22-04-16	UZ Leuven	Congres	€ 1.125,00
21	30-04/07-05-16	Docville	Documentairefilmfestival	
22	04-05-16	UCLL	Onderwijsvent	€ 1.275,00
23	10-05-16	UZ Leuven	Vergadering	€ 2.162,50
24	12-05-16	Transhistorisch Museum	Congres	
25	12-05-16	OCMW	Praatcafé	
26	13-05-16	Huis van het Kind	Voorstelling Themaproject	
27	17/18-05-16	Canvas	Congres	€ 1.200,00
28	18-05-16	Huis van het Kind	Gezinsfeest	
29	20-05-16	Registrars	Netwerkdag	
30	24-05-16	Familiehulp	Infodag	€ 50,00
31	24-05-16	Mus-e	Opnames	
32	31-05-16	Landelijke Thuiszorg	Lezing	
33	01-06-16	Leuven Mindgate	Vergadering	
34	02-06-16	UZ Leuven	Congres	€ 775,00
35	02-06-16	UZ Leuven	Vergadering	€ 150,00
36	09-06-16	Mus-e	Vertoning filmpjes	
37	10-06-16	UZ Leuven	Diner	€ 973,50
38	11-06-16		VUA	Kinderconcert
39	13-06-16	Leuven Mindgate	Vergadering	
40	21-06-16	Leuven Mindgate	Netwerkevent	€ 1.845,00
41	23-06-16	Ronde Tafel	Receptie	€ 500,00
42	24-06-16	UZ Leuven	Dienstfeest Oftalmologie	€ 2.041,32
43	06-09-16	Stura	Vergadering	
44	14-09-16	KU Leuven	Onderzoek	€ 250,00
45	15-09-16	Shelter	Persmoment Wat Als	
46	15-09-16	Vitamine C	Vergadering	
47	15-09-16	SLAC	Lezing	
48	17-09-16	KU Leuven	Lezing	€ 150,00
49	30-09-16	Mater Dei	repetitie	
50	05-10-16	KU Leuven	Wetenschappelijk onderzoek	
51	06-10-16	Miniemen	Presentatie	
52	08-10-16	PUNCH	Lezing & Feedbacksessie	
53	12-10-16	iMinds	Mediacoaching	
54	13-10-16	FARO	onthaaltraject	

55	13·10·16	Leuven Bears	Receptie + Rondleiding	
56	15·10·16	UZ Leuven	Nocturne	€ 2.075,00
57	20·10·16	Kunst & Erfgoed	Nocturne	
58	20·10·16	Stad & Architectuur	Lezing	
59	21·10·16	Canvas (Sponsor)	Utopia Nocturne	
60	23·10·16	Radio 1	Ontbijt	
61	24·10·16	Davidsfonds	Cursusdag	
62	31·10·16	Davidsfonds	Cursusdag	
63	03/07·11·16	Rode Hond	Activiteiten voor kinderen	
64	07·11·16	Stad & Architectuur	Nocturne	€ 100,00
65	08·11·16	Mater Dei		
66	09·11·16	Festival Vlaanderen	Vergadering	
67	10·11·16	iMinds	Mediacoaching	
68	10·11·16	UCLL	Les	
69	22·11·16	Miniemen	Presentatie	
70	22·11·16	STUK	Vergadering	
71	23·11·16	Iedereen Beroemd	Filmen in de zalen	
72	23·11·16	Museumnacht (i.s.m. KU Leuven)	Nocturne	
73	24·11·16	Miniemen	Presentatie	
74	24·11·16	UCLL	Les	
75	25·11·16	KU Leuven	Utopia nocturne	€ 1.206,75
76	26·11·16	Cera	Rondleiding Utopia	
77	01·12·16	iMinds	Mediacoaching	
78	01·12·16	Lezing Lectio	Lezing	
79	02·12·16	KU Leuven	Workshop	€ 1.050,00
80	03·12·16	Kunst Leuven	Lezing Utopia	
81	05·12·16	Nieuw stedelijk	Utopia Nocturne	
82	07/09·12·16	Faro	Workshops	€ 1.800,00
83	08·12·16	UCLL	Les	
84	08·12·16	Kunst Leuven	Lezing Utopia	
85	12·12·16	Klimaat Neutraal	Persconferentie	
86	15·12·16	Loko cultuur	Vergadering	
87	17·12·16	Cera	Rondleiding Utopia	
88	17·12·16	LUCA School of Arts	Opleiding	
89	20·12·16	SAO FRMA	Toneelstuk	
90	22·12·16	Frank Albers	Boekvoorstelling	

2.3.1.5 RESULTAAT ZAALGEBRUIK 2016 T.O.V. 2015

	RESULTAAT 2015 EXCL. BTW	RESULTAAT 2016 EXCL. BTW	AANTAL EVENEMENTEN 2016
Zaalgebruik Stad Leuven	€450,00	€ 3.075,00	10
Zaalgebruik door M	€0	€ 0,00	84

Zaalgebruik door socio-culturele partners & VZW's	€4.397,00	€ 20.945,17	91
Sponsorovereenkomst of Partners van M		€ 2.031,16	23
Zaalverhuur aan algemene tarieven	€69.945,50	€ 71.151,67	45
Cateringcommissie	/	€ 14.986,89	32
TOTAAL	€74.792,50	€112.189,89	285

2.4 COLLECTIES

2.4.1 PRESENTATIE M-COLLECTIE

14-03-15 >< 27-09-16	Veronica. Een bijzonder muurfragment
14-09-15 >< 17-01-17	Herinneringskamer
31-10-15 >< 17-01-16	Alexandre Joos. Gelegenheidsgraveur
23-01-16 >< 22-05-22	Perelle & Zonen. Landschapsgraveurs
10-06-16 >< 17-01-17	Ecce Homo. Zie daar de mens
24-06-16 >< 04-09-16	Twisted Strings

2.4.1.1 COLLECTIE +

HERINNERINGSKAMER

14-09-15 >< 17-01-17

In het kader van het sociaal-artistieke project De wereld van herinnering, dat kunst toegankelijk wil maken voor mensen met dementie, en tegelijk meer bewustzijn genereren rond deze problematiek, werd in het huis Vander Kelen de vroegere 'porseleinkamer' (zaal 11) heringericht tot een Herinneringskamer. Uitgangspunt voor de selectie was het idee dat kijken naar objecten herinneringen en emoties oproept. Een Leuvense stoof, een porseleinen servies of een oude tol ...

Herinneringskamer © Dirk Pauwels

Stuk voor stuk katapulteren ze ons naar onze jeugd jaren, bezoekjes aan oma of die bijzondere herinnering aan lang vervlogen tijden. De objecten spreken de verbeelding aan en brengen gesprekken op gang. In de herinneringskamer van M kunnen personen met dementie, familieleden en mantelzorgers zo samen op ontdekking gaan. De presentatie bestaat uit een diverse waaier aan objecten uit de M-collectie, gegroepeerd rond vier thema's: feest, keuken, dagelijks leven & spel. Een feestelijk gedekte tafel staat zij aan zij met keukengerei van weleer zoals conservenblikken van Marie Thumas of een achttiende-eeuwse rasp, een schommelpaard en schaakspel, naast herkenbare snuisterijen zoals romantische beeldjes, obussen of borden met spreuken.

Curator

Ko Goubert

ECCE HOMO. ZIE DAAR DE MENS

10-06-16 >< 17-01-17

Lijden is van alle tijden. Enkel de beeldvorming verandert. Fotografe en documentairemaakster Lieve Blanquaert (°1963, Gent) zocht aansluiting bij de eeuwenoude traditie om het lijden te verbeelden. Ze liet zich inspireren door de M-collectie en plaatst haar eigen beelden er middenin. In totaal maakte Lieve Blanquaert 22 nieuwe beelden voor M en greep haar werk in 7 zalen van de vaste opstelling. Zo ontstond

Zaalzicht tentoonstelling 'Ecce Homo' © Dirk Pauwels

er een interessante wisselwerking tussen haar werk en de eeuwenoude collectiestukken van M. Een video over een vrouw die haar kind verloor in de oorlog, een fotoreeks op een spoedafdeling, een triptiek van een gezin in een vluchtelingenkamp of beelden die armoede belichten, gaan in dialoog met piëta's en kruisafnames.

Voor deze tentoonstelling werd ook een editie gemaakt door Lieve Blancquaert. Een Digitale print op barietpapier in een genummerde map met gouden opdruk werd op 250 exemplaren gedrukt. Per verkocht exemplaar werd door Lieve

Blancquaert 5 € aan de organisatie Minor Ndako geschonken. Deze vzw zet zich in voor de opvang van niet-begeleide minderjarige vluchtelingen in Vlaanderen.

Curator

Peter Carpreau en Marjan Debaene

TWISTED STRINGS

24·06·16 >< 04·09·16

Zaalzicht tentoonstelling 'Twisted Strings' © 2016 Katrin Kamrau

Jaarlijks maakt M een presentatie van werk uit de collectie Hedendaagse kunst. De benadering van deze collectiepresentatie varieert steeds, van monografisch tot thematisch, waardoor telkens andere werken uit de verzameling aan bod komen. Dit jaar werd gekozen voor een thematische tentoonstelling met als rode draad een spel van lijnen. M koos hiervoor acht Belgische kunstenaars uit de Cera-collectie die vormen en lijnen gebruiken als basiselementen in hun beeldtaal. De werken tastten de grenzen af tussen geometrische abstractie en optische illusie. De selectie toonde kunstwerken van Amédée Cortier, Jo Delahaut, Lili Dujourie, Ann Veronica Janssens, Walter Leblanc,

Caroline Van Damme, Dan Van Severen en Philippe Van Snick.

Tegelijk toonde Katrien Vermeire (1979, Oostende) nieuw werk. In opdracht van M creëerde ze een fotoreeks en een film rond het thema spel. Haar laatste project focuste op touwfiguren: figuren die worden gevormd met niet meer dan een lus van touw. De creatie van touwfiguren is eeuwenoud en komt wereldwijd voor. Wij kennen het vooral als kinderspel, maar eigenlijk is het een overblijfsel van zeer oude tradities. De figuren worden gelinkt aan religie, mythologie of voorspellingen of dienen als illustratie van verhalen.

In deze tentoonstelling was er een bijzondere aandacht voor de participatie met het publiek. Alle interventies voor en door het publiek werden geïntegreerd in de scenografie van de tentoonstelling. In het touwenpaviljoen konden bezoekers zich verdiepen in de literatuur over touwfiguren, actief aan de slag gaan met doe-opdrachten bij de kunstwerken of een groot touwfiguur maken in de zaal. Voor groepen werden rondleidingen op maat uitgewerkt en gedurende vier zondagen waren er dansworkshops voor kinderen met touw.

Curator

Tine D'haeyere

Bruikleengevers

KBC Bank NV

WISSEL IN DE VASTE OPSTELLING

Wissel van het liturgisch textiel

Vanaf 31·10·2016

In zaal twee waren sinds de opening van M in 2009 drie koorkappen gepresenteerd. Aangezien deze wegens hun fragiliteit aan rust in het depot toe waren, was het noodzakelijk om een wissel door te voeren. Een eerste wissel (twee kazuifels T/48 en T/73) en een koorkap (T/68) vond al plaats in 2015. Een tweede wissel werd doorgevoerd in oktober 2016 (een koorkap (T/70) en twee dalmatieken (T/46 en T/47) en dit tot en met de sluiting van het museum in januari 2017. Al deze gewaden kregen met het oog op hun presentatie een restauratiebehandeling en werden voorzien van een nieuw ontwikkelde ondersteuning in de loop van 2015.

Tweede wisselopstelling liturgische gewaden in 2016 © Dirk Pauwels

Curator

Marjan Debaene

2.4.2 PRENTENKABINET

ALEXANDRE JOOS. GELEGENHEIDSGRAVEUR

31·10·15 >< 17·01·16

Alexandre Joos, Visitekaart, Leuven ca. 1850–1900 © M - Museum Leuven

Gelegenheidsgrafiek was in de negentiende eeuw een belangrijke broodwinning voor veel kunstenaars. Van de Leuvense graveur Alexandre Joos (1826-1896) bewaart M heel wat gelegenheidsgrafiek. Joos zette ook de kunst van tekenaars en schilders om in grafische vorm. In het prentenkabinet wordt een selectie van het grafische werk van Joos getoond, waaronder feestelijke menukaarten voor banketten, inkomkaarten voor bals, nieuwjaarskaarten, in memoriams, of visitekaartjes, waaronder dat van Joos zelf.

Curator

Marjan Debaene

PERELLE EN ZONEN. LANDSCHAPSGRAVEUR

23·01·16 >< 22·05·16

Vader en zonen Perelle specialiseerden zich als graveurs in landschappen. Hun omvangrijke oeuvre dat ze in de zeventiende eeuw maakten, werd nog tot in de achttiende eeuw gedrukt. In het prentenkabinet toonde M een selectie uit hun elegante landschappen, met weidse hemels, bouwvallige ruïnes, bossen, havens of grote zeilschepen. Franse kastelen omringd door parken en fonteinen spreken tot de verbeelding. Kleine figuurtjes brengen de scènes tot leven.

Curator

Eline Sciot

2.4.3 DOSSIERTENTOONSTELLINGEN

VERONICA. EEN BIJZONDER MUURFRAGMENT

14·03·15 >< 27·09·16

Deze dossiertentoonstelling stelt een uniek object uit de M-collectie centraal: een vroeg zestiende-eeuws muurfragment waarop de heilige Veronica is afgebeeld. Het muurfragment is teruggevonden in de jaren zestig bij de afbraak van een woning in de Leuvense Sint-Annastraat. Het is uitzonderlijk dat dit soort muurschilderingen bewaard is gebleven. Daarom is dit collectiestuk zo interessant: het geeft een inzicht in de manier waarop de welgestelde Leuvense burgers hun huizen decoreerden. Het muurfragment kreeg voor deze tentoonstelling een restauratiebehandeling. De dossiertentoonstelling gaat verder dieper in op de decoratieve schilderkunst die ongetwijfeld in talrijke huizen in Leuven de wanden versierde. Daarnaast zoemt ze ook in op de voorstelling van de heilige Veronica. Zij dankt haar naam aan de 'vera icon', de doek waarop de afdruk van Christus' gelaat bewaard is gebleven. Veronica had Christus deze zweetdoek aangeboden tijdens zijn kruisdraging. In de late middeleeuwen ontstond er een grote verering van de zweetdoek en van Veronica: dit zou bescherming bieden tegen een plotse dood. De populariteit van Veronica bleef aan tot in de negentiende eeuw, zo blijkt uit de devotieprentjes die eveneens in de expo worden getoond. Oorspronkelijk was gepland om deze expo tot 27 september te laten lopen maar er is uiteindelijk beslist om het project te verlengen tot najaar 2016.

Muurfragment met de heilige Veronica, Leuven, ca. 1500 © Lukas - Art in Flanders, foto Dominique Provost

Curator

Marjan Debaene

2.4.4 INKOMENDE LANGDURIGE BRUIKLENEN

2.4.4.1 MUSEA

In 2016 kwamen geen nieuwe langdurige bruiklenen uit musea binnen in het museum. De langdurige bruikleen van het Koninklijke Museum voor Schone Kunsten van Antwerpen die sinds september 2009 loopt, bleef ook in 2016 van kracht en loopt nog minstens tot 2019 voor de Triptiek van de Zeven Sacramenten van Rogier van der Weyden. De andere werken uit de bruikleen zullen worden terugbezorgd na de sluiting van het museum in januari 2017.

Ook de andere lopende langdurige bruiklenen bleven ongewijzigd.

2.4.4.2 PRIVÉBEZIT

Alle al lopende langdurige bruikleenovereenkomsten uit privébezit werden niet gewijzigd en bleven lopen in 2016.

In april werd de bestaande langdurige bruikleen van de Gasthuiszusters uit Ukkel, voor patrimonium afkomstig uit het voormalige Leuvense Zwartzusterklooster, uitgebreid met 40 historische apothekerspotten. Na registratie kregen de apothekerspotten een plaats in het museumdepot.

© M - Museum Leuven

2.4.5 SCHENKINGEN, LEGATEN EN AANKOPEN

2.4.5.1 SCHENKINGEN EN LEGATEN

In 2016 adviseerde M de volgende schenkingen positief voor opname in de collectie van de stad Leuven:

BEIAARDKLOK, ANDREAS LOUIS VAN DEN GHEYN, LEUVEN, 1778

De klok is afkomstig uit de beiaard van de Sint-Geertruikerk in Leuven. Door een aanpassing tijdens de restauratie van de beiaard in 1970–1971 werd de klok niet meer gebruikt. In 2016 werd de kleine klok door de familie van de toenmalige stadsbeiaardier aan de stad geschonken. (Schenking 2015, gemeenteraadsbesluit januari 2016.)

Andreas Louis Van Den Gheyn, Bronzen beiaardklok, Leuven, 1778
© Lukas - Art in Flanders,
foto Dominique Provost

TWEE GRAVURES VAN LUCAS (I) VORSTERMAN (1595–1674, ANTWERPEN) NAAR PETER PAUL RUBENS

De gravures stellen respectievelijk De aanbidding der Herders en De aanbidding der koningen voor. Het museum bewaart al een uitgebreide reeks gravures naar Rubens. Deze voorstellingen van Vorsterman zijn nog niet aanwezig in de grafiekcollectie. De schenkers wilden de gravures schenken uit genegenheid aan het museum.

HISTORISCHE SPIEGEL

De negentiende-eeuwse spiegel in Louis Philippestijl behoorde toe aan de familie van de grootoom van de schenkster uit regio Leuven. Van dit type spiegel is er nog geen voorbeeld in de meubelcollectie. Het decoratieve interieuronderdeel zal al worden getoond in de nieuwe opstelling van het museum vanaf mei 2017, in een van de historische salons van het Huis Vander Kelen.

MADONNA EN KIND, BUXUSHOUT, CA. 1615–1620, MARIA FAYDHERBE (1587–1643, MECHELEN)

Het beeldje is het enige gekende voluit gesigneerde beeldje van Maria Faydherbe en wordt aan de stad aangeboden door de familie in wiens bezit het al ettelijke decennia vertoefde. Het is een belangrijk historisch document, niet alleen in Faydherbes oeuvre maar ook omdat het een gesigneerd object van een vrouwelijke beeldhouwster betreft. Dit is zeer uitzonderlijk voor die periode.

Maria Fayd'herbe, Madonna en kind, Mechelen, ca. 1615–1620 © M - Museum Leuven

2.4.6 AANKOPEN

In 2016 werden enkele belangrijke aankopen gerealiseerd voor de museale collectie:

Jan De Caumont, Donorraam met het portret van Margaretha Vekemans en haar dochter vergezeld van de H. Agnes en de H. Elisabeth van Hongarije, glas-in-lood, Leuven, 1618 © Lukas - Art in Flanders, foto Dominique Provost

DONORGLASRAAM, JAN DE CAUMONT, LEUVEN, 1618

Het bewuste glasraam van Jan De Caumont, een 17de eeuwse Leuvense glazenier, stond al een achttal jaar op de radar van de dienst Collecties van het museum en was in bezit van een privé-verzamelaar/kunsthandelaar. Het glasraam stelt Margaretha Vekemans en haar dochter voor vergezeld van de H. Agnes en de H. Elisabeth van Hongarije. Vekemans was de echtgenote van Alexander van den Broeck, beheerder van de stadskas van Antwerpen. Het is te dateren in 1618.

PROFESSIEBEKER AGNES CORTHOUT, GABRIEL CANTILLION, LEUVEN, 1677

Op de kunstbeurs Brafa te Brussel in januari 2016 prospecteerden het diensthoofd Collecties en de collectieregistrator van het museum een zeventiende-eeuwse zilveren beker van Leuvense makelij bij een gespecialiseerd antiquair in Europees edelsmeedwerk. Het betreft de professiebeker van zuster Agnes Corthout van het verdwenen klooster van Gempe in Tielt-Winge, de dépendance voor vrouwelijke religieuzen van de Abdij van Park in Heverlee. Het stuk is aan de hand van de inscriptie te dateren in 1677 en op basis van de merken toe te schrijven aan Gabriel Cantillion, een van de belangrijkste Leuvense zilversmeden in die periode.

HEILIGE BISSCHOP, TOEGESCHREVEN AAN HENDRIK ROESEN, LEUVEN, CIRCA 1500

Deze sculptuur toegeschreven aan Hendrik Roesen, Leuvense beeldhouwer actief rond 1500, staat al sinds 2010 op de radar van de dienst Collecties van het museum. Het was in bezit van een Nederlandse kunsthandelaar. Het beeld stelt een Heilige Bisschop voor. Het komt uit de collectie van het museum Van Gerwen-Lemmens in Valkenswaard, dat werd opgedoekt in 2008. Het beeld bevat nog grotendeels zijn originele polychromie en is gemerkt op de achterzijde met een bloemmotief. Er was in de collectie van de stad tot nu toe slechts één beeld van Hendrik Roesen aanwezig.

Hendrik Roesen,
Heilige Bisschop,
gepolychromeerd hout,
Leuven, ca. 1500 © Lukas
- Art in Flanders, foto
Dominique Provost

HOOFD VAN SINT-JAN DE DOPER OP EEN SCHOTEL, NAAR DIRK BOUTS, LEUVEN (?), CIRCA 1600

Het kleine paneeltje dat het afgehakte hoofd van Sint-Jan de Doper op een schotel voorstelt, maakt deel uit van een groep van een twintigtal late kopieën van een verloren gegaan prototype van Dirk Bouts. Deze zijn in verschillende musea en privécollecties bewaard. In Leuven, de stad van Dirk Bouts, was deze iconografie nog niet aanwezig, tenzij in de papier-maché Johannesschotel (circa 1500), bewaard in M. Dit schilderij werd ons aangeboden door een privé-eigenaar. Het werk werd gepubliceerd in de catalogus van de tentoonstelling 'Dirk Bouts'. Een Vlaams Primitief te Leuven' uit 1998 in de Leuvense Sint-Pieterskerk.

2.4.7 UITGAANDE BRUIKLENEN EN BRUIKLENEN VOOR TENTOONSTELLINGEN

M leende in 2016 de volgende stukken (M-collectie en Cera Collectie) uit aan nationale en internationale tentoonstellingen:

- ▶ Het volledige Vonêche kristalservies (GL/50, GL/183–201) naar Design museum Gent voor de tentoonstelling 'Design Derby: België-Nederland (1815–2015)' van 22.10.2015 tot 13.03.2016 en vervolgens naar het Cuypershuis in Roermond (NL) voor de tentoonstelling 'Design Derby: Nederland-België (1815–2015), Het mooiste uit 200 jaar ontwerp' van 23.04.2016 tot 10.02.2016;
- ▶ (0-9) Stoel (Cera_0136) van Philippe Van Snick naar de tentoonstelling 'Philippe Van Snick' in De Hallen, Haarlem (NL), van 16.01.16 tot 16.05.16;
- ▶ Tas met twee oren (A.F.D./bl.10), Kandelaar (Ko/10), Onderblad voor een kaarsensnuit (Ko/228), Veilingcatalogus collectie Dr. Bamps (V/ 3882) naar het Stadsmus Hasselt voor de tentoonstelling 'Dokter Bamps verzamelt. Reconstructie van een 19de-eeuwse topcollectie' van 06.02.2016 tot 01.05.2016;

- ▶ Duif en Duiven (Cera_0137) en (0-9) Kleur, indifférence orbitale (Cera_0138) van Philippe Van Snick naar de tentoonstelling 'Philippe Van Snick' in Grazer Kunstverein, Graz (AU) van 11-03-16 tot 22-05-16;
- ▶ Zonder titel (Cera_0148), Zonder titel (Cera_0151), Zonder titel (Cera_0152) van René Heyvaert naar de tentoonstelling 'Allesbehalve alledaags. Een keuze uit de collectie 1950-1980' in het Groeningemuseum in Brugge van 12-03-16 tot 02-10-16;
- ▶ Het puin van de Universiteitshallen in 1914, Alfred Delaunois (G/544/D) naar het Clemens-Sels museum van Nuess (D) van 18-04-2016 tot 21-06-2016;
- ▶ Year X (Cera_0449) van Orla Barry naar de tentoonstelling 'Orla Barry, Year X' in de bibliotheek van de Faculteit Rechtgeleerdheid, KU Leuven van 03-05-16 tot 31-09-16;
- ▶ Uur- en Kalenderwijzerplaat (S/4/O) naar het Caermersklooster Gent voor de tentoonstelling 'Voor God en Geld' van 16-06-2016 tot 10-10-2016;
- ▶ Het dolle lied, Jef Lambeaux (C/265) naar het Hof van Busleyden in Mechelen voor de tentoonstelling 'Zot Geweld/Dwaze Maagd' van 26-08-2016 tot 11-12-2016;
- ▶ De ontmoeting van Abraham met Melchisedek, Albrecht Bouts (langdurig bruikleen privéverzameling) naar het MHNH. Musée National d'Art et d'Histoire de Luxembourg in Luxemburg (LU) voor de tentoonstelling 'Passion. Albrecht Bouts and the Face of Christ' en daarna naar het Suermondt-Ludwig Museum in Aken van 07-10-2016 tot 11-06-2017;
- ▶ Uur- en Kalenderwijzerplaat (S/4/O) naar M - Museum Leuven voor de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia', 10-10-2016 tot 17-01-2017;
- ▶ Gouache (Cera_0119) van Walter Leblanc naar de tentoonstelling 'Dialogue with light: Walter Leblanc - Jef Verheyen' in Museum van Elsene van 27-10-16 tot 22-01-17;
- ▶ 6 Leuvense prenten (LP/42, LP/297, LP/632, LP/873, LP/9-b en LP/298) naar het Stadsarchief Leuven voor de tentoonstelling 'Tussen Droom en Daad' van 09-11-2016 tot 17-01-2017;
- ▶ L'Artiste Qui Disait Merci! (Cera_0189) van Messieurs Delmotte, Koraal (Cera_0361) van Lili Dujourie, Interieur (Cera_0427) van Raphaël Buedts, Zonder titel (0236) van Anne Daems,
- ▶ Stuffed Birds (Cera_0357) van Robert Devriendt, Printemps (Cera_0224) van Jo Delahaut, Accidental or incidental shoes (Cera_0177) van Honoré d'O, Zonder titel (Cera_0165) van René Heyvaert, Twisted Strings (Cera_0121) en Twisted Strings (Cera_0122) van Walter Leblanc, Hoofd (Cera_0032) van Walter Swennen, Brussel 1997 (Cera_0214-8) van Maarten Vanden Abeele, Facile à faire (Cera_0059) van Jan Vercruyssen en Labyrinth and Pleasure gardens (Cera_0055e) van Jan Vercruyssen naar de tentoonstelling 'Public à l'oeuvre - Reg'Arts décalés' in Musée des Beaux-Arts, Charleroi van 10-11-16 tot 15-04-17 ;
- ▶ Foundlinge (Cera_0184a, d, e, h) van Orla Barry, voor hoofdkantoor KBC Havenlaan Brussel, langdurige bruikleen tot 01-02-17;
- ▶ Genesis (Cera_0418) van Roger Raveel en Hugo Claus, voor UZ Gent afdeling Palliatieve Zorg, langdurige bruikleen tot 01-02-17.
- ▶ Het Vonêche kristalservies in bruikleen op de tentoonstelling Design Derby: Nederland-België (1815-2015). Het mooiste uit 200 jaar ontwerp in Cuypershuis Roermond © Ko Goubert

In 2016 adviseerde M de volgende bruikleenaanvragen positief uit binnen- en buitenland:

- ▶ Het spelende kind, Evariste Carpentier (S/3/C) naar La Boverie Museum in Luik voor de tentoonstelling Plein air. De bruikleenaanvraag werd uiteindelijk door de aanvrager ingetrokken.

2.4.8 COLLECTIEREGISTRATIE

De studie en registratie van de collectie wordt opgevolgd door de collectieregistrator en de assistent-collectieregistrator. Een medewerker Oude Kunst en een medewerker Hedendaagse Kunst bieden ondersteuning voor specifieke deelcollecties. M doet voor de ondersteuning van deze kerntaak regelmatig een beroep op vrijwilligers en stagiaires die volgens de onderzoekspecialisten van de staf begeleid worden door de medewerkers van de dienst Collecties.

M besteedt veel aandacht aan de kwaliteit van de collectieregistratie en de uitwisselbaarheid van collectiedata. De vordering van en de procedures voor de digitale registratie in de collectiedatabase wordt

op regelmatige basis opgevolgd tijdens structurele overlegmomenten in teamverband.

In 2016 werd specifiek aan de registratie van de volgende deelcollecties gewerkt, naast ad hoc updates in het kader van onder meer nieuwe aanwinsten, collectiewissels of bruikleendossiers. In totaal zijn ruim 16.000 objectfiches geüpdatete, hetzij redactioneel, hetzij met kwalitatiever beeldmateriaal. 441 nieuwe objectfiches werden gecreëerd tijdens lopende registratieprojecten, waaronder 21 nieuwe aanwinsten. De collectiedatabank werd verrijkt met ruim 5.800 nieuwe afbeeldingen. De exponentiële toename van deze aantallen in verhouding tot voorgaande jaren is een rechtstreeks gevolg van het conservatie- en registratieproject van het Prentenkabinet (tekeningen en grafiek), en de geïntegreerde benadering op het vlak van collectiewerking van de Cera Collectie als deel van de museumverzameling.

Cera Collectie

Voor de deelcollectie hedendaagse kunst werd prioritair gefocust op de stelselmatige opsporing, correctie en aanvulling van foutieve en ontbrekende gegevens met het oog op een eerste, selectieve online ontsluiting via Erfgoedplus.be in 2017.

Edelsmeedwerk

De basisregistratie van de deelcollectie werd verder gezet, met bijzondere aandacht voor het verfijnen van de vervaardigingsgegevens (identificatie niet-Leuvense edelsmeden en datering). Door dit onderzoek konden een heel aantal voorwerpen veel exacter worden beschreven, waaronder een aantal zeldzame voorbeelden van Zuid-Nederlands/Belgisch zilverwerk uit minder bekende centra die vroeger als anoniem waren geïdentificeerd. Tijdens het op punt stellen van de registratie is de deelcollectie edelsmeedwerk uitgebreid met tien nieuwe objectfiches.

Keramik en porselein

501 records kregen een update met standplaatscheck, verbeterd fotomateriaal, conditiechecks, literatuurverwijzing, dan wel een inhoudelijke aanvulling. In de meeste gevallen hielden die verband met de herschikking van bepaalde depotzones en voorbereidingen voor de nieuwe collectiepresentatie. Ter voorbereiding van de registratie van de deelcollectie keramik en porselein verrichte de nieuwe assistent-collectieregistrator literatuuronderzoek voor de deelcollectie tegels.

Metaalwerk

De basisregistratie van de deelcollecties koper, brons, ijzer en haardplaten werd afgerond, evenals de fotografie voor deze 586 objectfiches. Tijdens het op punt stellen van de registratie ervan zijn deze deelcollecties uitgebreid met 270 nieuwe objectfiches. Voor de deelcollectie tin werd de basisregistratie deels, het registreren van afmetingen en de fotografie volledig afgerond. Het afronden van de basisregistratie (stand van zaken december 2016: 206 nummers), en het digitaliseren van de informatie uit de papieren objectfiches zal nog in 2017 worden verder gezet.

Meubelen

Het aanvullen van de technische gegevens, conditie en standplaats voor de meubelcollectie liep verder. Ruim 700 records werden geüpdatete. Het linken van nog ongeïdentificeerde meubels met de oude inventarisfiches dient nog verder afgerond te worden.

Munten, penningen en medailles

In 2016 verscheen een belangrijke bijdrage aan de studie van de numismatische deelcollectie van de hand van de gespecialiseerde vrijwillig collectiemedewerker die de collectie de afgelopen jaren ordende en bestudeerde: René Waerzeggers (i.s.m. Harry Dewit), Leuven in metaal vereeuwigd, 9 dln., Gent. De studie behandelt de Leuvense of op Leuven betrekking hebbende munten, penningen, bankbiljetten, bons en kentekens daterend van na 1794, waarvan het merendeel ook in de museumcollectie aanwezig is. Door de realisatie van deze omvangrijke studie was de auteur slechts beperkt beschikbaar om fysiek in M verder aan de digitale collectieregistratie van de deelcollectie te werken. Er werd een start gemaakt met het scannen van antieke munten, als testcase voor het intern digitaliseren van dit type objecten. Verder werd primair gefocust op het toekennen en fysiek aanbrengen van de individuele inventarisnummers.

Prentenkabinet - Grafiek

In het kader van het conservatieproject van het Prentenkabinet (grafiek, tekeningen, aquarellen op papier) kregen 2.568 grafische werken een gedetailleerde conditiebeschrijving, en aanvullende registratie van

de fysieke beschrijving (afmetingen, materialen, technieken). Tijdens het aanvullen van de registratie is deze deelcollecties uitgebreid met 96 nieuwe objectfiches. De beeldbank werd uitgebreid met 4.044 hoge resolutie scans van de werken.

Prentenkabinet - Oude drukken, manuscripten, veilingcatalogi

Basisregistratie van het fonds oude drukken (voor 1850) werd verdergezet, met focus op oude, lokale tijdschriften zoals het Leuvense Journal des petites Affiches, dat voor de aanwezige jaargangen volledig inhoudelijk onderzocht werd. Een compendium van handgeschreven annotaties en bijlagen in de volumes werd opgesteld met het oog op digitale raadpleging van de informatie in de toekomst. Het fonds manuscripten in het museumdepot werd integraal herverpakt, gefotografeerd en voorzien van een digitale objectfiche in de collectiedatabank (82 records). De registratie werd vervolledigd met identificatie, vervaardigingsgegevens, fysieke kenmerken, reproductie(s) en standplaats.

Tijdens de zomer werd de registratie van het fonds historische veilingcatalogi weer opgenomen door een jobstudente. De registratie van dit interessante fonds werd uitgebreid met 214 nieuwe records.

M-vrijwilligers verfijnen de digitale registratie van het M-bibliotheekfonds © Cis Van Nijverseel

Schilderkunst

1.611 records kregen een update, wat overeen komt met ruim zestig procent van het aantal schilderijen in de M-collectie. Het gaat hierbij om ofwel standplaatscontroles, verbeterd fotomateriaal, conditiechecks, dan wel een inhoudelijke aanvulling. Dit aantal ligt voor 2016 zodanig hoog door het aanvullen van biografische referenties van recente tentoonstellingscatalogi en de bestandscatalogus van de deelcollectie schilderkunst (2009).

2.4.9 RESTAURATIES EN CONSERVERENDE BEHANDELINGEN

2.4.9.1 INTERNE CONSERVATIE/PRESERVATIEVE BEHANDELINGEN

Ontstoffen vaste collectie en depot

Een jobstudente komt gemiddeld wekelijks alle collectiestukken op zaal én in de M - Schatkamer van Sint-Pieter ontstoffen. Tijdens het onderhoud wordt tegelijk de conditie van de objecten gemonitord. Daarnaast werden alle compactusrekken met schilderijen in het museumdepot grondig ontstofft.

Edelsmeedwerk

Sinds 2014 wordt de deelcollectie edelsmeedwerk systematisch gereinigd door een team ervaren vrijwilligers onder begeleiding van de collectieregistrator. In 2016 werden 23 objectnummers, waarvan vele meerdere onderdelen groeperen, grondig gereinigd. Na het poetsen worden de objecten luchtdicht verpakt in het depot om het aanlopen van het zilver tegen te gaan.

Gezien de lange looptijd van de collectie-opstelling in de Herinneringskamer en salons van het Vanderkelenhuis kregen de zilveren voorwerpen (7 objecten en 24-delig bestek) in de huidige vaste opstelling een tussentijdse reinigingsbeurt door de collectieregistrator. Twee processietoortsen uit de Sint-Pieterskerk werden tijdelijk naar het museum overgebracht voor onderhoud van het zilverwerk.

M-vrijwilligers assisteren tweewekelijks bij het zilverpoetsen © M - Museum Leuven

Prentenkabinet - conservatieproject

Nieuwe, zuurvrije verpakkingen op maat garanderen de optimale bewaring van de grafische collectie

© M - Museum Leuven

Het conservatie- en registratieproject van het Prentenkabinet (grafiek, tekeningen, aquarellen op papier) ging ten gronde van start, na de testfase in december 2015. Een groep geëngageerde vrijwilligers werd opgeleid door de depotbeheerder (hanteren objecten, conditiebepaling) en collectieregistrator (collectiedatabank, scanner) volgens drie taakprofielen: herverpakken, conditiecheck, scannen. De prioriteit van het project lag op het conservatiefacet, namelijk het herverpakken in nieuwe zuurvrije opbergdozen en het digitaliseren van de werken om toekomstige manipulatie te beperken.

Dit eerste werkjaar van het project liet toe de procedures en haalbaarheid van de vooropgestelde timing (2016–2018) te evalueren. Omdat het bepalen van de conditie en het digitaliseren van de objecten op verschillende snelheden verlopen, bleek het streefdoel van (verhoudingsgewijs) minimaal 60 volledig afgewerkte objecten per werkdag zelden haalbaar. De beschikbaarheid van de vrijwilligers en een langdurige medische afwezigheid van de depotbeheerder waren belangrijke vertragende factoren.

Het herverpakken heeft tot doel de prenten optimaal te bewaren, en levert daarenboven een aanzienlijke plaatswinst op in het museumdepot. Het registreren beperkte zich in deze fase tot de materiële gegevens. Pakweg 6 m³ opslagruimte kon al worden teruggebracht tot circa 2 m³. De vrijgekomen ruimte kan nuttig worden gebruikt voor het compact opbergen van andere deelcollecties, zoals bijvoorbeeld kleine paneelschilderijtjes of textiel, waarvoor eveneens een herverpakbeweging is voorzien in de loop van 2017.

Prentenkabinet - tentoonstelling

De 23 geselecteerde gravures voor het prentenkabinet Perelle & Zonen. Landschapsgraveurs werden door de depotbeheerder gemonteerd op zuurvrij karton en voorzien van een op maat gemaakte passe-partout. Na afloop van de tentoonstelling zijn de prenten opnieuw gedemonteerd en zuurvrij verpakt volgens het nieuwe, hierboven beschreven systeem.

Anoxie

20 objecten afkomstig uit externe depots of nieuwe aanwinsten werden preventief behandeld met de anoxiemethode (ingepakt in een luchtleidige zak met zuurstofabsorbers gedurende een maand) om eventuele insectenaantastingen in de objecten te behandelen. Het gaat hoofdzakelijk om meubel(onderdel) en, schilderijen op paneel of lijsten, oude boekbanden.

Schilderijen op rol

Zes doeken afkomstig uit een extern depot hadden in 2015 al een reiniging en preventieve insectenwerende behandeling ondergaan. In 2016 werden ze ontroll, gefotografeerd, waar mogelijk geïdentificeerd en opnieuw opgerold op een zuurvrije kartonnen tube, gebufferd met zuurvrije zijdepapier. Tenslotte werden ze omwikkeld met Tyvek en permanent opgeborgen in het textielrek in het museumdepot, dat is voorzien voor het bewaren van grote werken op rol.

2.4.9.2 EXTERN UITBESTEDE CONSERVATIE/RESTAURATIEBEHANDELINGEN

In conservatie/restauratie gegeven in 2016 en/of nog onvoltooid

- ▶ B/III/35, onbekend, De heilige Johannes de Doper (Universiteit Antwerpen, Atelier Glas, sinds 2015);
- ▶ B/III/56, Jan de Caumont, Het vertrek van de verloren zoon (Universiteit Antwerpen, Atelier Glas, sinds 2015);
- ▶ B/III/79, Henri Dobbelaere, Wapenschild van de familie Van den Steene (Universiteit Antwerpen, Atelier Glas, sinds 2015);
- ▶ Cera_0016, Caroline Van Damme, Sagaponack 11;
- ▶ Cera_0142, Caroline Van Damme, Quadrat 1;
- ▶ Cera_0275, Caroline Van Damme, Orcade n° 1;
- ▶ Cera_0235, Caroline Van Damme, Séghia 1;
- ▶ C/310, Oscar Van Loon, Buste van een jonge vrouw, in het kader van een onderzoekstest door IPARC om steen te reinigen met de nieuwe techniek 'Spongeblasting';
- ▶ S/15/H, Maximilian de Hase, Allegorie van de heilige Petrus (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/22/O, onbekend, Maria met kind, Elisabethe en Johannes de Doper (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/48/M, Constantin Meunier, Mannenhoofd (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/58/G, onbekend, Bernard Jos Van Gobbelschroy, Landschap (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/67/O, onbekend, De heilige Barbara (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/126/O, onbekend, Landschap (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/137/O, onbekend, Marine (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/187/O, onbekend, Christus aan het kruis (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/315/O, onbekend, Madonna met kind (La Cambre atelier schilderkunst).
- ▶ Voor de nieuwe collectiepresentatie vanaf juni 2017 werden verschillende conservatie- en restauratieopdrachten uitgeschreven om geselecteerde objecten uit depot presentatie klaar te maken:
 - ▶ A/Wg/4, Jan-Baptist Cosijns, Theepot;
 - ▶ A.F.NF/P.4, onbekend, Inktpot in de vorm van een schoen;
 - ▶ A.F.D/bl.7, onbekend, Inktstel;
 - ▶ B/VI/228, onbekend, Hoofd van Aleidis van Bourgondië, hertogin van Brabant;
 - ▶ C/9, onbekend, Maria met kind;
 - ▶ C/15, Joes Beyaert, Deurpostfragment van het Leuvense stadhuis;
 - ▶ C/36, Jan Borman, Christus op de koude steen;
 - ▶ C/42, Meester van Christus op de Koude Steen, Christus aan het kruis;
 - ▶ C/45, Meester van Christus op de Koude Steen, Christus op de koude steen;
 - ▶ C/50, onbekend, Christus op de koude steen;
 - ▶ C/60, Meester van Christus op de Koude Steen, De kruisdraging;
 - ▶ C/86, onbekend, Christus aan het kruis;
 - ▶ C/87, onbekend, De kruisdraging;
 - ▶ C/112, onbekend, De heilige Christoffel;
 - ▶ C/287, Julee Courroit, Portretbuste van de schilder Pieter-Jozef Verhaghen;
 - ▶ C/385, Meester van Christus op de Koude Steen, Christus op de koude steen;
 - ▶ C/415, Meester van de gekruisigde Christusfiguren, Christus aan het kruis;
 - ▶ C/606, Meester van de gekruisigde Christusfiguren, Christus aan het kruis;
 - ▶ GL/89 en GL/90, onbekend, Een paar korfjes in Luiks glas;
 - ▶ MIL/24, Kanon en affuit;
 - ▶ MIL/25, onbekend, Sjako van de Burgerwacht;
 - ▶ OD/932, Joseph Geldoph van Ryckel, Lederen boekband van: Historia St. Gertrudis, principis virginis, primae Nivellensis abbatissae: notis, et figuris eneis subinde illustrata;
 - ▶ S/1/A, Gustave Van Aise, De militaire roem;
 - ▶ S/1/Q, Peter van Lint, De heilige familie omringd door engelen;
 - ▶ S/2/A, Gustave Van Aise, De kunsten en de vrede;
 - ▶ S/2/B, Emiel Baes, Interieur: een salon;
 - ▶ S/2/C, Albert-Joseph van Campen, Portret van Lambert I, graaf van Leuven (La Cambre atelier schilderkunst);
 - ▶ S/3/A, Gustave Van Aise, De gemeentelijke macht;
 - ▶ S/3/R, Armand Rassenfosse, Naakstudie;

- ▶ S/3/T, Robert Tournières, Portret van kanselier, Louis Phélypeaux, graaf van Pontchartrain (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/4/R, Armand Rassenfosse, De opschik;
- ▶ S/5/J , François Xavier Joseph Jacquin, Portret van Jeanne Thérèse Joséphine Quirini;
- ▶ S/6/J, François Xavier Joseph Jacquin, Portret van Pierre-François Van Buggenhout;
- ▶ S/7/K, Alfred de Knyff, Voor het onweer (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/7/R, François Reynaud, Kindervreugde;
- ▶ S/12/O, onbekend, De boetvaardige heilige Hiëronymus (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/12/P, Frans Provoost, De ontmoeting van Jezus en Veronica (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/13/H, André Hallet, Portret van Victor Vander Kelen;
- ▶ S/18/L, Theodoor van Loon, De heilige familie;
- ▶ S/20/S, Henri de Smet, Portret van een man;
- ▶ S/27/S, Eugène Smits, Boheemse;
- ▶ S/30/S, Pieter Claesz. Soutman, De heilige Antonius van Padua;
- ▶ S/33/M , Louis-Rémy Matifas, Weiland met schapen;
- ▶ S/37/S, François Stroobant, De windmolens van Kalkhoven in Dordrecht;
- ▶ S/41/B, Louis Boschmans, Portret van Jean Servais Stas (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/50/C, Benjamin Gerritsz. Cuyp, Ruitershalte (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/51/C, Benjamin Gerritsz. Cuyp, Cavaleriegevecht (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/54/O, onbekend, De heilige Antonius Abt (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/56/O, onbekend, De heilige Paulus van Thebe (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/58/V, onbekend, Twee zijluiken van een triptiek met schenkersportretten van Philippe Otten en Catharina van Opstal;
- ▶ S/60/H, Jean-Baptiste Van der Hulst, Portret van burgemeester Michel Eugène Claes;
- ▶ S/79/O, onbekend, Ruitersportret van aartshertog Ferdinand van Oostenrijk;
- ▶ S/80/O, onbekend, De heilige familie met de heiligen Norbertus en Theresia van Avila (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/89/O, onbekend, Portret van aartshertog Albrecht (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/90/O, onbekend, Portret van aartshertog Albrecht (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/94/O, onbekend, Tobias en de Engel;
- ▶ S/201/O, onbekend, De kruisafneming;
- ▶ S/219/O, onbekend, Portret van Michel Guillaume Claes;
- ▶ S/252/O, onbekend, Portret van Karel VI;
- ▶ S/270/D, Omer Dierickx, Portret van Edward Van Even;
- ▶ S/272/D, Omer Dierickx, Portret van senator Léon Vander Kelen;
- ▶ S/274/D, omer Dierickx, Portret van August van Ermen;
- ▶ S/281/D, François Vandorne, Portret van burgemeester Plasschaert;
- ▶ S/324/O, onbekend, Ecce Homo (La Cambre atelier schilderkunst);
- ▶ S/435/O, onbekend, Het laatste avondmaal;
- ▶ S/445/O, onbekend, Portret van een man;
- ▶ T/64, onbekend, Hoed met pluim van de vaandeldrager van de Sint-Jacobsgilde;
- ▶ T/65, onbekend, Mantel van de vaandeldrager van de Sint-Jacobsgilde;
- ▶ T/67-a, onbekend, Broek van de vaandeldrager van de Sint-Jacobsgilde;
- ▶ T/97-b, onbekend, Schoenen van de vaandeldrager van de Sint-Jacobsgilde;
- ▶ TM/18, Vitrinekast;
- ▶ Z/1000, onbekend, Vlaggestok, vaandelbekroning en steensokkel Sint-Jacobsgilde;
- ▶ Z/151-a, Vitrinetafel;
- ▶ Z/151-b, Vitrine tafel.

2.4.10 DEPOTBEHEER

De depotbeheerder wordt in het dagelijkse beheer van de museumdepots ondersteund door een halftijds technisch medewerker. Waar nodig en/of mogelijk doet M een beroep op vrijwilligers, stagiaires en jobstudenten voor de ondersteuning van deze kerntaak. Stageprojecten op het vlak van collectieregistratie binnen de dienst Collecties bevatten doorgaans ook een component depotwerking en/of behoud en beheer.

Plaatsbesparende compactstapeling in het nieuwe meubeldepot in M © Ko Goubert

Naast specifieke projecten zoals het conservatieproject van het Prentenkabinet en het intern administratief verwerken van de verhuis van de meubelcollectie tijdens de voorbije jaren werd in 2016 vooral ingezet op het beter inrichten en organiseren van het depot om tot een meer efficiënte en doeltreffende werking te komen.

Tijdens de zomer werd het schilderen van de muren in de depotruimtes afgewerkt teneinde eventueel stof afkomstig van onbehandelde muren verder te elimineren. Er werd geïnvesteerd in rollend materiaal, met name werkkarren en mobiele werktafels, dat zowel in depot als in de museumzalen kan worden ingezet bij het hanteren of consulteren van kunstwerken. De aanwezige depotuitrusting, klein werk- en verpakkingsmateriaal, werd beter georganiseerd.

Naar aanleiding van de grote interne migratie van collectiestukken in het kader van de vernieuwde collectiepresentatie in juni 2017, zijn in 2016 al enkele voorbereidingen getroffen om de opslagcapaciteit in de museumdepots te optimaliseren en waar mogelijk te vergroten. Er werden daartoe extra legborden voor de depotrekken (incl.

zuurvrije buffer) aangekocht. Een aantal aanwezige objecten werd al meer compact opgeborgen, zoals de deelcollecties archeologie en tegels, en houten sculpturen.

In december werd tevens een subsidieaanvraag voorbereid voor de Provincie Vlaams-Brabant voor structurele aanpassingen aan het museumdepot om dit nog efficiënter te maken (o.a. installeren van stofafdichtingen rekken toegepaste kunsten en textiel, installatie van een stoelenrek in het hoogdepot, installeren van een waterdetectiesysteem ...). Indien deze subsidie positief wordt gehonoreerd door de provincie zal M deze aanpassingen in de loop van 2017 uitvoeren.

Om plaats te bieden aan de recente aanwinsten voor de deelcollectie hedendaagse kunst door de Cera Foundation werd de organisatie van de hiervoor ingerichte depotzone verder geoptimaliseerd. Zo zijn onder meer zes nieuwe werken van Michaël Van den Abeele en Katrien Vermeire, verworven naar aanleiding van tentoonstellingen van hun werk in M, in 2016 in bewaring genomen in het museumdepot. Parallel met de registratie van deze deelcollectie werd verder aandacht besteed aan de bewaring en standplaatsing van de kunstwerken en bijhorende transportverpakkingen.

2.4.11 SAMENWERKING

In het kader van het beleidsplan 2014–2019 van M werden in 2015 samenwerkingen opgestart met opleidingen conservatie/restauratie om jaarlijks objecten uit de museumcollectie te laten behandelen door studenten in het kader van hun studie. In het academiejaar 2016–2017 werd de samenwerking met ENSAV/La Cambre geïntensifieerd en zijn 23 schilderijen naar het atelier Schilderkunst vertrokken. Er is tevens de intentie van de ateliers Polychromie en Steensculptuur en het atelier Glas en Keramiek om in volgende academiejaren stukken uit de M-collectie door studenten te laten behandelen en onderzoeken (cfr. Supra)

Op het vlak van wetenschappelijk onderzoek, ontsluiting van de collectie en tentoonstellingen werken de stafmedewerkers van de afdeling oude kunst samen met

- ▶ 30CC
- ▶ Academie voor de Geschiedenis van de Edelsmeedkunst in België=
- ▶ Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur, Heverlee
- ▶ DIVA Museum voor edelsmeedkunst, juwelen en diamant, Antwerpen
- ▶ ENVIL. European Network for Visual Literacy
- ▶ Erfgoedcel Leuven
- ▶ Erfgoedplus.be
- ▶ Google Art Project
- ▶ Het hof van Melijn, Tervuren
- ▶ HIVA Onderzoeksinstituut voor arbeid en samenleving (KU Leuven)
- ▶ Illuminare, Studiecentrum voor middeleeuwse kunst (KU Leuven)
- ▶ IPARC
- ▶ KADOC Documentatie- en onderzoekscentrum voor religie, cultuur en samenleving (KU Leuven)
- ▶ Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK-IRPA), Brussel
- ▶ Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Brussel
- ▶ Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Brussel
- ▶ Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen
- ▶ KU Leuven: Faculteit Letteren, onderzoekseenheden Kunstwetenschappen en Geschiedenis
- ▶ Leuvens Historisch Genootschap
- ▶ Lukas - Art in Flanders beeldbank
- ▶ Musea Brugge
- ▶ Museo del Prado, Madrid
- ▶ Museum Catharijneconvent, Utrecht
- ▶ Museum Parkabdij vzw
- ▶ Museum voor Schone Kunsten, Gent
- ▶ Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen
- ▶ Overlegorgaan van beheerders van een O.C.M.W.-patrimonium
- ▶ Phoebus Foundation
- ▶ SLAC, Leuven
- ▶ Stadsarchief Leuven
- ▶ Suermondt-Ludwig museum, Aachen
- ▶ Tabularium Universitaire Bibliotheek (KU Leuven)
- ▶ Toerisme Vlaanderen
- ▶ UA Ontwerpwetenschappen Vakgebied Conservatie en Restauratie
- ▶ Universiteit Namen (FUNDP) – Departement Kunstgeschiedenis
- ▶ Universiteit Gent
- ▶ Vlaamse Kunstcollectie
- ▶ Vrije Universiteit Brussel

Wat betreft stageplaatsen, gastcolleges, seminars, papers en onderzoek in het kader van bachelor- en masterscripties, en doctoraatsstudies bestaat een samenwerking met

- ▶ AP Hogeschool Antwerpen - School of Arts
- ▶ Associatie KU Leuven
- ▶ ENSAV La Cambre
- ▶ KASK - School of Arts Gent
- ▶ Radboud Universiteit Nijmegen
- ▶ Ruskin School of Art, Oxford University
- ▶ Universiteit Antwerpen, Cultuurmanagement
- ▶ Universiteit Gent
- ▶ Vlaamse Kunstcollectie (Summer Course for the study of art in Flanders – Medieval and Renaissance Sculpture)
- ▶ Vrije Universiteit Brussel

2.4.12 BIBLIOTHEEK

De specialisaties binnen de museumbibliotheek en documentatie weerspiegelen die van de museumcollecties en de algemene museale werking.

Het M - Bibliotheekfonds omvat o.a. tentoonstellings- en bestandscatalogi, monografieën, kunsttakken (beeldende en toegepaste kunsten) en publicaties omtrent 'Leuven'. De 'Preciosa', alle werken en manuscripten ouder dan 1850 en deze die te kostbaar zijn om in het bibliotheekdepot te worden bewaard, zijn opgenomen in de collectie 'oude drukken'. Net als de veilingcatalogi (o.a. een uniek fonds historische catalogi) zijn de oude drukken in het museumdepot ondergebracht.

Het M- Documentatiefonds bevat kunstenaarsbiografieën, kunstwerkdossiers, instellingsarchief en archiefstukken.

Tenslotte omvat het M - Documentatiecentrum middeleeuwse beeldhouwkunst alle aanwezige onderzoek tools omtrent beeldhouwkunst uit de periode 1000 – 1500 (cfr. Infra).

Net zoals voor de collectieregistratie doet M voor de registratie en herverpakking van de bibliotheek-, documentatie- en archieffondsen actief een beroep op een geëngageerde ploeg vrijwilligers. In 2016 werden hun activiteiten door het vaktijdschrift META Tijdschrift voor bibliotheek en archief uitgekozen als casestudie over de inzet van vrijwilligers in het erfgoedbibliotheekwezen.

2.4.12.1 VERWERVING

97 nieuwe publicaties werden aan het Bibliotheekfonds toegevoegd. Verwerving gebeurde zoals gebruikelijk via ruilverkeer, bewijsexemplaren, occasionele schenkingen van privépersonen en gericht aankopen met het door het museum uitgetrokken bibliotheekbudget. Deze essentiële aanvulling gebeurt zowel in functie van collectie-onderzoek als in het kader van tentoonstellingen oude en hedendaagse kunst. Daarnaast ligt voor oude kunst de focus op middeleeuwse sculptuur. Er was eveneens actief ruilverkeer met gespecialiseerde bibliotheken en museale instellingen in binnen- en buitenland.

2.4.12.2 LANGE TERMIJNPLANNING REGISTRATIE

Zoals steeds blijft de digitale registratie van het boekenfonds, met het oog op ontsluiting van de bibliotheek, van primordiaal belang. Binnen het collectieregistratiesysteem Adlib, werkt de M - bibliotheek met de module 'Documentatie'. Samen met de Medewerker Collecties/ Bibliotheek hanteren de bibliotheekvrijwilligers gestandaardiseerde richtlijnen bij de digitale registratie in Adlib.

In 2016 lag de nadruk op de uitbreiding van de basisregistratie van de categorieën hulpwetenschappen en kunsttakken en werd een aanvang genomen met het nazicht van de verhandelingen, monografieën en de tentoonstellingscatalogi.

In totaal werd de registratie van 1433 publicaties op punt gesteld.

M-vrijwilligers verfijnen de digitale registratie van het M-bibliotheekfonds © Cis Van Nijverseel

2.4.12.3 ARCHIEFREGISTRATIE

In het verleden hebben het Stedelijk Museum Vanderkelen-Mertens en M - Museum Leuven (vanaf 2009) een groot aantal collectiepresentaties en tentoonstellingen ingericht en bruiklenen verleend. De archiefstukken hieromtrent zijn bewaard het instellingsarchief dat deel uitmaakt van het M - Documentatiefonds. Het gaat hier niet om het administratieve archief (jaarverslagen, jaarrekeningen, ...) van de algemene werking van de afdeling Oude Kunst. Door overdracht aan het stadsarchief Leuven worden deze dossiers van eenmalige projecten, volgens de selectielijsten, permanent bewaard. Ter voorbereiding van de overdracht, zijn alle dossiers sinds 1932 geregistreerd, geschoond en herverpakt in 94 zuurvrije dozen.

Ook de eigen kunstwerkdossiers worden systematisch opgeschoond en waar nodig hermaapt om het consulteren ervan te vergemakkelijken en de fysieke bewaring van de dossiers veilig te stellen.

Daarnaast bewaart M documentatie van archiefvormers Alfred Delaunois, Pierre Joseph Verhaghen, de familie Van Uytvanck, Victor Demunter en Edward Van Even. De archiefvormer is de organisatie, familie of persoon die archiefstukken heeft gevormd, bijeengebracht en beheerd bij de uitoefening van persoonlijke of organisatiegebonden activiteiten. Deze archiefstukken zijn, na registratie, schoning en herverpakking, overgebracht naar het museumdepot.

M-vrijwilligers schonen en herverpakken het historische tentoonstellingsarchief © Ko Goubert

2.5 WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

2.5.1 ONDERZOEK

2.5.1.1 ONDERZOEK NAAR DE EIGEN COLLECTIE

In het kader van de tentoonstelling over Jan Borman (2019) wordt onderzoek gevoerd naar de aan Borman toegeschreven objecten in de M-collectie en externe verzamelingen.

In het kader van de nieuwe collectiepresentaties 'Beeldverhalen', 'Roots', 'De hand van de meester' en 'Vorm' (werktitels) die vanaf juni 2017 worden gepresenteerd, is onderzoek gevoerd naar verschillende objecten uit de museumcollectie.

In het kader van de focus op Middeleeuwse Sculptuur onderzoekt M momenteel de haalbaarheid van het in de massa gekleurde 3D printen van laat-gotische gepolychromeerde sculpturen. Hiertoe werden twee sculpturen 3D gescand (een sculptuur uit de collectie en een sculptuur uit de O.L.V. kerk van Haasrode).

2.5.1.2 NETWERK BEELDHOUEWKUNST EN DOCUMENTATIECENTRUM ARDS

In het kader van het beleidsplan 2014–2019 startte M in 2015 het nieuwe project ARDS op. Dit is een

overkoepelende naam voor zowel het professioneel netwerk middeleeuwse beeldhouwkunst, de website en het eigen expertise- en documentatiecentrum over dit onderwerp. ARDS staat voor Association for Research and Documentation of medieval Sculpture.

ARDS genereert en promoot kennis over middeleeuwse en renaissance beeldhouwkunst uit West-Europa, en verruimt zo de interesse van specialisten en het bredere publiek voor dit specifieke segment van de kunstgeschiedenis. Hiertoe wil het onderzoek actief stimuleren en hiervoor een duurzaam digitaal platform ontwikkelen (de website www.ards.be) dat op termijn ook onderzoeksresultaten kan publiceren. De praktische organisatie van het documentatiecentrum werd binnen de werking van de M-museumbibliotheek ondergebracht. Het globale project ARDS wordt gecoördineerd door het diensthoofd Collecties van M.

Groei netwerk

Het netwerk groeide fors aan sinds de website online ging in november 2015. Eind 2016 was er een groei van 25 % in het aantal geregistreerde contactgegevens, waarvan 58 % via het aanmeldformulier voor de nieuwsbrief op de ARDS-site binnengekomen. 30 % van de netwerkdatabase zijn Belgische contacten. ARDS verstuurt 3 nieuwsbrieven per jaar (winter, zomer en herfst) los van eventuele extra punctuele berichten. Er is ook een LinkedIn-groep opgericht met als doel het aanwakkeren van discussie, het lanceren van onderzoeksvragen, aankondigingen en netwerken. Deze telt nu 49 leden en zal nog verder uitgebreid worden in de toekomst.

Ordenen documentatie

In 2016 werd het ordenen en (her)bewaren van de aanwezige documentatie aangepakt. Dit werd uitgevoerd door een medewerker van de dienst Collecties met de hulp van vrijwilligers en stagiaires. In 2016 werden hiervoor meer dan 470 uren vrijwilligerswerk gepresteerd.

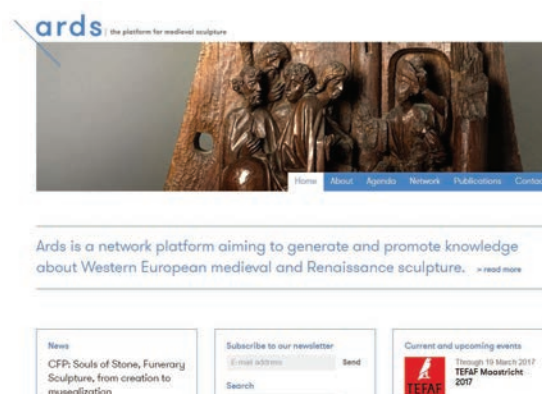
Aankopen publicaties

Jaarlijks wordt tevens een bescheiden budget voor aankoop van boeken en publicaties i.v.m. middeleeuwse beeldhouwkunst voorzien. Tegelijk wordt ook actief geprospecteerd naar het (kostenloos) verwerven van documentatiefondsen en onderzoeksarchieven over het onderwerp. In 2016 werden 108 nieuwe documentatierecords in de databank aangemaakt en meer dan 50 nieuwe aanwinsten opgenomen in de bibliotheek die specifiek zijn gerelateerd aan het onderwerp van middeleeuwse en renaissance beeldhouwkunst.

Website

De website is een online documentatiecentrum en moet actief up-to-date gehouden worden om zijn relevantie te behouden. In 2016 werd voor de ARDS-kalender systematisch geprospecteerd in wetenschappelijke en tentoonstellingskalenders naar aankondigingen, calls for papers en colloquiumprogramma's in de EU en de VSA. Dit resulteerde in de aanvulling van 21 nieuwsitems en 107 kalender evenementen .

De 'master' bibliografie rond beeldhouwkunst werd systematisch geüpdatete en telde eind 2016 al 488 entries. Het lemma 'netwerk partners' dat musea, instellingen en projecten met mekaar verbindt, telde eind 2016 zo'n 172 verschillende organisaties. www.ards.be biedt directe toegang tot nieuws, events, literatuur ... over middeleeuwse beeldhouwkunst

© ARDS

Jaarlijkse studiedag

Op 23 november 2016 ging de derde jaarlijkse studiedag voor Middeleeuwse Beeldhouwkunst plaats in het Suermondt-Ludwig museum in Aken. M wil immers dat ARDS bruggen slaat tussen wetenschappers over de grenzen heen. Dit betekent ook dat we het project ARDS letterlijk uitdragen naar collega-musea in naburige landen. Het thema van de studiedag was 'Medieval Sculpture Production Centres'. Er werd een call for papers uitgestuurd in juli 2016. M wilde hiermee vooral academische onderzoekers bereiken. Het museum is hierin geslaagd. Het finale programma bevatte lezingen van 10 internationale academici

uit België, Nederland, Duitsland, Polen, Italië, Frankrijk en Spanje. Er waren 60 inschrijvingen voor de studiedag. Een bijzonder vermelding verdient de Attribution Session, waarbij enkele sculpturen van het Suermondt-Ludwig museum werden onderzocht en bediscussieerd onder de aanwezige specialisten. Het collegiale netwerk kon op deze manier zijn nut bewijzen.

Daarnaast lanceerde M op de studiedag haar eerste ideeën over het publicatieproject ‘Early Netherlandish Sculpture’, een corpus van middeleeuwse beeldhouwkunst uit de Lage Landen, naar het voorbeeld van het Corpus Rubenianum Ludwig Burchardt en het Corpus Flemish Primitives of Early Netherlandish Painting van Max Friedländer. Bedoeling is om een publicatiereeks op te zetten rond verschillende productiecentra van beeldhouwkunst. Deze piste werd door de aanwezigen positief onthaald en wordt verder onderzocht en afgetoetst bij het netwerk in 2017, zodat een concreet plan van aanpak kan worden opgenomen in het beleidsplan 2019–2023 van M.

Summer Course

M organiseert vanuit de schoot van het eigen documentatiecentrum Ards van 18 tot 28 juni 2017 samen met de Vlaamse Kunstcollectie en een reeks academische en museale partners de derde Summer Course for the Study of the Arts in Flanders met als hoofdt thema ‘Medieval and Renaissance sculpture in the Low Countries’. Het diensthoofd Collecties (coördinator van het Ards-project) en de conservator van M werkten in 2016 intensief aan de uitbouw van het tiendaagse programma rond middeleeuwse beeldhouwkunst. Hiervoor konden ze hun expertise en professioneel netwerk dat de voorbije jaren rond het thema werd opgebouwd actief inzetten.

2.5.1.3 BEELDGELETTERDHEID

Vanaf 2017 zal M sterk inzetten op Beeldgeletterdheid. Niet alleen in de nieuwe collectiepresentaties, maar ook in de tijdelijke tentoonstellingen zal er gewerkt worden rond het ‘kijken’ naar kunst. In onze visuele maatschappij zijn beelden en beeldtaal steeds nadrukkelijker aanwezig. We staan er niet altijd bij stil, maar om een beeld te kunnen ‘lezen’ heb je specifieke vaardigheden nodig. Dit is beeldgeletterdheid, oftewel de kunst om een beeld te kunnen lezen. In het kader van deze focus op beeldgeletterdheid werd daarom in samenwerking met de KULeuven en het internationaal netwerk van onderzoekers ENVIL (European Network of Visual Literacy) onderzocht hoe we in het museum kunnen bouwen aan onze beeldgeletterdheid. Het doel van de workshops was om het Visual Literacy Competency model, dat werd uitgewerkt door Envil voor het onderwijs, te verwerken tot een model dat kan worden toegepast in het museum. Op basis van dit nieuwe model werd de publieksbemiddeling uitgewerkt en in de praktijk uitgetest. Tijdens deze workshops werden de resultaten ook voorgelegd aan de internationale experts.

2.5.1.4 ONDERZOEK DOOR STAFMEDEWERKERS

Middeleeuwse beeldhouwkunst

Marjan Debaene, diensthoofd Collecties, startte in september 2016 aan de KU Leuven, faculteit Letteren, Departement Kunstwetenschappen, haar doctoraatsonderzoek ‘Bij de naam genoemd... Leuvense laatgotische beeldhouwkunst herbekeken’ (werktitel) onder begeleiding van promotor Prof. dr. Jan Van der Stock (KU Leuven) en copromotor Prof. dr. Ethan Matt Kavaler (Universiteit van Toronto). Het onderzoek spitst zich toe op een vijftal casestudies die allemaal gelinkt zijn met de eigen collectie laat-gotische beeldhouwkunst van het museum. Het onderzoek wordt tussentijds ontsloten via enkele collectiepresentaties rond middeleeuwse sculptuur vanaf juni 2017. Een eerste casestudy behandelt twee anonieme ateliers uit Leuven, dat van de Meester van de Gekruisigde Christusfiguren en van de Meester van Christus op de Koude Steen. De voorlopige onderzoeksresultaten worden voor het publiek ontsloten in het project ‘De hand van de meester’, dat vanaf juni 2017 te zien is in M.

Religieuze toegepaste kunsten

Het doctoraatsonderzoek van collectieregistrator Ko Goubert (Vrije Universiteit Brussel, onderzoekseenheid Kunstwetenschappen en Archeologie) focust op de rol van eigentijdse toegepaste kunsten in de liturgische vernieuwingsinitiatieven van de Benedictijnenorde in de jaren 1920–1950. Het oeuvre van monnik-edelsmid Dom Martin (1889–1965) uit de Leuvense abdij Keizerberg vormt een

concrete casestudie. Dit onderzoek sluit nauw aan bij de M-collectie, die een zeer groot aandeel religieuze kunst bevat, van de middeleeuwen tot de twintigste eeuw. Het dicht een belangrijke lacune in de kennis over de deelcollecties toegepaste kunsten en grafiek van de twintigste eeuw.

Promotor: prof. dr. Werner Adriaenssens (curator Art nouvea en Art deco KMKG)

Begeleidingscommissie: prof. dr. Jan De Mayer (directeur KADOC, KU Leuven), dr. Wim Nys (hoofd Collecties en Onderzoek DIVA Antwerpen) en dr. Anique De Kruijf (diensthoofd Cultureel Erfgoed in Kerken en Kloosters, Museum Catharijneconvent Utrecht).

2.5.2 DIENSTVERLENING AAN DERDEN

2.5.2.1 INHOUDELIJKE DIENSTVERLENING

Stafmedewerkers van de afdeling oude kunst ontvangen op regelmatige basis aanvragen voor informatie, professionele adviesverlening of het uitvoeren van een inhoudelijke expertise. Van de 105 in 2016 geregistreerde vragen kwam 34% van privépersonen, waaronder 3% antiquairs en 1% kerkfabrieken, 29% van academische vorsers en studenten, 18% van museale instellingen en andere erfgoedbeheerders, 17% van onafhankelijke onderzoekers en 2% uit de kunstensector (bv. kunstenaars, restaurators, uitgeverijen, opleidingen ...). M kreeg in hoofdzaak vragen uit België (89,5%), waaronder 52% uit de regio Leuven, en West-Europa (9,5% uit Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië, Nederland en Spanje). Tot slot kwam er één vraag uit Zuid-Afrika. 72% van de vragen was rechtstreeks gerelateerd aan de M-collectie. 25,5% betrof het documentatiecentrum ARDS. De vragen hadden betrekking op onder meer schilderkunst (30%), thematische of domeinoverschrijdende onderzoeksvragen (20%), toegepaste kunsten (16,5%), beeldhouwkunst (16%), grafiek en oude drukken (9,5%), professionele adviesverlening over behoud en beheer of collectiewerking (4%), archief en museumbibliotheek (4%). 81% van de gevallen kon via e-mailverkeer worden afgehandeld. In 31 % van de gevallen gebeurde een fysieke consultatie van informatie en/of objecten in het museum.

2.5.3 DEPOTBEZOEKEN

In 2016 werd vier maal een exclusief studiebezoek aan de museumdepots georganiseerd voor onderwijs. Met name de KU Leuven (opleiding Kunstwetenschappen, museumstudies), basisschool De Regenboog (klasproject geschiedenis) en FARO (opleiding Behoudsmedewerker) maakten gebruik van deze educatieve dienstverlening.

M werkt stelt jaarlijks infrastructuur ter beschikking voor praktijklessen in de opleiding Behoudsmedewerker (CVO VOLT Leuven en VSPW Gent) rond schilderijen (gastdocent Phaedra Bosmans, depotbeheerder Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur) en hout/meubelen (gastdocent Sara Huycke, coördinator Kusterfgoed), telkens gekoppeld aan het depotbezoek.

Fysieke consultatie van objecten door externe onderzoekers gebeurt in situ in de museumdepots. In 2016 hadden de consultaties betrekking op schilderkunst (15), beeldhouwkunst (7), grafiek en oude drukken (4), toegepaste kunsten (6) en archeologie (1). Werkbezoeken door kunstfotografen in functie van de digitalisering van de collectie zijn hier buiten beschouwing gelaten.

Ter voorbereiding van nieuwe collectiepresentaties bracht de M-werkgroep 'Publiek aan zet' onder begeleiding van een medewerker Hedendaagse Kunst een studiebezoek (11.06.2016) aan de Cera Collectie in het museumdepot.

In augustus bracht een reportageteam van FARO een werkbezoek aan het conservatieproject van het Prentenkabinet ter voorbereiding van een artikel over de inzet van vrijwilligers in het erfgoedveld.

Symposium in het kader van een onderzoeksproject

- ▶ The Transhistorical Museum: Objects, Narratives & Temporalities. Een onderzoeksproject in Leuven en Haarlem

Kan een transhistorische benadering, die kunstwerken uit verschillende tijdsperiodes samenbrengt in één tentoonstelling, nieuwe inzichten genereren? Wat kunnen we leren van historische kunstvoorwerpen wanneer we ze bekijken door een hedendaagse bril, of omgekeerd? Doet een nieuwe context het publiek op een andere manier met kunst omgaan?

Dergelijke vragen staan centraal in het onderzoeksproject *'The transhistorical museum: objects, narratives & temporalities'*, een samenwerking tussen M - Museum Leuven en Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem. Het project wil verschillende perspectieven over het alomtegenwoordig concept 'transhistorische' samenbrengen en kritisch onder de loep nemen.

Het onderzoek ging van start met een eerste symposium in Haarlem op 13·11·2015 rond het herdenken van de collectie in een transhistorisch museum. In M volgde op 12.05.2016 het tweede deel rond transhistorische tentoonstellingen met bijdragen van o.m Penelope Curtis, Hendrik Folkerts, Ruth Noack, Hilde Van Gelder en Ronald Van de Sompel. Op 24·11·2016 organiseerde Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem nog een laatste bijeenkomst rond case studies waaruit dan workshops volgden. M en Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem werken momenteel aan een publicatie op basis van de bijdragen tijdens deze verschillende studiedagen.

2.5.4 ONTSLUITING

M ontsluit zijn collectie online via het aggregatieplatform Erfgoedplus.be. In 2016 werd ingezet op het afronden van lopende registratieprojecten en het updaten van al online ontsloten records, ter voorbereiding van een nieuwe upload in 2017.

De samenwerking en data-uitwisseling met andere erfgoedaggregatoren werd onderhouden. Zo kregen alle records met betrekking tot de M-collectie in de online beeldbank van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium een update van de instellingsgegevens. In de KIK-records is waar mogelijk ook een actieve link opgenomen naar de objectrecords op Erfgoedplus.be. Er is een actieve uitwisseling van informatie tussen de partners qua opschoning van data.

M volgt de evoluties van het project van PACKED vzw omtrent de aanmaak van persistent identifiers (PID's) voor collectiedata en de publicatie van open collectiedata verder op. Er werd een dataset met basisgegevens van 4727 objecten opgeladen in het dataplatform wikidata. De gestandaardiseerde data zijn daardoor vrij beschikbaar voor onder meer gebruik op wikipedia en applicatieontwikkeling.

Tegelijk is een plan opgemaakt om het beheer van de PID's in het Adlib collectieregistratiesysteem te documenteren volgens gestandaardiseerde normen. Hiervoor zal M samenwerken met Jeroen De Meester (voorzitter gebruikersgroep Adlib) en PACKED. Implementatie is voorzien vanaf het eerste kwartaal van 2017.

Voor het activeren van de PID's is de installatie van een nieuwe hosting server en resolversoftware nodig. De installatie en in gebruikname ervan zijn gekoppeld aan het uitrollen van de nieuwe website mleuven.be en zal gebeuren in de eerste helft van 2017.

M bleef ook actief bijdragen aan thematische ontsluitingsinitiatieven door externen, in een gezamenlijke beweging voor zowel de M-collectie als de Cera Collectie, met name via de deelwebsites van de Vlaamse Kunstcollectie en het platform voor O.C.M.W.-collecties. Nieuwe informatie en verbeterd beeldmateriaal werden waar mogelijk aangeleverd.

M werkt actief mee aan publicatie-initiatieven die de stedelijke collectie en regionaal erfgoed ontsluiten. Het museum vervult op die manier zijn rol van publieke dienstverlening door het delen van de informatie over de collectie, en het ter beschikking stellen ervan voor wetenschappelijk onderzoek door externen. In 2016 zegde M zijn medewerking toe (consultatie collectie en documentatie, aanleveren van informatie en

beeldmateriaal) aan volgende publicaties die op initiatief van de stad zijn gerealiseerd:

- ▶ Brecht Dewilde & Gilbert Huybens, *De Tafelronde*, Leuven, 2016;
- ▶ Gilbert Huybens, *Leuvense burgemeesters geportretteerd, (Memorabilia Lovaniensia ; 3)*, Leuven, 2016.

Dominique Provost fotografeert de Uur- en kalenderwijzerplaat in ultra HR voor ontwikkeling VR-beleving © Ko Goubert

Voor de systematische digitalisering van de collectie werkt M samen met beeldbank Lukas - Art in Flanders vzw. Lukas fotografeerde in 2016 in totaal 110 objecten in de M-collectie in functie van collectieregistratie, online ontsluiting, tentoonstellingen of nieuwe aanwinsten, goed voor ruim 270 nieuwe afbeeldingen in extra hoge resolutie. M levert proactief inhoudelijke metadata aan ter identificatie van de afbeeldingen in de online beeldbank www.lukasweb.be.

In het kader van het onderzoek door de faculteit theologie van de KU Leuven naar de Kapucijnerorde zijn in 2016 aanvullend nog vijf objecten gefotografeerd door de erfgoedfotograaf van de KU Leuven.

2.5.5 PUBLICATIES EN EDITIES

Stafmedewerkers van M realiseerden of werkten mee aan volgende publieksgerichte of wetenschappelijke publicaties:

- ▶ Ko Goubert, 'Un service à café « égoïste » aux armes Lalaing (Bruxelles, 1922–1926)', in: Jean-Jacques van Ormelingen (red.), *Florilège d'orfèvreries armoriées, Le Parchemin*, jg. 81 (2016) nr. 423: p. 365–369.
- ▶ Ko Goubert, 'Een uitstalraam voor kunstambachten. Tentoonstellingen als instrument voor promotie en smaakopvoeding in de jaren 1950 en 1960', in: Ellen van Impe & Eva Van Regenmortel (red.), *Vormgevingserfgoed in Vlaanderen na 1945, Antwerpen/Gent*, 2016: p. 75–91.

In 2016 publiceerde M volgende hedendaagse kunst publicaties:

- ▶ Aglaia Konrad, *From A to K*, Teksten: Friedrich Achleitner, Hildegund Amanshauser, Elke Couchez, Penelope Curtis, Michiel Dehaene, Steven Humblet, Moritz Küng, Spyros Papapetros, Angelika Stepken, Edit Tóth, Emiliano Battista, Stefaan Vervoort; met interventies door de kunstenaars Koenraad Dedobbeleer en Willem Oorebeek. Redactie: Emiliano Battista, Stefaan Vervoort. Uitgever: Koenig Books, Keulen. Samen met de tentoonstelling verscheen een nieuw kunstenaarsboek, gebaseerd op een idee van de kunstenaar. Het boek is ontwikkeld en vormgegeven als een encyclopedie aan de hand van een alfabetische lijst termen. De publicatie biedt een genereuze selectie aan hiertoe ongepubliceerd beeldmateriaal; ENG, 392 pagina's

In 2016 produceerde M de volgende kunstenaarsedities:

- ▶ Lieve Blancquaert, *Editie Ecce Homo*: zie daar de mens, digitale print op barietpapier in map met gouden opdruk, 250 ex., 2016. Per verkocht exemplaar gaat 5 euro naar Minor-Ndako, opvang- en begeleidingscentrum voor minderjarige vluchtelingen.
- ▶ Aglaia Konrad, *Shaping Stones, Sardinia, 2013-2016*, print op Lambda Metallic, 30 x 40 cm, oplage van 50

2.5.6 VERTEGENWOORDIGING STAF

Naast werkgroepen rond eigen tentoonstellingsprojecten en overleg met Vlaamse en Belgische kunstspelers en organisaties nam de staf van M in 2016 deel aan een heel aantal stedelijke en externe werkgroepen, onderzoekscommissies, wetenschappelijke colloquia, studiedagen en gastcolleges.

Eva Wittocx, algemeen coördinator en curator hedendaagse kunst

- ▶ Lid van de pool van beoordelaars Beeldende Kunst, Kunstendecreet, Vlaamse overheid
- ▶ Lid van IKT
- ▶ Voorzitter van AICA België
- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Aankoopcomité collectie FRAC Nord-Pas de Calais, Duinkerke
- ▶ Bestuur en strategisch comité Fondation Walter Leblanc
- ▶ Lid netwerkorganisatie Corpus, samen met Tate Modern, KW Berlijn, Bulegoa Bilbao, CAC Vilnius, If I Can't dance Amsterdam
- ▶ Voorzitter kunstcommissie Vlaams Parlement
- ▶ Kunstcommissie Federale Overheid Buitenlandse Zaken
- ▶ Selectiecomité atelierwerking Cas-co Leuven
- ▶ Aankoopcomité collectie MAC's, Grand Hornu
- ▶ Deelname aan lezingen en studiedagen in en buiten M
- ▶ Netwerkcontacten binnen- en buitenlandse musea (gesprekken lopende m.b.t. uitwisseling informatie en eventueel toekomstige samenwerkingen of reizende tentoonstellingen)

Lore Van Hees, afdelingshoofd hedendaagse kunst en diensthooftentoonstellingen

- ▶ Lid van de algemene vergadering Artforum
- ▶ Lid van de selectiecommissie Ondersteuningsbeleid stad Leuven
- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Deelname aan lezingen en studiedagen in en buiten M

Valerie Verhack, curator hedendaagse kunst

- ▶ Lid van vzw Le Salon, www.welcometolesalon.be
- ▶ Lid van de Artistieke Raad van CIAP, Hasselt
- ▶ Lid van de pool van beoordelaars Beeldende Kunst, Kunstendecreet, Vlaamse overheid
- ▶ Lid van IKT
- ▶ Lid van AICA
- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Deelname aan lezingen en studiedagen in en buiten M
- ▶ Netwerkcontacten binnen- en buitenlandse musea (gesprekken lopende m.b.t. uitwisseling informatie en eventueel toekomstige samenwerkingen of reizende tentoonstellingen)

Lore Boon, medewerker tentoonstellingen hedendaagse kunst

- ▶ Raad van Bestuur Tuning People vzw
- ▶ Lid van de selectiecommissie Ondersteuningsbeleid stad Leuven
- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Deelname aan lezingen en studiedagen in en buiten M

Tine D'Haeyere, medewerker tentoonstellingen hedendaagse kunst

- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Deelname aan lezingen en studiedagen in en buiten M

Peter Carpreau, afdelingshoofd oude kunst

- Lid van de inhoudelijke werkgroep Parkabdij
- Lid van RSA
- Lid van Palet/ Onderzoeksgroep KULeuven

- Lid van ICOM/ICFA
- Lid van Codart - internationaal netwerk van museumconservatoren kunst van de Nederlanden
- Expert voor de Europese commissie/EACEA
 - ▶ Expert voor de Vlaamse gemeenschap/ kunstendecreet
 - ▶ Netwerkcontacten binnen- en buitenlandse musea
 - ▶ Deelname aan lezingen en studiedagen in en buiten M (meerdere data)

Hélène Verreyke, diensthoofd tentoonstellingen oude kunst

- ▶ Lid van beoordelingscommissies Cultureel-erfgoedprojecten en Cultureel-erfgoed
- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Lid van Codart - internationaal netwerk van museumconservatoren kunst van de Nederlanden

Marjan Debaene, diensthoofd collecties oude kunst

- ▶ Coördinator van ARDS - Association for Research and Documentation of medieval and renaissance Sculpture
- ▶ Lid van het Calamiteitennetwerk Leuven (ECCE)
- ▶ Lid van de Denkgroep Archeologische collecties
- ▶ Lid van de Klankbordgroep erfgoeddeponderzoek Provincie Vlaams-BrabantLid van de academische werkgroep Low Countries Sculpture
- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Lid van Codart - internationaal netwerk van museumconservatoren kunst van de Nederlanden
- ▶ Netwerkcontacten binnen- en buitenlandse musea en onderzoekscentra
- ▶ Deelname aan lezingen en studiedagen in en buiten M (meerdere data)
- ▶ Lezing studiedag Limburg Verzameld/t (Oude Gevangenis Hasselt, 12/03/2016)
- ▶ Lezing studiedag Ards Middeleeuwse beeldhouwkunst (Suermondt-Ludwig Museum Aachen, 23/11/2016)

Ko Goubert, collectieregistrator

- ▶ Lid van onderzoeksgroep THIS - The Inside Story. Art, Interior Design & Architecture 1750–1950 (Universiteit Gent & Vrije Universiteit Brussel)
- ▶ Lid van XIX - Werkgroep 19de-eeuwse kunst
- ▶ Redactielid van Memorabilia Lovaniensia
- ▶ Lid van Leuvens Historisch Genootschap
- ▶ Werkend lid van de Academie voor de Geschiedenis van de Edelsmeedkunst in België
- ▶ Lid van Nederlandse Zilverclub
- ▶ Lid van Nederlandse Registrarsgroep
- ▶ Lid van Adlib Gebruikersgroep
- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Lid van Codart - internationaal netwerk van museumconservatoren kunst van de Nederlanden
- ▶ Netwerkcontacten binnen- en buitenlandse musea
- ▶ Deelname aan lezingen, studiedagen en colloquia in buiten M (meerdere data)

Eline Sciôt, assistent collectieregistrator

- ▶ Lid van de stuurgroep Linked Open Data publicatie via Wikidata
- ▶ Lid van Nederlandse Registrarsgroep
- ▶ Lid van Adlib Gebruikersgroep
- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Netwerkcontacten in binnen- en buitenlandse musea
- ▶ Deelname aan lezingen, studiedagen en colloquia in buiten M (meerdere data)

Jochen Suy, assistent collectieregistrator

- ▶ Lid van Nederlandse Registrarsgroep
- ▶ Lid van Adlib Gebruikersgroep

Anne Liefsoens, assistent collectieregistrator

- ▶ Deelname Rondetafelgesprekken Overleg Kunstbibliotheken Vlaanderen (OKBV)

Isabel Lowyck, afdelingshoofd publiekswerking

- ▶ Lid van de algemene Vergadering Educatieve vereniging Jubelpark vzw
- ▶ Lid van Algemene vergadering Vitamine C, netwerk voor kunsteducatie
- ▶ Lid van de Beoordelingscommissie Ontwikkelingsgerichte erfgoedprojecten en erfgoedconvenants
- ▶ Lid van Pool van deskundigen kwaliteitslabel musea
- ▶ Adviserend lid voor ACCE, Vlaamse Gemeenschap, onderzoek naar kwaliteitslabel kunsteducatie
- ▶ Stuurgroep Kunstenpunt en FARO, collegagroep Publieksbemiddeling
- ▶ Lid van Arts and audience network, Europe
- ▶ Lid van LEM (Learning and museums)
- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Lid van ICOM- accessibility of museum
- ▶ Lid van Future group i.s.m. Amsterdamse musea nadenken over toekomstige rol van bemiddeling.

Sofie Vermeiren, diensthoofd publieksbemiddeling

- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Lid van Projectgroep Warme Stad Leuven
- ▶ Lid van Raad van Bestuur van Compagnie De Tartaren
- ▶ Stuurgroep BAM en FARO, collegagroep Bemiddeling
- ▶ Stuurgroep UCLL
- ▶ Deelname aan studiedagen in en buiten M
- ▶ Spreker op VVSG Trefdag sociaal beleid onder het motto "meer durven doen", lezing rond Wereld van herinnering, 26 april
- ▶ Spreker op onderwijs- evenement van de Stad Leuven, 4 mei
- ▶ Spreker op studiedag rond diversiteit in C Mine Genk, 8 juni

Dorine De Vòs, medewerker publieksbemiddeling

- ▶ Voorzitter raad van bestuur Pluto vzw
- ▶ Deelname aan studiedagen in en buiten M

Annelies Evens, diensthoofd communicatie

- ▶ Lid van ICOM
- ▶ Lid Publiek Centraal
- ▶ Voorzitter werkgroep communicatie Op zoek naar Utopia – Kunst Leuven
- ▶ Lid van ARTtube – communicatienetwerk musea Vlaanderen en Nederland
- ▶ Lid van STIMA

Veerle Ausloos, consulent communicatie

- ▶ Lid van de collegagroep communicatie Kunstenpunt
- ▶ Lid van het media- en persnetwerk Faro

2.6 LOKAAL KUNSTENBELEID

M wil de Leuenaar die in (hedendaagse) kunst geïnteresseerd is, als toeschouwer of als kunstenaar, prikkelen en betrekken bij een diverse kunstwerking op verschillende niveaus en schaalgroottes. Daarom wil M aan een breed publiek een dynamisch en authentiek programma aanbieden waarbij zowel experiment en reflectie als creatie en presentatie van diverse kunstvormen centraal staan.

De stad Leuven steunt en ontwikkelt een geïntegreerd, overkoepelend cultuur- en kunstenbeleid waarin vijf aspecten aanwezig zijn: presentatie, creatie, experiment/werkatelier, reflectie, educatie en promotionele ondersteuning. Deze vijf pijlers vormen de basis voor een evenwichtig beleid.

Als museum maakt M integraal deel uit van de lokale kunstscène. M vindt het dan ook erg belangrijk om de Leuvense kunstwereld te betrekken en samen te werken aan een divers kunstenlandschap met een plaats voor iedereen. M wil trekker zijn en integraal deel uitmaken van het lokale kunstenlandschap van en voor de regio Leuven.

Samen met de stad, SLAC, 30CC en Kunst In Huis organiseert M tentoonstellingen van kunstenaars en verenigingen uit Oost-Brabant in twee locaties: exporuimte Tweebronnen (in samenwerking met Kunst In Huis Kunstuitleen) en kapel Romaanse Poort. Een aparte selectiecommissie stelt jaarlijks een programma samen op basis van ingediende aanvragen. Deze commissie bepaalt eveneens het specifieke profiel van iedere ruimte en communiceert dit naar mogelijke gebruikers en het publiek via de eigen kanalen van de commissieleden.

In 2016 organiseerde M samen met stad Leuven, 30CC, SLAC en Kunst In Huis volgende tentoonstellingen:

LUC VANDERVELDE LUX

A slow attention, part 2

12·03·16 >< 09·04·16

Expo Leuven Tweebronnen

Luc Vandervelde (°1969, Leuven, woont en werkt in Brussel) sloeg de afgelopen jaren een heel nieuwe richting in: van figuratieve, zelfs fotorealistische schilderijen stapte hij over naar abstracte collages op papier en doek. Daarin verweeft hij een veelheid aan patronen en sporen in uiteenlopende materialen. “Vroeger waren mijn doeken meer sociale documenten, over hoe de mensen in Centraal-Azië overleefden na het Sovjettijdperk,” vertelt hij in een recent interview.

“Waarom ik dan abstract ben beginnen te werken?” Ik heb altijd al een fascinatie gekoesterd voor abstract expressionisme, maar de tijd was gewoon nog niet rijp om er zelf mee aan de slag te gaan. Nu heb ik me bijna anderhalf jaar opgesloten in mijn atelier om te experimenteren met materialen.”

RAM-8 GROUP

28·05·16 >< 02·07·16

Exporuimte Romaanse Poort

RAM-8 Groep is een collectief kunstenaars bestaande uit Anusch Bayens, Carlo De Pauw, Carmen Geens, Mark Pieters, André Thonas, Alex Van Bogaert, Samuel Verbieese en Nico Willensens. De groep, opgericht in 1996, verenigt verschillende kunstenaars met verschillende stijlen en technieken, en heeft als doel eigen werken tentoon te stellen en te verspreiden. De groepstentoonstelling in Expo Leuven toonde zowel gemeenschappelijke werken als individueel werk van de acht kunstenaars.

SLAC A0-A6

03·06·16 >< 25·06·16

Exporuimte Tweebronnen

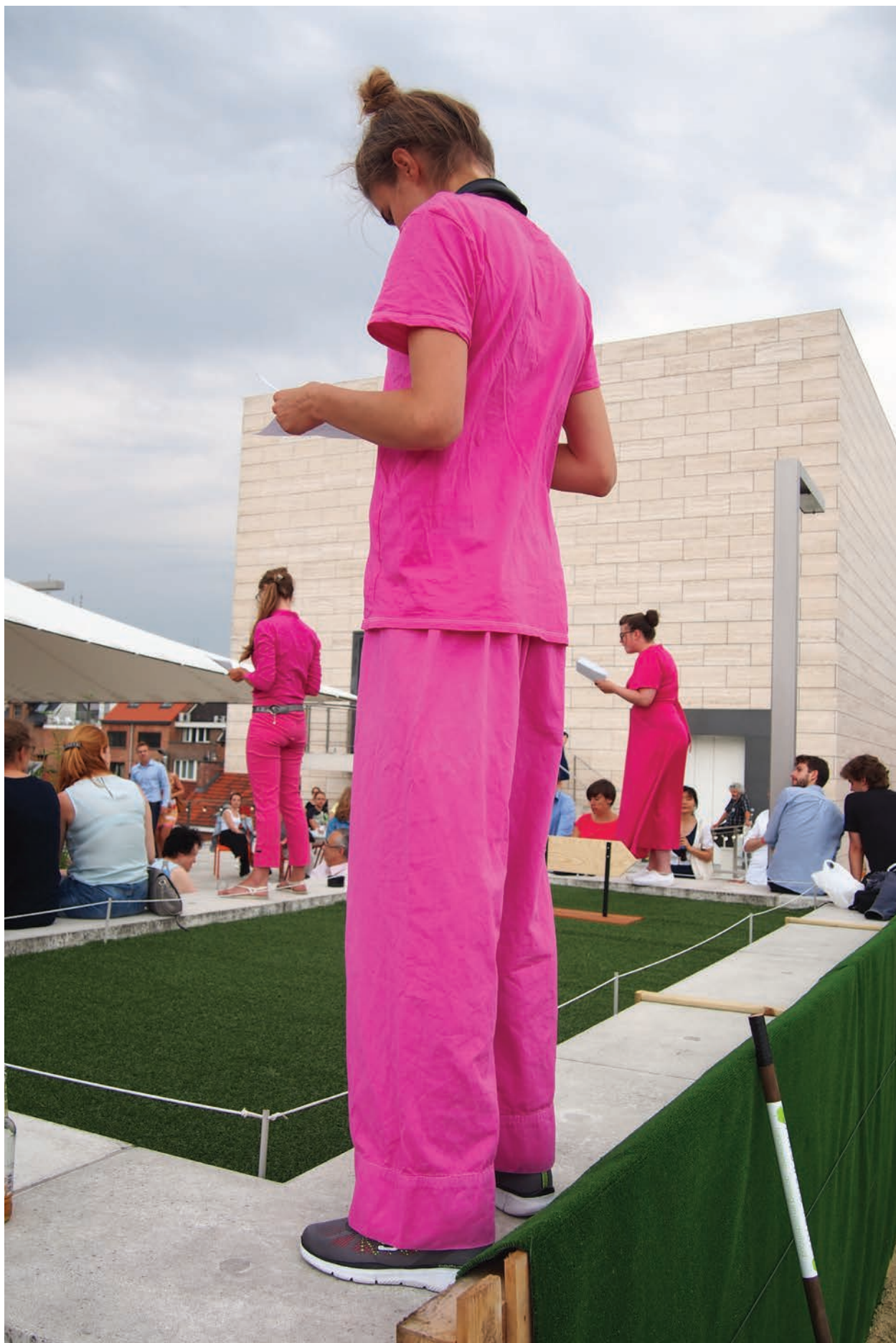
De tentoonstelling A0-A6 / Size Matters handelt over de maat van het werk en hoe het zich verhoudt tot de ruimte. Het begrip maat wordt een integraal onderdeel van het werk. Met een oppervlakte van een vierkante meter is A0 het basisformaat van de A standaard. De A standaard is een serie van formaten waarbij het eerstvolgende formaat steeds een tweemaal zo grote of tweemaal zo kleine oppervlakte heeft. Elke A maat kan ook beschouwd worden als een grondvlak en/of zijvlak van waaruit een 3D werk kan ontstaan.

Deelnemende kunstenaars: Caroline Vincart, Benoni Vansteenlandt, Leen Vanharen, Mia Van Nieuwenhove, Peter Van Eyck, Tiffany Van Esch, Danielle Siongers, An Smeyers, Arne Reynaert, Anneleen Pruvoost, Sofie Peyskens, Lina Peeters, Luc Oeyen, Fabienne Loyens, Katelijne Laroy, Mieke Lamiroy, Annie Lambrechts, Quinten Ingelaere, Luc Huysman, Ann Dieltjens, Philippe De Smedt, Katrin Bosmans, Beatrijs Albers

2.6.1 RESIDENTIES

In 2014 werd de vzw Cas-co opgericht. De vzw wil professionele en pas afgestudeerde kunstenaars de kans geven hun artistieke kwaliteiten te ontplooiën. Enerzijds door hen betaalbare en kwaliteitsvolle ateliers aan te bieden. Anderzijds door project- en tentoonstellingsruimtes ter beschikking te stellen. In het kader van hun beleidsdoelstellingen sloten M en de vzw Cas-co een samenwerkingsovereenkomst af met als doel het ondersteunen van kunstenaars in hun professionele ontwikkeling. M levert de knowhow en relaties voor de uitbouw van de organisatie van Cas-co en een jaarlijkse financiële bijdrage.

Kunstenaars die werk toonden in M konden van de ruimtes in Cas-co gebruik maken om nieuw werk te ontwikkelen zoals Benjamin Seror (Playground). Via een appartement bood M kunstenaars de mogelijkheid aan om een langere periode in Leuven te verblijven en zo hun tentoonstelling in M voor te bereiden. Oa. Mary Reid Kelley en Salla Tykkä maakten hiervan gebruik.

© ANDY MERREGAERT

3. PUBLIEKSWERKING

3.1 COMMUNICATIE

3.1.1 CORPORATE COMMUNICATIE

3.1.1.1 PRINT

M-AGENDA'S			
NR.	PERIODE	COVERBEELD	OPLAGE
29	januari >< maart	Sarah Morris	10.000
30	april >< juni	Hendrick De Clerck	10.000
31	juli >< september	Aglaia Konrad	10.000
32	oktober >< december	Op zoek naar Utopia	10.000

NIEUWJAARSKAART (MET BON 1+1 GRATIS)	
OPLAGE	DISTRIBUTIE
2.873	januari >< maart
6.214	Verstuurd naar alle ex-M-bassadeurs

NIEUWJAARSKAART (ZONDER BON 1+1 GRATIS)	
OPLAGE	DISTRIBUTIE
853	januari >< maart 2016
60	Verstuurd naar alle huidige M-bassadeurs

EXPOFOLDER		
PERIODE	OPLAGE	DISTRIBUTIE
Januari - December	30.000	M-onthaal
Dienst Toerisme Leuven & Leuvense Hotels	april >< juni	Hendrick De Clerck
Verspreiding culturele centra Vlaanderen en Brussel	juli >< september	Aglaia Konrad
Distributie culturele centra Nederlandse steden: Den Bosch, Breda, Tilburg, Eindhoven en Maastricht	oktober >< december	Op zoek naar Utopia

ZOMERMAGAZINE - NIEUW	
OPLAGE	DISTRIBUTIE
1.300	Huis-aan-Huis verdeling via Bpost in Leuven, Oud-Heverlee, Bertem, Herent, Kortenberg, Lubbeek, Rotselaar en Haasrode (aantal bussen: 34.862)
Winkels, restaurants, bars en culturele plekken in het centrum van Leuven	Verstuurd naar alle huidige M-bassadeurs

De zomer van M in 2016 omvatte een hele reeks uiteenlopende evenementen zoals BAR|A|MUZE, M-idzomer, zomerse familieactiviteiten zoals de museumspelstraat en een aantal tentoonstellingen waaronder Ecce Homo van Lieve Blancquaert, Twisted Strings en From A to K van Aglaia Konrad. Om deze zomer van M in de markt te zetten, ontwikkelde M een zomerMagazine met redactionele stukken,

interviews, een beeldverslag, een lezerswedstrijd, een korting bon voor een consumptie op BAR|A|MUZE enz. Het blad kreeg de look & feel van een echt magazine en werd vanuit een human interest insteek samengesteld. De redactie en vormgeving in huis werd verzorgd.

3.1.1.2 DIGITAAL

Website: www.mleuven.be
Zie bijlage 1: websitestatistieken 2016
Website: www.baramuze.be
Zie bijlage 1: websitestatistieken 2016
Website: www.m-idzomer.be
Zie bijlage 1: websitestatistieken 2016
Website: www.m-life.be
Zie bijlage 1: websitestatistieken 2016
Website: www.playground.be
Zie bijlage 1: websitestatistieken 2016

M-NIEUWSBRIEF				
	DATUM	ONDERWERP	AANTAL GEADRESSEERDEN	OPENS
1	13.01.16	Lezingen en film omtrent Sarah Morris STUBRU op bezoek Nieuwe aanwinsten	11.911	43%
2	04.02.16	De selectie van Jimmy Kets Voordelig naar M met de trein Gezinsactiviteiten	12.094	39,2%
3	10.03.16	Kunst als politiek gespin Een installatie met 3.000 postkaarten Laatste dagen Sarah Morris	12.122	37,7%
4	08.04.16	De kunst van het kijken Winnaar Cityshapes bekend Erfgoeddag in teken van rituelen	12.477	38,0%
5	09.05.16	Nieuwe tentoonstelling Aglaia Konrad Eerste namen M-idzomerfestival bekend	12.700	39,0%
6	15.06.16	Lieve Blancquaert breekt in op de M-collectie Win een VIP-weekend tijdens M-idzomer	12.618	40,3%
7	05.07.16	Nieuw in M: Twisted Strings en Salla Tykkä Instagramwedstrijd Lieve Blancquaert	12.517	33,1%
8	05.08.16	Laatste weken BAR A MUZE en Twisted Strings Rondleiding Aglaia Konrad Dansworkshop	12.559	40,8%
9	08.09.16	Laatste dagen Aglaia Konrad en Salla Tykkä Opening #ziedaardemens: stem op jouw favoriet!	16.053	33,8%
10	11.10.16	Nieuwe tentoonstellingen Yto Barrada, Mary Reid Kelley & Tracing the Future	16.224	40,8%
11	18.11.16	Playground 2016 M-useumnacht Lezingenreeks 'Op zoek naar Utopia' Wintervertelling	16.456	40,7%
12	21.12.16	Laatste kans om oog in oog te staan met Utopia van Thomas More!	18.571	40,7%

ELECTRONIC DIRECT MAILING

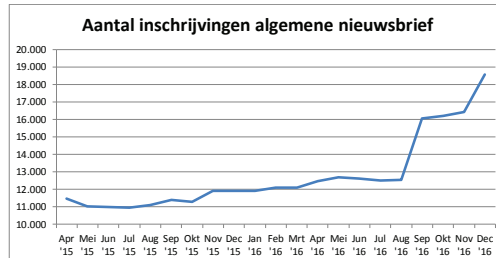
	TITEL	TAAL	AANTAL CONTACTEN	OPENS
1	M-events nieuwsbrief #1	NL	183	41,1%
2	Uitnodiging Hendrick De Clerck	NL	686	50,8%
3	Uitnodiging Hendrick De Clerck	ENG	85	33,8%
4	Uitnodiging HK Lezingenprogramma Sarah Morris	NL	913	45,3%
5	M-cenas nieuwsbrief #3	NL	46	67,4%
6	M-bas nieuwsbrief #13	NL	777	65,5%
7	Uitnodiging Cityshapes	NL	15	80,0%
8	Nieuwsbrief HK	NL	1.297	45,0%
9	Nieuwsbrief HK	ENG	1.277	39,8%
10	M-bas nieuwsbrief #14	NL	787	60,9%
11	M-cenas Herinnering atelierbezoek	NL	42	59,5%
12	Rijk der Zinnen in the mix & Hendrick De Clerck	NL	430	27,5%
13	Rijk der Zinnen correctie	NL	422	25,7%
14	Uitnodiging Oriol Vilanova	NL	1.058	50,8%
15	Uitnodiging Oriol Vilanova	ENG	271	47,4%
16	M-asterclass Hendrick De Clerck	NL	422	34,2%
17	Nieuwsbrief HK	NL	1.285	39,6%
18	M-bas nieuwsbrief #15	NL	749	59,6%
19	Uitnodiging Aglaia Konrad	NL	1.196	47,3%
20	Uitnodiging Aglaia Konrad	ENG	405	47,7%
21	Nieuwsbrief HK	NL	1.279	43,7%
22	M-bas nieuwsbrief #16	NL	720	58,2%
23	Kunsthogeschole Aglaia Konrad & Katrien Vermeire	NL	137	30,4%
24	Nieuwsbrief HK	ENG	1.259	37,8%
25	VIP-uitnodiging Aglaia Konrad	NL	24	95,8%
26	M-events nieuwsbrief #2	NL	436	28,9%
27	Rijk der Zinnen Aglaia Konrad	NL	421	27,8%
28	Uitnodiging Lieve Blancquaert	NL	910	44,5%
29	Uitnodiging HK Lezing Hilde Heynen	NL	136	41,2%
30	Transhistorisch symposium (personeel)	NL	1.116	29,4%
31	Uitnodiging HK Boekpresentatie Aglaia Konrad	NL	136	41,9%
32	Uitnodiging HK Lezing Hilde Heynen (naverzending)	NL	1.272	39,0%
33	Uitnodiging HK Boekpresentatie Aglaia Konrad	ENG	401	37,5%
34	M-cenas nieuwsbrief #5	NL	58	67,2%
35	M-bas nieuwsbrief #17	NL	731	58,5%
36	Uitnodiging Twisted Strings & Salla Tykkä	ENG	286	43,6%
37	Groeps mailing Op zoek naar Utopia	NL	2.664	35,2%
38	Kleuteronderwijs Najaar 2016	NL	223	46,1%
39	Lager onderwijs Najaar 2016	NL	770	38,8%

40	Secundair onderwijs Najaar 2016	NL	294	38,1%
41	Uitnodiging HK Boekpresentatie Aglaia Konrad	NL	784	42,4%
42	Uitnodiging HK Twisted Strings & Salla Tykkä	ENG	9	100,0%
43	Uitnodiging HK Twisted Strings & Salla Tykkä	NL	9	22,2%
44	Uitnodiging Lieve Blancquaert	NL	654	41,8%
45	Nieuwsbrief HK	NL	1269	36,9%
46	M-bas nieuwsbrief #18	NL	710	57,1%
47	Ards nieuwsbrief	ENG	679	24,7%
48	Nieuwsbrief HK	NL	1.263	38,2%
49	Nieuwsbrief HK	ENG	1.257	33,5%
50	Zomernieuwsbrief	NL	12.557	37,2%
51	M-cenas nieuwsbrief #6	NL	54	75,9%
52	Ards nieuwsbrief (kopie)	ENG	98	47,3%
53	M-bas nieuwsbrief #19	NL	701	55,8%
54	Nieuwsbrief HK Venetië	ENG	1.245	36,9%
55	Uitnodiging Afscheidsdrink Luc Delrue	NL	221	70,9%
56	Uitnodiging Afscheidsdrink Luc Delrue (naverzending 1)	NL	3	100,0%
57	Uitnodiging Afscheidsdrink Luc Delrue (naverzending 2)	NL	12	83,3%
58	M-bas nieuwsbrief #20	NL	701	56,8%
59	Kleuteronderwijs Schooljaar 2016-2017	NL	218	46,3%
60	Lager onderwijs Schooljaar 2016-2017	NL	756	38,8%
61	Secundair onderwijs Schooljaar 2016-2017	NL	290	38,2%
62	Uitnodiging Instagramwedstrijd #ziedaardemens	NL	21	90,5%
63	Uitnodiging Yto Barrada, Tracing the Future, Mary Reid Kelley	NL	2.478	45,4%
64	Uitnodiging Yto Barrada, Tracing the Future, Mary Reid Kelley	ENG	1.512	39,4%
65	Uitnodiging Instagramwedstrijd #ziedaardemens	NL	700	62,5%
66	M-cenas Herinnering preview Yto Barrada	NL	56	66,1%
67	Uitnodiging Punch feedbackdagen	NL	679	48,9%
68	M-bas nieuwsbrief #21	NL	741	63,3%
69	Maling winnaars editie Lieve Blancquaert	NL	5	60,0%
70	M-cenas nieuwsbrief #7	NL	64	71,9%
71	Nieuwsbrief HK	ENG	1.277	34,5%
72	Algemene nieuwsbrief M-LIFE	NL	15.892	40,1%
73	Playground	ENG	380	42,7%
74	M-cenas Herinnering inschrijving Utopia	NL	71	71,8%
75	Uitnodiging HK Boekpresentatie TJ Demos	NL	1.384	39,7%
76	Uitnodiging HK Boekpresentatie TJ Demos	ENG	39	41,0%

78	Uitnodiging HK Boekpresentatie Amie Siegel	NL	1.384	44,9%
79	Uitnodiging HK Boekpresentatie Amie Siegel	ENG	39	38,5%
80	ARDS nieuwsbrief herfst 2016	ENG	800	35,6%
81	M-cenas Uitnodiging fundraisingdiner	NL	71	64,8%
82	Bedrijven Uitnodiging fundraisingdiner	NL	116	64,5%
83	M-bas nieuwsbrief #22	NL	736	62,1%
84	Gezinsaanbod herfstvakantie	NL	700	43,4%
85	Gezinsaanbod winter	NL	704	41,5%
86	Uitnodiging colloquium	NL	483	38,6%
87	Playground 2016	NL	548	45,0%
88	Uitnodiging Kunstenaarsgesprek Adrien Tirtiaux	NL	1.318	46,1%
89	Uitnodiging Kunstenaarsgesprek Adrien Tirtiaux	ENG	39	41,0%
90	M-cenas nieuwsbrief #8	NL	70	65,7%
91	Uitnodiging colloquium	ENG	232	31,5%
92	Uitnodiging Kunstenaarsgesprek Adrien Tirtiaux (Naverzending)	NL	33	86,2%
93	ARDS nieuwsbrief herfst 2016 (herinnering)	ENG	792	30,1%
94	Nieuwsbrief Utopia	NL	16.139	45,2%
95	Uitnodiging colloquium	NL	135	27,6%
96	Uitnodiging colloquium (naverzending)	NL	156	30,9%
97	Uitnodiging colloquium (ENVIL-contacten)	ENG	97	34,4%
98	Uitnodiging colloquium (ENVIL-contacten)	NL	19	84,2%
99	Playground 2016 (kunsthogescholen)	NL	135	24,6%
100	Instagramexpo #ziedaardemens	NL	22	77,3%
101	M-bas nieuwsbrief #23	NL	876	58,3%
102	M-cenas nieuwsbrief #9	NL	74	71,6%
103	Herinnering uitnodiging fundraisingdiner (bedrijven)	NL	76	51,4%
104	OPEN M 2017	NL	752	57,9%
105	Herinnering uitnodiging fundraisingdiner (M-cenassen)	NL	76	70,7%
106	Uitnodiging lezing: utopie nu, te veraf of te dichtbij?	NL	307	51,8%
107	Nieuwsbrief HK	ENG	1.366	38,4%
108	Kerstnieuwsbrief	NL	17.378	41,5%
109	Nieuwsbrief HK	NL	1.682	38,4%
110	M-bas nieuwsbrief #24	NL	848	58,9%
111	M-cenas nieuwsbrief #10	NL	79	66,2%

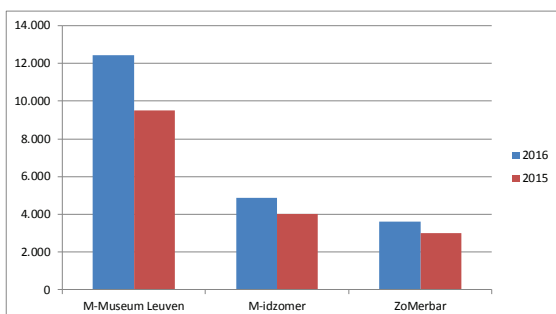
AANTAL INSCHRIJVINGEN ALGEMENE NIEUWSBRIEF

	2015	2016	TOENAME %
December	11.938	18.571	+55%

FACEBOOK

PAGINA	AANTAL VOLGERS DECEMBER 2015	AANTAL VOLGERS DECEMBER 2016	TOENAME %
M-Museum Leuven	9.503	12.431	+31%
M-idzomer	4.034	4.868	+21%
zoMerbar	3.001	3.615	+20%

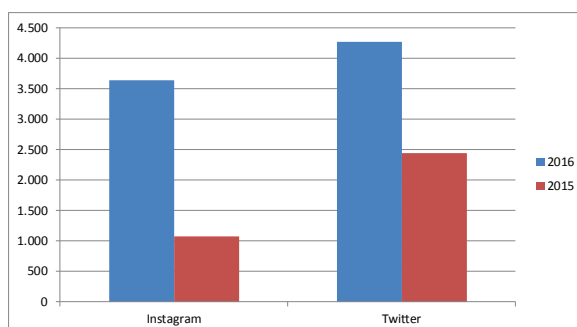
INSTAGRAM

	DECEMBER 2015	DECEMBER 2016	TOENAME %
Aantal volgers	1.080	3.639	+237%
Aantal posts	159	475	+199%
zoMerbar	3.001	3.615	+20%

TWITTER

	DECEMBER 2015	DECEMBER 2016	TOENAME %
Aantal tweets	*86	224	+160%
Aantal volgers	2.444	4.271	+74%
zoMerbar	3.001	3.615	+20%

* cijfers vanaf augustus 2015

3.1.2 PROJECTCOMMUNICATIE

3.1.2.1 GROTE TENTOONSTELLINGEN

OP ZOEK NAAR UTOPIA

Leuven vierde de 500ste verjaardag van Thomas Mores iconische boek Utopia, in het najaar van 2016 met een stadsbreed festival en een grootse tentoonstelling die meer dan 80 internationale topwerken samenbracht. De tentoonstelling Op zoek naar Utopia was zowel qua uitstraling als communicatiebudget de grootste tentoonstelling voor M in 2016.

De communicatiecampagne verliep in nauw overleg met vzw KU[N]ST Leuven, de coördinator van het stadsbrede Utopiaproject. M werkte met KU[N]ST Leuven een pitch uit. Blauwe Peer, Absoluut, Make Lemonade, BBDO, Famous Grey werden tijdens een consultatieronde uitgenodigd om deel te nemen aan de pitch. Vier bureaus dienden een voorstel in en een jury bestaande uit verschillende partners van het stadsfestival koos unaniem voor de BBDO campagne. Het voorstel werd creatief, opvallend, mobiliserend, eigentijds en multi-inzetbaar gevonden. Bovendien had het communicatiebureau sterke ideeën op het vlak van activatie en evenementcommunicatie.

Het campagnebeeld van het stadsfestival legde de focus op de figuur Thomas More, terwijl het campagnebeeld van de tentoonstelling verwees naar één van de topstukken uit de tentoonstelling. De baseline voor beide campagnes was The Future is More. Alle informatie over de tentoonstellingen Op zoek naar Utopia, Tracing the Future en Yto Barrada was raadpleegbaar op de projectwebsite www.utopialeuven.be en op www.mleuven.be.

Voor de internationale promotie van Op zoek naar Utopia werd samengewerkt met Toerisme Leuven. De focus lag voornamelijk op een sterke internationale perswerking met onder meer een persactie in Parijs en Londen waarbij de curator toelichting gaf over de tentoonstelling om culturele en toeristische buitenlandse pers warm te maken voor het project. Toerisme Leuven stelde daarnaast een beperkt budget ter beschikking voor consumentenacties en acties ter versterking van de tradewerking (vooral doelmarkt Duitsland). Het budget werd maximaal benut en zorgde voor een vernieuwde visibiliteit van Leuven als bestemmingslocatie binnen de verschillende doelmarkten. Zo werd Leuven (soms voor de allereerste keer) mee opgenomen in het aanbod van touroperatoren Service Reizen Giesen, Art Cities Reizen, Kultur Tours - Thomas Morus Akademie & Hafermann Reizen, met een duurzaam gevolg. De intensieve tradewerking met Duitsland resulteerde in 21 Duitse groepen die de tentoonstelling bezochten. Voor de andere landen werd er ingezet op de individuele bezoekers. In Nederland werden in het kader van een consumentenactie met het NRC Handelsblad een aantal online-acties uitgewerkt die een merkbaar resultaat hadden. De actie op de homepage van het NRC genereerde 314.000 impressies en 748 kliks naar een op maat gemaakte landingspagina. De banner genereerde op zijn beurt 307.000 impressies en 554 kliks naar de landingspagina. Dit zorgde samen met een aantal andere acties (zoals perswerking) voor 11.160 nieuwe websitebezoekers uit Nederland. Er is bovendien een impact op langere termijn merkbaar. Leuven zal blijvend worden opgenomen in het programma van SuperBreak, een travel operator in het Verenigd Koninkrijk, dankzij een specifieke Utopia-actie met o.a. een reeks advertenties in The Guardian. Deze joint-promotion met SuperBreak genereerde extra boekingen.

Nationaal werd samengewerkt met De Standaard in de vorm van een specifieke bijlage, een gratis ticketactie voor DS-abonnees en advertenties. M zorgde voor de redactionele inhoud en de grafische opmaak van een bijlage, die in krant van 22 oktober werd ingesloten. Met Knack werd een deal uitgewerkt waarbij een pakket werd aangeboden dat bestond uit de tentoonstellingscatalogus, een roman en een gratis ticket voor de tentoonstelling. Aan Franstalige zijde werd samengewerkt met Le Soir voor een wedstrijd, advertenties en een nocture voor hun abonnees. Radio 1 bracht een live uitzending van Bar Du Matin

The Guardian

vanuit M met als centrale gastcurator Jan Van der Stock, terwijl Klara als vaste mediapartner van M, de tentoonstelling ondersteunde met radiospots. Ook vanuit redactionele hoek kon het Utopia project heel wat aandacht genieten van beide radiozenders. Een sterke nationale affichagecampagne bestaande uit drie golven in onder meer een aantal grote treinstations ondersteunde de campagne. Naast de affiches werd ook de tentoonstellingsfolder in vier talen verspreid.

Regionaal werd ingezet op promotie via de busflanken van De Lijn en citydressing. Banners op de Bondgenotenlaan en de ring rond Leuven, de promotiekubus van de KBC op het Martelarenplein, de rode loper voor M tot aan het Ladeuzeplein, de omgekeerde spiegels voor het museum, de rode bomen en stickers op het Ladeuzeplein, waren eye catchers in het straatbeeld die de tentoonstelling extra in de verf zetten.

Een bezoek van Koningin Mathilde en later Koningin Filip zette de tentoonstelling bovendien nog extra in de kijker in de pers en op sociale media. Op sociale media (Instagram, Twitter en Facebook) is uitgebreid verslag gebracht over de tentoonstelling. Het contentplan werd gevoed door filmpjes, live reportages, foto's van de opbouw en de tentoonstelling, reacties van pers en bezoekers. De Facebook live post waarbij curator Jan Van der Stock de originele druk van Utopia tijdens de opbouw installeerde, bereikte niet minder 27.616 mensen. Het werd meer dan 270 keer geliked en 117 keer gedeeld.

3.1.2.2 MIDDELGROTE TENTOONSTELLINGEN

Voor deze tentoonstellingen werd steeds ingezet op de corporate kanalen, een online en offline uitnodiging gemaakt, een persleiding georganiseerd en een persbericht in drie talen naar regionale, nationale en internationale pers verstuurd. Daarnaast werd er per tentoonstelling gekeken naar specifieke acties en professionele communicatiekanalen.

FROM A TO K | AGLAIA KONRAD

Konrad lichtte haar tentoonstelling toe in een video-interview en –reportage dat gemaakt werd om de bezoekers in M te informeren en verschillende doelgroepen warm te maken voor een bezoek aan haar tentoonstelling. De video werd ondertiteld in het Frans en Engels en verscheen op Youtube, Facebook, ARTtube en de website van M. In het zoMermagazine van M verscheen een beeldreportage over Konrads werk. Aglaia Konrads tentoonstelling werd bekend gemaakt via advertenties in Eflux, Austria, The Word Magazine, De Streekkrant, Metropolis M, OKV, De Standaard en De Zondag. Er werd ook een affichecampagne opgezet in Leuven en Brussel. M werkte voor deze tentoonstelling samen met Klara. Dat mondde uit in een reeks van 20 radiospots en een wedstrijd waarbij 10 duo-vrijkaarten te winnen waren. In totaal is de tentoonstelling 32 keer in nationale en regionale pers verschenen in media als De Standaard, The Word Magazine, Hart, Le Soir, L'Art Mème, De Bouwkroniek, Trends, Humo, enz. Internationaal kreeg de tentoonstelling ruime redactionele aandacht in Metropolis M, Camera Austria, Archined en Financieel Dagblad.

ECCE HOMO. ZIE DAAR DE MENS | LIEVE BLANQUAERT

Met de tentoonstelling *Ecce Homo. Zie daar de mens* zocht fotografe Lieve Blancquaert aansluiting bij de eeuwenoude traditie om het lijden te verbeelden. Blancquaert liet zich inspireren door de M-collectie en plaatste haar eigen beelden er middenin. De tentoonstelling werd gepromoot via een campagnebeeld dat een jongetje op de vlucht voor de oorlog in Syrië portretteerde. Er werd een affichecampagne opgezet waarbij affiches verspreid werden over Leuven, Brussel, Gent, Antwerpen en Mechelen en in enkele grote treinstations. Samen met de NMBS bood M een B-dagtrip aan,

waarvan de Belgische treinreizigers konden gebruik maken. Er verschenen advertenties in De Standaard en De Streekkrant.

Via een partnership met De Standaard werd een gratis ticketactie aangeboden aan De Standaard lezers. Bovendien sloegen M en De Standaard opnieuw de handen in mekaar om een Instagram actie uit te werken waarbij het publiek portretfoto's met #ziedaardemens postte. Lieve Blancquaert selecteerde de beste portretfoto's, die daarna te zien waren in advertenties in De Standaard en gepresenteerd werden in M. De laatste stem was uiteindelijk voor ons M-publiek. Zij verkozen uit de selectie van Lieve, via een stem op de iPad in M of via onze sociale mediakanalen het beste portret. De winnaar mocht zichzelf laten vereeuwigen door Lieve Blancquaert.

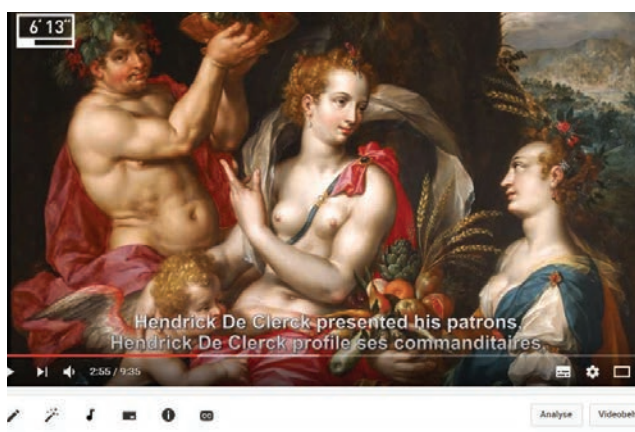
In het zoMermagazine van M verscheen verder nog een interview met Blancquaert en een wedstrijd waarbij de lezers kans maakten op een gesigeneerde editie van het campagnebeeld. De radiozender Klara promootte *Ecce Homo* via een aantal radiospots. Daarnaast werd met Klara een actie opgezet voor de Klara-luisteraars. Ook Lieve Blancquaert lichtte haar tentoonstelling in M toe aan de hand van een video-interview, dat werd ondertiteld in het Frans en het Engels. Het interview was te zien op Youtube, Facebook, ARTtube en de website. Op het Youtubekanaal van M werd het 3.059 keer bekeken. M werkte ook intensief op de pers voor deze tentoonstelling en dat wierp zijn vruchten af. *Ecce Homo* is 48 keer verschenen in de pers, onder meer in Le Soir, Knack, De Standaard, De Morgen, De Tijd, maar ook in magazines zoals Imago, Marie Claire, Elle en Psychologies. Het Journaal bracht een reportage uit en Blancquaert werd ook geïnterviewd door de radio. Hendrick De Clerck | Spindocor van Albrecht en Isabella

HENDRICK DE CLERCK | SPINDOCTOR VAN ALBRECHT EN ISABELLA

Midden februari 2016 opende in M een tentoonstelling rond het werk van Hendrick De Clerck, die beschouwd kan worden als de 'spindoctor' van Albrecht en Isabella. Tot op vandaag zie je die 16de-eeuwse thema's en beeldmechanismen terugkomen in de politieke beeldvorming. Samen met de curator van de tentoonstelling werden een aantal storylines uitgewerkt die zowel in de tentoonstelling als in de communicatie van de tentoonstelling vorm kregen. De storylines werden verder uitgediept in de vorm van video-interviews met curator Katharina Van Cauteren, Prof. Luc Duerloo (UA) en prof. Bart Kerremans (KUL). In deze video's werd niet alleen stilgestaan bij de kwaliteiten van De Clerck als spindoctor, maar de historische context waarin hij werkte werd verduidelijkt door toelichting te geven over zijn rol aan het hof van Albrecht en Isabella. Daarnaast werd ook toelichting gegeven bij de rol van beeldmechanismen en spindoctors vandaag, zoals bij de inzet van spindoctors in de Amerikaanse presidentsverkiezingen. De interviews kregen een plaats in de tentoonstelling, maar zijn ook te zien via YouTube, Facebook, ARTtube en de M-website. De drie video's werden samen 1.964 keer bekeken op het M YouTubekanaal.

Door een partnership met de NMBS via B-dagtrips konden treinreizigers genieten van een B-dagtrip voor deze tentoonstelling en was er ook een affichecampagne in enkele Belgische stations. Daarnaast is ook een affichecampagne opgezet waarbij A2 en A0 affiches verspreid werden over Leuven, Brussel, Gent, Antwerpen en Mechelen. Er volgde nog een speciale inlassing in de Metro en een advertentie in OKV, en er werd een live uitzending op Klara gewijd aan de tentoonstelling. De tentoonstelling kreeg ruime aandacht in de media. Zo werd de expo minstens 61 keer besproken in de nationale pers, onder de vorm van reviews en kalenderitems.

TWISTED STRINGS

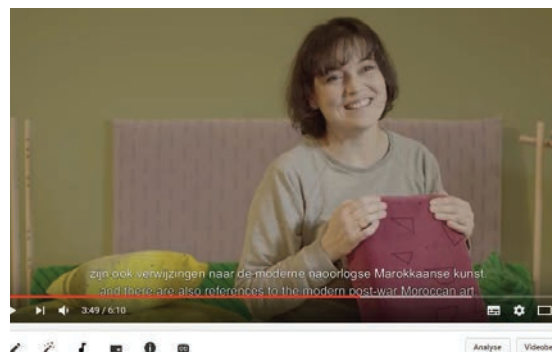
Voor de tentoonstelling Twisted Strings selecteerde M acht kunstenaars uit de Cera-collectie die in hun werk spelen met vormen, kleuren en lijnen. Daar tegenover plaatste kunstenaar Katrien Vermeire nieuw werk in opdracht van M. Het zoMermagazine van M belichtte deze tentoonstelling aan de hand van een interview met Katrien Vermeire en Radio 1 bracht Katrien Vermeire op antenne. Aanvullend ontwikkelde M in samenwerking met Hotel Hungaria drie promotiefilmpjes om de tentoonstelling aan te kondigen.

Het spelelement uit de tentoonstelling en het bemiddelingspaviljoen waren het uitgangspunt voor deze promotiefilmpjes. Ze waren louter teasend bedoeld en dat maakte hen apart. Ze verschenen in de algemene nieuwsbrief van M, op verschillende sociale media en op de website van M. Vooral op de sociale media kanalen van het museum en van andere partners vielen de teasende filmpjes sterk in de smaak.

YTO BARRADA

Van 30 september tot 17 januari bracht M een uitgebreide monografische tentoonstelling van Yto Barrada. Deze expo werd opgezet in samenwerking met de KU Leuven in het kader van het stadsbrede project Utopia en werd daarom gecommuniceerd in alle kanalen van het Utopia project, zoals de programmabrochure, de website, de krantenbijlage van De Standaard enz. Verder verschenen er ook advertenties in Cura, de Groene Amsterdammer, H ART en E-flux. Het video-interview met de kunstenaar werd ondertiteld in het Frans en het Engels en verscheen op Youtube, Facebook, ARTtube en de website. Er verschenen reviews van deze tentoonstelling in Artforum, H ART, De Standaard, De Morgen en L'Eventail.

PLAYGROUND

Het Playgroundfestival was in 2016 aan zijn tiende editie toe. De nieuwe huisstijl uit 2015 werd verder doorgetrokken en kreeg een apart visueel element omwille van de tiende verjaardag van het festival. Naast een projectwebsite, 2-talig programmaboekje en tote bag werd hierover breed gecommuniceerd naar (inter) nationale pers. Internationale curatoren en journalisten werden uitgenodigd om voorstellingen bij te wonen gedurende de vier dagen van het festival. Dit resulteerde onder meer in artikels in Art in Culture (Azië) en Metropolis M. Daarnaast verschenen er advertenties in E-flux en Rekto Verso.

3.1.2.3 KLEINE TENTOONSTELLINGEN

MARY REID KELLEY

De Amerikaanse kunstenares Mary Reid Kelly kreeg in M haar eerste Belgische solotentoonstelling. De tentoonstelling werd meegenomen in de algemene M-communicatie en de communicatie rond Playground, omwille van haar performance tijdens het Playgroundfestival. De tentoonstelling werd besproken in het internationaal tijdschrift Monopol en H ART. Daarnaast werd er ingezet op advertenties in Mousse en een online banner voor Cura.

ORIOLO VILANOVA

Hoe Oriol Vilanova zich voor zijn tentoonstelling liet inspireren door de M-collectie en het M-depot, konden de bezoekers zelf horen in het video-interview met de kunstenaar. Vilanova's tentoonstelling werd meegenomen in alle M-communicatie en kreeg aandacht in de pers van onder meer L'Eventail, L'Art même, Flanders Today, Le Soir en Veto.

SALLA TYKKÄ

De tentoonstelling van Salla Tykkä werd meegenomen in alle M-corporate communicatiekanalen.

TRACING THE FUTURE

M verzorgde de communicatie en de perswerking van het hedendaagse kunstluik voor het Utopia stadsfestival. Er werd een stadsplan ontwikkeld met de locaties en de informatie over de werken per locatie van het hedendaagse kunstenfestival. Er werden tevens A3 affiches verspreid in de regio Leuven en Tracing the Future werd meegenomen in alle communicatie rond het stadsfestival en in alle M-corporate communicatiekanalen.

EUTOPIA

De tentoonstelling EUtopia onderzocht de architectuur als utopische praktijk en kaderde in het stadsbrede festival Utopia. De tentoonstelling werd mee gecommuniceerd in alle M kanalen en in alle kanalen van het stadsbrede festival. Zo werd deze tentoonstelling ook opgenomen in de persmap en in de persrondeleiding van de tentoonstelling Op zoek naar Utopia.

3.1.3 PERS

3.1.3.1 PERSWERKING

OVERZICHT UITGESTUURDE PERSBERICHTEN VIA PREZLY

	DATUM	TITEL	AANTAL CONTACTEN	OPENINGSRATE	CLICKRATE	
JANUARI						
1	20-01-16	Hendrick De Clerck. Spindoor van Albrecht en Isabella	240	57%	14%	PU
2	20-01-16	Hendrick De Clerck. Spindoor d' Albert et Isabelle	88	33%	2%	PU
3	20-01-16	Hendrick De Clerck. Spin doctor to Albert and Isabella	35	31%	6%	PU
FEBRUARI						
4	10-02-16	Hendrick De Clerck. Albert and Isabella's spin doctor	17	76%	53%	PB
5	10-02-16	Hendrick De Clerck. Spindoor van Albrecht en Isabella	197	53%	11%	PB
6	10-02-16	Hendrick De Clerck. Spindoor van Albrecht en Isabella	129	27%	3%	PB
7	10-02-16	Hendrick De Clerck. Spindoor van Albrecht en Isabella	34	29%	6%	PB
MAART						
8	02-03-16	Mark Lanegan Band op M-IDZOMER in Leuven	42	39%	7%	PB
9	02-03-16	Mark Lanegan Band op M-IDZOMER in Leuven	555	40%	3%	PB
10	03-03-16	M zet vrijwilligers in de kijker	83	36%	10%	PB
11	04-03-16	Oriol Vilanova opent solotentoonstelling 'At first sight'	114	50%	4%	PU
12	04-03-2016	Oriol Vilanova inaugure son exposition 'At first sight'	72	31%	3%	PU
13	04-03-16	Oriol Vilanova opens solo exhibition 'At first sight'	70	42%	1%	PU
14	09-03-16	Kunst voor blinden en slechtzienden	183	42%	12%	PB

15	18-03-16	Oriol Vilanova staat stil bij de kunst van het camoufleren	76	39%	4%	PB
16	18-03-16	Oriol Vilanova explores the art of camouflage	89	33%	0%	PB
17	18-03-16	Oriol Vilanova: une réflexion sur l'art de camoufler au musée M	96	28%	3%	PB
APRIL						
18	06-04-16	Aglaia Konrad opent solotentoonstelling 'From A to K'	233	50%	7%	PU
19	07-04-16	Aglaia Konrad opens her solo exhibition 'From A to K'	137	44%	3%	PU
20	07-04-16	Aglaia Konrad inaugure son exposition solo 'From A to K'	170	29%	6%	PU
21	13-04-16	Aglaia Konrad opens solo exhibition 'From A to K'	3	67%	67%	PB
22	22-04-16	Lieve Blancquaert breekt in op de M-collectie	291	46%	7%	PU
23	27-04-16	Stad Leuven en M kopen 17e-eeuws glasraam van topglazenier Jan de Caumont aan	116	43%	9%	PU
24	28-04-16	Aglaia Konrad Architectuur als protagonist	308	45%	5%	PB
25	28-04-16	Aglaia Konrad L'architecture est protagoniste	183	29%	2%	PB
26	29-04-16	Aglaia Konrad Architecture as protagonist	141	41%	4%	PB
MEI						
27	03-05-16	Stad Leuven en M kopen zeldzaam vroeg glasraam van Jan de Caumont	3	100%	33%	PB
28	03-05-16	Stad Leuven en M kopen zeldzaam vroeg glasraam van Jan de Caumont	152	44%	8%	PB
29	03-05-16	City of Leuven and M buy rare early stained-glass window by Jan de Caumont	19	22%	11%	PB

30	11-05-16	Jasper Steverlinck, TaxiWars, Low en Willow komen naar M-idzomer.	630	36%	4%	PB
31	11-05-16	La ville de Louvain et le Musée M achètent un vitrail très ancien de Jan de Caumont	14	23%	0%	PB
32	11-05-16	Lieve Blancquaert inserts herself in the M collection	44	28%	8%	PU
33	11-05-16	Lieve Blancquaert s'introduit dans la collection M	121	23%	3%	PU
34	25-05-16	Candy Dulfer, Ertebrekers, Willis Earl Beal en Wouter Deprez & Ruben Focketyn komen naar M-IDZOMER	406	45%	4%	PB
35	27-05-16	BAR A MUZE: vijf weken lang, meer dan zomaar een pop-up bar	428	40%	5%	PB
36	31-05-16	Lieve Blancquaert breekt in op de M-collectie	315	48%	6%	PU
37	31-05-16	Festivalgekte in de museumspelstraat: het zomerprogramma gaat van start	66	36%	6%	PU
JUNI						
38	02-06-16	M-IDZOMER maakt affiche compleet	473	50%	5%	PB
39	06-06-16	Lieve Blancquaert s'introduit dans la collection M	102	19%	1%	PU
40	06-06-16	Met je gezin op vakantie in ... de Museumspelstraat	82	44%	12%	PB
41	09-06-16	Lieve Blancquaert fotografeert de krassen op de ziel	12	50%	25%	PB
42	09-06-16	Lieve Blancquaert fotografeert de krassen op de ziel	393	46%	11%	PB
43	10-06-16	Lieve Blancquaert photographs the scratches on the soul	44	31%	3%	PB
44	10-06-16	Lieve Blancquaert photographie les meurtrissures de l'âme	127	24%	2%	PB

45	20-06-16	Tentoonstellingen Twisted Strings en Salla Tykkä openen in M	181	37%	1%	PB
46	21-06-16	Ouverture de l'exposition individuelle de Salla Tykkä et de l'exposition Twisted Strings	43	30%	0%	PB
47	21-06-2016	Dirk Braeckman en M op de shortlist voor de Biennale Venetië 2017	107	36%	2%	PB
48	23-06-16	Een geluksplek voor iedereen, ook voor de kinderen van de Ziekenhuisschool UZ Leuven	98	43%	7%	PB
JULI						
49	05-07-16	Twisted Strings De kunst van het spel	183	47%	10%	PB
50	06-07-16	Twisted Strings L'art du jeu	117	24%	6%	PB
51	06-07-16	Twisted Strings The art of the game	39	38%	0%	PB
52	10-07-16	Salla Tykkä ouvre son exposition individuelle au musée M	76	34%	3%	PB
53	10-07-16	Salla Tykkä opent solotentoonstelling in M	97	37%	0%	PB
54	12-07-16	Salla Tykkä opens solo exhibition at M-Museum Leuven	94	44%	2%	PB
55	11-07-16	De zomer begint donderdag met BAR A MUZE	78	40%	7%	PU
56	12-07-16	De zomer begint donderdag met BAR A MUZE	77	50%	4%	PB
57	14-07-16	Dirk Braeckman en Eva Wittocx vertegenwoordigen België op de Biennale van Venetië	515	41%	6%	PB
58	14-07-16	Dirk Braeckman and Eva Wittocx to represent Belgium at the Venice Biennale	140	44%	5%	PB
59	15-07-16	Dirk Braeckman et Eva Wittocx représenteront la Belgique à la Biennale de Venise	191	34%	4%	PB

60	20-07-16	Vier dagen jong Leuvens talent tijdens M-IDZOMER	61	36%	2%	PU
61	22-07-16	Vier dagen jong talent tijdens M-IDZOMER	2	50%	50%	PB
62	22-07-16	Mini's zijn zondag baas in M	39	53%	13%	PB
63	25-07-16	Vier dagen jong talent tijdens M-IDZOMER	326	46%	2%	PB
64	31-07-16	6.843 bezoekers voor M-IDZOMER in Leuven	462	42%	4%	PB
AUGUSTUS						
65	09-08-16	Yto Barrada, Tracing the Future & Mary Reid Kelley	187	32%	2%	PU
66	09-08-16	Yto Barrada, Tracing the Future & Mary Reid Kelley	175	39%	0%	PU
67	09-08-16	Yto Barrada, Tracing the Future & Mary Reid Kelley	204	46%	3%	PU
68	22-08-16	BAR A MUZE: 5 weken lang, 29 artiesten, 5.896 bezoekers	106	33%	5%	PB
SEPTEMBER						
69	07-09-16	Kunstwerk maakt Stadspark Leuven en tuintjes Vlamingenstraat tijdelijk één	177	55%	11%	PB
70	09-09-16	Opening Instagramexpo #ziedaardemens	29	45%	10%	PB
71	14-09-16	M lanceert samen met Basisschool Mater Dei M-LIFE	39	44%	5%	PU
72	16-09-16	M lanceert M-LIFE: het museumfonds dat de toekomst van kunst garandeert	116	53%	7%	PB
73	16-09-2016	M lanceert samen met Basisschool Mater Dei M-LIFE	26	58%	12%	PB
74	21-09-16	Yto Barrada, Tracing the Future & Mary Reid Kelley	185	33%	1%	PU
75	21-09-16	Yto Barrada, Tracing the Future & Mary Reid Kelley	120	47%	0%	PU

76	21-09-16	Yto Barrada, Tracing the Future & Mary Reid Kelley	168	55%	4%	PU
77	30-09-16	Yto Barrada opent monografische tentoonstelling	209	63%	4%	PB
OKTOBER						
78	05-10-16	Yto Barrada ouvre son exposition monographique	101	36%	6%	PB
79	05-10-16	Première exposition solo en Belgique de Mary Reid Kelley	119	33%	3%	PB
80	05-10-16	First Belgian solo exhibition for Mary Reid Kelley	78	48%	5%	PB
81	05-10-16	Yto Barrada opens solo exhibition at M-Museum Leuven	82	51%	5%	PB
82	05-10-16	Tracing the Future, parcours d'art avec l'Utopia	79	30%	9%	PB
83	05-10-16	Mary Reid Kelley opent eerste Belgische solotentoonstelling	88	55%	14%	
84	05-10-16	Tracing the Future: een kunstenparcours in Leuven met Utopia van Thomas More als uitgangspunt	72	51%	6%	PB
85	05-10-16	Tracing the Future: arts trail in Leuven with Thomas More's Utopia as source of inspiration	1	100%	100%	PB
86	10-10-16	Op zoek naar Utopia	312	53%	8%	PB
87	10-10-16	L'exposition la plus retentissante de 2016	42	41%	0%	PB
88	10-10-16	L'exposition la plus retentissante de 2016	105	33%	3%	PU
89	10-10-16	In search of Utopia, the most high profile exhibition in Flanders of 2016	50	33%	5%	PU
90	19-10-16	Op zoek naar Utopia brengt record aan topstukken naar Leuven	22	64%	59%	PB
91	19-10-16	Op zoek naar Utopia brengt record aan topstukken naar Leuven	357	42%	6%	PB

92	19-10-16	A la recherche d'Utopia réunit à Leuven une quantité record de chefs d'oeuvre	122	31%	7%	PB
93	19-10-16	Auf der Suche nach Utopia holt ein Rekordanzahl an Spitzenstücken nach Leuven	30	56%	11%	PB
94	19-10-16	In search of Utopia brings largest collection of masterpieces to Leuven	53	39%	18%	PB
95	25-10-16	Koningin Mathilde bezoekt Op zoek naar Utopia in M-Museum Leuven	126	55%	6%	PU
96	25-10-16	La Reine Mathilde visite à la recherche d'Utopia au musée M	123	25%	1%	PU
97	28-10-16	Topstukken van Op zoek naar Utopia laten onuitwisbare indruk na op Koningin Mathilde	130	54%	16%	PB
98	28-10-16	La Reine Mathilde très impressionnée par les chefs-d'oeuvre de l'exposition A la recherche d'Utopia	126	21%	2%	PB
NOVEMBER						
99	07-11-2016	M en STUK vierden 10 jaar Playground	102	49%	12%	PU
100	07-11-16	M et STUK fêtent les 10 ans de Playground	78	46%	4%	PU
101	07-11-16	M and STUK are celebrating the tenth anniversary of Playground	64	57%	2%	PU
DECEMBER						
102	20-12-16	M gaat voor een nieuwe collectiepresentatie en sluit kort de deuren	405	40%	2%	PB

3.1.3.2 PERSAANDACHT

Zie bijlage 1: overzicht aantal verschenen persartikels per thema

3.1.4 MEDIADEALS

3.1.4.1 MEDIASPONSORING

In de loop van 2016 hernieuwde M zijn structurele ruilovereenkomsten met verschillende mediapartners, zoals De Streekrant / De Zondag (Oost-Brabant), De Standaard en Klara. Een aantal van deze mediadeals lopen door in 2017.

3.1.4.2 BETALENDE MEDIA

Elk jaar maakt M een weloverwogen keuze in een aantal advertenties. Hiervoor worden media geselecteerd die per tentoonstelling of project kunnen verschillen en die M helpen om zichzelf te positioneren op de (inter)nationale markt. Deze positionering is belangrijk naar onze bezoekers toe, maar ook voor de opbouw van nieuwe professionele contacten en het aantrekken van interessante kunstenaars. Daarnaast was M met zijn advertenties aanwezig in een aantal buitenlandse kunstbladen.

3.1.4.3 ANDERE PROMOTIONELE PARTNERS

M werkt nauw samen met Toerisme Leuven en Toerisme Vlaanderen. Als kunststad zijn de tentoonstellingen van M een belangrijke pijler binnen het promotioneel beleid van Toerisme Vlaanderen. Verder werkt M nauw samen met de NMBS en bieden we een B-dagtrip aan voor de reizigers. In ruil voor een voordeeltarief voor de NMBS-reiziger krijgt M een voordeeltarief op de promotionele kanalen in de stations.

3.1.5 PROJECTCOMMUNICATIE

3.1.5.1 BAR|A|MUZE

Voor het vierde jaar op rij organiseerde M een pop-up bar tijdens de zomer. De communicatiedienst ging op zoek naar een nieuwe naam en campagnebeeld voor de pop-up bar. Een naam en visueel die verschillende edities over verschillende jaren kan overleven. De naam is een knipoog naar een bar waar amusement centraal staat, onder meer door het stimuleren van ontmoetingen en door het aanbieden van een eigentijds cultureel programma, maar verwijst tevens naar de muze en de plaats waar de bar thuis is, namelijk het museum. De website kreeg een update en verhuisde naar een ander webstek (www.baramuze.be) en werd ingezet om de programmatie te promoten. Verder werd ingezet op een affiche en flyeractie, de nieuwsbrieven en sociale media van M en de Facebookpagina van onze zomerbar. Verder werd nauw samengewerkt met de Het Groot Verlof van de stad Leuven en is BAR|A|MUZE zoveel mogelijk gecommuniceerd via kanalen van partners (zoals De Streekrant). Er werd tijdens deze editie opnieuw veel energie gestoken in het maken van sfeerbeelden die op hun beurt werden ingezet voor de promotie van BAR|A|MUZE.

3.1.5.2 M-IDZOMER

Het M-idzomerfestival in M mocht in 2016 op een nieuwe website rekenen. De communicatiedienst bouwde een website uit op basis van een CRM-systeem dat de volgende jaren kan hergebruikt worden mits een kleine update qua look & feel. Naast de affichecampagne met een nieuw campagnebeeld voor 2016, werd promotie gevoerd via eigen kanalen, de M-idzomerwebsite en de M-idzomerfacebookpagina. Mediapartners De Standaard, Radio 1 en Humo boden een mooie visibiliteit doorheen Vlaanderen.

3.1.5.3 M-LIFE

M heeft een fonds opgericht in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting met als doel om financiële middelen te verzamelen ter ondersteuning van de verschillende culturele, wetenschappelijke, museale en/of publieksgerichte activiteiten. De communicatiedienst ging op zoek naar een geschikte naam voor het fonds, dat werd omgedoopt tot M-LIFE. Het campagnebeeld van fotografe Frieke Janssens symboliseert de toekomst van kunst als we het laten verwaarlozen. De baseline Verzeker de toekomst van kunst appelleert aan ieders verantwoordelijkheid om zijn of haar steentje bij te dragen. In september 2016 lanceerde M – samen met de leerlingen van de basisschool Mater Dei Leuven – M-LIFE. De vijfde klassers organiseerden een allereerste inzamelactie voor hun Pop-up museum door privé-rondleidingen aan te bieden in de M-Schatkamer van Sint-Pieter. In ruil voor een vrije gift kregen voorbijgangers Het Laatste Avondmaal van Dirk Bouts gepresenteerd door de ogen van de 10-jarigen. Daarnaast kropen de kinderen ook in de huid van Dirk Bouts en vereeuwigden ze allerlei taferelen op canvas. De actie leverde maar liefst € 235,64 op. Deze ludieke persactie leverde meteen de eerste officiële donatie voor M-LIFE op.

In de communicatiecampagne sprak M (oud-)bezoekers persoonlijk aan met een directe mailing. Deze bevatte een persoonlijk gerichte vraag: “Hoe belangrijk is kunst in jouw leven, <naam>?”. In de brief werd M-LIFE voorgesteld, met een bijhorende brochure. Verder werd M-LIFE in de kijker gezet via een nieuwe website, een affiche-actie, de nieuwsbrieven van M, advertenties, de M-agenda, sociale media, de bestickering van twee liften in het museum, en een lanceringsactie. Daarnaast waren er ook 90 unieke exemplaren van het campagnebeeld te koop in de bookshop van het museum. Een groot deel van deze opbrengst ging integraal naar M-LIFE.

Met behulp van de communicatiepartner KBC was de campagne ook zichtbaar door middel van ledschermen en flip flops van KBC, affiches in de kantoren, een artikel in Grappa en Dialoog, alsook één vlak van de kubus die vier maanden op het Martelarenplein stond.

3.1.6 PEER COMMUNICATIE

M heeft de ambitie om uit te groeien tot een belangrijk tentoonstellingsplatform dat aantrekkelijk is voor een nationaal en internationaal publiek en een significante rol speelt in de carrières van kunstenaars. Het museum wil dit realiseren door het programma via netwerking nog bewuster kenbaar te maken, eventuele samenwerkingen op te zetten rond tentoonstellingen en/of publicaties en op die manier kansen te kunnen genereren voor de kunstenaars wiens werk te zien is/was in M.

M wil een publiek van zogenaamde peers (zowel nationaal als internationaal) bereiken om hen over het programma te informeren en zichtbaarheid te creëren. In het afgelopen jaar heeft M

hiertoe verder gewerkt op verschillende vlakken:

DATABASE EN MAILINGS (NIEUWSBRIEVEN EN E-UITNODIGINGEN)

De afdeling Hedendaagse Kunst beschikt einde 2016 over een databank met zo'n 2800 contactgegevens, die samen het professioneel publiek voor hedendaagse kunst vormen. 50 % van deze contactgegevens zijn Belgen, 50 % internationaal. Het beheer van deze contactgegevens is een voortdurend work-in-progress in wat betreft de verificatie, de verdere uitbreiding en het up-to-date houden. Elke persoon is in één van de acht specifieke categorieën ingedeeld (kunstenaar, curator, galerie, verzamelaar, beeldende kunstorganisatie, pers, beleid of educatie) met naam, email-adres, eventueel postadres, telefoonnummer en melding van de taal (Nederlands of Engels). Deze database vormt een stevige basis om een netwerk van professionele actoren binnen het beeldende kunstveld doelgericht te kunnen bereiken aan de hand van een nieuwsbrief en e-uitnodigingen ter gelegenheid van tentoonstellingen of punctuele evenementen (zoals lezingen, boekvoorstellingen, ...) binnen M. Hiervoor heeft de afdeling hedendaagse kunst een systematiek geïntroduceerd aan de hand van een verzendingskalender: de nieuwsbrieven worden één keer per maand verzonden, de e-uitnodigingen drie weken voor de datum van het evenement of de tentoonstelling in kwestie. Een categorie taal binnen de database maakt het mogelijk iedere contactpersoon in zijn/haar eigen taal aan te schrijven: zo verloopt alle communicatie ofwel in het Nederlands ofwel in het Engels. Sinds 2016 werkt M aan een plan om het beheer van contactgegevens te doen verlopen via het systeem Teamleader. Bovendien heeft de introductie van software zoals Mailchimp kansen geboden om op een efficiënte manier om te gaan met de inhoud van de databank. Zo kunnen maandelijks statistieken worden getrokken na de verzending ter evaluatie. Vooral inzake de verzending van de nieuwsbrief hedendaagse kunst, laat Mailchimp toe om het bereik op jaarbasis te evalueren.

WERKING NAAR VAKPERS

In het kader van M's doelstelling uit te groeien tot een belangrijk tentoonstellingsplatform op het vlak van hedendaagse kunst, wenst M ook in te zetten op de zichtbaarheid van haar werking binnen het professionele beeldende kunstveld. Ter gelegenheid van de hedendaagse kunsttentoonstellingen contacteert de dienst communicatie van M zowel reguliere pers als vakpers uit binnen- en buitenland via de drietalige online press room (<http://mleuven.prezly.com>) waarop een persbericht en uitgebreide visuals (zoals kunstwerken, zaalzichten van de tentoonstellingen, ...) te consulteren zijn.

Complementair daaraan contacteert de afdeling hedendaagse kunst zelf doelgericht een selectie van de betrokken binnen- en buitenlandse vakpers, critici en curatoren (in functie van profiel, historiek reviews/expo's, ...) om hen te informeren en uit te nodigen naar M via een persoonlijk aanschrijven.

De zichtbaarheid van M via reviews in vakpers wordt verder ondersteund door gericht te adverteren in welbepaalde vakbladen. Tijdens de duur van tentoonstellingen plaatst M op maat van de geprogrammeerde tentoonstellingen beperkt advertenties in de gespecialiseerde pers in functie van projectkalender en budget. Daarnaast werkt de afdeling hedendaagse kunst ook samen met andere instellingen en initiatieven die een eigen netwerk kunnen aanbrengen aan haar zichtbaarheid, zoals de gezamenlijke programmakalender Cahier. M blijft steeds uitkijken naar potentiële nieuwe interessante partners.

WERKING NAAR CURATOREN / INSTELLINGEN

M wil niet alleen binnen maar ook buiten de landsgrenzen uitgroeien tot een referentie op het vlak van hedendaagse kunst. De afdeling hedendaagse kunst wenst potentiële partnerinstellingen, curatoren of kunstenaars te kunnen informeren over de werking en het programma van M om het netwerk verder uit te breiden en zo op termijn ook de zichtbaarheid van M te vergroten.

De publicaties die M hedendaagse kunst uitgeeft of coproduceert alsook een Nederlandstalige en Engelstalige wervende portfolio zijn hiervoor geschikte instrumenten. In de portfolio worden de missie, beleidslijnen, programma en partnerships alsook de technische uitrusting van het gebouw toegelicht. De afdeling zet de publicaties alsook de portfolio in om eventuele partnerships te vinden en M-tentoonstellingen te kunnen doen reizen. Ze worden verdeeld bij prospectiebezoeken, via verzending en ook bij bezoeken van curatoren uit het buitenland aan M.

WEBSITE

Voor de afdeling hedendaagse kunst vormt de website www.mleuven.be een belangrijk tool naar verschillende doelgroepen toe: een ruimer publiek, de tentoonstellende kunstenaar, een (inter)nationaal publiek van peers. Vanuit deze optiek overloopt de afdeling Hedendaagse Kunst regelmatig de website om ze te updaten en optimaliseren: dit is een voortdurend work-in-progress. Ook ontwikkelde de afdeling een eigen visie op een optimale werking van een toekomstige nieuwe website voor M die in 2016 voorbereid werd.

3.1.7 INNOVATIE

3.1.7.1 NIEUWE WEBSITE

Op donderdag 22 december ging de nieuwe website van M live. De backend van de website is opgebouwd in Drupal. Deze keuze moet toelaten om via het CMS systeem van de website snel en efficiënt nieuwe content op de website te plaatsen. Voor de gebruikers ligt de grote vooruitgang van deze website in de gemakkelijke doorzoekbaarheid, de impactvolle beelden die gebruikt worden en de ruimte die gecreëerd is om uiteenlopende types verhalen over M te vertellen.

3.1.7.2 ONLINE FEEDBACKTOOL VOOR GROEPEN

M ontwikkelde een app die de informatie over de groepsrondleidingen uit Yesplan haalde en gebruikte om iedereen die een gids had gereserveerd voor een rondleiding in Utopia automatisch een e-mail te sturen met een bevraging over de klantentevredenheid. 299 respondenten vulden de tevredenheidsenquête in. De feedback die de bezoekers via de online tool achterlieten werd intern teruggekoppeld naar alle afdelingen en dient als basis om de tevredenheid bij onze bezoekers nog verder te optimaliseren.

3.2 PUBLIEKSBEEMIDDELING - EN BEGELEIDING

3.2.1 PUBLIEKSAANBOD

3.2.1.1 SCHOLENAANBOD

Hieronder volgt een beknopt overzicht van de verschillende formats in 2016 en het aantal keer dat ze werden geboekt. Gemiddeld telt een klas 20 leerlingen. De periode die wordt aangegeven is de periode waarbinnen het aanbod geldt. Sommige formats bestaan reeds sinds 2009 maar worden voortdurend geactualiseerd. Andere formats worden enkel binnen een bepaalde periode of bepaalde tentoonstelling aangeboden. Er werd dit jaar opnieuw sterk ingezet op rondleidingen die inzetten op veerkracht, kunst en emoties, rondleidingen rond herinneringen in het kader van het dementieproject. Voor de collectie ontwikkelden we Do It Yourself (DIY) mappen waarmee de leerkrachten zelf aan de slag kunnen gaan in het museum.

Voor de tentoonstelling Utopia ontwikkelde de dienst publieksbemiddeling nieuwe formats, zowel rondleidingen als workshops, waarin meer nog meer ingezet werd op het interactieve aspect, vb. jongeren uit secundaire onderwijs leren via een stellingspel nadenken over het thema Utopia.

Kleuteronderwijs

Op stap met Mo	01·01·16 >< 31·12·16	1ste kleuterklas	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	32
Geluksvogels	01·01·16 >< 31·12·16	2de en 3de kleuterklas	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	39
Drakentocht KO	01·01·16 >< 31·12·16	3de kleuterklas	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	9
Sarah Morris - Strek je benen	01·01·16 >< 20·03·16	2de en 3de kleuterklas	Sarah Morris	Actieve rondleiding	15
DIY M Collectie	01·01·16 >< 31·12·16	1ste, 2de en 3de kleuterklas	Vaste Collectie	Geef je klas zelf een rondleiding	4
DIY M Schatkamer	01·09·16 >< 31·12·16	1ste, 2de en 3de kleuterklas	Vaste Collectie	Geef je klas zelf een rondleiding	1
Mijn opa is een boom	01·09·16 >< 31·12·16	3de kleuterklas	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	2
TOTAAL					102

Lager onderwijs

Drakentocht LO	01·01·16 >< 31·12·16	1ste graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	9
Bouw je eigen stad	01·01·16 >< 31·12·16	1ste, 2de en 3de graad	Vaste Collectie	Workshop	24

DIY - M Collectie	01·01·16 >> 31·12·16	1ste, 2de en 3de graad	Vaste Collectie	Geef je klas zelf een rondleiding	15
DIY - M Schatkamer	01·01·16 >> 31·12·16	1ste, 2de en 3de graad	Vaste Collectie	Geef je klas zelf een rondleiding	8
Geluksvogels LO	01·01·16 >> 31·12·16	1ste, 2de en 3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	130
Druk je stempel	20·10·16 >> 31·12·16	3de graad	Op zoek naar Utopia	Workshop	13
Ontdekkingsreis M-Schatkamer	01·09·16 >> 31·12·16	1ste, 2de en 3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	2
Jij, tussen vele anderen	20·10·16 >> 31·12·16	1ste, 2de en 3de graad	Op zoek naar Utopia	Actieve rondleiding	29
Middeleeuwen in M	01·01·16 >> 30·06·16	3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	19
Vreemde Vogels	01·01·16 >> 30·06·16	1ste, 2de en 3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	
Mijn opa is een boom	01·01·16 >> 31·12·16	2de en 3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	6
Wat is het	01·01·16 >> 31·12·16	1ste en 2de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	33
Kleur het bos van je dromen	01·01·16 >> 30·06·16	3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	1
M-emories	01·01·16 >> 31·12·16	3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	6
Opwarmsessies Geluksvogels	01·01·16 >> 28·02·16	1ste, 2de en 3de graad	Vaste Collectie	Opwarmsessie	39
Sarh Morris - kleur, Lijn, Vorm	01·01·16 >> 20·03·16	1ste graad	Sarah Morris	Actieve rondleiding	9
Strek je benen	01·01·16 >> 20·03·16	1ste graad	Sarah Morris	Actieve rondleiding	10
Twisted Strings	24·06·16 >> 04·09·16	1ste, 2de en 3de graad	Cera Collectie/ Katrien Vermeire	Workshop	1
TOTAAL					371

Secundair onderwijs

Gedeelde Schatten	01-01-16 >> 31-12-16	3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	4
Ik kom van ver	01-01-16 >> 31-12-16	3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	11
M-Code	01-01-16 >> 30-06-16	3de graad	Vaste Collectie	Museumspel	2
Op het dak van M	01-01-16 >> 30-06-16	2de en 3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	10
Over mijn lijf	01-01-16 >> 30-06-16	2de en 3de graad	Vaste Collectie	iPadspel	6
Droombeelden	20-10-16 >> 31-12-16	1ste, 2de en 3de graad	Op zoek naar Utopia	Actieve rondleiding	70
Bouwmeester vd toekomst	20-10-16 >> 31-12-16	1ste, 2de en 3de graad	Op zoek naar Utopia	Workshop	2
Verdwaald in je geheugen	01-01-16 >> 31-12-16	3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	7
De wereld van Sarah Morris	01-01-16 >> 20-03-16	1ste, 2de en 3de graad	Sarah Morris	Actieve rondleiding met iPad	11
Rijk der zinnen	01-01-16 >> 31-12-16	3de graad	Vaste Collectie	Zintuigelijke rondleiding	3
RemWind me	01-01-16 >> 30-06-16	3de graad	Vaste Collectie	Inleefrondleiding	1
Spiegelingen	01-01-16 >> 31-12-16	3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	3
Aglaiä Konrad	10-06-16 >> 18-09-16	3de graad	Aglaiä Konrad	Actieve rondleiding	5
Geluksvogels SO	01-01-16 >> 31-12-16	3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	1
Topstukken	01-01-16 >> 31-12-16	3de graad	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	1
Utopia & Yto Barrada	20-10-16 >> 31-12-16	3de graad	Op zoek naar Utopia	Actieve rondleiding	3
Jij, tussen vele anderen	20-10-16 >> 31-12-16	1ste graad	Op zoek naar Utopia	Actieve rondleiding	5
TOTAAL					169

Hoger en volwassenenonderwijs

Op het dak van M	01-01-16 >< 30-06-16	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	3
Remwind me	01-01-16 >< 30-06-16	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	1
Vorming dementie	01-01-16 >< 31-12-16	Vaste Collectie	Inleefrondleiding	1
Topstukken	01-01-16 >< 31-12-16	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	14
Workshop op maat	01-01-16 >< 31-12-16	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	2
Spiegelingen	01-01-16 >< 31-12-16	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	2
Lieve Blancquaert	10-06-16 >< 31-12-16	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	23
Druk je stempel	20-10-16 >< 31-12-16	Op zoek naar Utopia	Workshop	1
Ik kom van ver	01-01-16 >< 31-12-16	Vaste Collectie	Actieve rondleiding	7
M in the mix	01-01-16 >< 31-12-16	Vaste Collectie + expo's	Actieve rondleiding	1
Utopia & Yto Barrada	20-10-16 >< 31-12-16	Op zoek naar Utopia	Actieve rondleiding	28
Utopia & More	20-10-16 >< 31-12-16	Op zoek naar Utopia	Actieve rondleiding	1
Verdwaald in je geheugen	01-01-16 >< 31-12-16	Vaste Collectie	Inleefrondleiding	1
Sarah Morris	01-01-16 >< 20-03-16	Sarah Morris	Actieve rondleiding	3
TOTAAL				88

Leraren in spe

In 2016 organiseerde M vormingsdagen voor leraren in spe en voor studenten uit de zorgsector. Verder waren er ook een aantal co-creatieve projecten waar leerkrachten meewerkten aan een aanbod voor het onderwijs. Elke dinsdag versterkt een gedetacheerde leerkracht van Mater Dei het team om de brug te leggen tussen de school en het museum.

Vormingsdagen voor leraren in spe	01-01-16 >> 30-06-16	Vaste Collectie en tijdelijke expo	Actieve vorming	110
Vormingsdagen voorzorgopleidingen	01-01-16 >> 30-06-16	Vaste Collectie	Actieve vorming	22
Vorming geluksvogels Ziekenhuisschool	27.09.16	Op locatie	Actieve vorming	3
Samenwerking met leerkrachten voor ontwikkeling van lesmap en rondleiding Utopia	01-01-16 >> 31-12-16	Utopia	Ontwikkeling rondleiding	5
UCLL boxenproject Conceptontwikkeling	01-01-16 >> 30-06-16	Vaste Collectie	Ontwikkeling concept	20
Infomoment voor leerkrachten	01-01-16 >> 30-06-16	Vaste Collectie	Actieve vorming	25
Onderwijsevenement voor onderwijsprofessionals	04.05.16	Vaste Collectie, tijdelijke tentoonstelling, tuin	Infomoment	500
Infomoment voor leerkrachten basiseducatie	29.06.16	Vaste Collectie	Actieve vorming	25
Infomoment voor leerkrachten Miniemeninstituut	06.10.16	Vaste Collectie	Actieve vorming	30

Leerkrachten die met hun klas een bezoek aan M brengen, krijgen een onderwijskaart waarmee ze het hele schooljaar lang, M gratis kunnen bezoeken. In 2016 werden er in totaal 168 onderwijskaarten aangemaakt

3.2.1.2 GEZINSAANBOD

M zet sterk in op gezinnen. De dienst publieksbemiddeling van M verzorgde doorheen het jaar een gezinsaanbod met allerlei speelse activiteiten voor groot en klein. In juni heropende de Museumspelstraat, een inspirerende familieplek, waarin op een laagdrempelige manier gezinnen met kinderen actief kunnen spelen en ontdekken. In juli organiseerde M samen met Huis van het Kind een dag voor gezinnen met baby's en peuters. Op zaterdag en zondag stonden er in de Museumspelstraat begeleiders klaar om samen met kinderen en ouders creatief aan de slag in de straat en in de tuin.

Hieronder volgt een overzicht van de gezinsactiviteiten in 2016

Geluksvogels Gezinsparcours M-Museum	02-01-16 >> 31-12-16	Vaste collectie	Actieve zoektocht	1974
Vlieg Schattenzoektocht M	02-07-16 >> 31-08-16	Vaste collectie	Actieve zoektocht	900
Vlieg Schattenzoektocht SK	02-07-16 >> 31-08-16	Vaste collectie	Actieve zoektocht	200
Utopia Gezinsparcours	20-10-16 >> 31-12-16	Op zoek naar Utopia	Actieve zoektocht	450
Krokuskriebels	06-02-16 >> 14-02-16	Vaste collectie/Sarah Morris / Hendrick De Clerck	Workshop	216
Krokuskriebels – Word acrobaat	14-02-16	Vaste collectie	Workshop	20

Krokuskriebels – Workshop	07-02-16 >< 14-02-16	Vaste collectie	Workshop	39
Museumspelstraat + Opening	05-06-16 >< 31-08-16	Vaste collectie	Museumspel	30
Kindervoorstelling Babar	11-06-16	Vaste collectie	Voorstelling	85
Acro-Yoga	19-06-16	Vaste collectie	Workshop	40
Inclusiespeelplein	19-07-16	Vaste collectie	Workshop	125
Mini's zijn baas	24-07-16	Vaste collectie	Museumspel	520
Workshop Twisted Strings	27-07-16	Cera Collectie/Katrien Vermeire	Workshop	60
Touwfiguren	21-08-16	Cera Collectie/Katrien Vermeire	Workshop	2
Leuven Autovrij	28-08-16	Katrien Vermeire	Workshop	736
Huisvertellingen Carmien	16-10-16	Vaste collectie	Vertelling	12
Rode Hond - Druk je stempel op de toekomst	04-11-16 >< 05-11-16	Op zoek naar Utopia	Workshop	40
Rode Hond - Familiefeest Utopia	03-11-16	Op zoek naar Utopia		150
Rode Hond - Bamlabo	04-11-16 en 06-11-16	Op zoek naar Utopia	Workshop	60
Huisvertellingen Carmien	20-11-16	Op zoek naar Utopia	Vertelling	42
Druk je stempel	10-12-16	Op zoek naar Utopia	Workshop	3
Wintertijd - Vertellingen Carmien	11-12-16	Vaste collectie	Vertelling	18
TOTAAL				8722

Verjaardagsfeestjes

Feestje van plezier (4 tot 6 jaar)	02-01-16 >< 31-12-16	Vaste collectie	Verjaardagsfeestje	9
4 tegen 1...1 tegen 4 (7 tot 9 jaar)	02-01-16 >< 31-12-16	Vaste collectie	Verjaardagsfeestje	45
Telefeestmachine (10 tot 12 jaar)	02-01-16 >< 31-12-16	Vaste collectie	Verjaardagsfeestje	18
TOTAAL				72

3.2.1.3 VRIJETIJDsaanbod

Voor de individuele volwassen bezoekers ontwikkelde de publiekswerking van M, gedurende de voorbije jaren, een gevarieerd aanbod en dit zowel in de M-collectie als in de tijdelijke tentoonstellingen. Hieronder volgt een overzicht van de verschillende rondleidingen en activiteiten, ingedeeld in het permanente en het tijdelijke vrijetijdsaanbod

Activiteiten

Mattheuspassie	25·03·16	Vaste collectie	Concert	6
Combi Aglaia Konrad	14·07·16	Aglaia Konrad	Rondleiding	11
Combi Aglaia Konrad	18·08·16	Aglaia Konrad	Rondleiding	10
Combi Aglaia Konrad	15·09·16	Aglaia Konrad	Rondleiding	7
Wintertijd - Lieve Blancquaert	08·12·16	Vaste collectie	Rondleiding	13
TOTAAL				47

Rondleidingen

Hendrick De Clerck	11·02·16 >< 15·05·16	Hendrick De Clerck	Actieve rondleiding	24
Ik kom van ver	02·01·16 >< 31·12·16	Vaste collectie	Actieve rondleiding	13
Kunst versus Architectuur	02·01·16 >< 31·12·16	Vaste collectie	Actieve rondleiding	5
M in the Mix	02·01·16 >< 31·12·16	Vaste collectie / expo's	Actieve rondleiding	24
Rijk der Zinnen	02·01·16 >< 31·12·16	Vaste collectie	Zintuigelijke rondleiding	6
Spiegelingen	02·01·16 >< 31·12·16	Vaste collectie	Actieve rondleiding	5
Topstukken	02·01·16 >< 31·12·16	Vaste collectie	Actieve rondleiding	33
Vergeten naar buiten te komen	02·01·16 >< 31·12·16	Vaste collectie	Inleefrondleiding	33
Vorming Dementie	02·01·16 >< 31·12·16	Vaste collectie	Inleefrondleiding	8
RemWind Me	02·01·16 >< 30·06·16	Vaste collectie	Inleefrondleiding	11
Lieve Blancquaert	10·06·16 >< 31·12·16	Vaste collectie	Actieve rondleiding	55
Aglaia Konrad	10·06·16 >< 18·09·16	Aglaia Konrad	Actieve rondleiding	10
Twisted Strings	24·06·16 >< 04·09·16	Cera Collectie/ Katrien Vermeire	Actieve rondleiding	1
Sarah Morris	02·01·16 >< 20·03·16	Sarah Morris	Actieve rondleiding	58
Utopia & Yto Barrada	20·10·16 >< 31·12·16	Op zoek naar Utopia	Actieve rondleiding	521
Eutopia	20·10·16 >< 31·12·16	Eutopia	Actieve rondleiding	3
Utopia & More	20·10·16 >< 31·12·16	Utopia & More	Actieve rondleiding	7
TOTAAL				187

3.2.1.4 VAKANTIEDAGEN EN –STAGES

M-Museum Leuven	Zomeratelier	11·07·16 >< 15·07·16	18
M-Museum Leuven	Zomeratelier	18·07·16 >< 22·07·16	18
M-Museum Leuven	Zomeratelier	08·08·16 >< 12·08·16	20
Koning Kevin	Dingen in mijn hoofd	04·07·16 >< 08·07·16	25
Koning Kevin	Massa's	15·08·16 >< 19·08·16	25
Koning Kevin	Stotterende Standbeelden	22·08·16 >< 26·08·16	25
TOTAAL			131

3.2.1.5 ONDERWIJSPROJECTEN

Samen met een aantal partners stapte de publiekswerking van M graag mee in enkele projecten voor het onderwijs.

Miniemeninstituut: Theatervoorstelling Oblivium	21·01·16 >< 05·02·16	330
Muzette i.s.m. 30CC	28·04·16 en 29·04·16	889
Mus-e : traject en toonmoment	24·05·16	170
Workshoiaanbod in Universiteitsbibliotheek tijdens Utopia	20·10·16 >< 31·12·16	260
LUCA – school of Arts: Strijkersconcert	14·03·16	39
LUCA – school of Arts : muzikaal parcours voor woonzorgcentra	04·05·16	210
Onderwijseven Stad Leuven	12·08·16	500
Vorming monitoren Zomerschool (16/8, 18/8 en 23/8 uitvoering, met coaching vanuit M)	20·10·16 >< 31·12·16	80
Workshoiaanbod in Universiteitsbib tijdens Utopia	23·11·16	260
Museumnacht ism Uur Kultuur	17·12·2016	1000
LUCA – school of Arts: Strijkersconcert	28·01·2016	19
TOTAAL		1649

3.2.1.6 PROJECTEN MET EXTERNEN

Gezinsactiviteiten vrije tijd

Krokuskriebels	06-02-16 >< 14-02-16	Vaste collectie/Sarah Morris/ Hendrick De Clerck	workshops	275
M-idzomer for kids	30-08-16	Vaste collectie	workshops	120
Leuven autovrij	28-08-16	Katrien Vermeire	workshop	120
Kinderuniversiteit	22-10-16	Utopia	rondleiding	15
Rode Hond festival	03-11-16 >< 06-11-16	Op zoek naar Utopia	Workshop	250
Kunstendag voor kinderen	20-11-2016	Utopia	voorleessessie	42
Leuven Jazz - Orange Moon	20-03-2016	Sarah Morris	Concert	24
Erfgoeddag	24-04-2016	Vaste collectie en M-Schatkamer	rondleiding	41
Leuven autovrij	28-08-2016	Katrien Vermeire	Film + expo	616

3.2.1.7 EXPO'S VOOR KINDEREN

GELUKSVOGELS

05-11-15 >< 31-12-16

Antichambre deel 2 en collectie

4 tot 10 jaar

Expo en gezinsparcours

De geluksvogels zijn in oktober 2015 geland in M en hebben hun sporen in de museumzalen achtergelaten. In de antichambre konden gezinnen zich nestelen op een tapijt met kussens, waar ze even samen konden stilstaan rond het begrip geluk. In de collectie zaten 10 geluksvogels verstopt. Gezinnen kregen een vleugelpakje en koffer en gaan samen op zoek naar deze vogels. Via leuke doe-, denk en filosofer opdrachten gingen ze samen aan de slag. Emoties en kunst stonden centraal in dit spel. Het spel was gebaseerd op het boek "Geluk voor kinderen" van Leo Bormans, de illustraties zijn van Sebastiaan Van Doninck.

3.2.2 PUBLIEKSBEGELEIDING

3.2.2.1 M-COLLECTIE EN TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

In 2016 zette Publieksbemiddeling verder in op verschillende soorten bemiddelingsinstrumenten voor individuele bezoekers. Digitale toepassingen werden verder onderzocht en uitgebreid met een applicatie. Verder werd er geëxperimenteerd met VR en verschillende formats van films. De audiotour blijft een vaste waarde.

INSTRUMENTEN/ EXPO'S	PLATTEGROND	LABELS	MUURTEKST	AUDIOTOUR	AUDIOTOUR APPLICATIE	ZAALFOLDER	IPADS IN DE ZALEN	MULTIMEDIA	VIDEO (INTERVIEW)	APPLICATIE
M-collectie	x	x	x	x	x		x			x
Hendrik De Clerck	x	x	x	x	x	x	x		x	
Aglaia Konrad	x	x	x			x				x (test)
Perelle en zonen. Landschapsgraveurs	x	x	x			x				
Oriol Vilanova	x	x	x			x				
Lieve Blancquaert	x	x	x	x			x			
Twisted Strings	x	x	x			x	x			x (test)
Salla Tykkä	x	x	x			x				
Utopia	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Mary Reid Kelley	x	x	x			x				
Tracing the Future			x							
Yto Barrada	x	x	x	x		x			x	x
Eutopia	x	x	x				x			

3.2.3 PUBLIEKSBEGELEIDING

3.2.3.1 M-COLLECTIE EN TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

Cijfers zaalfolders van de tentoonstellingen

	DUUR (WEKEN)	NL	FR	ENG	TOTAAL
Hendrik De Clerck kidsquiz	14	120	0	0	120
Hendrick De Clerck kunstkamer	14	155	40	40	235
Perelle en zonen. Landschapsgraveurs	18	255	46	26	327
Aglaïa Konrad	21	500	220	255	975
Oriol Vilanova	12	330	95	90	515
Twisted Strings	11	390	95	95	580
Salla Tykkä	12	265	45	45	355
Mary Reid Kelley (transcripties)	15	0	0	0	667
Yto Barrada	16	1340	375	470	2185

Applicatie

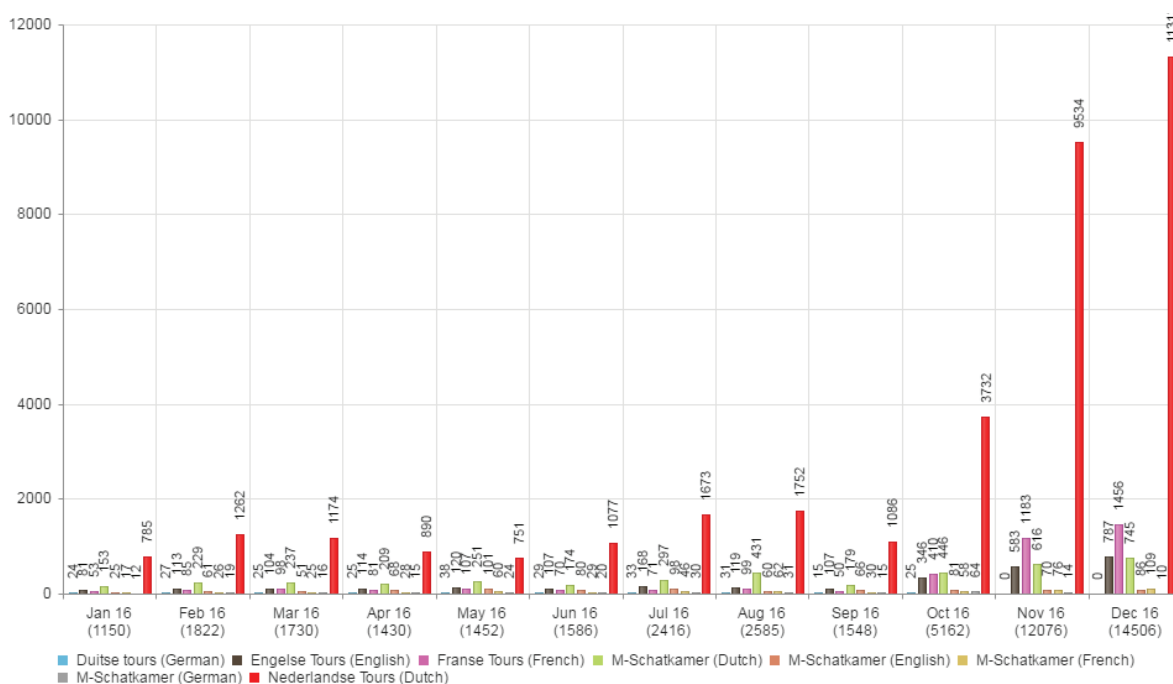
Tijdens de zomer testte M in het museum een applicatie door middel van iBeacons. Deze app werd tijdens Utopia voor het eerst ter beschikking gesteld van de bezoekers. Op de app kon de bezoeker alle audiofragmenten vinden en daarnaast extra informatie (video, beeldmateriaal, tekst, audio). De app dient intern en extern nog beter gepromoot te worden.

Downloads van de app gedurende Utopia:

- ▶ Android: 584
- ▶ iOS: 914

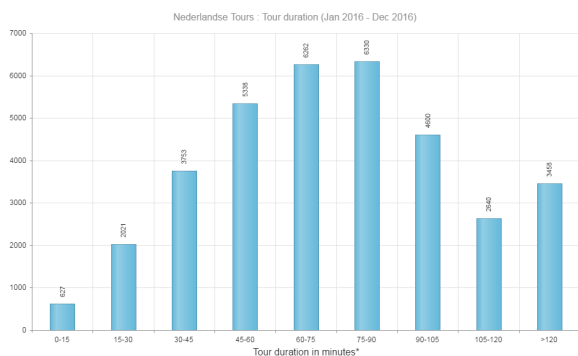
Afbeelding 1:

Aantal audiotours van Januari 2016 tot en met december 2016

Afbeelding 2:

Gemiddelde duur van Nederlandse tours in M – januari 2016 tot en met december 2016

*afbeelding 1 en 2: cijfers tot en met einde Utopia 17-01-16

3.2.3.2 FRONTLINIE

In 2016 is de verdere implementatie van het softwaresysteem Yesplan voortgezet. Voor de frontlinie wordt Yesplan vooral gebruikt voor het registreren van groepsbezoeken met gids. Het systeem moet voor een vlottere en efficiëntere manier van reserveren zorgen waarbij de toewijzing van gidsen wordt geïntegreerd.

De software SRO voor de verkoop van tickets wordt nu ook gebruikt voor de verkoop van het ILuvLeuven-ticket. Dit is een samenwerking met de dienst Toerisme Leuven voor het stadhuis, de Universiteitsbibliotheek en M-Museum Leuven waarbij de bezoeker een voordelige prijs betaalt voor een combiticket voor de toegang tot 3 verschillende bezienswaardigheden.

De back office werd in het najaar verhuisd naar de administratieve vleugel met als doel de samenwerking met alle afdelingen binnen M-Museum Leuven te bevorderen. De vrijgekomen ruimte wordt gebruikt als wachtruimte voor groepen en bezoekers.

De tevredenheid van de bezoekers is dit jaar een focuspunt geweest. Door tevredenheidsenquêtes af te nemen van bezoekers hebben we hun bevraagd over M algemeen, alsook over het al dan niet gemakkelijk de weg vinden in het museum. We gaan hier in 2017 nog dieper op in.

De 5 sleutels voor een sterk onthaal blijven doorlopend van cruciaal belang en worden steeds verder uitgediept.

1. M biedt optimale klantenservice
2. M maakt bezoekers wegwijs, iedere bezoeker vindt zijn/haar weg
3. M biedt een optimale informatieverstrekking
4. M capteert de feedback van zijn bezoekers, feedback, kennis, interactie
5. M biedt maatwerk volgens het profiel van de bezoeker

Het team van publieksbegeleiders blijft een grote meerwaarde in M. Ze zijn het gezicht van en het aanspreekpunt in M en zorgen ervoor dat de bezoeker niets tekort komt. M zet steeds meer in op de beleving van de bezoeker en hierbij spelen de publieksbegeleiders een grote rol.

3.2.3.3 GIDSENWERKING

7 pijlers

De publiekswerking van M steunt op zeven pijlers. Deze zeven pijlers ondersteunen de ontwikkeling van het publieksaanbod. Ze vormen de basis van de visie op de publieksbemiddeling.

1. Iedereen welkom in M
2. M als ideale leerplek
3. M als zintuiglijke beleving
4. M als labo voor experiment en methodieken
5. M is zee met sterke bondgenoten
6. Begeesterde bemiddeling in M
7. M als kweekvijver voor talent

Gidsenteam

De begeleiding van groepen in M ligt in handen van een dertigtal museumgidsen. In 2016 werd dit team aangevuld met 6 nieuwe krachten voor de expo's rond 'Utopia' en het groeiend aanbod voor NT2-rondleidingen. Deze nieuwe krachten, kregen door een ervaren gids een onderdompeling in de collectie en architectuur van M. Via de dienst publieksbemiddeling werden deze gidsen ook methodisch opgevolgd.

Het gidsenteam vervult een belangrijke rol binnen de publiekswerking van M. De gidsen zijn het uithangbord van M en de afdeling publiekswerking. Het is dan ook belangrijk dat de kwaliteit gewaarborgd wordt. Sinds september 2014 valt de coördinatie van het gidsenteam onder het diensthoofd Publieksbemiddeling. Individuele gesprekken met de gidsen bleken leerrijk en nodig. Daarom is er gestart met evaluaties, bevraging en doorlichting van de gidsenwerking. Deze evaluatiecyclus is opgestart tijdens de tentoonstellingen rond 'Utopia'. Tijdens de sluiting van M, in 2017, voorzien we individuele gesprekken met de gidsen en een uitgebreid vormingsaanbod.

Voor nieuwe formats doet M nog steeds beroep op enkele freelancers. Zo bleek de samenwerking met freelance kunstdocenten voor de zomerateliers of het actieve workshopaanbod (vb Muzette) een duidelijke meerwaarde. Ook het deelaanbod op maat van anderstalige nieuwkomers werd bewust uitgewerkt door een expert binnen dit gebied.

M startte ook tijdens Utopia met het implementeren van een feedbacktool. Dag na het volgen van een rondleiding kreeg de verantwoordelijke een evaluatieformulier digitaal in de mailbox. Er werd gepolst naar tevredenheid van dienstverlening, kwaliteit van de gidsbeurt en communicatie. Op deze manier kan M ook een duidelijk beeld krijgen over welke gids de bezoekers erg tevreden tot matig tevreden waren.

Vormingen

DATUM	ACTIVITEIT
21-01-16	Toelichting Utopia door Prof. Van Der Stock
09-02-16	Rondleiding door curator Katharina van Caeteren, bij de expo rond Hendrick De Clerck
26-04-16	Rondleiding door Aglaia Konrad
07-06-16	Rondleiding door Lieve Blanquaert
21-06-16	Rondleiding door curator Tine D'Haeyere in expo 'Twisted Strings'
30-08-16	Vorming rond nieuw onderwijsaanbod in de M-Schatkamer
27-09-16	Rondleiding met curator Lore Van Hees rond het werk van Yto Barrada en bezoek aan de expo 'Tracing the future'.
28-09-16	Evacuatie-vorming, ter voorbereiding van 'Utopia'
10-10-16	Rondleiding M-collectie voor nieuwe gidsen, instroom voor expo's rond Utopia
17-10-16	Rondleiding in 'Utopia' en 'Utopia & More' in de Universiteitsbibliotheek
18-10-16	Vorming rond onderwijsaanbod tijdens Utopia

3.2.3.4 PUBLIEKSBEVRAGING

M bevaart het publiek op verschillende manieren: gastenboek, feedbacktool, NPS bevraging, ... Het doel van deze bevragingen is de dienstverlening te verbeteren. Door de verschillende vormen van bevraging krijgt M nieuwe inzichten in de klanten.

De klassieke manier is het gastenboek. Al de reacties van het publiek worden overgeschreven in een document. De leerpunten voor M worden hiervoor meegenomen.

Vanaf 08-09-2016 startte M met NPS bevraging via het bedrijf Hello Customer. Doel is de klantentevredenheid te meten. Naargelang de score die gegeven wordt, onderscheidt men 3 categorieën van mensen:

1. Promotors = respondenten die een score van 9 of 10 gegeven hebben.
2. Passief Tevredenen = respondenten die een score van 7 of 8 gegeven hebben.
3. Criticasters = respondenten die een score van 0 tot 6 gegeven hebben.

De Net Promoter Score wordt berekend als het verschil tussen het percentage Promotors en Criticasters. De NPS zelf wordt niet uitgedrukt als een percentage maar als een absoluut getal, dat zich ergens tussen -100 en +100 situeert.

NPS score van 08-09-16 tem 31-12-16 voor de M was 33. Deze score steeg zelfs als we de meting enkel voor Utopia deden: 54. Deze resultaten stemt M zeer tevreden.

In november 2016 startte M met de implementatie van de feedbacktool. Doel is de kwaliteit van de dienstverlening en rondleidingen meten. Uit deze feedbacktool kwamen volgende resultaten. Bij punt 2 tot en met 9 geven we enkel het percentage weer van bezoekers die de hoogste score gaven (5 op 5).

1. Voor 79,70% was dit niet het eerste bezoek aan M-Museum Leuven.
2. Bij 56% van de bezoekers liep de reservatie vlot.
3. Bij 45% beantwoordde het aanbod van de rondleiding aan de verwachtingen.
4. 60% vond het onthaal klantvriendelijk.
5. 78,6% vond dat zijn of haar gids een open en warme houding had.
6. 70,6% vond dat zijn of haar gids voldoende in dialoog en interactie ging met de groep.
7. 60,2% vond dat de rondleiding verder ging dan louter kennisoverdracht.
8. 32,2% vond dat er zowel oude als hedendaagse kunst te ontdekken valt in M en heeft dat ook ervaren in zijn of haar rondleiding.
9. 63,8% vond de tentoonstelling goed.
10. De NPS voor de rondleidingen in M is 49,2.
11. 59,2% gaf een score van 9 of 10 op 10 op de vraag of ze de rondleiding zouden aanbevelen aan anderen.
12. 52,7% van de bezoekers werd via de pers bereikt, 34,3% via drukwerk en 16,7% via mond-aan-mond reclame.
13. 109 van de 355 respondenten lieten een persoonlijke suggestie of reactie achter.

Deze feedbacktool willen we in de toekomst verder implementeren. Het biedt ook mogelijkheid om bij negatieve feedback contact op te nemen met de klant. Dit hebben we slechts enkele keren moeten doen. Het feit dat M rekening houdt met de feedback is voor de klant heel belangrijk.

3.2.4 MAATSCHAPPELIJKE PROJECTEN EN DOELGROEPEN

M wil een maatschappelijk draagvlak creëren in zijn werking, aansluiting vinden bij het sociaal-culturele middenveld in de regio en open staan voor alle lagen van de samenleving. Hiervoor startte M een community werking op. M richt zich hierbij tot maatschappelijke kwetsbare groepen of relevante maatschappelijke thema's. Het is voor M erg belangrijk dat deze doelgroep of thematiek een link heeft met de actualiteit in M, in de stad of de samenleving. Dit jaar werd sterk ingezet op personen met dementie en

anderstalige nieuwkomers. Hiervoor werkte M samen met verschillende partners.

3.2.4.1 COMMUNITYPROJECTEN

WERELD VAN HERINNERING

12-09-2015 >< 30-06-2016

Wereld van herinnering is een project waarin M-Museum Leuven samen met UZ Leuven en partners uit de welzijns- en zorgsector de handen in elkaar sloegen om kunst toegankelijker te maken voor personen met dementie en hun mantelzorgers. We lieten hen herontdekken wat ze kunnen, wat ze weten en wie ze zijn. We namen hen in dit project mee naar een wereld waarin ze zich thuis voelen. Rond dementie bestaan nog veel taboes en leeft vaak een enge perceptie. Met alle partners wilden we die doorbreken en de ziekte benaderen vanuit creativiteit en verbeeldingskracht. Het project startte in 2015 en liep door tot 30 juni 2016.

De dienst publieksbemiddeling realiseerde binnen dit project verschillende formats:

- ▶ 8 digital stories
- ▶ Filmpjes: wetenschappers aan het woord
- ▶ Herinneringsbos waar het publiek reacties kan achterlaten
- ▶ Rondleiding op maat voor personen met dementie
- ▶ Inleefrondleiding: Remwind Me
- ▶ Rondleidingen voor het onderwijs: basis-, secundair en hoger onderwijs
- ▶ Lesmappen voor het onderwijs
- ▶ Herinneringskamer in het museum met collectiestukken en een kast met dagelijkse voorwerpen
- ▶ Een audiotour i.s.m. Peter Rouffaer en personen met dementie aan het woord bij de collectiewerken

Er werden 31 rondleidingen voor en door woonzorgcentra geboekt in 2016.

Ook dit jaar werkte de feedback in het herinneringsbos goed.

We telden 1625 reacties.

3.2.4.2 TE GAST PROJECTEN

ACTIVITEIT	DATUM	AANTAL DEELNEMERS
Miniemeninstituut: Theatervoorstelling Oblivium	21-01-16 >< 05-02-16	330 deelnemers
Repetities in de zalen van theatergezelschap Kreis und Linie	22-09-16 >< 29-12-2016	gezelschap van een 20 tal acteurs

3.2.4.3 KWETSBARE DOELGROEPEN

Met onderstaande initiatieven bereikte M in 2015 ook kwetsbare doelgroepen:

- ▶ Cultuurbon
- ▶ Fonds vrije tijdsparticipatie
- ▶ Inburgeringscursussen
- ▶ Bon Wereld van Herinnering voor woonzorgcentra en partners uit zorgsector

Voor blinden en slechtzienenden biedt M al enkele jaren rondleidingen aan in de tijdelijke tentoonstellingen en de collectie onder het format "Rijk der zinnen".

(NAAM ACTIVITEIT/ RONDLEIDING)	DATUM	(IN VASTE COLLECTIE OF IN WELKE TENTOONSTELLING?)	(SOORT RONDLEIDING: WORKSHOP,ACTIEVE RONDLEIDING...)	AANTAL GROEPEN
Rijk der Zinnen	12-03-16	M in the Mix	Zintuigelijke rondleiding	6

Rijk der Zinnen	26-03-16	Hendrick De Clerck	Zintuigelijke rondleiding	7
Rijk der Zinnen	28-05-16	Aglaia Konrad	Zintuigelijke rondleiding	9
Rijk der Zinnen	15-10-16	Yto Barrada	Zintuigelijke rondleiding	13
Rijk der Zinnen	26-11-16	Op zoek naar Utopia	Zintuigelijke rondleiding	19

TOTAAL 48

3.2.4.4 PROJECTEN EXTRA MUROS

M-IDZOMER BREEKT UIT

31-07-16

Op de laatste festivaldag, brak het M-idzomerfestival uit en veranderde de Leuvense hulpgevangenis in een bruisende festivalplek. In het gezelschap van ondermeer Lous, Zwartwerk en DJ Masai genoten de gedetineerden van hun eigen festivaldag binnen de muren.

WERELD VAN HERINNERING OP VERPLAATSING

Het project Wereld van Herinnering van M – Museum Leuven wil sensibiliseren en helpt het taboe rond dementie te doorbreken. Sinds 29 oktober was dit niet alleen in het museum, maar ook op verschillende locaties in Leuven te zien. De expo werd steeds opgesteld in een centrale inkomhal of een cafetaria, plaatsen waar verzorgend personeel, bewoners en familieleden frequent komen en vaak ook tijd vinden om de expo te bezoeken. We schatten dat zo'n 9000 personen de expo hebben bekeken. Er waren ook studenten van UCLL op regelmatige basis aanwezig.

Hieronder volgt een overzicht van de woonzorgcentra waar de expo te zien was.

- ▶ Februari 2016 – april 2016: WZC Ter Vlierbeke (Kessel-Lo)
- ▶ April 2016 – juni 2016: WZC Ter Meeren (Neerijse)
- ▶ Juli 2016 – september 2016: WZC Ter Putkapelle (Wilsele)
- ▶ September 2016 – oktober 2016: Campus Pellenberg (Lubbeek)

INTERGENERATIONELE WORKSHOPS IN WOONZORGCENTRA

In 2016 hebben we 5 trajecten op maat kunnen uitwerken waarbij scholen en woonzorgcentra samen kunst beleven en creatief aan de slag gaan. Het opzet daarvoor was steeds dat ouderen en kinderen/jongeren samenwerken. Dit vond steeds plaats in het woonzorgcentrum zelf. Hieronder volgt een overzicht.

- ▶ De Regenboog (Leuven) – WZC Ter Vlierbeke (Leuven)
- ▶ De Appeltuin (Leuven) – WZC Booghuys (Leuven)
- ▶ Sint-Jan Diest (Diest) – WZC Booghuys (Leuven)
- ▶ De Bolster (Neerijse) – WZC Ter Meeren (Neerijse)
- ▶ De Kraal (Herent) – WZC Betlehem (Herent)
- ▶ De Bosstraat (Wilsele), Vrijs School Putkapel – WZC Ter Putkapelle (Wilsele)

Bereik: 320 leerlingen + 160 ouderen

GELUKSBOMEN IN LEUVENSE SCHOLEN

Een boom die kan uitgroeien tot een geluksplek op school is één van de ambities van het project Geluksvogels. Hierbij krijgt elke Leuvense lagere school de kans om een geluksboom te planten.

M-Museum plantte een geluksboom op de speelplaats, met een bijhorend feest op maat van elke school. De publieksbemiddeling bereidde samen met leerkrachten en directie een boomceremonie voor. Dit werd mee mogelijk gemaakt door de groendienst van de Stad Leuven en de schepenen voor cultuur en onderwijs. Hieronder vind je een overzicht van de scholen waar M samen met de Stad Leuven en de groendienst een boom plantte.

De Ark	16-02-2016 09:30
De zevensprong	25-02-2016 10:00
Windekind	18-03-2016 09:15
Mater Dei	24-03-2016 13:30
Vrije Basisschool De Twijg	25-03-2016 09:00
HDC / boomceremonie	25-03-2016 14:00

Totaal: Tijdens de boomceremonies waren in het totaal 1592 kinderen aanwezig.

GELUKSVOGELS IN DE ZIEKENHUISCHOOL

Er is een koffer met lesmateriaal en handleiding ontwikkeld waarmee de leerkrachten en kinderen in de ziekenhuisschool aan de slag gaan. De verschillende zintuigen en muzische domeinen worden hier aangesproken. Doel is om veerkracht in “moeilijkere” omstandigheden bespreekbaar te maken. Verder is er een “houten” geluksboom geplant in de school, zo wordt er een hoekje gecreëerd waar de kinderen kunnen praten, denken, dromen, fantaseren...

Sebastiaan Van Doninck maakte voor de kinderen van de school een drieluik waarin hij de dromen van de kinderen verwerkte in de illustratie.

Het project werd geopend met een persconferentie in aanwezigheid van de CEO van Gasthuisberg en de schepenen van Cultuur en Onderwijs. In september gaf een medewerker van de Publieksbemiddeling een vorming aan de leerkrachten.

VERNISSAGE

23-06-2016 | 50 PERSONEN

VORMING VOOR LEERKRACHTEN

10-10-2016 | 5 leerkrachten

AANBOD VOOR ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS

In 2016 zette M sterk in op de verdere ontwikkeling van een aanbod voor anderstalige nieuwkomers. Speciaal voor deze doelgroep werden nieuwe freelancers aangeworven om begeleiding op maat te voorzien. Verder organiseerden we ook een aantal infomomenten voor de docenten van deze doelgroep. We zien deze doelgroep heel breed, en in het kader hiervan organiseerden we ook een workshop voor vluchtelingen die in het asielcentrum van Holsbeek verbleven. De rondleidingen hebben veel succes, niet enkel bij lokale scholen, maar ook breder.

(NAAM ACTIVITEIT/ RONDLEIDING)	DATUM	(INVASTE COLLECTIE OF IN WELKE TENTOONSTELLING?)	(SOORT RONDLEIDING: WORKSHOP, ACTIEVE RONDLEIDING...)	AANTAL RONDLEIDINGEN
Rondleidingen voor anderstalige nieuwkomers	01-01-2016 >< 31.12.16	Vaste collectie en alle tijdelijke tentoonstellingen	Rondleiding	58
Workshop Vluchtelingen	24-03-2016	Vaste collectie	Workshop	1
Infomoment voor leerkrachten NT2	14-04-2016	Vaste collectie	Workshop	1
Workshop Vluchtelingen	21-04-2016	Vaste collectie	Workshop	1
Workshop Vluchtelingen	19-05-2016	Vaste collectie	Workshop	1
Infomoment voor leerkrachten baseducatie	29-06-2016	Vaste Collectie	Workshop	1

TOTAAL

63

3.3 BEZOEKERSCIJFERS EN PRIJZENBELEID

3.3.1 BEZOEKERSCIJFERS VAN 2016

M sloot 2016 af met 178.721 bezoekers. Dit aantal ligt significant hoger dan het jaar voordien, mede door enkele uitzonderlijke tentoonstellingen.

	JANUARI	FEBRUARI	MAART	APRIL	MEI	JUNI	JULI	AUGUSTUS	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER	TOTAAL
INDIVIDUELE BEZOEKERS M	5.620	5.420	3.803	2.890	2.823	3.415	4.115	4.767	2.977	7.608	14.730	15.915	74.083
GROEPS- BEZOEKEN M	1.534	1.931	2.504	1.553	1.817	1.020	213	238	814	3.704	6.656	6.180	28.164
M-SCHATKAMER VAN SINT-PIETER	588	1.390	1.848	1.769	1.613	1.362	1.668	2.150	1.913	1.968	1.867	2.377	20.513
PUNCTUELE ACTIVITEITEN (ZONDER GIDS + INCL. VERNISSAGES)	1.322	1.128	1.348	4.696	1.137	2.183	10.440	5.405	1.398	2.598	2.143	1.351	35.149
EXTRA MUROS	9.000	800	935	71	310	300	310	310	300	4.280	4.196	0	20.812
TOTAAL	18.064	10.669	10.438	10.979	7.700	8.280	16.746	12.870	7.402	20.158	29.592	25.823	178.721
AANTAL GROEPEN	119	140	133	79	104	73	17	19	44	213	352	364	1.657

Vanaf januari 2016 werden de bezoekerscijfers nog meer in detail bijgehouden.

De nieuwe parameters zijn: extra murs, verhuur van audiotours, aantal downloads van de M Leuven app., opsplitsing in individuele bezoeken van de M-bassadeurs per type, overzicht van de website bezoekers en bezoekers van sociale media, verkoop van de M-shop, overzicht van de ticketverkoop acties, overzicht van het aantal e-mails en telefoons die maandelijks toekomen in de backoffice.

Individuele bezoekers

Individuele bezoekers worden geregistreerd door de aankoop van een individueel ticket via de balieverkoop en via de onlineverkoop in het ticketregistratiesysteem via het programma SRO. Een individueel toegangsticket vormt bij M meteen een combinatieticket voor bezoek aan M en de M-Schatkamer van Sint-Pieter. Individuele bezoekers plannen hun bezoek naar aanleiding van een bepaalde tentoonstelling. In het kader van Utopia heeft M een combiticket ontwikkeld voor individuele bezoekers aan €16. Hierin zat zowel het toegangsticket tot M als tot de hele Universiteitsbibliotheek. Dit ticket kon ook online worden besteld. In vergelijking met 2015 is het aantal individuele bezoekers van 39.063 naar 74.083 gestegen.

Groepsbezoeken

Dit zijn bezoekers die onder begeleiding van een M-gids een bezoek in georganiseerd groepsverband hebben gebracht aan M. De groepen kunnen kiezen uit het aanbod rondleidingen, workshops, ateliers en projectweken die aansluiten bij de programmatie vaste collectie, oude en hedendaagse kunsttentoonstellingen en het thema architectuur. Met hun toegangsticket hebben ook deze bezoekers toegang tot M-Schatkamer van Sint-Pieter. De registratie van deze bezoekers gebeurde via het ticketingsysteem SRO.

In vergelijking met 2015 is het aantal groepsbezoeken van 17.861 naar 28.164 gestegen. Groepen blijven een belangrijk onderdeel van de bezoekers van M, waarbij het aantal schoolbezoeken een zeer belangrijke doelgroep blijft. Het lager onderwijs blijft ook in 2016 de sterkst vertegenwoordigde groep binnen de 5 verschillende types van onderwijs. De meest populaire rondleiding was Utopia met een totaal van 240 rondleidingen.

M-Schatkamer van Sint-Pieter

Dit zijn bezoekers die enkel een bezoek brachten aan de M-schatkamer van Sint-Pieter zowel individueel als in groepsverband. Bij de aankoop van dit ticket gelden andere toegangstarieven.

In vergelijking met 2015 is er stijging van 16.345 naar 20.513 bezoekers. De M-Schatkamer van Sint-Pieter werd tijdens het toeristisch seizoen van 01-04-2016 tot en met 30-09-2016 geopend op woensdag. Dit verklaart alvast de groei van het aantal Schatkamerbezoekers.

Punctuele activiteiten (zonder gids)

Deze subgroep omvat een grote diversiteit in deelname. Tot deze activiteiten behoren onder andere de vernissages, M-izdomer, zoMerbar, M-bassadeurs en evenementen.

In vergelijking met 2015 is er een daling van 48.287 naar 35.149 bezoekers.

Internationale bezoekers

13,70% van de individuele bezoekers komt uit het buitenland, waarbij Nederland met 47% de spits afbijt. De andere toplanden zijn: Duitsland met 10 %, de UK met 7 % en Frankrijk met 6%. Opvallend is de sterke stijging van het percentage Duitse bezoekers dat van 2% in 2015 naar 10% in 2016 omhoog is gegaan. 90% van de internationale bezoekers heeft een Europese nationaliteit. Nieuwkomer in de top 10 is Rusland op plaats 10. Hiermee timmert M verder aan zijn internationale uitstraling.

Extra Muros

Als museum is het belangrijk om ook buiten de 4 muren van het museum actief te zijn, om zo de rol in de samenleving op te nemen.

In januari was M nog actief op het platform van UZ Leuven met de presentatie van de Wereld van herinnering. In de daarop volgende maanden was M met dezelfde presentatie te zien in

1. Februari 2016 – april 2016: WZC Ter Vlierbeke (Kessel-Lo)
2. April 2016 – juni 2016: WZC Ter Meeren (Neerijse)
3. Juli 2016 – september 2016: WZC Ter Putkapelle (Wilsele)
4. September 2016 – oktober 2016: Campus Pellenberg (Lubbeek)

Tracing The Future is een ander belangrijk project waar M mee aan werkte. Dit project vond plaats van 30-09-16 tot en met 20-11-16 waarbij er verschillende werken te bezichtigen waren op diverse locaties in Leuven. Tracing The Future was een dubbelproject met de tentoonstelling Yto Barrada in M.

*Voor een uitgebreide analyse van de bezoekerscijfers zie bijlage: bezoekerscijfers 2016

3.3.2 HET PRIJZENBELEID

3.3.2.1 SAMENWERKINGSVERBANDEN

In het kader van doelgroepenwerking werkt M voortdurend samen met partners. Op deze manier kan M ook minder evidente groepen bereiken en zo de mogelijkheid bieden het museum te bezoeken onder professionele begeleiding. Het aantal partners neemt elk jaar toe. Met deze partners wordt er structureel samengewerkt. De projectpartners worden hier niet mee in opgenomen. Deze zijn enkel gebonden aan bepaalde tentoonstellingen.

Maatschappelijk kwetsbare groepen

- ▶ Fonds Vrijtijdsparticipatie
- ▶ Dienst Inburgering van de Provincie Vlaams-Brabant
- ▶ OCMW-Leuven
- ▶ Vibeg
- ▶ TIEVO
- ▶ Buitengewoon onderwijs (Terbank Heverlee en Windekind).
- ▶ UZ Leuven
- ▶ De Rode Antraciet
- ▶ De Wissel
- ▶ Ziekenhuisschool UZ Leuven
- ▶ NT2

Commercieel

- ▶ Easy –M/Switch

Leuven

- ▶ Cinema Zed
- ▶ STUK
- ▶ Het Depot
- ▶ 30CC
- ▶ Lemmensinstituut
- ▶ Stad Leuven
- ▶ Cultuur Stad Leuven
- ▶ Onderwijs Stad Leuven
- ▶ Welzijn Stad Leuven
- ▶ Toerisme Stad Leuven

Structurele partners

- ▶ Cera

Universiteit en Hogescholen

- ▶ KU Leuven
- ▶ Groep T
- ▶ Katholieke Hogeschool Leuven
- ▶ Karel De Grote Hogeschool Antwerpen
- ▶ Lessiushogeschool Antwerpen
- ▶ Lessiushogeschool Mechelen
- ▶ Arteveldehogeschool Gent
- ▶ UCLL

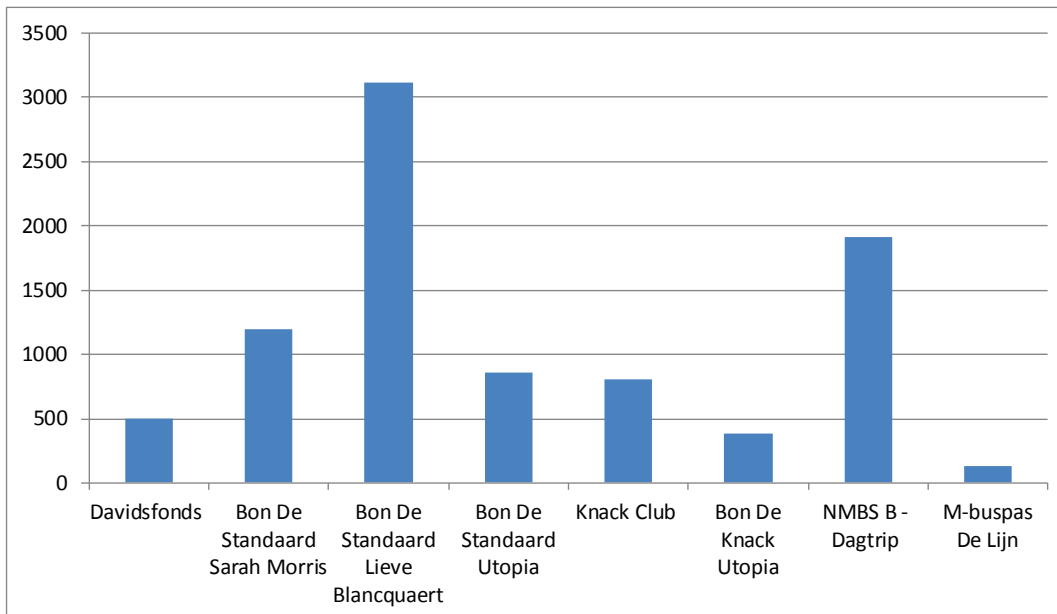
3.3.3 WERVENDE KORTINGSACTIES

M werkte in 2016 voor 3 verschillende projecten met De Standaard een kortingsactie uit.

1. De actie voor Sarah Morris startte in 2015 en liep nog door tot 20-03-16.
2. Voor Lieve Blancquaert liep de periode van 25-06-16 tot en met 30-09-16.
3. De actie voor Utopia loopt nog tot en met 17-01-17

M werkte voor Utopia ook samen met Knack (loopt tot en met 17-01-17). Tijdens de tentoonstelling Utopia werden er voor het eerst ook online dagtrips via NMBS verkocht. Daarnaast vonden ook kleinere acties plaats met o.a. het Davidsfonds, Knack ... Hierna volgt een overzicht van het aantal individuele bezoekers per actie en partner.

ACTIE EN PARTNER	AANTAL DEELNEMERS
Davidsfonds	502
Bon De Standaard Sarah Morris	1197
Bon De Standaard Lieve Blancquaert	3113
Bon De Standaard Utopia	856
Knack Club	801
Bon Knack Utopia	385
NMBS B - Dagtrip	1916
M-buspas De Lijn	136

3.4 M-BASSADEURS

3.4.1 LEDENBESTAND 2016

Hieronder vind je een overzicht van het aantal verkochten kaarten per formule

	INDIVIDUELE KAART	DUOKAART	GEZINSKAART	TOTAAL PER FORMULE
BRONS	342	394	198	934
ZILVER	82	99	35	216
GOUD	59	33		92
M ²	140			140
ONDERWIJS	168			168
VRIJWILLIGER	8			8
TOTAAL PER SOORT KAART	799	526	233	1558

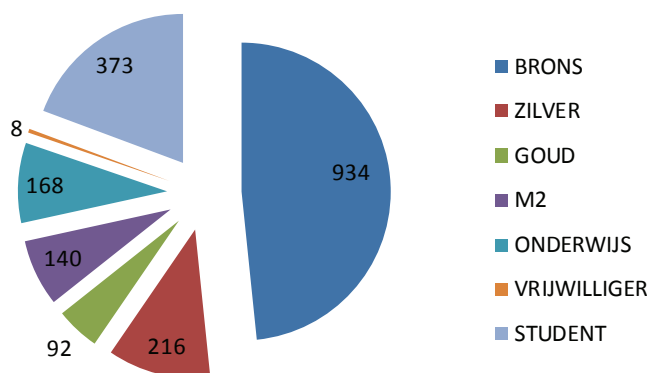
	GEWOON	KU LEUVEN	
STUDENT	24	349	373

TOTAAL	1930

Gratis:

- ▶ M²-kaart (sociale projecten)
- ▶ Vrijwilliger
- ▶ M-bassadeurskaart student o.b.v. cultuurkaart: M heeft een samenwerking met KU Leuven voor de cultuurkaart. Cultuurkaarthouders kunnen gratis M-bassadeurskaart student ontvangen. M ontvangt hiervoor een financiële compensatie van KU Leuven.

lidmaatschap 2016

3.4.1.1 PRIJZEN LIDMAATSCHAP

De formules zoals hieronder zijn van toepassing vanaf 1 januari 2015 en zijn het hele jaar ongewijzigd gebleven.

	INDIVIDUELE KAART	DUOKAART	GEZINSKAART
BRONS	€ 40	€ 60	€ 60
ZILVER	€ 80	€ 120	€ 120
GOUD	€ 150	€ 250	
STUDENT	€ 10		
KU LEUVEN CULTUURKAART	gratis		

3.4.1.2 INDIVIDUELE KAART EN DUOKAART

INDIVIDUELE KAART	Kaart op naam van één persoon		
	Voordelen alleen van toepassing op deze persoon		
DUOKAART	FLEXIBEL	Kaart op naam van één persoon die zich kan laten vergezellen door een persoon naar keuze	Voordelen alleen van toepassing op de kaarthouder
	VAST	Kaart op naam van twee personen	Voordelen van toepassing op beide kaarthouders
GEZINSKAART	Kaart op naam van twee personen		
	Voordelen van toepassing op beide kaarthouders		

Er zijn drie formules voor de betalende kaarten: Brons, Zilver en Goud. De basisformule is Brons en die wordt uitgebreid naar Zilver of Goud. Elke hogere formule herbergt alle lagere formules. Zo heeft Zilver alle voordelen van Brons en Zilver, Goud alle voordelen van Brons, Zilver en Goud.

Vanaf Brons

- ▶ Gratis toegang tot M en de M-Schatkamer van Sint-Pieterskerk
- ▶ Uitnodigingen voor vernissages en de nieuwjaarsreceptie

Vanaf Zilver

- ▶ Exclusieve VIP-rondleidingen in nieuwe tentoonstellingen
- ▶ 10% korting in de M-shop
- ▶ Uitnodigingen voor lezingen, debatten, theater- en filmvoorstellingen in M

Vanaf Goud

- ▶ Gratis deelname aan 4 gevarieerde M-uitstappen

3.4.1.3 GEZINSKAART

Vanaf Brons

- ▶ Gratis toegang tot M en de M-Schatkamer van Sint-Pieterskerk
- ▶ Uitnodigingen voor vernissages en de nieuwjaarsreceptie

Vanaf Zilver

- ▶ 10% korting op de kinderartikelen in de M-shop
- ▶ Uitnodiging voor verschillende gezinsactiviteiten bij nieuwe tentoonstellingen

- ▶ 10% korting op kinder-en gezinsactiviteiten zoals verjaardagsfeestjes, workshops en vakantiestages
- ▶ Uitnodiging voor lezingen, debatten, theater- en filmvoorstellingen

3.4.2 M-BASSADEURSACTIVITEITEN

Alle betalende M-bassadeurs ontvangen maandelijks een nieuwsbrief waar alle activiteiten worden toegelicht. Via links op de nieuwsbrief kunnen ze zich rechtstreeks inschrijven voor een activiteit. Deze links verwijzen naar een online inschrijvingsformulier waaraan een aanwezigheidslijst gekoppeld is die automatisch wordt aangevuld bij nieuwe inschrijvingen.

3.4.2.1 VERNISSAGES EN VIP-RONDLEIDINGEN

Alle M-bassadeurs worden uitgenodigd voor vernissages. De VIP-rondleidingen zijn exclusief voorbehouden voor M-bassadeurs Zilver en Goud.

04-02-16	Vernissage Cityshapes	30
10-02-16	Vernissage Hendrick De Clerck	82
18-02-16	VIP-rondleiding Hendrick De Clerck	40
17-03-16	Vernissage Oriol Vilanova	46
20-03-16	VIP-rondleiding Oriol Vilanova	22
13-04-16	Vernissage Mies Van Der Rohe	97
23-04-16	VIP-rondleiding Mies Van Der Rohe	21
28-04-16	Vernissage Aglaia Konrad	42
19-05-16	VIP-rondleiding Mies Van Der Rohe	21
29-05-16	VIP-rondleiding Aglaia Konrad	20
09-06-16	Vernissage Lieve Blancquaert	90
12-06-16	VIP-rondleiding Lieve Blancquaert	19
16-06-16	VIP-rondleiding Lieve Blancquaert	36
23-06-16	Vernissage Twisted Strings, Katrien Vermeire en Salla Tykkä	37
26-06-16	VIP-rondleiding Katrien Vermeiren	8
30-06-16	VIP-rondleiding Katrien Vermeiren	24
07-07-16	VIP-rondleiding Salla Tykkä	11
29-09-16	Vernissage Yto Barrada en Mary Reid Kelley	69
06-10-16	VIP-rondleiding Yto Barrada en Mary Reid Kelley	24
19-10-16	Vernissage Utopia	160
27-10-16	VIP-rondleiding Utopia	45
13-11-16	VIP-rondleiding Utopia	43

3.4.2.2 UITSTAPPEN

13-03-16	Begeleide culturele uitstap naar Gent 1. Introductie en rondleiding Design Museum 2. Introductie en rondleiding MSK	50

22-05-16	Begeleide culturele uitstap naar de Hoge Rielen 1. Architectuurwandeling 2. Bezoek Turnhoutse School	32
18-09-16	Begeleide culturele uitstap naar Antwerpen 1. Rondleiding in MAS 2. Introductie en rondleiding in Middelheimmuseum	36
23-10-16	Begeleide culturele uitstap in Leuven 1. Introductie en rondleiding in de Universiteitsbibliotheek expo Utopia & More 2. Stadswandeling Tracing the Future	44

3.4.2.3 VARIA

23-01-16	Nieuwjaarsreceptie	125
05-02-16	Theatervoorstelling Oblivium	15
07-06-16	Preview Lieve Blancquaert Ecce Homo	29
04-09-16	Infomoment Sluiting	139
06-10-16	Bezoek en rondleiding Kunst op de Ijzerenberg	43
19-11-16	Rondleiding Playground	13
24-11-16	Infomoment Sluiting	22
17-12-16	Strijkersconcert	45

3.4.2.4 PARTNERSHIPS M-BASSADEURSWERKING

Stad & Architectuur	Aanbieding van een gecombineerd lidmaatschap

3.4.2.5 KLANKBORDGROEP M-BASSADEURS

Op 4 september 2016 werd een infomoment voor de M-bassadeurs georganiseerd. Hier werd een oproep gedaan naar verschillende M-bassadeurs met verschillende formules om deel te nemen aan de klankbordgroep. In het totaal zijn er 12 leden vertegenwoordigd.

De eerste sessie werd op 13-10-2016 ingezet met een brainstorm over de vraag: Waarom draag je een hart voor M-bassadeurs? Hier werden de 8 belangrijkste punten uitgehaald. Nadien werden de formules onder de loep genomen met als doel te komen tot vereenvoudiging en verduidelijking van de huidige formules en voordelen. Er werd eveneens een vergelijking gemaakt met de vriendenwerking van andere musea. Als laatste werden suggesties en ideeën ter optimalisatie uitgewerkt om zo tot de belangrijkste uitdagingen te komen waar de M-bassadeurswerking voor staat. In 2017 loopt deze klankbordgroep verder.

© ELS GORIS

4. ZAKELIJKE WERKING

Op financieel vlak getuigt M opnieuw van een professioneel zakelijk beheer door de budgettaire afspraken, opgenomen in de beheersovereenkomst met de stad en intern vastgesteld door de raad van bestuur, nauwgezet te respecteren.

Na de aanpassingen aan de procedures en het vele bijkomende werk door de implementatie van de Beleids- en BeheerCyclus in 2014, en de vertraging in 2015 doordat nog een commissaris-revisor diende te worden aangesteld, slaagde M er voor 2016 opnieuw in binnen de wettelijke deadlines te blijven voor het opstellen en laten goedkeuren van de jaarrekeningen, zowel in BBC als NBB vorm.

In 2016 respecteerde M opnieuw de financiële afspraken met de stad Leuven, mede door een goede interne opvolging van uitgaven en budgetten. Doordat M nu rapporteert volgens de BBC is de presentatie van de financiële cijfers anders dan vorige jaren. Toch vinden we het belangrijk op een verkorte wijze een gelijkaardige voorstelling van de uitgaven per afdeling en de inkomsten weer te geven. In 2016 werd een fundamentele wijziging aangebracht aan het financieringsmodel van M: de stad Leuven kent niet langer werkingssubsidies toe, maar wel prijssubsidies. Hierover meer in het volgende onderdeel.

Inzake algemeen management was 2016 ook een bijzonder jaar: in december 2015 werd de algemeen directeur, Luc Delrue, door de Vlaamse Regering benoemd tot nieuwe secretaris-generaal van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Dit betekende dat M vanaf 9 februari tot het einde van 2016 tijdelijk geen algemeen directeur had. In de loop van het jaar werd een procedure gestart voor de aanstelling van een nieuwe algemene directeur. Deze procedure werd afgerond in januari 2017 met de aanstelling door de Raad van Bestuur van M van Peter Bary als nieuwe algemeen directeur. In de tussenperiode nam Eva Wittocx de functie van algemeen directeur waar als (tijdelijk) algemeen coördinator. Lore Van Hees, diensthoofd tentoonstellingen hedendaagse kunst, nam tijdelijk als afdelingsverantwoordelijke de leiding van de afdeling hedendaagse kunst op zich.

De verdere organisatorische structuur van M wijzigde niet fundamenteel in 2016. M werkt in principe met 4 grote afdelingen, elk geleid door een afdelingshoofd, en een overkoepelende algemene directeur. De afdelingen oude kunst en hedendaagse kunst vertegenwoordigen grotendeels de inhoudelijke invulling van het museum: tentoonstellingen, presentaties en collectie. De museum-brede afdeling publiekswerking behelst de directe contacten met het publiek in de breedste zin: onthaal, publieksbemiddeling, publiekszorg, communicatie en marketing, naast ook inhoudelijke programma's met sociaal-maatschappelijke weerslag. De afdeling intern beheer geeft ondersteuning aan de volledige werking van M op vlak van techniek, infrastructuur, administratie, personeelsbeleid, vrijwilligerswerking en financiële werking. Nadat de algemeen directeur in december 2015 aangaf te zullen vertrekken, werden de medewerkers en de bevoegdheid voor evenementen, fondsenwerving en digitale infrastructuur overgeheveld naar de afdeling intern beheer.

In de volgende onderdelen krijgt u meer informatie en cijfers over de financiën, de personeelsformatie, de vrijwilligerswerking, het vormingsbeleid, de duurzaamheidspolitiek, de evenementen, de digitaliseringsinfrastructuur en de technische kant en infrastructuur van M.

4.1 FINANCIËN

4.1.1 PRIJSSUBSIDIES

Zoals eerder gesteld werd in 2016 een fundamentele wijziging aangebracht aan het financieringsmodel van M door de toekenning door de stad Leuven van prijssubsidies in plaats van werkingssubsidies. Deze door de stad aan M toegekende subsidies die rechtstreeks verband houden met de prijs behoren tot de maatstaf van heffing van de btw en mogen dan ook worden gevoegd bij de overige ontvangsten uit een bepaalde activiteit om te bepalen of de statutaire bepalingen inzake winsttoegmerk en het doel winsten uit te keren al dan niet theoretisch zijn. Dit moet M in staat stellen te voldoen aan de bepalingen van de beslissing BTW E.T. 129.288 dd. 19 januari 2016 van de belastingsadministratie.

De exacte hoogte van deze prijssubsidies is afhankelijk van een berekening volgens dewelke een factor wordt toegepast op de zogenaamde box-office inkomsten van M: voor de inkomsten van M die rechtstreeks verband houden met een aangerekende prijs aan het publiek wordt een factor bepaald waarvoor de stad M subsidieert zodat het publiek een (veel) lagere prijs betaalt voor de dienstverlening van M en de stad het resterende bedrag subsidieert. Deze box-office inkomsten zijn, voor wat M betreft, de toegangsgelden van het museum en de M-schatkamer, de rondleidingen (groepsbezoeken) en de lidmaatschappen/abonnementsformules (M-bassadeurs en M-cenassen) voor het gedeelte dat daarvan wordt toegeschreven aan toegangsgelden.

Tenslotte werden de investeringssubsidies uit het verleden, evenals een deel van het kapitaal terugbetaald aan de stad Leuven. Deze terugbetaling werd gefinancierd met renteloze leningen afgesloten met de stad Leuven. Ook werden op eenzelfde manier de investeringen voor 2016 gefinancierd, zodat niet langer met investeringssubsidies werd gewerkt. Door de terugbetaling van een deel van het kapitaal werd een kapitaalsvermindering doorgevoerd, waarbij tevens de geleden verliezen uit het verleden werd aangezuiverd door een bijkomende kapitaalsvermindering.

Het bovengaande verklaart de grote verschillen in de balans tussen 2016 en de voorgaande jaren: een veel lager maatschappelijk kapitaal na de kapitaalsvermindering, eveneens veel lager overgedragen verliezen en een minder groot boekhoudkundig verlies.

4.1.1.1 BALANS EN RESULTATENREKENING

Er wordt een balanstotaal van EUR 22.734.721,56 en een over te dragen negatief resultaat van EUR 442.125,26 genoteerd. Het gecumuleerd over te dragen verlies bedraagt dan eind 2016 eenzelfde bedrag van EUR 442.125,26 nadat M eind vorig jaar haar overgedragen verliezen aanzuiverde middels een kapitaalsvermindering.

De totale afschrijvingskost (inclusief gebouw) bedraagt voor 2016 EUR 1.042.691,73. Doordat de brutomarge van M voor 2016 bijna 1 miljoen euro hoger ligt, een gevolg van hogere prijssubsidies tegenover de werkingssubsidies van vroeger, zorgt de afschrijvingskost er dit jaar niet voor dat het resultaat zo sterk negatief uitkomt.

Het uiteindelijke verlies van EUR 442.125,26 is quasi louter te wijten aan een nieuwe manier van verwerken van de inkomsten uit lidmaatschappen van M-bassadeurs en M-cenassen: doordat hier nu prijssubsidies tegen over staan, althans voor het gedeelte van de inkomst die gerelateerd is aan de toegang tot het museum, is de impact van een lidmaatschap veel groter. Er werd dan ook voor gekozen om lidmaatschappen te boeken in proportie tegenover het kalenderjaar: zo wordt een lidmaatschap aangegaan op 1 september, slechts voor 1/3de (4 maanden op 12) ingeboekt op het eerste jaar, en voor 2/3de op het tweede jaar. Hierdoor is een deel van de in 2016 gegeneerde inkomsten uit lidmaatschappen overgeboekt naar 2017. Het verlies waarmee 2016 daardoor eindigt, vormt al een inkomst waarmee 2017 begint. Deze manier van boeken is meteen ook het grote verschil tussen de jaarrekening volgens NBB model, en deze volgens BBC model. In deze laatste wordt deze doorboeking naar 2017 niet gedaan, waardoor volgens BBC model M in 2016 net break-even draait.

Hieronder gaan we meer in detail in op de balans en de resultatenrekening, i.e. de uitgaven en inkomsten van M.

4.1.2 BALANS

Vaste activa

Binnen de vaste activa vinden we voornamelijk de netto boekwaarde (dit is de initiële waarde verminderd met de afschrijvingen) van het nieuwe museumgebouw terug, de aankoop van de bestaande gebouwen van de stad en de diverse uitrustingen die hiermee gepaard gingen (meubilair, uitrusting museumcafé ...).

Vlottende activa

De vlottende activa bestaan uit de vorderingen op meer dan een jaar, de vorderingen op ten hoogste een jaar, de voorraden en de liquide middelen. De 'handelsvorderingen op meer dan een jaar' betreft de afbetaling van de lening aan de concessionaris van het museumcafé.

De voorraden bestaan hoofdzakelijk uit goederen aangekocht doch niet verkocht via de bookshop. De vorderingen op ten hoogste een jaar bestaan voornamelijk uit handelsvorderingen, te ontvangen subsidies en een openstaande vordering op de BTW.

Per 31/12 bedragen de liquide middelen 309.435,59 EUR.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit het geplaatst kapitaal en het overgedragen verlies. Het geplaatst kapitaal bedraagt na de kapitaalsvermindering van december 2016 EUR 100.000.

Het boekhoudkundig verlies over boekjaar 2016 bedraagt EUR 442.125,26. Omwille van de aanzuivering van vorige verliezen, zijn er geen overgedragen verliezen meer van vorige jaren.

Schulden

De 'schulden op meer dan een jaar' betreft de gestelde waarborg door de concessionaris van het museumcafé. Binnen de post handelsschulden vinden we de openstaande leveranciers en de te ontvangen facturen (facturen in 2017 ontvangen die betrekking hebben op uitgaven van 2016). De post 'Schulden' betreft voornamelijk de ingehouden doch nog niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing en RSZ, alsook de voorziening voor het vakantiegeld 2016 uit te betalen in 2017.

4.1.3 RESULTATENREKENING

Het boekhoudkundig verlies en totaal over te dragen verlies (na aanzuivering van vorige verliezen) over boekjaar 2015 bedraagt EUR 442.125,26.

Het bedrijfsverlies wordt gevormd door de boekhoudkundige brutomarge ten bedrage van EUR 3.414.566,09, verminderd met de personeelskosten, geboekte afschrijvingen en andere bedrijfskosten. De geboekte afschrijvingen betreffen niet-kaskosten en houden verband met de gerealiseerde loten van het museumgebouw.

4.1.4 BBC: UITGAVEN EN ONTVANGSTEN UIT EXPLOITATIE

De exploitatiekosten, volgens de BBC ten bedrage van 5.421.377,04 EUR, bestaan uit de uitgaven voor de acties van de verschillende afdelingen (oude kunst, hedendaagse kunst, publiekswerking en intern beheer) en uit de recurrente werking (gebouw, infrastructuur, vaste werkingskosten, personeelskosten). Bijkomend is er nog een kost voor 1.032.817 EUR voor de aflossing van de renteloze leningen van de stad Leuven.

Binnen de opbrengsten, ten bedrage van 6.454.233,45 EUR, vinden we als omzet voornamelijk de inkomsten terug van de diverse tentoonstellingen en publieksprojecten, de concessie van het M-café, de bookshop, sponsoring via ruilvereenkomsten, ledenwerking en bedrijvenwerking. De andere opbrengsten bestaan voornamelijk uit de prijssubsidies van de stad Leuven en de werkingssubsidies van de Vlaamse Gemeenschap (via het Kunstendecreet en het Erfgoeddecreet). Daarnaast zijn er nog diverse opbrengsten die voornamelijk recuperaties en diverse toelagen behelzen. De financiële inkomsten betreffen de opbrengsten van de diverse rekeningen en geldbeleggingen.

Om de uitgaven en ontvangsten te verduidelijken leggen we ze naast het vastgelegde budget van de verschillende afdelingen en budgethouders voor 2016. Deze voorstelling zorgt voor een realistisch beeld van de concrete werking van een museum. Het maakt het makkelijker de verschillende kosten te lezen, maar groepeerd ze anders dan bij een pure boekhoudkundige voorstelling.

Uit deze voorstelling blijkt dat zowel uitgaven als opbrengsten licht hoger zijn dan verwacht. Het grootste verschil in uitgaven ligt bij de afdelingen oude kunst en publiekswerking: dit komt hoofdzakelijk doordat de kosten voor de tentoonstelling Utopia gedragen werden door de vzw KunstLeuven en niet door M (lagere kosten voor de afdeling oude kunst), en door bijkomende kosten gemaakt voor rondleidingen tijdens diezelfde Utopia-tentoonstelling, evenals meer ruilvereenkomsten en grotere kosten voor de bedrijvenwerking en het M-idzomer-festival (hogere kosten voor publiekswerking). Het grootste deel van deze extra uitgaven leveren echter eveneens extra ontvangsten op. Dit blijkt uit de proportionele mindere verlaging van inkomsten uit box-office (de inkomgelden van Utopia dienen eveneens gedeeld te worden met de vzw KunstLeuven, maar de vermindering bij de inkomsten is gevoelig minder groot dan bij de uitgaven) en beduidend hogere inkomsten in eigen beheer (waar de ruilvereenkomsten en de bedrijvenwerking voor meer dan verwachte inkomsten zorgden). De recurrente uitgaven zijn perfect onder controle met lager dan begrote uitgaven voor vooral het gebouw. De personeelskost ligt dan weer hoger, opnieuw echter omwille van bijkomende inspanningen tijdens de tentoonstelling Utopia.

		BUDGET 2016	EFFECTIEF 2016	VERSCHIL	VERSCHIL %
UITGAVEN	Prioritaire beleidsdoelstelling	307.000,00	316.265,81	9.265,81	3,02%
	Oude Kunst	300.530,00	151.476,41	-149.053,59	-49,60%
	Hedendaagse Kunst	439.999,60	378.437,78	-61.561,82	-13,99%
	Publiekswerking	793.000,00	1.042.985,47	249.985,47	31,52%
	Financiële kosten en belastingen	9.666,00	13.305,09	3.639,09	37,65%
	Gebouw en vaste infrastructuur	464.928,00	439.106,67	-25.821,33	-5,55%
	Werkingskosten	145.629,95	145.073,81	-556,14	-0,38%
	Vergoedingen aan derden	65.570,00	55.973,26	-9.596,74	-14,64%
	Intern Beheer	66.500,00	67.974,83	1.474,83	2,22%
	Personeelskosten	2.689.562,60	2.810.777,91	121.215,31	4,51%
	Aflossingen leningen	1.009.910,00	1.032.817,12	22.907,12	2,27%
	TOTAAL	6.292.296,15	6.454.194,16	161.898,01	2,57%
ONTVANGSTEN	Box-office	720.000,00	657.997,54	-62.002,46	-8,61%
	Inkomsten eigen beheer	537.337,00	689.881,81	152.544,81	28,39%
	Diverse opbrengsten	345.661,89	390.741,27	45.079,38	13,04%
	Financiële opbrengsten	151,50	2.012,54	1.861,04	1228,41%
	Subsidies	4.685.848,38	4.713.600,29	27.751,91	0,59%
	TOTAAL	6.288.998,77	6.454.233,45	165.234,68	2,63%
RESULTAAT		-3.297,38	39,29		

4.2 PERSONEEL

4.2.1 ORGANOGRAM EN BEZETTING

Hiernavolgend overzicht toont het totale organogram van M zoals het op basis van de werking van 2016 ingevuld werd, vergeleken met 2015.

In dit organogram worden tijdelijke medewerkers voor (tentoonstellings)projecten niet opgenomen omdat zij niet wegen op de algemene personeelskosten van M. De kost wordt telkens gedragen door het projectbudget. De inzet van tijdelijke techniekers voor op- en afbouw van tentoonstellingen en van extra begeleiders voor het publiek gebeurt naargelang de nood zich voordoet en staat hier buiten.

In 2016 werden 3,5 FTE medewerkers tewerkgesteld met middelen vanwege het Fonds Sociale Maribel van de Overheidssector. Naast de medewerkers met een tussenkomst in het kader van het Fonds Sociale Maribel, werden er 1 medewerker ingezet met recht op premies en 4 medewerkers met recht op RSZ-vermindering Activa.

AFDELING	FUNCTIETITEL	AANTAL	AANTAL	AANTAL	AANTAL	AANTAL	AANTAL
		VTE	VTE	VTE	VTE		
		31-12-15	31-12-16	31-12-15	31-12-16	31-12-15	31-12-16
		onbepaalde duur	onbepaalde duur	bepaalde duur	bepaalde duur	koppen	koppen
ALGEMEEN	Algemeen directeur	1	0			1	0
	Algemeen coördinator		1			0	1
	Directiemedewerker	1			1	1	1
OUDE KUNST	Afdelingshoofd Oude Kunst	1	1			1	1
	Diensthooft collecties	1	1			1	1
	Collectieregistrator	1	1			1	1
	Assistent - Collectieregistrator			1	1	1	1
	Medewerker collectieregistratie	1	1			1	1
	Depotbeheerder	0,8	0,8			1	1
	Deskundig Medewerker			1	0	1	0
	Administratief medewerker		1	1	1	1	2
	Diensthooft tentoonstellingen	(1)	1			0	1
HEDENDAAGSE KUNST	Afdelingshoofd Hedendaagse Kunst	1	0			1	0
	Assistent curator Hedendaagse Kunst			1	1	1	1
	Diensthooft tentoonstellingen	1	1			1	1
	Productieleider	1	1			1	1
	Assistent productieleider	0,6	0,6	0,2	0,4	1	1
	Deskundig Medewerker			0,5	1	2	2
	Administratief medewerker	1,25	1	0,25			
	Medewerker tentoonstellingen				1	0	1
PUBLIEKSWERKING	Afdelingshoofd publiekswerking	0,9	1			1	1
	Diensthooft communicatie	1	1			1	1
	Consulent communicatie		1	1	0	1	1
	Administratief medewerker communicatie			1	2	1	2
	Diensthooft publieksbemiddeling	1	1			1	1
	Publieksmedewerker bemiddeling	1	0,7		1	1	2
	Teamverantwoordelijke onthaal, verkoop en bezoekersmanagement			1	1	1	1
	Onthaalbediende	3	3	1 + (0,5)	1	6	4
Publieksbegeleider	4	4			4	4	

INTERN BEHEER	Zakelijk leider		1	1		1	1
	Technisch coördinator	1	1			1	1
	Teamleider personeel en bedrijfsadministratie	1	1			1	1
	Digital Information Manager		1	1		1	1
	Memberships & Corporate Development Manager	1	1			1	1
	Medewerker evenementen			1	1	1	1
	Assistent evenementen			0	1	0	1
	Logistiek medewerker evenementen			(0,7)	(0,7)	1	1
	Administratief medewerker boekhouding	0,75	0,75			1	1
	Administratief medewerker personeel	1	1			1	1
	Administratief medewerker ondersteuning	0,5	0,5			1	1
	Administratief medewerker vrijwilligers		1	1	1	1	1
	Technisch medewerker	3	3			3	3
	Onderhoudsmedewerker			(0,5)	0,5	1	1
TOTALEN	totaal per soort contract	30,80	33,35	13,45	15,60		
	totaal aantal VTE (onbepaalde en bepaalde duur)	44,25 (in 2015)	48,95 (in 2016)				
	totaal aantal koppen 31/12					49	51
	totaal aantal medewerkers met effectieve loonkost op 31/12					47	51
	totaal aantal medewerkers met effectieve loonkost gedurende het jaar					48	52

De functie van directeur was op 31 december 2016 niet ingevuld, wegens de nog lopende wervingsprocedure, maar tot 8 februari woog deze wel op de personeelskosten. Vandaar dat deze functie enkel bij het totaal aantal medewerkers met effectieve personeelskost gedurende het jaar wordt meegerekend. De verantwoordelijke hedendaagse kunst nam vanaf februari 2016 tijdelijk de rol van algemeen coördinator op waardoor er ook taakverschuivingen waren voor het diensthoofd tentoonstellingen hedendaagse kunst. In bovenstaande tabel worden deze medewerkers meegeteld in kolom onbepaalde duur.

De laatste lijnen van bovenstaande tabel geven het totaal aantal medewerkers van M op 31-12, respectievelijk in aantal koppen en in aantal medewerkers met effectieve personeelskost, en tenslotte het aantal medewerkers met effectieve personeelskost gedurende het jaar 2015 en 2016.

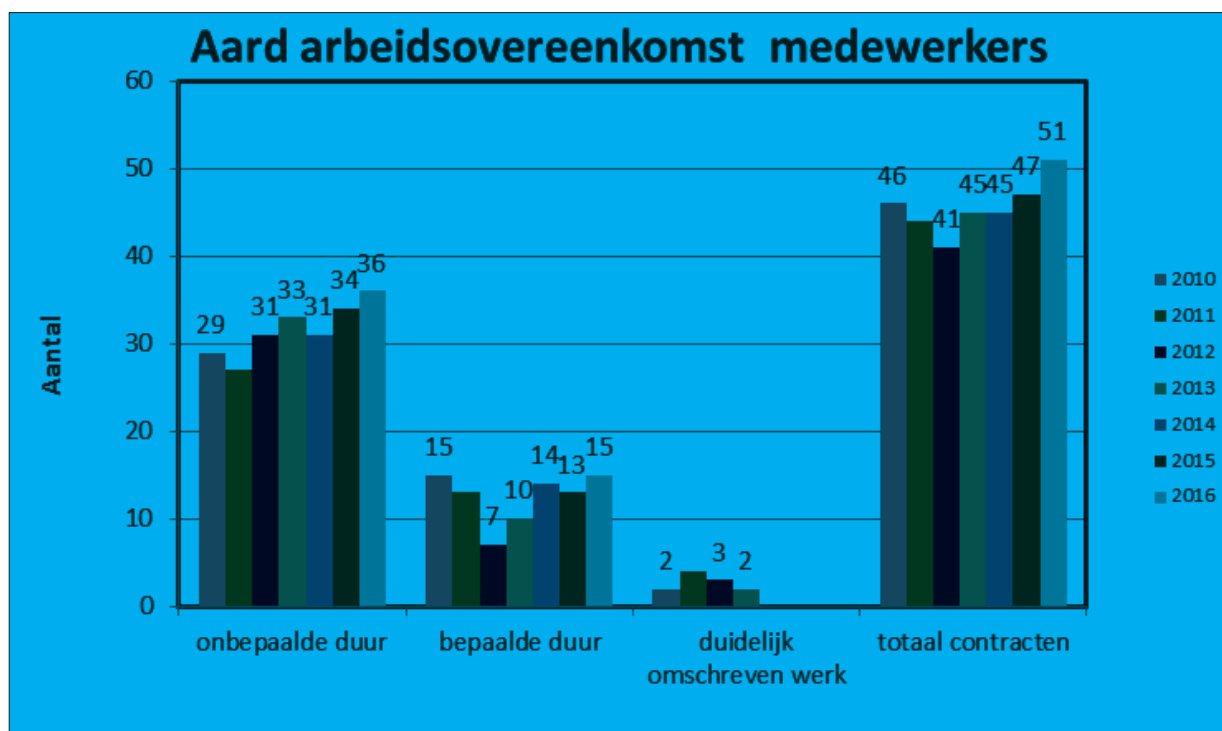
Op 31-12-2015 waren er 2 medewerkers met IBO contract in dienst, wat geen effect heeft op de effectieve personeelskost. Deze IBO contracten werden omgezet naar contracten van bepaalde duur met Activa uitkering en/of VOP tussenkomst.

4.2.2 CIJFERMATIGE ANALYSE EN VERLOOP

Op 31 december 2016 waren er 51 medewerkers (in loondienst) waarvan 45 voltijdse medewerkers en 6 deeltijdse medewerkers.

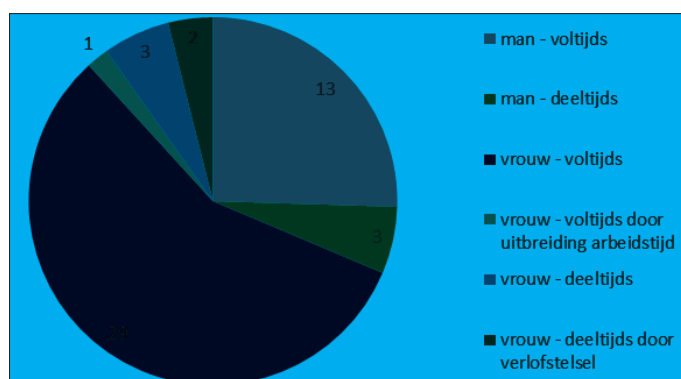
2 medewerkers met een voltijds contract zijn deeltijds afwezig in een stelsel van loopbaanonderbreking, 1 medewerker met een deeltijds contract heeft een uitbreiding naar een voltijds contract. Uitgedrukt in VTE (wegend op de personeelskost) is dit 48,95.

Van de 45 voltijdse medewerkers hebben 33 personen een overeenkomst van onbepaalde duur (73,33%). Van de 6 deeltijdsen zijn er 3 medewerkers (50%) voor onbepaalde duur en 3 medewerkers voor bepaalde duur (50%)

Op 31 december 2016 werkten er 35 vrouwen en 16 mannen. Van de 35 vrouwen hebben 5 medewerksters een deeltijdse overeenkomst (14,28%), waarvan 2 vrouwen met een voltijdse arbeidsovereenkomst, maar een deeltijdse invulling door het opnemen van een verlofstelsel. 30 medewerksters hebben een voltijdse arbeidsovereenkomst (85,72%) waarvan 1 vrouw met een deeltijdse arbeidsovereenkomst, maar een voltijdse invulling door een uitbreiding van de overeenkomst.

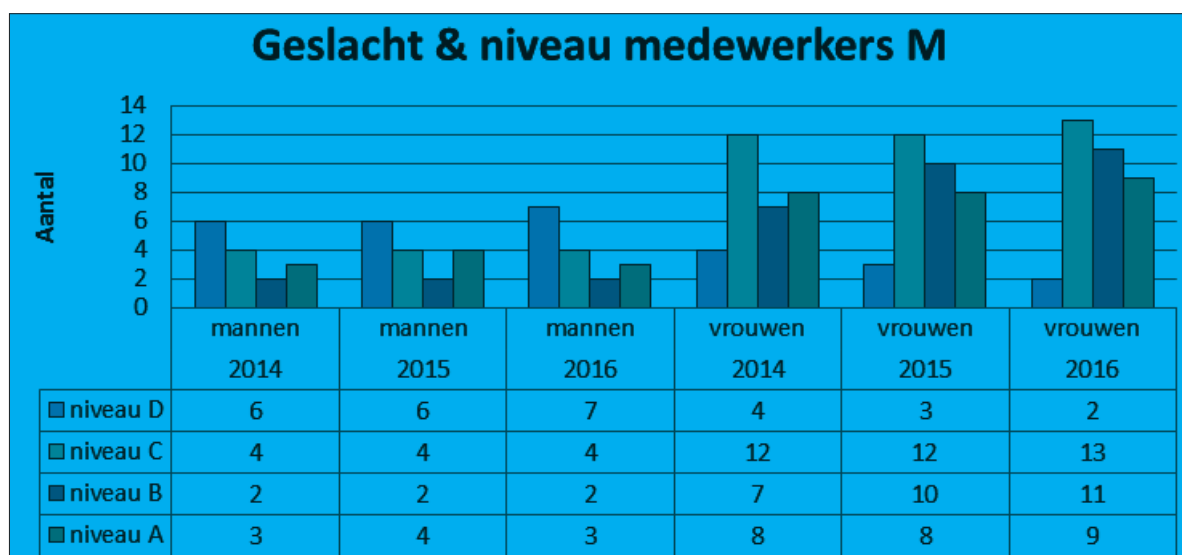
Van de 16 mannen hebben 3 medewerkers een deeltijdse arbeidsovereenkomst (18,75%), de 13 overige medewerkers hebben een voltijdse arbeidsovereenkomst (81,25%).

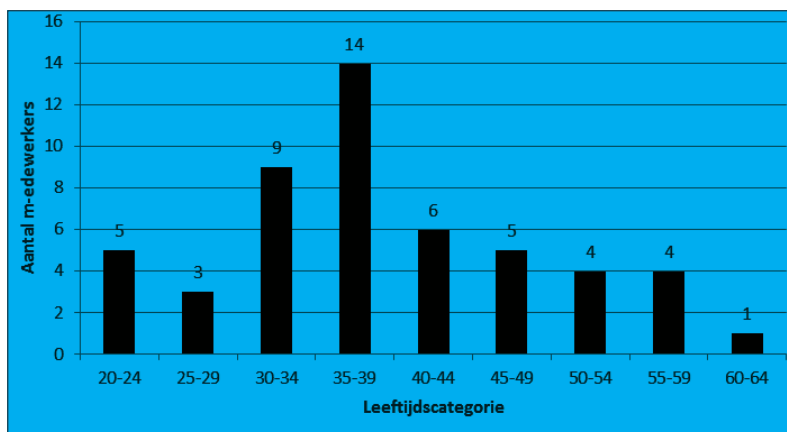
Als we het inschalingsniveau bekijken (exclusief dienstenovereenkomst en projectmedewerkers en exclusief de functie van directeur wegens lopende wervingsprocedure), zien we het volgend beeld:

- ▶ 2 vrouwen en 7 mannen werken op niveau lager onderwijs (D)
- ▶ 13 vrouwen en 4 mannen werken op niveau secundair onderwijs (C)
- ▶ 11 vrouwen en 2 mannen werken op niveau hoger niet-universitair onderwijs (B)
- ▶ 9 vrouwen en 3 mannen werken op niveau universitair onderwijs (A)

46 personen zijn eind 2016 ingeschreven als bediende (waarvan 42 voltijds en 4 deeltijds); 5 als arbeider (waarvan 3 voltijds en 2 deeltijds).

Van de 51 personen zijn er 31 jonger of gelijk aan 40 jaar. De leeftijdsdistributie geeft een volgend beeld van de vaste medewerkers

In de loop van 2016 werd aan 16 personeelsleden (inclusief 2 projectmedewerkers) een contract aangeboden. 8 voltijdse en 8 deeltijdse werknemers werden opgenomen in het personeelsregister. Het betreft 16 contracten bepaalde duur. Daarnaast kregen 3 personeelsleden, met een contract voor bepaalde duur, een contract van onbepaalde duur na het doorlopen van en slagen voor een wervingsprocedure. 3 personeelsleden kregen een IBO contract (2 deeltijds en 1 voltijds) aangeboden, dat werd omgezet in een contract bepaalde duur mits positieve evaluatie.

In 2016 gingen 10 personen uit dienst. 2 medewerkers hadden een overeenkomst onbepaalde duur, van 6 medewerkers liep het contract bepaalde duur ten einde en 2 medewerkers zetten hun overeenkomst bepaalde duur voortijdig stop.

4.2.3 TIJDELIJKE AANVULLENDE KRACHTEN

De ploegen van publieksbegeleiders en onthaalmedewerkers worden aangevuld met gelegenheidspersoneel. Deze personen werken op basis van dagcontracten.

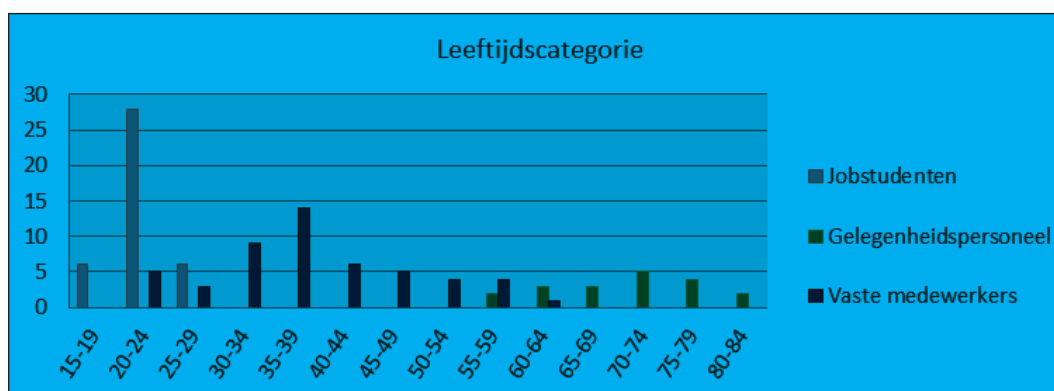
In 2016 betrof het 3 mannen (15,79%) en 16 vrouwen (84,21%).

Het gelegenheidspersoneel presteerde in 2016 11.902,69 uren tegen een totale kostprijs van 205.320,15 euro, of gemiddeld 17,25 euro/uur. Ter vergelijking, in 2015 waren dit respectievelijk 9.525,25 uren tegen gemiddeld 18,79 euro/uur.

Daarnaast springen gedurende het werkjaar ook jobstudenten in ter ondersteuning van de onthaalmedewerkers, de publieksbegeleiders of de techniekers. In de zomermaanden en afhankelijk van de noodzaak van het moment, wordt de inzet van jobstudenten uitgebreid naar de administratieve diensten.

Van de 40 studenten die presteerden voor M waren er 6 mannen (15,00%) en 34 vrouwen (85,00%). Zij presteerden 5.695,66 uren tegen een totale kostprijs van 68.343,04 euro of gemiddeld 11,99 euro/uur. Ter vergelijking, in 2015 waren dit respectievelijk 3.979,00 uren tegen gemiddeld 11,72 euro/uur.

Met de jobstudenten en het gelegenheidspersoneel overspannen de regelmatige medewerkers van M een leeftijdsverschil van 65 jaar: onze jongste medewerker was 17 jaar oud, onze oudste 82 jaar oud.

M doet eveneens beroep op t-Interim voor het inzetten van uitzendkrachten. In 2016 werden 17 personen ingezet als gids. Naast de gidsen werden nog 9 uitzendkrachten, eveneens ingezet via t-Interim, als beeldend kunstenaar, uitvoerend kunstenaar, voordrachtskunstenaar, begeleider artistieke workshop, fotograaf, coördinator hosting en tot slot als onthaalmedewerker.

Daarnaast presteerden 28 kunstenaars via t-Interimcontracten ter ondersteuning van de productieel.

Alle uitzendkrachten samen presteerden 5.277,33 uren tegen een totale kostprijs voor het museum van 158.019,16 euro, of gemiddeld 29,94 euro/uur. Ter vergelijking, in 2015 waren dit respectievelijk 7.504,33 uren tegen gemiddeld 28,43 euro/uur.

De interesse van studenten om stage te doen bij M blijft groot. Zij komen voornamelijk van universiteiten en hogescholen, ook centra voor volwassenonderwijs sturen hun leerlingen en tevens via de VDAB kunnen mensen een stage bij M volgen in het kader van hun opleiding.

De afdeling Publiekswerking ontving in 2016 5 stagiairs. Hier hielpen ze mee aan onder andere het ontwikkelen en begeleiden van activiteiten voor gezinnen tijdens krokuskriebels, het ontwerp voor een muziekmuur voor de museumspelstraat, het begeleiden van fotoshoots, het ontwikkelen en opvolgen van M-fonds en M-Life en de campagne daarrond, algemene ondersteunende taken voor het onthaal, back-office en communicatie

De afdelingen Oude en Hedendaagse Kunst ontvingen 8 stagiairs. Zij hielpen bij onder andere de

begeleiding van Playground, begeleiding van de voorbereiding van tentoonstellingen Oriol Vilanova, Orla Barry – Year X, Twisted Strings, collectieregistratie, arthandling voor Hedendaagse Kunst en voor Oude Kunst bij onder andere administratieve ondersteuning voor de tentoonstelling Utopia, het aanvullen van de database Arenberg en Beeldhouwkunst uit het Suermondt-Ludwig-Museum, het samenstellen van een oeuvercatalogus ter voorbereiding van de tentoonstelling Edgard Tytgat, wetenschappelijk onderzoek ter voorbereiding van de tentoonstelling rond Dirk Bouts, ondersteuning documentatiecentrum Beeldhouwkunst, ondersteuning collectieregistratie en nieuwe collectiepresentatie en bij depotwerk.

De afdeling Evenementen ontving 5 stagiaires. Zij hielpen onder andere mee aan de ondersteuning van de evenementencoördinator, het voorbereiden van Bar A Muze en M-idzomer, het onderzoek naar fondsenwerving voor M-fonds, het onderzoek naar nieuwe producten voor bedrijven.

De technische ploeg kreeg ondersteuning van 1 stagiair bij het onderhoud van het gebouw, de ondersteuning van evenementen, het krijgen van inzicht in de algemene werking van de infrastructuur, het intern transport en het medebeheer van het audiovisueel materiaal

4.2.4 VRIJWILLIGERSWERKING

4.2.4.1 VISIETEKST

Om de vrijwilligerswerking verder te professionaliseren werd er in 2013 besloten om een concreet vrijwilligersbeleid uit te werken. In samenwerking met zowel personeelsleden als vrijwilligers is er een beleidstekst opgesteld die jaarlijks wordt geactualiseerd om verandering in denkwijzen, visie en procedures op te vangen.

Er zijn 4 hoofdpijlars die de basis vormen voor het vrijwilligersbeleid in M. n 2016 worden ze als volgt beschreven.

Maatschappelijk rol en draagvlak

- ▶ Vrijwilligers vormen een verbinding tussen de lokale samenleving en de culturele organisatie. Onder meer om deze reden koestert M haar vrijwilligerswerking en is er sterk van overtuigd dat vrijwilligerswerk op zich, los van haar concrete invulling, een duidelijke meerwaarde biedt voor de organisatie.
- ▶ Vrijwilligers betrekken bij de werking biedt M een unieke kans om haar cultureel (potentieel) aanbod met een breed publiek te delen.
- ▶ Anderzijds vormen vrijwilligers het ideale klankbord en een maatstaf om de museumwerking aan af te toetsen.

Vrijwilligers en beroepskrachten

- ▶ M wil er over waken dat vrijwilligers de professionele werking niet vervangen, maar fundamenteel verstevigen. Een vrijwilligersbeleid uitbouwen dat aansluit bij het professionele team is een uitdaging die M niet uit de weg wil gaan.

Uitwisseling M en vrijwilligers

- ▶ Vrijwilligers blijven te allen tijde zelf hun invulling en intensiteit bepalen. Ze hebben inspraak over een takenpakket dat zij als verrijkend en uitdagend beschouwen. M wil vertrekken vanuit de vrijwilliger als individu.
- ▶ Dit moet uitmonden in een wisselwerking tussen M en de vrijwilliger. Een vrijwilligerswerking schept kansen voor het personeel tot samenwerking met personen uit verschillende beroeps- en interessevelden, die elk hun capaciteiten, competenties en tijd ter beschikking willen stellen van de uitbouw van M.
- ▶ Vrijwilligers zijn een complexe schakel tussen M en het publiek dat van onschatbare waarde is

Levenslang en levensbreed leren

M zal, waar mogelijk, haar vrijwilligers ondersteunen in het behouden en/of uitbreiden van de competenties die nodig zijn voor een vlot functioneren als vrijwilliger binnen hun takenpakket. M zet in op het vormen van zijn vrijwilligers die specifieke taken op zich willen nemen.

4.2.4.2 PORTAALSITE EN VRIJWILLIGERSTAKEN

Om een duidelijk kader te bieden aan de vrijwilligers en personeel over verwachtingen en verplichtingen, is er voor iedere vrijwilligersopdracht een taakomschrijving opgesteld.

De projectverantwoordelijke schrijft deze uit volgens bepaalde criteria waarna de vrijwilligerscoördinator dit vervolgens goedkeurt of eventueel aanpast in samenspraak met de projectverantwoordelijke. Doorheen het jaar worden deze taakomschrijvingen verder bijgestuurd aan de hand van feedback van medewerkers en vrijwilligers.

De taakomschrijvingen worden dan gekoppeld aan een projectaanvraag via het vrijwilligersportaal. Op dit digitale platform kunnen medewerkers dus projecten aanvragen en krijgen de vrijwilligers alle beschikbare opdrachten te zien. Een vrijwilliger contacteert de vrijwilligerscoördinator om zich kandidaat te stellen, deze heeft de enige bevoegdheid om een kandidaat aan een opdracht te linken. Bovendien zijn er op het vrijwilligersportaal allerlei nuttige documenten, informatie en verslagen terug te vinden wat het een belangrijke tool maakt in het managen van de vrijwilligerspoole.

In 2016 is het vrijwilligersportaal in totaal 942 keer bekeken en bleven de bezoekers gemiddeld 1:21 minuten op de site. Dat komt neer op een gemiddelde van 79 views per maand.

Dit is een lichte daling in het gebruik van het vrijwilligersportaal ten opzichte van vorig jaar. Dit komt voornamelijk omdat er door complexiteit van enkele uitzonderlijke projecten een alternatieve planningstool werd gebruikt. Denk hierbij aan M-idzomer, Tracing the Future en de extra hosting voor 'Op zoek naar Utopia'. Bovendien hebben bijna alle activiteiten een vast terugkerend patroon waardoor het meermaals raadplegen van het portaal niet nodig is voor de geroutineerde vrijwilligers.

4.2.4.3 VORMINGEN EN ACTIVITEITEN

M engageert zich om de competenties en knowhow van de vrijwilligers te blijven behouden en aan te scherpen. Ieder jaar is er dan ook een aanbod voorzien waarop de vrijwilligers zich kunnen intekenen. In 2016 stonden deze activiteiten op het programma

Vormingsavond programmatie 2016

Op 28-01-2016 werd er voor alle actieve vrijwilligers een vormingsavond georganiseerd omtrent de programmatie van 2016. Het afdelingshoofd Hedendaagse Kunst en het afdelingshoofd Oude Kunst kwamen toelichting geven over hun respectievelijke komende projecten en tentoonstellingen. Bovendien werd er op die manier ook uit de doeken gedaan welke beleidskeuzes M op vlak van programmatie maakt en kregen de vrijwilligers zo een gedetailleerde voorbeschuiving. In totaal waren er 24 deelnemers aanwezig.

Rondleidingen nieuwe tentoonstellingen

Als extra waardering voor onze vrijwilligers worden er bij iedere nieuwe tentoonstelling gegidste rondleidingen georganiseerd. Zo kunnen onder andere vrijwilligers die een publieke en informatieve functie hebben (M- Hosts, Marcels...) deze toelichting gebruiken om hun taken zo ideaal mogelijk uit te voeren. Bij iedere tentoonstelling worden er telkens 2 rondleidingen voorzien zodat we zoveel mogelijk geïnteresseerden kunnen bereiken. In 2016 waren er in totaal 97 deelnemers onder de vrijwilligers.

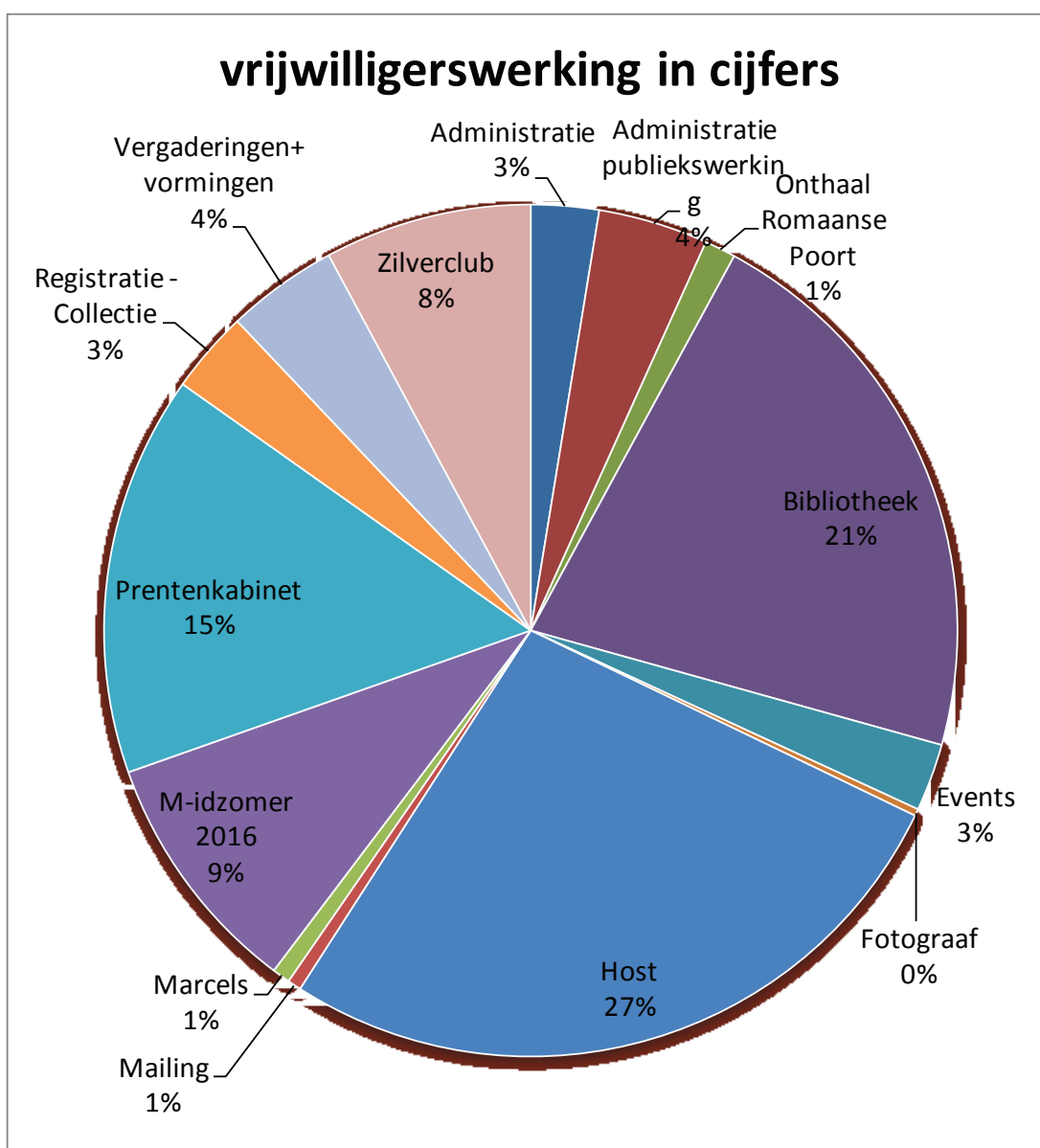
Evacuatie- oefening

Met behulp van de vrijwilligers was het mogelijk om een uitgebreide evacuatie-oefening te houden tijdens de sluitingsuren op 8-10-16. Vrijwilligers voerden samen met de vaste werknemers de evacuatie uit. Andere vrijwilligers kregen de opdracht om een bepaalde rol als bezoeker op te nemen (bijvoorbeeld rolstoelgebruiker, bezoeker die weigert mee te werken..) om de oefening zo waarheidsgetrouw mogelijk te maken en om het gehele evacuatieplan te kunnen aftoetsen.

Op 18-02-16 vond er ook een evacuatie-oefening plaats tijdens de openingsuren waar enkele vrijwilligers met een publieksfunctie aan hebben meegewerkt.

4.2.4.4 VRIJWILLIGERSWERKING IN CIJFERS

- ▶ Het aantal vrijwilligersuren stijgt in het algemeen ten opzichte van 2015 door extra projecten (prentenkabinet, M- Hosts voor ‘Op zoek naar Utopia’) en samenwerkingen (M-useumnacht, Tracing the Future) die zijn aangegaan.
- ▶ Dit heeft ook effect op het aantal actieve vrijwilligers dat stijgt naar 171.
- ▶ Bij de dienst Oude Kunst is het aantal vrijwilligersuren erg gestegen door de uitbreiding van het bibliotheek-team en de opstart van het prentenkabinet.
- ▶ Het aantal vrijwilligersuren bij de dienst Publiekswerking is voornamelijk gestegen door het inzetten van extra M- Hosts tijdens ‘Op zoek naar Utopia’.
- ▶ Het aantal vrijwilligersuren van de dienst Hedendaagse Kunst is gedaald door minder opdrachten in van Expo Leuven in de Romaanse Poort.

4.2.4.5 NIEUWE EN UITZONDERLIJKE PROJECTEN

Registratie en conservatie prentenkabinet

De prentencollectie van M telt ongeveer 20 000 stuks die in de aanloop naar de opening van het museum werden verpakt in zuurvrije dozen en mappen om dit te conserveren. De periode van zuurvrijheid was ondertussen zo goed als verstreken en dus moet er dringend gekeken worden naar de optimalisering van de bewaaromstandigheden. Bovendien werd deze prentencollectie nog nooit in zijn geheel geïnventariseerd en gedigitaliseerd.

Daarom werd besloten om een registratie- en conservatieproject op te starten waarbij vrijwilligers een belangrijke rol spelen. Na een testperiode in december 2015 om de taakverdeling van de vrijwilligers en de timing scherp te kunnen stellen, werd er een wervingsprocedure opgesteld. Zowel personen die al vrijwilliger waren bij M als externen mochten zich kandidaat stellen om mee te werken aan dit project. Na een infomoment en een selectieronde zijn we uiteindelijk met 13 vrijwilligers aan de slag gegaan. Er werd besloten om de vrijwilligers in duo of trio te laten werken met ieder zijn eigen vaste, afgebakende taken onder begeleiding en opvolging van de depotbeheerder of collectieregistrator.

Eerst werd er elke derde en vierde week van de maand op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag aan dit project voortgewerkt. Na een grondige inwerkingsperiode is de frequentie vanaf mei opgetrokken naar iedere weekdag.

M-idzomer

Het grootste jaarlijkse evenement in M waar we telkens beroep doen op vele geroutineerde interne als nieuwe vrijwilligers. Dit is een noodzaak omdat de uitvoering van M-idzomer grotendeels afhankelijk is van vrijwilligers. Ze nemen taken op zich zoals publieksbegeleiding, het verzorgen van de catering, controle van tickets enzovoorts. Zo werden er over de 4 dagen van het festival 234 shiften ingevuld door 105 vrijwilligers, goed voor 814 gepresteerde uren. Opvallend was dat er in 2016 minder moest gezocht worden naar externe vrijwilligers omdat veel mensen na positieve ervaringen met vorige edities blijven terugkeren om te helpen. Tezamen met de vaste ploeg vrijwilligers van M zorgt dit er dus voor dat er na de loop der jaren ook een M-idzomer- team aan het vormen is.

M- hosts voor 'Op zoek naar Utopia'

Voor de succesvolle tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in M in het kader van het stadsfestival 'Utopia' werd het team van M- Hosts uitgebreid. In een normale bezetting van het onthaalteam is er steeds 1 M-Host voorzien die ondersteuning biedt. Hij of zij geeft toelichting bij het bezoekersplan en de gezinskoffers, ontvangt groepen, geeft eerstelijnsinfo enzovoorts.

Bij 'Op zoek naar Utopia' werd ervoor gekozen om met minstens 2 M- Hosts te werken en de taken deels op te splitsen. Op drukke dagen werden er zelfs 3 tot 4 ingezet. Deze beslissing kwam er om de grote toestroom van bezoekers nog steeds te kunnen opvangen met voldoende comfort. Concreet werd er een 'snelbalie' en een 'audiobalie' geïnstalleerd die bemand werden door de M- Hosts. Aan de snelbalie konden bezoekers terecht met een online- ticket of andere voordeeltickets- en passen die op voorhand waren gekocht zoals NMSB- dagtrips, combi-tickets, M-bassadeurs enzovoorts. Op die manier moesten ze niet aanschuiven aan het reguliere onthaal en konden ze meteen doorlopen tot aan de audiobalie. Daar mochten alle bezoekers een audiogids uitlenen en kregen ze tevens ook het grondplan toegelicht.

Om te kunnen voldoen aan die extra vraag naar M- Hosts werd een interne plus externe oproep gelanceerd en werd de wachtlijst aangeschreven. De geïnteresseerden werden uitgenodigd op een infomoment om de verwachtingen en de taakomschrijving concreet te kunnen duiden. Uiteindelijk heeft een ploeg van 26 vrijwilligers meegewerkt aan dit project.

Samenwerking voor 'Tracing the Future' in het kader van 'Utopia'

Tevens in het kader van het stadsfestival 'Utopia' werd de tentoonstelling 'Tracing the Future' georganiseerd op 5 externe locaties in Leuven. Dankzij de samenwerking met de KU Leuven kon het werk van Ursula Biemann, Paula Tavares en Martin Le Chevallier tentoongesteld worden in het KADOC, oftewel het 'Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving'. Om ook op deze buitenlocaties een zo goed mogelijke dienstverlening te kunnen bieden aan de bezoekers, werd ervoor gekozen om hier met M- Hosts te werken. Deze vrijwilligers hadden een onthaal- en publieksbemiddelende

functie: bezoekers ontvangen, uitleg geven bij het gehele project, aanvullen van brochures enzovoorts.

Uniek aan dit vrijwilligersproject is dat we zowel met vaste vrijwilligers van M als van de KU Leuven hebben gewerkt. Om de planning helemaal rond te krijgen werd er tevens een externe oproep naar helpende handen gelanceerd. Na de werving en selectie van de groep M- Hosts voor 'Tracing the Future' werd het project vervolgens verder gecoördineerd door M. In totaal hebben er 20 vrijwilligers deel uit gemaakt van deze samenwerking.

Opbouw tentoonstelling 'Oriol Vilanova'

Voor de opbouw van de tentoonstelling 'At first sight' van kunstenaar Oriol Vilanova werd er uitzonderlijk beroep gedaan op vrijwilligers. Zijn kunstwerk 'Anything, everything' bestond uit zo'n 2.800 postkaarten die in bepaalde rangschikkingen tegen de muren werden bevestigd. Dankzij de intensieve aard van dit project was dit de uitgelezen kans om de vrijwilligers te laten samenwerken met de kunstenaar om de voorbereidingen vlot te laten verlopen. In totaal hebben er 9 vrijwilligers een week meegewerkt aan de opbouw.

Playground

In 2016 vond voor de 10de keer 'Playground' plaats in samenwerking met STUK. Op dit 4-daags festival komen er verschillende kunst disciplines aan bod van binnen- en buitenlandse kunstenaars. Dit jaar werkten er 12 vrijwilligers mee om zowel voor als achter de schermen alles mee in goede banen te leiden. Opvallend is dat deze groep van uitsluitend studenten een terugkerende vaste waarde is geworden waardoor een extra zoektocht naar vrijwilligers niet nodig was.

M-useumnacht

Op 23·11·16 vond de M-useumnacht plaats in samenwerking met de KU Leuven. Op deze avond konden studenten genieten van optredens en de tentoonstellingen bezichtigen tot middernacht. Net zoals bij 'Tracing the Future' bestond de ploeg uit zowel vrijwilligers van M als van de KU Leuven. Dit zorgde voor een mooie mix van leeftijden. De vrijwilligers namen zeer diverse taken op zich gaande van ontvangen en begeleiden van bezoekers, informatie verschaffen, vestiaire, catering enzovoorts. 33 vrijwilligers hebben er mee voor gezorgd dat de uitverkochte avond een groot succes was.

4.2.5 WERVING EN SELECTIE

Het invullen van vacatures dient te verlopen volgens de procedureregels vastgelegd in de rechtspositieregeling van de stad Leuven en overgenomen in de rechtspositieregeling van M. Deze regels beschrijven de aanwervings- en toelatingsvoorwaarden, de bekendmakingsprocedure, de samenwerking met Jobpunt Vlaanderen als bemiddelaar naar de selectiekantoren, de samenstelling van de externe jury, de selectieprocedure en de rangschikking van de geslaagde kandidaten.

In 2016 startten 4 selectieprocedures voor een contract onbepaalde duur. Daarnaast werden 7 verkorte procedures opgestart.

Vacatures bij M worden gepubliceerd op verschillende websites. Naast de eigen website verschijnen ze standaard op de website van de stad Leuven, Jobpunt Vlaanderen, Cultuurnet, Bamart, Faro en VDAB. Naargelang de specificiteit kan dit worden aangevuld met onder andere de sociale netwerkkanalen zoals Facebook. Knelpuntvacatures verschijnen ook in de geschreven media. Alle functies worden intern bekend gemaakt via M-net en Lavanet (van de stad Leuven) en hangen op het personeelsbord.

Voor sommige procedures voor contracten onbepaalde duur wordt een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met een extern selectiekantoor. Dit wordt afgestemd in een intakegesprek in aanwezigheid van Jobpunt Vlaanderen en vermeldt de verschillende procedurestappen, selectieonderdelen en timing. Alle kandidaten doorlopen minstens een schriftelijke en een mondelinge proef. Eén procedure onbepaalde duur gebeurde in eigen beheer.

M hanteerde in 2016 ook de screening via Flexpunt. Deze manier van verkorte screening door een interimkantoor laat toe sneller geschikte personen te vinden voor een tijdelijke functie of opdracht. In 2016 werden op deze manier 5 tijdelijke medewerkers aangesteld. 3 procedures voor tijdelijke medewerkers

werden in eigen beheer uitgevoerd, waarvan 1 werd gepubliceerd via de voorgestelde kanalen en 2 via een verkorte screening verliepen (M-flex).

De tabel op de volgende bladzijde geeft een overzicht van de geslaagde kandidaten in de selectieprocedures in 2016.

Na de kennisgeving van de geslaagde kandidaten hangt de invullingstijd van de functie af van de bereidwilligheid van de eerst geslaagde om in dienst te komen en van diens beschikbaarheid. Gezien het vaak jonge mensen zijn die de functie aangeboden krijgen, valt de beschikbaarheid en dus duur van invulling voor M goed mee.

FUNCTIE	KANTOOR	# GELDIGE KANDI- DATEN	EERSTE PROEF		TWEDE PROEF		ASSESSMENT		# GESLAAGD
			# AANWEZIG	# GESLAAGD	# AANWEZIG	# GESLAAGD	# AANWEZIG	# GESLAAGD	
ONBEPAALE DUUR									
Afdelingshoofd personeel, organisatie en financiën	Katena	4	4	3	3	1	1	1	1
Medewerker vrijwillerswerking en planning	M	91	7	3					3
Digitale informatiemanager	Katena	8	3	1					1
Curator / Diensthoofd Hedendaagse Kunst	Motmans & Partners	9	3	2			1	1	1
BEPAALE DUUR									
Assistent collectieregistrator	M	91	8	4					4
Administratief medewerker Hedendaagse Kunst	M - Flexpunt	1	1	1					1
Administratief medewerker Hedendaagse Kunst	M - Flexpunt	2	2	2					2
Assistent evenementen	M - Flexpunt	1	1	1					1
Directiemedewerker	M - Flexpunt	1	1	1					1
Medewerker tentoonstellingen Hedendaagse Kunst	M - Flexpunt	1	1	1					1
Onderhoudsmedewerker	M	1	1	1					1

4.2.6 VORMING, TRAINING EN OPLEIDING

In 2016 werd naast de extern gevolgde vorming, training of opleiding aandacht besteed aan interne opleidingen. Tijdens in-house opleidingen kan kennis aan een grote groep mensen overgebracht worden op een relatief korte termijn. Meestal is dit naar prijs en tijdsinvestering een stuk voordeliger dan het volgen van externe opleidingen. Doordat ineens een grote groep betrokkenen dit kunnen volgen dient er minder aandacht en tijd te gaan naar interne overdracht. Alle M-edewerkers kunnen hierop intekenen.

Onderstaand overzicht geeft weer welke relevante en bruikbare thema's aan bod kwamen. De deelnemers kregen de gelegenheid om de sessies te evalueren. Met opmerkingen en/of suggesties uit deze evaluaties over organisatie, relevantie, afgeleide opleidingsvragen werd rekening gehouden bij de organisatie van volgende interne opleidingen.

DATUM	THEMA	PLAATS	LESGEVER	AANTAL DEELNEMERS	% EVALUATIE FORMULIEREN
12-01-16	Fundraising	Loge	Lydia Vandam	19	52,63
10-02-16	Vergadertechnieken	Loge	Peggy Saey	21	61,90
18-03-16	Timemanagement	Forum	Els Deboutte	20	45,00
15-04-16	Feedback	Forum	Eric Van Camp	29	41,38
09-05-16	Mailboxverkeer	Loge	Marco Cicarelli	27	51,85
26-05-16					
14-06-16	Co-creativiteit	Loge	Stien Michiels & Christel Dusoleil	21	52,38
3-10-16	Infosessie Biennale	Forum	Eva Wittocx en Dirk Braeckman	38	-
11-10-16	Talenten / Burn-out	Loge	Lisa Coppin	18	55,55
08-11-16	Yoga	Loge	Marthy Locht	14	50,00
15-11-16	Infosessie M 2017	Forum	Isabel Lowyck, Peter Carpreau	24	-
24-11-16	Infosessie financiën	Loge	Carine Van Dyck	4	
15-12-16	Infosessie personeelszaken	Loge	Carine Van Dyck	25	
21-12-16	Instagram	Loge	Vicky Bogaerts	13	53,84

Naast de externe en interne vorming doen medewerkers ook regelmatig aan prospectie en netwerking en nemen ze vaak deel aan lezingen binnen en buiten M.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de geregistreerde externe en interne vormingen, trainingen of opleidingen in 2016.

NAAM OPLEIDING	# UREN	# AANTAL DEELNEMERS	TOTAAL
3P / Overheidsopdrachten in 3P	2,50	3,00	7,50
Adlib Gebruikersgroep / Workshop Thesaurus opschonen	5,00	2,00	10,00
Association for Low Countries Studies / 11th Biennial Conference 2016	24,00	1,00	24,00
Aurelium - Marco Cicarelli / M-University - Mailboxverkeer	2,00	26,00	52,00
Austrian Registrars Committee / European Registrars Conference	16,00	2,00	32,00
Axiell ALM / Ad Lib training	8,00	1,00	8,00
Bonnefantien Museum Maastricht / Boekvoorstelling en mini-colloquium De Collectie Neutelings	4,00	1,00	4,00

Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur vzw / Studiedag Zorgen voor morgen? Valoriatie en nevenbestemming van religieus erfgoed	7,00	1,00	7,00
Codart / Symposium Codart Negentien	8,00	2,00	16,00
De Warande / Storm op Komst - Festival voor kinderen en volwassenen	8,00	1,00	8,00
Departement cultuur jeugd sport en media / Dag van de cultuureducatie.	8,00	1,00	8,00
Cultuur in de spiegel	8,00	1,00	8,00
D-na / Coaching leidinggevende	7,00	1,00	7,00
Educatief platform Vlaams-Brabantse musea / Opleiding Fondsenwerving	8,00	1,00	8,00
Elsewhere Consulting - Els Deboutte / M-University - Timemanagement	2,00	20,00	40,00
Erfgoedinzicht.be / Toepassen en gebruik van registratieprogramma ADLiB Museum Plus	7,50	1,00	7,50
ESB TSB / SRO - document design	3,00	2,00	6,00
ESB TSB / SRO - opleiding	14,00	6,00	84,00
ESB TSB / SRO - query builder	3,00	2,00	6,00
Faro / Collecties online tonen en delen	5,50	1,00	5,50
Faro / Conferentie Erfgoed, virtueel en augmented	7,00	1,00	7,00
Faro / Fotograferen van museale objecten	5,50	2,00	11,00
Faro / Lezing Danielle Linzer over nieuw onderzoek jongeren en musea	3,00	1,00	3,00
Faro / Onthaaltraject	7,00	2,00	14,00
Faro / Studiedag Familievriendelijke musea	6,00	1,00	6,00
Faro / Workshop Collecties online tonen en delen	8,00	1,00	8,00
Faro / Workshop framing techniques and microclimate environments for panel paintings	6,50	1,00	6,50
GD&A Advocaten en Q&A Advisors / Nieuwe btw-circulaire overheden	4,00	1,00	4,00
Gentse Bibliotheekschool / Cursus Beschrijven van archieven en erfgoed met ICA-AtoM	8,00	1,00	8,00
Groeiinzicht - Lisa Coppin / M-University - Talenten/Burn-out	2,00	17,00	34,00
Helicon / Art Handling	7,00	9,00	63,00
Hello Customer / Toelichting Software Hello Customer	2,00	3,00	6,00
HIVA - KU Leuven / Studiedag Co-creatie en coproductie van publieke diensten: samen uitdagingen aanpakken	4,00	1,00	4,00
HR Public i.s.m. t-groep, Ascento en t-interim / Wendbaarheid in de publieke sector	3,50	2,00	7,00
ICOM / Studiedag Museumcatering	8,00	1,00	8,00
Karel de Grote Hogeschool - Peggy Saey / M-University - Vergadertechnieken	2,00	21,00	42,00
Kid Republic / Marketingcongres rond kinderen en families	16,00	1,00	16,00
KIK / Colloquium Relics @ the Lab	8,00	1,00	8,00
Koning Boudewijnstichting / Geven voor erfgoed en cultuur in België. Een drieluik - Deel 1: De overheid aan zet? Geven in internationaal perspectief.	8,00	1,00	8,00
Koning Boudewijnstichting / Geven voor erfgoed en cultuur in België. Een drieluik - Deel 2 - Fondsenwerving: de investering waard?	8,00	1,00	8,00
KU Leuven / Netherlandish Art and Luxury Goods in Renaissance Spain Trade, Patronage and Consumption	24,00	1,00	24,00

Leuven. Inc / Kern van een digitale marketing- en communicatiestrategie	4,00	1,00	4,00
LINK.eu / Joint collections: accessibility, consultation, preservation, functionality and safety	6,50	1,00	6,50
Museum Bijmans Van Beuningen / Studiebezoek	8,00	1,00	8,00
Museum Leuven - Carine Van Dyck / Infosessie financiën M	1,00	4,00	4,00
Museum Leuven - Carine Van Dyck / Infosessie personeelszaken	1,00	25,00	25,00
Museum Leuven - Lydia Vandam / M-University - Fundraising	1,00	20,00	20,00
Museum Leuven - Marthy Locht / Yoga voor de M-edewerkers	1,00	13,00	13,00
Museum Leuven / Studiedag Visual Literacy ' Het Beeld voorbij'	8,00	4,00	32,00
Museum Leuven/ SML Aachen / Studiedag Ards Medieval Sculpture	7,50	4,00	30,00
Museumvereniging Nederland - KMSKA - Museum Leuven / Netwerkdag Nederlands-Belgische registrars	6,00	6,00	36,00
Opleidingen Vanden Broele / Vrouwelijk leidinggeven in de publieke sector	16,00	2,00	32,00
PIVO - Eric Van Camp / M-University - Feedback geven en krijgen	2,00	29,00	58,00
PIVO / Word 2010	7,00	2,00	14,00
Publiek Centraal / Inspiratiedag Publiek16	8,00	2,00	16,00
RE-ORG - ICCROM - KIK / Reconnecting with objects in storage	7,50	1,00	7,50
RESOC / Slotevent 15 jaar loopbaan- en diversiteitsbeleid in Vlaams-Brabant	7,00	2,00	14,00
Rubanium / Studiedag Van Boek tot Byte. Kunstpublicaties in transitie	8,00	1,00	8,00
SBM / Notuleren	7,00	1,00	7,00
Schaubroeck / Infosessie Vlaams zorgkrediet en doelgroepenvermindering	3,00	2,00	6,00
Securitas Training nv / Bijscholing Bewakingsagent	14,00	2,00	28,00
Silver Sixpence - Vicky Bogaert / M-University - Instagram	2,00	13,00	26,00
Skill Builders / Coaching medewerker	12,00	1,00	12,00
Stad Leuven - Algemeen Secretariaat / e-agenda	3,00	1,00	3,00
Stad Leuven - Algemeen secretariaat / Postregistratie	2,50	1,00	2,50
Stad Leuven - IDEWE / Jaarlijkse bijscholing hulpverlener EHBO	3,50	2,00	7,00
Stad Leuven / Wijzigingen en aanpassingen overheidsopdrachten	3,50	3,00	10,50
Stadsarchief Leuven / Documentbeheer (digitaal)	3,00	4,00	12,00
Stadsarchief Leuven / Documentbeheer (papier)	2,00	1,00	2,00
Stadsmus Hasselt / Studiedag Limburg verzameld/t	5,50	1,00	5,50
Stepp vzw en Open Doek vzw / Cursus Beeld- en videotechnieken	7,00	1,00	7,00
Steunpunt Vrijwilligerswerk en PIVO / Innoveren in je vrijwilligersorganisatie	14,00	1,00	14,00
TMAB Business / Training wervend schrijven	8,00	1,00	8,00
Toerisme Vlaanderen / Workshops Sociale media voor organisaties met gidsenwerking	7,00	1,00	7,00
UA / Colloquium aircheck Advanced tools for preventive conservation	7,50	1,00	7,50
Universiteit Wenen / Art and Science conference. Beyond theory: Digital Art History, Now!	16,00	1,00	16,00
Victoria and Albert Museum / The Enterprising Museum	35,00	1,00	35,00

Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk / Infosessie De vrijwilligerswet in de praktijk	3,00	1,00	3,00z
Vlaamse Erfgoed Bibliotheek / Short Title Catalogus Vlaanderen Terugkomdag	7,00	1,00	7,00
Vlaamse Erfgoedbibliotheek / Short Title Catalogus Vlaanderen 2016	14,00	1,00	14,00
Vlerick / Executive Development Programm - Middle Manager - module	21,00	1,00	21,00
VUB / Information & Data Management	4,00	1,00	4,00
VUB / Studiedag Schaalvergroting door samenwerking in de erfgoedsector	8,00	1,00	8,00
VUB / Writing & giving conference papers	2,50	1,00	2,50
Ziraffa Comm V - Stien Michiels / M-University - Co-creativiteit	2,00	21,00	42,00
TOTAAL	614,50	331,00	1.289,50

In totaal werden er 1.289,50 uren opleiding gevolgd waarvan 354 uren interne opleiding en 935,50 uren externe opleidingen. 56 personeelsleden volgden één of meerdere opleidingen. Dit is stijging van 16 deelnemers tegenover vorig jaar. Dit kostte M 22.610,02 euro in 2016, dit betekent een gemiddeld jaarlijks opleidingsbudget van 403,75 euro per deelnemer. Het aantal opleidingsuren steeg met 82 % in vergelijking met 2015.

Net zoals in 2015 wil M verder inzetten op opleiden en professionaliseren van zijn medewerkersploeg. Dit moet hen kansen bieden competenties te ontwikkelen en een loopbaanpad, ook buiten M, uit te bouwen.

4.2.7 WERKNEMERSWELZIJN

4.2.7.1 VERZUIMBELEID

Volgens het ziektebeleid van M bepaalt een objectieve verzuimindex bij wie van de werknemers controle uitgevoerd wordt. Certimed (sinds april 2016, voorheen Mensura) werd daarbij aangeduid als controlerend orgaan bij afwezigheid door ziekte.

In 2016 waren er 66 ziektemeldingen door 37 medewerkers. Dat resulteerde in 312 ziektedagen, gemiddeld 4,73 ziektedagen per melding, waarbij één langdurige persoonsgebonden ziekte dit gemiddelde verhoogt. Ter vergelijking: in 2015 waren er in totaal 56 ziektemeldingen door 30 medewerkers met een totaal van 315,5 ziektedagen (5,63 ziektedagen per melding).

4.2.7.2 DIVERSITEITPLAN

M blijft verder inzetten op diversiteit. In het diversiteitsplan dat M uitwerkte, worden de werkgelegenheidskansen van kansengroepen (allochtonen, vrouwen, oudere werknemers, arbeidsgehandicapten, laaggeschoolden...) verruimd, discriminatie weggewerkt en de kwaliteit van tewerkstelling voor iedere werknemer verbeterd. In 2016 waren in dit kader 5 Activamedewerkers met RSZ-vermindering en premie in dienst. Voor 3 medewerkers ontvangt M een Vlaams ondersteuningspremie.

4.2.7.3 ONTWIKKELINGS- EN EVALUATIECYCLUS

Voor de opmaak van de ontwikkelings- en evaluatiecyclus binnen een geïntegreerd en gedragen personeelsbeleid deed M beroep op een externe expert. Hierbij werd gestreefd naar meer vereenvoudiging en transparantie.

De evaluatiecyclus bestaat uit een planningsgesprek, een functioneringsgesprek na een jaar, eventueel tussentijdse feedback gesprekken en tot slot, na twee jaar, een evaluatiegesprek.

Het kader voor het planningsgesprek wordt op voorhand bepaald en bevat volgende componenten: beleidsdoelstellingen, M-competenties, technische competenties en persoonlijk ontwikkelingsplan (POP). Deze componenten worden opgenomen in een gepersonaliseerde afsprakennota.

4.2.7.4 WERKGROEP WELZIJN

In 2016 kwam de groep welzijn op regelmatige basis samen. Het is een heterogene groep waarin alle niveaus van M vertegenwoordigd worden. In 2016 werd er gewerkt aan de terugkoppeling van de tevredenheidsenquête en de herwerking van de onthaalbrochure.

4.2.8 INTERNE COMMUNICATIE

In 2016 werden 4 medewerkersvergaderingen georganiseerd in het bijzonder op 15 januari, 26 februari, 7 juni en 16 september 2016.

Volgende agendapunten kwamen aan bod:

- ▶ voorstelling van nieuwe projecten en tentoonstellingen: Zie hier de mens (Lieve Blancquaert), Salla Tykkä, Twisted Strings, Museumspelstraat, Geluksvogels, M-idzomer, Bar-A-Muze, Yto Barrada, Tracing the Future, Mary Reid Kelley, Eutopia, Op zoek naar Utopia
- ▶ voorstelling ARDS – Middeleeuwse beeldhouwkunst
- ▶ voorstelling YES plan
- ▶ voorstelling van de dienst techniek
- ▶ HRM-nieuws: toelichting tevredenheidsenquête
- ▶ voorstelling vernieuwd museumconcept M3.0 in 2017
- ▶ toelichting bij de vernieuwing van de website
- ▶ toelichting bij de oprichting van het welzijnscomité
- ▶ voorstelling van M-Life
- ▶ toelichting bij project M en Biënnale Venetië 2017

4.3 INFRASTRUCTUUR

4.3.1 INVESTERINGEN IN DE ONROERENDE INFRASTRUCTUUR

4.3.1.1 INVESTERINGEN IN DE ONROERENDE INFRASTRUCTUUR

Na de grotere investeringen en werken aan het gebouw in 2015, was 2016 vooral een voorbereidingsjaar voor de grotere verbouwingen die plaats zouden vinden tijdens de sluitingsperiode in 2017. In 2016 werd dan ook heel veel tijd gespendeerd aan de voorbereidende studies hiervoor, de ontmoetingen met mogelijke leveranciers en aannemers, de planning en uitwerking.

4.3.1.2 4.3.2 INVESTERINGEN IN DE ROERENDE INFRASTRUCTUUR

De investeringen in de roerende infrastructuur betreffen investeringen ter ondersteuning van de concrete werking van M. Deze worden gefinancierd door renteloze leningen van de stad Leuven. Om de noodzakelijke investeringen in de volgende jaren te kunnen blijven doen, is er een overleggroep met M en de financiële en technische diensten van de stad Leuven. Deze stuurgroep bepaalt de prioriteiten en maakt de meerjarenplanning op.

De investeringen in de roerende infrastructuur betreffen investeringen ter ondersteuning van de concrete werking van M. Deze worden gefinancierd door renteloze leningen van de stad Leuven. Om de noodzakelijke investeringen in de volgende jaren te kunnen blijven doen, is er een overleggroep met M en de financiële en technische diensten van de stad Leuven. Deze stuurgroep bepaalt de prioriteiten en maakt de meerjarenplanning op.

M investeerde in 2016 in volgende grote aankopen:

- ▶ nieuwe wifi access points te installeren tijdens verbouwingen in 2017 voor een verbeterde wifi ontvangst in de museumzalen en de personeelsvleugel
- ▶ nieuwe bewakingscamera's ter vervanging van de bestaande camera's en uitbreiding van het netwerk: de camera's werden allemaal besteld, enkel voor het circuit van de Utopia tentoonstelling werden deze reeds geïnstalleerd in 2016, de vervanging van de overige camera's evenals de plaatsing van nieuwe punten is voorzien voor de verbouwingen in 2017
- ▶ nieuwe museumspots: voor de tentoonstellingen van Utopia en Yto Barrada werden nieuwe museumspots aangekocht met de laatste nieuwe LED-technologie die de verlichtingsmogelijkheden van de kunstwerken gevoelig verbeterden

Verder werden nog kleinere investeringen gedaan voor kantoormeubilair en computers.

4.3.2 TECHNISCHE ONDERSTEUNING

Een belangrijke opdracht voor de technisch coördinator is het stroomlijnen van de vele aanvragen tot een werkbaar planning voor de techniekers. Vooral het eigen werk aan gebouw of techniek dient hard bewaakt te worden. Een wekelijkse planningsvergadering met het team tracht zoveel mogelijk vast te leggen op korte termijn (1 à 2 weken) en reeds prioriteiten op lange termijnen in te plannen. Doordat het team uitgesproken aanvullende competenties heeft, biedt dit de kans om op deze vergadering problemen vanuit de verschillende invalshoeken te bekijken en taken te verdelen naargelang de competenties.

Om het overzicht van alle activiteiten, ingrepen en transporten te kunnen behouden, is in 2015 een planning software op maat ontwikkeld, Yesplan, die vanaf 2016 werd geïmplementeerd voor heel de organisatie.

Het samenwerkingsverband met de organisatie Walden vzw, welke tweewekelijks een aantal onderhoudstaken uitvoert in de tuin en op de terrassen, werd positief geëvalueerd en voor onbepaalde tijd verlengd.

4.4 DUURZAAMHEID EN ECOLOGIE

4.4.1 TECHNISCHE INGREPEN

In samenwerking met KU Leuven werd een thesisvraag uitgeschreven met als doel de klimaatregeling nog verder te kunnen optimaliseren. De scriptie die hieruit volgde, werd voorgelegd aan de installateur en de onderhoudsfirma van de HVAC-installatie. We hoopten in 2016 concrete ingrepen te kunnen doen om de levensduur van de installatie te verlengen en tegelijk minder energie te verbruiken: de concrete uitwerking hiervan was echter voorzien aanvang te nemen tijdens de sluitingsperiode in 2017.

Als kernpartner van Leuven KlimaatNeutraal heeft M zich geëngageerd om voor de volgende 3 jaar een aantal grote investeringen te doen in het kader van energiebesparende maatregelen, zoals de reeds genoemde optimalisering van de HVAC-installatie en extra isolatie op warmteverliezen in de stookruimte. In 2016 werd ook werk gemaakt van de nodige studies om warmte-kracht-koppelingen te installeren op de stookketels. Deze laatste zullen tevens vervangen worden door nieuwere, zuinigere exemplaren in de loop van 2017.

4.4.2 RECUPERATIE MATERIALEN

M als museum genereert door zijn vele tijdelijke tentoonstellingen ook het bijhorende afval. Dit is een belangrijk speerpunt in M's meerjarenplan. M probeerde in de mate van het mogelijke afval te vermijden door hergebruik en een duurzaam aankoopbeleid. Zo wordt sinds 2015 het gebruik van MDF maximaal vermeden en worden glasplaten zoveel mogelijk hergebruikt voor vitrines.

In ruil voor de diensten die Walden vzw ons levert (onderhoudsopdrachten) krijgt de organisatie de kans om tentoonstellingsmateriaal te recupereren voor haar eigen werking. Totnogtoe zijn er geen vragen geweest vanuit M om bepaalde artikelen te bouwen of te herstellen.

4.4.3 ECOTEAM

Het ecoteam van M bestaat uit medewerkers uit elke afdeling die zich vrijwillig inzetten en deze taken er extra bijnemen. In 2016 zette het ecoteam voornamelijk in op sensibilisering van de medewerkers van M. In 2016 organiseerde het ecoteam diverse acties rond gezonde en biologische voeding, mobiliteit, energie en verbruik, afval,... Het ecoteam is eveneens vertegenwoordigd in de Werkgroep Interne Duurzame Ontwikkeling van stad Leuven.

Belangrijk project dit jaar was de opstart naar de productie van een strandstoel voor de ZoMerbar. Bedoeling is om de banners van de voorbije tentoonstellingen te gebruiken als draagdoek voor een strandstoel. Momenteel werden er enkele prototypes uitgewerkt in samenwerking met het houtatelier van de hulpgevangenis in Leuven, en werden deze door M-edewerkers getest. Deze prototypes worden verder verbeterd en getest in de loop van 2017.

4.5 COMMERCIELE WERKING

4.5.1 COMMERCIELE ZAALVERHUUR

ZAAL	TARIEF <5U TUSSEN 9-18U, EXCL. BTW	TARIEF >5U TUSSEN 9-18U, EXCL. BTW
Forum	€900	€1.200
Antichambre volledig	€1.200	€2.400
Antichambre deel 1	€800	€1.100
Antichambre deel 2	€800	€1.100
Loge	€550	€750
N31	€800	€1.100
Dakterras	€1.200	€1.750
Binnentuin	€1.000	€1.500

Supplementen:

Na 18:00 tot 23:00	€250
Vanaf 23:00	€100/uur
Voor 9:00	€50/uur
Aansluiting extra micro's in Forum	€100
Aansluiting beamer in Antichambre of N31	€50
Plaatsen van stoelen en tafels	€100
Plaatsen van audio-installatie in Antichambre of N31	€300
Flipchart + markers	€10

*Alle prijzen zijn excl. BTW.

4.5.1.1 VASTE FORMULES

RONDLEIDING	Gids per 20 personen voor een rondleiding naar keuze	€65/20 personen
MUSEUMTICKETS VOOR GENODIGDEN		€6/persoon
NOCTURNE	Privérondleiding tijdens de sluitingsuren van het museum. Inbegrepen: privé-receptieruimte, gidsen en tickets, parking per koppel, bemande vestiaire, onthaalmedewerkers	€2.500/50 personen €3.000/100 personen €275 per extra 20 personen
MUSEUMONTBIJT	Privérondleiding voor de openingsuren van het museum van 9:00 tot 11:00. Inbegrepen: ontbijtbuffet in een privéruimte, bemande vestiaire, een parkeerticket per persoon, gidsen en tickets	€1.800/20 personen €45 per extra persoon
COMMERCIELE FOTOREPORTAGES	Tot 4 personen gedurende maximum 4 uur	€250 (€550 in combinatie met huur kleedruimte)

* De zaalhuurtarieven zijn excl. BTW.

De zaalhuurtarieven werden midden 2015 aangepast naar bovenstaande tarieven.

4.5.1.2 ZAALVERHUUR TEGEN ALGEMEEN GELDENDE TARIEVEN

Het is niet de bedoeling dat socio-culturele verenigingen zalen kunnen huren tegen een lager tarief, daarvoor is er het cultuurcentrum.

	DATUM	ORGANISATIE	ACTIVITEIT	INKOMSTEN EXCL. BTW
		Studio Brussel	Vernissage	€ 174,00
1	15-01-16 >< 17-01-16	Studio Brussel	Tentoonstelling Pop = Art	
2	15-01-16	Woonzorgnet	Nieuwjaarsreceptie	€700,00
3	02-02-16	UZ Leuven	Rondleiding buiten de uren	€ 175,00
4	16-02-16	Dauidsfonds	Studiedag	
5	18-02-16	Loko Cultuur	vergadering	
6	03-03-16	OCMW	Lezing	
7	04-03-16	Vlaams Parlement	Presentatie	
8	07-03-16	Barboek	Boekvoorstelling	
9	09-03-16	UCLL	Diner	€ 917,10
10	10-03-16	OCMW	Lezing	
11	18-03-16	Templar	Parcours van digitale kunstwerken	€250,00
12	14-03-16 >< 15-03-16	KU Leuven	Landelijke thuiszorg	
13	24-03-16	SLAC	Lezing	
14	25-03-16	Miniemeninstituut	Vergadering	
15	11-04-16	Leuven Mindgate	Vergadering	
16	12-04-16	Leuven Mindgate	Vergadering	
17	13-04-16	Stad en Architectuur	Vernissage Mies Van der Rohe	
18	18-04-16	KU Leuven	Gastcollege	
19	22-04-16	UZ Leuven	Congres	
20	30-04-16 >< 07-05-16	Docville	Documentairefilmfestival	
21	04-05-16	UCLL	Onderwijsfeest	
22	10-05-16	UZ Leuven	Vergadering	
23	12-05-16	Transhistorisch Museum	Congres	€ 1.125,00
24	12-05-16	OCMW	Praatcafé	€ 1.275,00
25	13-05-16	Huis van het Kind	Voorstelling Themaproject	
26	17-05-16 >< 18-05-16	Canvas	Congres	€ 1.200,00
27	18-05-16	Huis van het Kind	Gezinsfeest	
28	20-05-16	Registrars	Netwerkdag	
29	24-05-16	Familiehulp	Infodag	€ 50,00
30	24-05-16	Mus-e	Opnames	
31	31-05-16	Landelijke Thuiszorg	Lezing	
32	01-06-16	Leuven Mindgate	Vergadering	
33	02-06-16	UZ Leuven	Congres	€ 775,00
34	02-06-16	UZ Leuven	Vergadering	€ 150,00
35	09-06-16	Mus-e	Vertoning filmpjes	

36	10-06-16	UZ Leuven	Diner	€ 973,50
37	11-06-16	VUA	Kinderconcert	
38	13-06-16	Leuven Mindgate	Vergadering	
39	21-06-16	Leuven Mindgate	Netwerkevent	€ 1.845,00
40	23-06-16	Ronde Tafel	Receptie	€ 500,00
41	24-06-16	UZ Leuven	Dienstfeest Oftalmologie	€ 2.041,32
42	06-09-16	Stura	Vergadering	
43	14-09-16	KU Leuven	Onderzoek	€ 250,00
44	15-09-16	Shelter	Persmoment Wat Als	
45	15-09-16	Vitamine C	Vergadering	
46	15-09-16	SLAC	Lezing	
47	17-09-16	KU Leuven	Lezing	€ 150,00
48	30-09-16	Mater Dei	repetitie	
49	05-10-16	KU Leuven	Wetenschappelijk onderzoek	
50	06-10-16	Miniemen	Presentatie	
51	08-10-16	PUNCH	Lezing & Feedbacksessie	
52	12-10-16	iMinds	Mediacoaching	
53	13-10-16	FARO	onthaaltraject	
54	13-10-16	Leuven Bears	Receptie + Rondleiding	
55	15-10-16	UZ Leuven	Nocturne	€ 2.075,00
56	20-10-16	Kunst & Erfgoed	Nocturne	
57	20-10-16	Stad & Architectuur	Lezing	
58	21-10-16	Canvas (Sponsor)	Utopia Nocturne	
59	23-10-16	Radio 1	Ontbijt	
60	24-10-16	Dauidsfonds	Cursusdag	
61	31-10-16	Dauidsfonds	Cursusdag	
62	03-11-16 >< 07-11-16	Rode Hond	Activiteiten voor kinderen	
63	07-11-16	Stad & Architectuur	Nocturne	€ 100,00
64	08-11-16	Mater Dei		
65	09-11-16	Festival Vlaanderen	Vergadering	
66	10-11-16	iMinds	Mediacoaching	
67	10-11-16	UCLL	Les	
68	22-11-16	Miniemen	Presentatie	
69	22-11-16	STUK	Vergadering	
70	23-11-16	Iedereen Beroemd	Filmen in de zalen	
71	23-11-16	Museumnacht (i.s.m. KU Leuven)	Nocturne	
72	24-11-16	Miniemen	Presentatie	
73	24-11-16	UCLL	Les	
74	25-11-16	KU Leuven	Utopia nocturne	€ 1.206,75
75	26-11-16	Cera	Rondleiding Utopia	
76	01-12-16	iMinds	Mediacoaching	
77	01-12-16	Lezing Lectio	Lezing	
78	02-12-16	KU Leuven	Workshop	€ 1.050,00

79	03·12·16	Kunst Leuven	Lezing Utopia	
80	05·12·16	Nieuw stedelijk	Utopia Nocturne	
81	07·09·12 >< 09·12·16	Faro	Workshops	€ 1.800,00
82	08·12·16	UCLL	Les	
83	08·12·16	Kunst Leuven	Lezing Utopia	
84	12·12·16	Klimaat Neutraal	Persconferentie	
85	15·12·16	Loko cultuur	Vergadering	
86	17·12·16	Cera	Rondleiding Utopia	
87	17·12·16	LUCA School of Arts	Opleiding	
88	20·12·16	SAO FRMA	Toneelstuk	
89	22·12·16	Frank Albers	Boekvoorstelling	

4.5.2 COMMERCIEEL ZAALHUUR

Het inhoudelijke zaalgebruik/verhuur staat hier niet onder, enkel commerciële.

4.5.2.1 ZAALVERHUUR IN HET KADER VAN RETURNS SPONSORING

Partners van M genieten een tegenprestatie in het kader van sponsoring of samenwerkingsovereenkomst.

	datum	organisatie	Activiteit	Inkomsten excl. btw
1	12·01·16	KBC	Nocturne	
2	04·02·16	De Ronde Tafel	Vergadering	
3	06·02·16	KBC	Rondleiding en receptie	
4	24·02·16	KBC	Nocturne	
5	08·03·16	Easy M	vergadering	
6	21·05·16	Jansen Pharmaceutica		Rondleiding + receptie
7	28·05·16	Jansen Pharmaceutica		Rondleiding + receptie
8	26·09·16	Kunst Leuven	Parkeertickets	€ 210,00
9	26·10·16	KBC (Sponsor van Utopia)	Utopia Nocturne	
10	27·10·16	KU Leuven	Utopia Nocturne	€ 243,16
11	28·10·16	BeoBank	Utopia Nocturne	
12	07·11·16	Schoufour	Bezoek + rondleiding Utopia	
13	22·11·16	KBC (Sponsor van Utopia)	Utopia Nocturne	
14	25·11·16	Guide ID	Seminarie	
15	25·11·16	KBC	Fotoshoot KBC Private Banking	
16	30·11·16	KBC Bolero	Congres	€ 1.579,00
17	02·12·16	Deme (Sponsor van Utopia)	Utopia Nocturne	
18	07·12·16	KBC (Sponsor van Utopia)	Utopia Nocturne	
19	09·12·16	GeBu (Sponsor van Utopia)	Nocturne Utopia	

20	09·12·16	Le Soir (Sponsor van Utopia)	Nocturne Utopia	
21	10·12·16	KBC (Sponsor van Utopia)	Nocturne Utopia	
22	12·12·16	IC Verzekeringen	Nocturne Utopia	
23	15·12·16	Toerisme Vlaanderen	Nocturne Utopia	

4.5.2.2 ZAALVERHUUR TEGEN ALGEMEEN GELDENDE TARIEVEN

Het is niet de bedoeling dat socio-culturele verenigingen zalen kunnen huren tegen een lager tarief, daarvoor is er het cultuurcentrum.

	DATUM	ORGANISATIE	ACTIVITEIT	INKOMSTEN EXCL. BTW
1	12·01·16	Seauton	Nieuwjaarsreceptie	€ 467,50
2	29·01·16	Advocate Mostaert	Vergadering	€ 300,00
3	30·01·16	Balthazaar	Diner	€ 2.606,80
4	27·02·16	Groen Leuven	Congres	€ 1.850,00
5	03·03·16	CCBW	Vergadering	€ 150,00
6	18·03·16	Bregje Nix	Fotoshoot	€ 250,00
7	31·03·16	Porfirius	Nocturne	€ 613,93
8	18·04·16	Van Lanschot	Nocturne	€ 5.270,00
9	21·04·16	Porfirius	Nocturne	€ 613,93
10	20·02·16	BNP Paribas Fortis	Nocturne	€ 10.460,00
11	21·04·16	Prometheo	Prijsuitreiking	€ 145,00
12	29·04·16	Beelen	Fotoshoot	€ 250,00
13	03·05·16	Thrombogenics	Congres	€ 1.298,00
14	10·05·16	Belgian Business Association	Rondleiding na de uren	€ 386,00
15	12·05·16	Porfirius	Nocturne	€ 613,93
16	19·05·16	Arcq	Nocturne	€ 1.545,00
17	19·05·16 >< 20·05·16	Euroshoe	Fotoshoot	€ 1.275,00
18	23·05·16	Rexor	Vergadering	€ 625,88
19	09·06·16	Doorgaand Verkeer	Ontbijt factor Tachtig	€ 762,60
20	10·06·16	Unizo	Avondfeest	€ 1450,00
21	14·06·16	Domo	Uiteenzetting	€ 250,00
22	16·06·16	Paul Wouters	Nocturne	€ 1.216,92
23	22·06·16	Seauton	Nocturne Toyota	€ 1.150,00
24	30·06·16	ECG Fashion	Fotoshoot	€ 250,00
25	05·07·16	KBC	Rondleiding	€ 427,80
26	07·07·16	Eser	Nocturne	€ 481,00
27	08·08·16	Head-Office Carmi	Fotoshoot	€ 550,00
28	03·09·16	Koen Schaballie	Trouw	€ 1.650,00
29	06·09·16	Bridgestone	Vergadering	€ 800,00
30	17·09·16	Filip Hoornaert	Receptie	€ 500,00
31	21·09·16	VIB	Congres	€ 1.700,00

32	22-09-16 >< 23-09-16	VIB	Congres	€ 5.000,00
33	04-10-16	SD Worx	Nocturne	€ 3.000,00
34	05-10-16	Curia	Nocturne	€ 5.750,00
35	22-10-16	MCH	Nocturne	€ 1.844,75
36	22-10-16	Orde van den Prince	Rondleiding	€ 914,49
37	25-10-16	Groep T	Nocturne	€ 1.248,00
38	27-10-16	Axi	Klanten dag	€ 1.455,00
39	28-10-16	Microsoft	Congres	€ 1.551,64
40	06-11-16	Particia Ceyskens	Brunch	€ 550,00
41	09-11-16	Deloitte	Utopia Nocturne	€ 1.624,00
42	29-11-16 >< 30-11-16	MCI Brussels	Congres	€ 5.910,00
43	13-12-16	MOVI	Congres + Nocturne Utopia	€ 827,00
44	16-12-16	Thomas More Mechelen	Vergadering	€ 507,50
45	22-12-16	Toerisme Vlaanderen	Vergadering	€ 1.060,00

4.5.2.3 CATERING COMMISSIE

	DATUM	ORGANISATIE	TRAITEUR	INKOMSTEN EXCL. BTW
1	12-01-16	KBC	Silverspoon	€ 773,00
2	29-01-16	Notaris Mostaert	Carpe Diem	€ 81,85
3	30-01-16	Balthazaar	Kok Koen	€ 120,00
4	20-04-16	BNP Paribas Fortis	Foodstories	€ 1.610,40
5	30-05-16	Porfirius & UCLL	Carpe Diem	€ 597,90
6	10-06-16	Unizo	Papillot	€ 637,50
7	16-06-16	Paul Wouters	Carpe Diem	€ 478,50
8	10-06-16	UZ Leuven	Carpe Diem	€ 120,00
9	21-06-16	Mindgate	Papillot	€ 1.205,00
10	22-06-16	Seauton	Papillot	€ 224,60
11	24-06-16	UZ Leuven	Frères Debekker	€ 709,67
12	03-09-16	Schaballie	Papillot	€ 899,80
13	22-09-16 >< 24-09-16	VIB	Frères Debekker	€ 1.723,00
14	13-10-16	Leuven Bears	Hof Ter Heide	€ 212,30
15	15-10-16	KU Leuven	Silverspoon	€ 725,00
16	05-10-16	Curia	Carpe Diem	€ 750,00
17	26-10-16	KBC	Kasteel van Huizingen	€ 500,00
18	27-10-16	Axi	Foodstories	€ 187,25
19	07-11-16	Stad & Architectuur	Hof Ter Heide	€ 359,09
20	21-10-16	Dienst Cultuur	Carpe Diem	€ 98,00
21	06-11-16	Patricia Ceyskens	Carpe Diem	€ 154,85
22	07-11-16	Schoufour	Carpe Diem	€ 49,00
23	09-11-16	Deloitte	Carpe Diem	€ 405,63
24	21-11-16	Kunst Leuven	Carpe Diem	€ 90,00

25	02·12·16	Deme	Silverspoon	€ 323,00
26	02·12·16	KU Leuven	Carpe Diem	€ 352,55
27	07·12·16	KBC	Kasteel van Huizingen	€ 157,50
28	09·12·16	Kunst Leuven	Silverspoon	€ 158,00
29	09·12·16	Kunst Leuven	Carpe Diem	€ 80,00
30	12·12·16	IC-Verzekeringen	Carpe Diem	€ 578,50
31	13·12·16	MOVI	Carpe Diem	€ 400,00
32	15·12·16	Toerisme Vlaanderen	Carpe Diem	€ 225,00
TOTAAL				€ 14.986,89

4.5.2.4 RESULTAAT ZAALGEBRUIK 2015 T.O.V. 2016

	RESULTAAT 2015 EXCL. BTW	RESULTAAT 2016 EXCL. BTW	AANTAL EVENEMENTEN 2016
Zaalgebruik Stad Leuven	€450,00	€ 3.075,00	10
Zaalgebruik door M	€0	€ 0,00	84
Zaalgebruik door socio-culturele partners & VZW's	€4.397,00	€ 20.945,17	91
Sponsorovereenkomst of Partners van M		€ 2.031,16	23
Zaalverhuur aan algemene tarieven	€69.945,50	€ 71.151,67	45
Cateringcommissie	/	€ 14.986,89	32
TOTAAL	€74.792,50	€112.189,89	285

4.5.2.5 BEZOEKERSAANTALLEN VOOR EVENEMENTEN

MAAND	AANTAL BEZOEKERS VOOR EVENEMENTEN/ ACTIVITEITEN 2015	AANTAL BEZOEKERS VOOR EVENEMENTEN/ ACTIVITEITEN 2016
Januari	745	1.322
Februari	640	1.128
Maart	1.113	1.348
April	1.180	4.696
Mei	2.027	1.404
Juni	2.050	2.933
Juli	7.183	10.480
Augustus	8.953	5.405
September	1.199	1.398
Oktober	1.568	2.772
November	1.763	2.143
December	1.234	1.351
TOTAAL	29.655	36.380

4.5.3 M-CENAS

De M-cenassen zijn de hoogste vriendencategorie van M.

Het lidmaatschap kost 1000€ per persoon waarvan 500€ vloeit naar het M - Museum Fonds, ondergebracht bij de Koning Boudewijn Stichting ter ondersteuning van artistieke en socio-culturele projecten. Dit bedrag is fiscaal aftrekbaar.

Voordelen M-cenas:

Voordelen M-cenas:

Uitnodigingen op

- ▶ exclusieve previews van vier grote tentoonstellingen per jaar met rondleiding door de curator of de kunstenaar;
- ▶ een M-cenas nocturne op het dakterras in het voorjaar;
- ▶ een M-cenas diner in het najaar waarbij de M-directie jou het artistieke seizoen en de realisaties van het M-Fonds voorstelt;
- ▶ een uitzonderlijk bezoek aan een kunstenaarsatelier, een privécollectie of een kijk achter de schermen
- ▶ alle vernissages.

Genieten van kunst en cultuur via een persoonlijke M-cenas kaart :

- ▶ toegang + 1 persoon tot het volledige museum, de M-Schatkamer van Sint-Pieter, de ZoMerbar en alle tijdelijke tentoonstellingen;
- ▶ een uitnodiging voor lezingen, debatten, theater en filmvoorstellingen en nog veel meer;
- ▶ 10% korting in de M-shop en op activiteiten voor kinderen zoals verjaardagsfeestjes, workshops en vakantie stages;
- ▶ 10% korting op kunstedities.

Een teken van erkenning...

- ▶ Indien gewenst met naamsvermelding op de website.

Persoonlijke service op maat

- ▶ Persoonlijk onthaal op de M-cenas momenten;
- ▶ een contactpersoon voor al uw vragen en wensen.

4.5.3.1 KALENDER 2016

In 2016 werden de M-cenassen op 12 activiteiten uitgenodigd. Deze activiteiten gaan van previews tot tentoonstellingen, bezoeken aan kunstenaarsateliers en privécollecties, alsook ontmoetings- en infomomenten in M. De meeste activiteiten worden georganiseerd door M, maar soms worden ze ook uitgenodigd door partners, zoals bijvoorbeeld De Munt.

	datum	activiteit
1.	06-01-16	Uitnodiging op de Operapremière van To be sung van De Munt in Flagey, Brussel
2.	09-02-16	Exclusieve preview tentoonstelling van de tentoonstelling Hendrick De Clerck met rondleiding door curator Katharina Van Cauteren
3.	06-03-16	Atelierbezoek van kunstenaars Aglaia Konrad
4.	27-04-16	Preview tentoonstelling Aglaia Konrad met rondleiding door curator Eva Wittocx
5.	29-05-16	Bezoek privécollectie van de heer Ivo Van Vaerenbergh te Zoersel
6.	30-06-16	Nocturne op het dakterras van het museum bij een hapje en een drankje
7.	28-09-16	Preview tentoonstelling Yto Barrada met rondleiding door curator Eva Wittocx

4.5.3.2 LEDENBESTAND 2016

2016 werd afgesloten met 60 leden.

Drie leden hebben hun lidmaatschap niet vernieuwd. De voornaamste reden is te weinig tijd om aan de activiteiten deel te nemen.

4.5.4 M – MUSEUM FONDS

4.5.4.1 MISSIE

In oktober 2015 werd het M - Museum Fonds opgericht in de schoot van de Koning Boudewijnstichting (KBS). Dit laat M toe om financiële handgiften, legaten of schenkingen, testamentair of bij leven, te ontvangen op een meer gestructureerde manier. Via de KBS worden voor handgiften ook fiscale attesten opgesteld (vanaf EUR 40,-). De KBS is onderworpen aan 5,50% schenkingsrechten (voor geregistreerde schenkingen – registratievrije handgiften krijgen een fiscaal attest en kunnen ook voor grotere bedragen worden georganiseerd). Voor testamentaire schenkingen of legaten is de KBS, en dus ook het M – Museum Fonds, onderworpen aan 8,50% successierechten.

Het Fonds heeft als doelstelling het verzamelen van financiële middelen ter ondersteuning van de verschillende culturele, wetenschappelijke, museale en/of publieksgerichte activiteiten van het M – Museum Leuven in de meest brede zin.

Het Fonds ondersteunt daarbij, onder andere en niet limitatief, de ontsluiting, bewaring, restauratie, verwerving en wetenschappelijk studie van de kunst- en erfgoedcollectie beheerd door of toevertrouwd aan het M-Museum Leuven, zowel binnen de muren van het museum als daarbuiten. Het Fonds ondersteunt verder ook de realisatie van tentoonstellingen, (socio-culturele) projecten, publicaties, lezingen, en alle andere activiteiten, al dan niet, direct of indirect, gelinkt met de kunst- en erfgoedcollectie beheerd door het M – Museum Leuven. Het Fonds kan steun toekennen aan kortlopende, langlopende, eenmalige of terugkomende projecten of activiteiten, evenals aan projecten of activiteiten van roerende of onroerende aard, binnen of buiten de gebouwen of het domein van het M-Museum Leuven.

In het algemeen kan het Fonds alle mogelijke middelen ter beschikking stellen ter ondersteuning van het M-Museum Leuven teneinde deze toe te laten zijn statutair maatschappelijk doel en zijn missie en visie te realiseren.

4.5.4.2 BESTUUR

Bestuursleden M – Museum Fonds:

- ▶ 1 stem voor Eva Wittocx, Algemeen coordinator M-Museum Leuven en Denise Vandervoort, Voorzitter M-Museum Leuven
- ▶ Dominique Allard, Directeur Koning Boudewijnstichting
- ▶ Isabelle Mostaert, notaris en Voorzitter M-Museum Fonds:

4.5.4.3 CAMPAGNE

In september 2016 heeft M een communicatiecampagne opgestart onder de noemer M-Life. Verzekeren de toekomst van kunst. Er werd geïnvesteerd in een campagnebeeld door fotografe Frieke Janssen, een website waar online giften mogelijk zijn, brochures, mailings en zichtbaarheid in M zelf. Dankzij een partnership met KBC was het campagnebeeld van oktober tot en met december zichtbaar op een kubus van 5.3 m op 5.3 m op het Martelaerenplein aan het station van de Stad Leuven. Mensen werden gestimuleerd via acties om 3 specifieke projecten van M te steunen ofwel de werking van M algemeen.

Projecten

- ▶ restauratie van het paneel “De marteling van de Heilige Erasmus” van Dirk Bouts
- ▶ ondersteuning regionale kunstenaarswerking van M;
- ▶ ondersteuning van een lokaal sociaal-artistiek project voor de bouw van een pop-up museum in samenwerking met de Mater Dei school op het Sint-Jacobsplein in Leuven;
- ▶ doelstellingen M-Life campagne;
- ▶ sensibiliseren: Mensen bewust maken van M als goed doel en van de verschillende rollen van een museum in de maatschappij;
- ▶ inkomsten via crowdfunding campagnes voor verschillende projecten en basis leggen voor het aantrekken van Major Donors voor grootschalige projecten;
- ▶ maatschappelijk draagvlak vergroten doordat schenkers deel worden van M en impact hebben via hun bijdrage;
- ▶ kennis vergroten over de schenkerde motivatie van de schenkers en welke projecten meest succesvol zijn.

4.5.4.4 INKOMSTEN VOOR HET M-MUSEUM FONDS 2016

M-cenas giften	€22.030
Via campagne M-Life	€4.991
Via M-Life Edities	€902.5
Via postkaartenverkoop M-shop	
TOTAAL	

4.5.4.5 SPONSORING

In 2016 heeft M drie sponsorformules ontwikkeld met de bedoeling een lange termijn samenwerking op te bouwen tussen het museum en de bedrijven. De samenwerking is voor minstens 3 jaar, waarbij het bedrijf een jaarlijkse bijdrage stort aan M afhankelijk van de gekozen formule. De tegenprestaties gaan van visibiliteit in de communicatie tot het organiseren van nocturnes of evenementen in M.

Soort sponsor	Sponsoring
Hoofdsponsor	€45.000 / jaar
Bevoorrecht partner	€ 15.000 / jaar
Steunend lid	€ 5.000 / jaar

*Aan In 2016 heeft M twee steunende leden aangetrokken: Resiterra en Bert Beelen advocaten.

4.5.5 BARTER DEALS

4.5.5.1 BEGIJNHOFHOTEL

Ook in 2016 werd de overeenkomst met het Begijnhofhotel verlengd, waarbij M recht heeft op 60 gratis overnachtingen tijdens juli en augustus en 70 overnachtingen erbuiten. In ruil geniet het Begijnhofhotel van visibiliteit op de website, social media, de videowall van M en ook specifiek op de communicatie van M-idzomer. Daarnaast ontwikkelen M en het Begijnhofhotel specifieke marketingacties.

4.5.5.2 BAR-A-MUZE

Voor de aankleding van Bar-A-Muze kon M rekenen op volgende partners: Home & Garden, Thiry Decor en Boomkwekerij Van Goidsenhoven. Daarnaast was ook Campari sponsor en gaf hiervoor 1000€ alsook flessen Campari die gebruikt werden voor de gratis M-cocktail. Deze werd aangeboden in ruil voor een ingevulde voucher uit het ZomerMagazine.

4.6 DIGITALISERING

De opdracht voor de digitale informatie manager was om de projecten van 2015 verder te zetten.

Er werden 5 clusters gedefinieerd die dieper uitgewerkt werden:

1. Haalbaarheidsstudie voor een DAM/MAM systeem als centraal beheersysteem voor het verzamelen, beheren, hergebruiken en lange termijn bewaring mogelijk maken van beeld- en filmmateriaal. M heeft hiervoor de nodige partners in de sector gevonden. Samen met Lukasweb en PACKED vzw een concept uitgeschreven wat als voorbeeld kan dienen voor de museale en erfgoedsector. Dit zal het komende jaar (2017) afgetoetst moeten worden aan het veranderend landschap van expertisecentra.
2. Tweemaandelijks overleg organiseren met verantwoordelijken per afdeling om de opbouw van het digitaal organisatiearchief verder uit te bouwen, dit volgens TRACK richtlijnen en i.s.m. stadsarchief Leuven ("M-files"). Er is een trash day gehouden om project- of tentoonstellingsmappen op te schonen. In 2016 zijn de documenttypes nog niet geïmplementeerd (volgens concept opgezet met stadsarchief Leuven – werkgroep documentbeheer), dit wordt verder opgenomen in 2017, gezien het werd on hold gezet door de geplande afwezigheid van de digitale medewerker van het stadsarchief .
3. Conceptontwikkeling voor de nieuwe M-website is afgerond, de technische analyse is opgesteld en de ontwikkeling van de website is uitgevoerd door District01 in nauwe samenwerking met Knight Moves. Een traject om co-creatief content in te voeren met alle inhoudelijke medewerkers van M is opgestart. Het opzetten van de workflows zal uitgevoerd worden in het eerste kwartaal van 2017. De oude mleuven.be website is gearchiveerd volgens de richtlijnen van PACKED. Het programma httrack heeft een volledige kopie gemaakt van de website en dit is nadien omgezet naar een gestandaardiseerd archiefbestand (WARC-file), zodat het archiefbestand als een dynamische offline website kan geconsulteerd worden.
4. eCRM (enterprise CRM) oplossing voor M, wat betekent CRM voor een museum? Hoe gaat M om met adressenbeheer en mailings? Dit concept is uitgewerkt in Teamleader en wordt verder gezet in een verbeteringstraject om de software in te richten naar de behoeften van M: integratie met andere software (contactgegevens van planningstool en kassa-of ticketsysteem), vereenvoudiging van de taggings (labels die het mogelijk maken om de juiste filtering op de data samen te stellen) en het instellen van abonnementen voor de opvolging van specifieke lidmaatschappen.
5. Planningstools voor M op verschillende niveaus: Yesplan werd geïmplementeerd en is hét platform om zalen te reserveren, facturatie voor te bereiden en draaiboeken en rapportage over events op te maken. Een behoefteanalyse werd opgemaakt voor de optimalisatie van de gidsenplanning (voor rondleidingen) en vrijwilligersplanning en de issues (meer automatiseren van emailbevestigingen of herinneringen) overgemaakt aan de softwareleverancier. In 2017 worden deze geïmplementeerd.

© JAN POLLERS

5. BESTUURLIJKE WERKING

5.1 DIRECTIECOMITÉ

Het directiecomité telde in 2016 tot 8/2 acht leden en vanaf 9/2 zeven leden:

- ▶ Mevr. Denise Vandevort (voorzitter M, schepen van cultuur, deeltijds kunstonderwijs, gelijke kansen, diversiteit en Noord-Zuidwerking)
- ▶ Dhr. Jeroen Vervloessem (ondervoorzitter M)
- ▶ Dhr. Luc Delrue (tot 8/2 algemeen directeur)
- ▶ Mevr. Eva Wittocx (tot 8/2 afdelingshoofd hedendaagse kunst en vanaf 9/2 algemeen coördinator)
- ▶ Dhr. Piet Forger (directeur cultuur stad Leuven)
- ▶ Mevr. Isabel Lowyck (afdelingshoofd publiekswerking)
- ▶ Dhr. Aldwin Dekkers (zakelijk leider)
- ▶ Dhr. Peter Carpreau (afdelingshoofd oude kunst)

Het directiecomité vergaderde in 2016 twintig maal, met name op 11 januari, 25 januari, 8 februari, 22 februari, 21 maart, 11 april, 25 april, 9 mei, 23 mei, 6 juni, 20 juni, 18 augustus, 29 augustus, 12 september, 26 september, 24 oktober, 7 november, 21 november, 6 december en 19 december.

Het directiecomité neemt beslissingen binnen volgende domeinen:

- ▶ **Personeel:**
organogram, aanwervingen, ontslagen en uitdiensttredingen, uitbreidingen contracten, bevordering afdelingshoofden, aanleg wervingsreserve, PV selectieprocedures, toewijzing GSM-abonnementen, schaalanciënniteit, loopbaanonderbrekingen, verlofdagen, jobstudenten, aanwerving externe techniekers voor tentoonstellingen,...
- ▶ Feestdagen, sluitings- en openingsdagen
- ▶ Aanpassingen statuten
- ▶ Gunningen vanaf 8.500 euro exclusief BTW
- ▶ Samenwerkingsovereenkomsten
- ▶ Agenda raad van bestuur

5.2 RAAD VAN BESTUUR

De raad van bestuur is de wetmatige vertegenwoordiger van M met als kerntaak de strategische en financiële sturing van de organisatie. De leden van de raad van bestuur zijn benoemd door de gemeenteraad van de stad.

De raad van bestuur van M vergadert onder het voorzitterschap van mevr. Denise Vandevooort, schepen van cultuur, deeltijds kunstonderwijs, gelijke kansen, diversiteit en Noord-Zuidwerking.

In 2016 zetelden volgende leden in de raad van bestuur:

- ▶ Mevr. Denise Vandevooort, voorzitter
- ▶ Dhr. Jeroen Vervloessem, ondervoorzitter
- ▶ Mevr. Vera Billen
- ▶ Dhr. Hans Bracquené
- ▶ Mevr. Els Buelens
- ▶ Dhr. Noël Coninx
- ▶ Dhr. Saïd El Khadraoui
- ▶ Dhr. Piet Forger, waarnemer
- ▶ Dhr. Vital Geeraerts
- ▶ Mevr. Frieda Jans
- ▶ Dhr. Jan Schoolmeesters
- ▶ Mevr. Mieke Vandermotte
- ▶ Mevr. Mieke Wellens

In 2016 werd er zes maal vergaderd, met name op 16 februari, 23 maart, 20 april, 6 juni, 27 september en 14 november.

Volgende agendapunten werden in 2016 door de raad van bestuur behandeld:

Visienota M3.0 en planning	kennisname/goedkeuring
Programma opening 2017	goedkeuring
Investerings/infrastructuurwerken	goedkeuring
Budgetwijzigingen 2015 en budget 2016: kapitaalvolstortingen	goedkeuring
Verslag adviescomité 01·12·2015	goedkeuring
Aanvraag onbetaald verlof algemeen directeur	goedkeuring
Tijdelijke vervanging van de directeur door een coördinator	goedkeuring
Tevredenheidsenquête	kennisname
Traject naar M3.0 in 2016-2017	goedkeuring
Bezoekerscijfers	kennisname
Aanstelling revisor	goedkeuring
Stand van zaken vertrek directeur	bespreking
Jaarrekening 2015 - voorlopig resultaat	kennisname

Bedrijfsrevisor: herroeping beslissing/nieuwe procedure	goedkeuring
M 3.0: Stand van zaken	kennisname
M-idzomer en zoMerbar – stavaza programmatie	kennisname
Werkingsverslag 2015 kunstendecreet	kennisname
Werkingsverslag 2015 erfgoeddecreet	kennisname
Prijssubsidies stad Leuven	kennisname
Aanstelling bedrijfsrevisor	goedkeuring
Bezoekerscijfers 2015: interne analyse	bespreking
Activiteiten zomer en najaar	kennisname
Toetreding Leuven Mindgate	bespreking
Procedure algemeen directeur	bespreking
Jaarrekening 2015	goedkeuring
Deontologische code	bespreking
Fundraising M: terugblik op het eerste jaar	kennisname
M 3.0: stavaza en presentatie nieuwe collectieopstelling mei 2017	kennisname
Ontslagname directeur	kennisname
Aanwerving nieuwe directeur	goedkeuring
Jaarverslag 2015	goedkeuring
Financiële beslissingen	goedkeuring
M 3.0 en heropening M in mei 2017: stavaza	kennisname
Dirk Braeckman in Venetië: voorstelling project	kennisname
Fundraisingdiner: stavaza	kennisname
Aanstelling nieuwe directeur: stavaza	kennisname

5.3 ADVIESCOMITÉ

Het adviescomité heeft als doel de raad van bestuur van M te adviseren. Het moet er voor zorgen dat de raad van bestuur een zo breed mogelijk beeld krijgt van een museale werking in de specifieke stedelijke Leuvense context en van de behoeften van een museale gebruiker.

Het adviescomité is een klankbord voor de werking van M in al haar facetten, van behoud en beheer van de collectie, presentatie en wetenschappelijk onderzoek tot publiekswerking.

Het adviescomité werd ingericht voor 6 jaar en is samengesteld uit de volgende leden:

- ▶ 1 vertegenwoordiger van de deelraad erfgoed stad Leuven: Emile van Binnebeke, voorzitter van het adviescomité;
- ▶ 1 vertegenwoordiger van de deelraad kunsten stad Leuven: Mike Naert.
- ▶ 3 leden met affiniteit museale sector: Bart Demarsin, Véronique Van de Kerckhof en Etienne Wynants;
- ▶ 3 M-bassadeurs: Ria Van den Bosch, Carolien Coenen en Iwona Pomianowska;
- ▶ 1 vertegenwoordiger met affiniteit met en kennis van bedrijfswereld: Tine Verhelst;
- ▶ 1 vertegenwoordiger van KU Leuven: Geert Bouckaert.

In 2016 vond er 1 vergadering plaats, met name op 9 mei. Op volgende data werden er klankbordgroepen samen met de leden van de raad van bestuur onder een externe procesbegeleider georganiseerd: 11 mei, 2 juni en 20 juni.

5.4 FUNDRAISINGCOMITÉ

Het fundraising comité komt ongeveer 4 maal per jaar samen of naargelang de noden als klankbord en adviesverlener voor de fondsenwerver en directie van M met betrekking tot:

- ▶ De algemene fondsenwervingsstrategie
- ▶ De verschillende producten zoals het Fundraising Diner, structurele sponsorformules of nieuwe producten

Leden

- ▶ Voorzitter van M - Museum Leuven: Denise Vandevooort
- ▶ 4 leden van de Raad van Bestuur: Vera Billen, Saïd El Khadraoui, Mieke Wellens, Mieke Vandermotte
- ▶ 3 leden van het M-Museum team: Eva Wittocx, Aldwin Dekkers, Lydia Vandam
- ▶ Vertegenwoordigers uit het maatschappelijk veld of de bedrijfswereld:
 - ▶ Isabelle Mostaert, notaris
 - ▶ Dr. Ann Cornelis
 - ▶ Inge Van der Velpen, COO bij Cronos

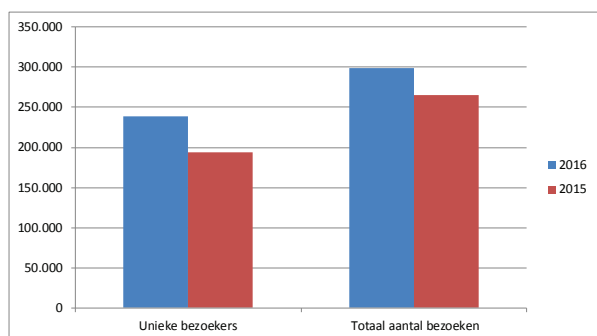

© ELS GORIS

6. BIJLAGEN

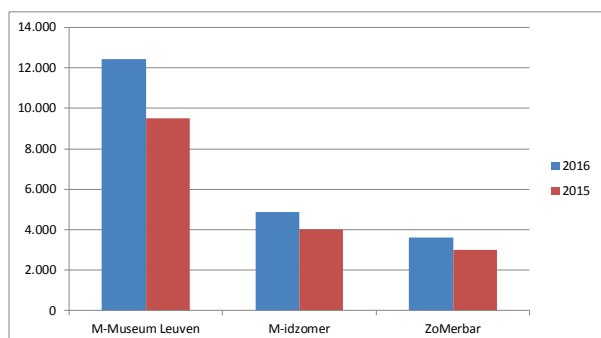
BIJLAGE 1 WEBSITESTATISTIEKEN 2016

WWW.MLEUVEN.BE	2016	2015
Unieke bezoekers	193.787	194.885
Totaal aantal bezoeken	265.434	268.121

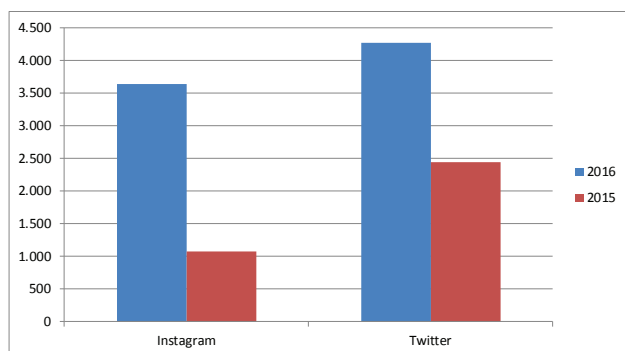
Aantal volgers op facebook

AANTAL VOLGERS OP FACEBOOK	2016	2015
M-Museum Leuven	12.431	9.503
M-idzomer	4.868	4.034
ZoMerbar	3.615	3.001

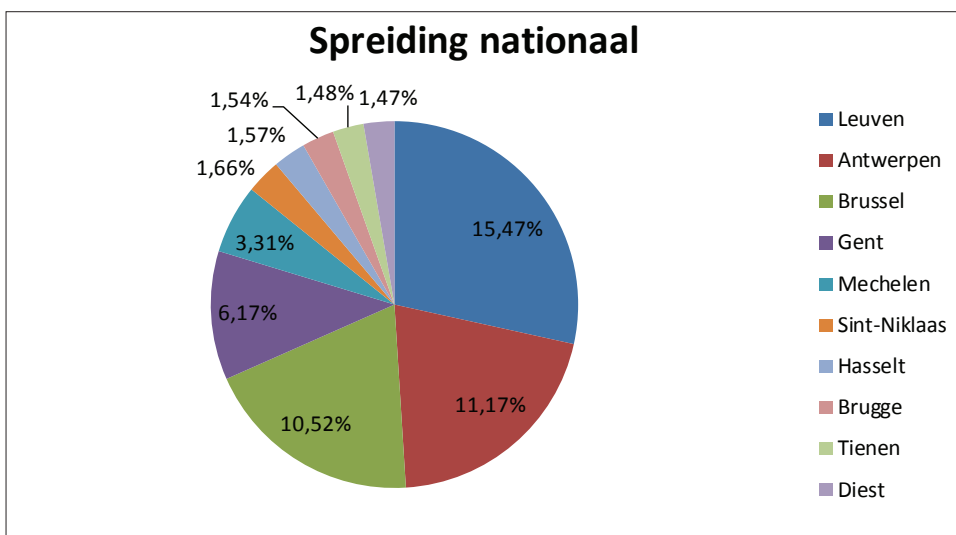
Aantal volgers op Instagram en Twitter

AANTAL VOLGERS OP INSTAGRAM EN TWITTER	2016	2015
Instagram	3.639	1.080
Twitter	4.271	2.444

Spreiding nationaal

PLAATS	%
Leuven	15,47%
Antwerpen	11,17%
Brussel	10,52%
Gent	6,17%
Mechelen	3,31%
Sint-Niklaas	1,66%
Hasselt	1,57%
Brugge	1,54%
Tienen	1,48%
Diest	1,47%

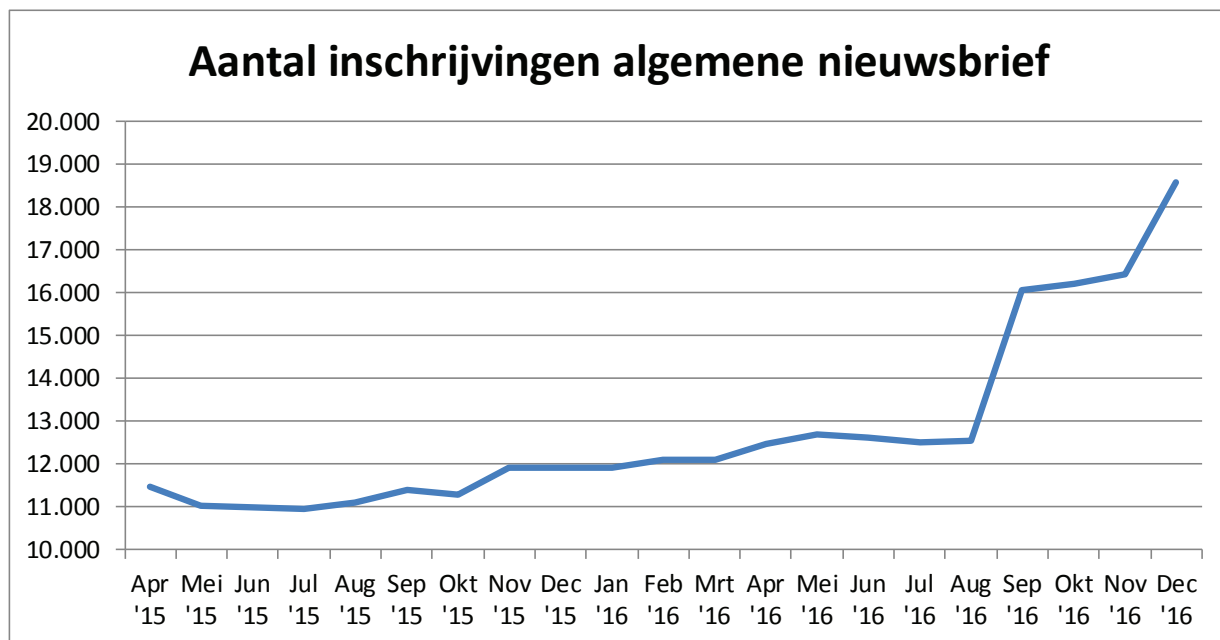

Spreiding internationaal

Land	%
België	85,44%
Nederland	4,63%
Frankrijk	1,82%
Verenigde Staten	1,73%
Duitsland	1,09%
Verenigd Koninkrijk	0,81%
Spanje	0,62%
Onbekend	0,42%
Italië	0,37%
Indonesië	0,29%
Andere	2,78%

Aantal inschrijvingen op de algemene nieuwsbrief

PERIODE	AANTAL INSCHRIJVINGEN
Apr '15	11.480
Mei '15	11.022
Jun '15	10.996
Jul '15	10.955
Aug '15	11.098
Sep '15	11.415
Okt '15	11.304
Nov '15	11.926
Dec '15	11.938
Jan '16	11.911
Feb '16	12.094
Mrt '16	12.122
Apr '16	12.477
Mei '16	12.700
Jun '16	12.618
Jul '16	12.517
Aug '16	12.561
Sep '16	16.053
Okt '16	16.224
Nov '16	16.456
Dec '16	18.571

BIJLAGE 2 OVERZICHT AANTAL PERSARTIKELS PER THEMA

DATUM	TITEL	THEMA	MEDIUM	INT/NAT/ LOK
JANUARI				
01-01-2016	Grandioos gegraveerd	Prentenkabinet	De Streekkrant	Lok
01-01-2016	Calendrier Art	Sarah Morris	Décors (fr)	Nat
01-01-2016	Les écrans urbains de Sarah Morris	Sarah Morris	Flux News	Nat
01-01-2016	Tête a tête	M Algemeen	Flux News	Nat
01-01-2016	Agenda Kunst	Sarah Morris	Decors (nl)	Nat
02-01-2016	Tips voor het culturele voorjaar	Hendrick De Clerck	Check! (Het Nieuwsblad)	Nat
05-01-2016	Wereld van herinnering	Wereld van herinnering	www.wattedoen.be	Nat
06-01-2016	Moelijk om dominant te zijn vanaf de flank	M Algemeen	De Morgen	Nat
06-01-2016	De Floris à Rubens - verwijzing naar Michiel Coxie 2014	M Algemeen	www.eventail.be	Nat
07-01-2016	Sarah Morris	Sarah Morris	trends.levf.be	Nat
08-01-2016	Van 5 jaar Mas tot 5 eeuwen Bosch	Utopia	Agenda Gazet van Antwerpen	Nat
08-01-2016	Studenten tonen creativiteit op beurs	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
08-01-2016	Studio Brussel Pop Art	M Algemeen	www.ashton-reports.be	Nat
08-01-2016	Studio Brussel Pop Art	M Algemeen	www.tv-visie.be	Nat
08-01-2016	Studio Brussel viert 60 jaar popmuziek met expo POP=ART	M Algemeen	www.mediawatchers.be	Nat
08-01-2016	60 jaar popmuziek met expo Pop=Art	M Algemeen	www.vrt.be	Nat
09-01-2016	Stijn Van de Voorde Popt Up	M Algemeen	De Morgen	Nat
09-01-2016	Expo Binnenland	Sarah Morris	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
09-01-2016	Studio Brussel organiseert pop- upexpo in Museum M	M Algemeen	Het Nieuwsblad	Lok
09-01-2016	60 jaar popmuziekin 60 posters van 60 songquotes	M Algemeen	www.deredactie.be	Nat
09-01-2016	Studio Brussel viert 60 jaar popmuziek met expo POP=ART	M Algemeen	www.frontview-magazine.be	Nat
10-01-2016	Acht nieuwe kunstwerken in collectie M	Vaste Collectie	www.hln.be	Nat
11-01-2016	Stijn Van de Voorde en Pop Up Expo	M Algemeen	De Standaard	Nat

11-01-2016	Popmuziek aan de muur	M Algemeen	www.standaard.be	Nat
12-01-2016	We can be heroes im Museum M	M Algemeen	Grenz Echo	IntNat
13-01-2016	school van Roosbeek exposeert eigen kunst in Kruisboog	M Algemeen	www.nieuwsblad.be	Nat
13-01-2016	Leuvense stadsbuggy wint Vlaamse Ecodesignprijs	M Algemeen	madeinvlaamsbrabant.be	Nat
13-01-2016	Heroes" beste nummer van Bowie volgens Studio Brusselluisteraars	M Algemeen	www.mediawatchers.be	Nat
14-01-2016	Gentse toparchitect Stéphane Beel ontwerpt nieuw atheneum Wispelberg	M Algemeen	De Gentenaar	Nat
14-01-2016	VIDEO. 60 jaar popmuziek in 'POP=ART'	M Algemeen	www.nieuwsblad.be	Nat
14-01-2016	60 jaar popmuziek samengevat in 60 korte uitspraken	M Algemeen	www.robtv.be	Lok
15-01-2016	9 in Krokuskriebels - beweeg op het ritme van Sarah Morris	Sarah Morris	De Bond	Nat
15-01-2016	Studio Brussel en Museum M organiseren POP=Art met Eva Goethals & Stijn Van de Voorde	M Algemeen	newsmonkey.be	Nat
16-01-2016	Uitleenbuffy's in de prijzen	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
16-01-2016	Uitleenbuggy's in de prijzen	M Algemeen	www.hln.be	Nat
16-01-2016	Pop-up expo in het M-museum	M Algemeen	www.veto.be	Nat
16-01-2016	60 jaar pop	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
19-01-2016	Vandaag de dag Sarah Morris	Sarah Morris	De Tijd	Nat
19-01-2016	Kinderen De Mozaïk exposeren hun eigen kunstwerken	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
19-01-2016	Kinderen De Mozaïk exposeren hun eigen kunstwerken	M Algemeen	www.hln.be	Nat
20-01-2016	Onze 11 favoriet adressen in Leuven	Vaste Collectie	www.feeling.be	Nat
20-01-2016	Perelle en Zonen	Prentenkabinet	De Streekkrant	Lok
20-01-2016	2016 in M	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
20-01-2016	Heritage can help people with dementia remember,	Wereld van herinnering	www.flanderstoday.eu	IntNat
21-01-2016	stijl agenda - Perelle& zonen	Prentenkabinet	Trends	Nat

22-01-2016	Groeilint siert schoolgevel	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
22-01-2016	Kunsthumaniora Hasselt opent nieuw K-gebouw	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
22-01-2016	Groeilint siert schoolgevel	M Algemeen	www.hln.be	Nat
22-01-2016	Maatjes tegen onmacht	M Algemeen	www.mo.be	Nat
22-01-2016	Kunsthumaniora Hasselt opent nieuw K-gebouw	M Algemeen	www.nieuwsblad.be	Nat
22-01-2016	Un miniaturiste contemporain Robert Devriendt-Eva Wittocx	M Algemeen	Le Journal du Medecin	Nat
22-01-2016	Kunsthumaniora Hasselt opent nieuw K-gebouw	M Algemeen	www.hbvl.be	Nat
23-01-2016	Expo	Sarah Morris	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
26-01-2016	Onze 9 favoriet adressen in Leuven	M Algemeen	www.feeling.be	Nat
26-01-2016	5 x hotspots in Leuven	Sarah Morris	www.reismicrobe.com	IntNat
27-01-2016	Stadsbuggy wint Vlaamse Ecodesignprijs	M Algemeen	Rondom	Lok
27-01-2016	Mosquito 5 immanquables	Sarah Morris	Moustique	Nat
27-01-2016	Bygone memories - Wereld van herinnering	Wereld van herinnering	Flanders Today	Nat
30-01-2016	Expo Binnenland	Sarah Morris	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
FEBRUARI				
01-02-2016	Hendrick de Clerck et le Parnasse des archiducs	Hendrick De Clerck	Collect Arts Antique Auctions	Nat
01-02-2016	Hendrick De Clerck en de aartshertogelijke Parnassus	Hendrick De Clerck	Collect Arts Antique Auctions(nl)	Nat
02-02-2016	Baas van Katoen Natie investeert miljoenen in cultuur	Hendrick De Clerck	www.nieuwsblad.be	Nat
02-02-2016	Stief Desmet maakt beeld voor historisch centrum Leuven	M Algemeen	www.nieuwsblad.be	Nat
02-02-2016	Baas van Katoen Natie investeert miljoenen in cultuur	Hendrick De Clerck	www.nieuwsblad.be	Nat
02-02-2016	Katoen Natie gaat pak meer investeren in cultuurwerking	Hendrick De Clerck	Belga	Nat
02-02-2016	Katoennatie gaat pak meer investeren in cultuurwerking	Hendrick De Clerck	Belga	Nat
02-02-2016	Jeugdband The Mutes speelt in Museum M	M Algemeen	www.hln.be	Nat
03-02-2016	City shapes	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
03-02-2016	Huts trekt portefeuille open voor cultuur	Hendrick De Clerck	www.tijd.be	Nat

03-02-2016	Katoen Natie gaat acht miljoen euro investeren in cultuurwerking	Hendrick De Clerck	www.gva.be	Nat
03-02-2016	Huts trekt portefeuille open voor cultuur	Hendrick De Clerck	De Tijd	Nat
03-02-2016	Fernand Huts investeert 8 miljoen in cultuur	Hendrick De Clerck	www.deredactie.be	Nat
03-02-2016	De keuze van Knack - Nieuwe aanwinsten Vaste Collectie	Vaste Collectie	Knack	Nat
03-02-2016	Politiek met penseel	Hendrick De Clerck	De Morgen	Nat
03-02-2016	Bedrijven kunnen meer betekenen voor cultuur	Hendrick De Clerck	De Standaard	Nat
03-02-2016	Katoen Natie gaat acht miljoen euro investeren in cultuurwerking	Hendrick De Clerck	www.gva.be	Nat
03-02-2016	Zakenman speelt overheid	Hendrick De Clerck	De Morgen	Nat
03-02-2016	Fernand Huts investeert 8 miljoen in cultuur	Hendrick De Clerck	www.deredactie.be	Nat
03-02-2016	Huts trekt portefeuille open voor cultuur	Hendrick De Clerck	www.detijd.be	Nat
04-02-2016	Privégeld kan nooit overheid vervangen	Hendrick De Clerck	De Standaard	Nat
04-02-2016	Uittips voor de krokusvakantie - Geluksyoga in M	M Algemeen	www.zappyouiders.be	Nat
04-02-2016	Huts tast in buidel voor cultuur	Hendrick De Clerck	Metro (nl)	Nat
06-02-2016	Propaganda met een penseel	Hendrick De Clerck	Radio 1	Nat
07-02-2016	Instagramwedstijd in M - Cityshapes in Museum M	M Algemeen	www.veto.be	Nat
09-02-2016	Huts lanceert kunstboek	Hendrick De Clerck	Het Laatste Nieuws	Nat
09-02-2016	Huts lanceert kunstboek over Albrecht en Isabella	Hendrick De Clerck	Het Laatste Nieuws	Nat
10-02-2016	Tentoonstelling Hendrick de Clerck in Museum M	Hendrick De Clerck	www.robtv.be	Lok
10-02-2016	Krokusvakantie Kinderen volgen het ritme van Sarah Morris	Sarah Morris	De Streekkrant	Lok
10-02-2016	Geluksvogels	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
10-02-2016	Luc-Raak Geluksvogels	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
10-02-2016	Wereld van herinnering in Ter Vlierbeke	Wereld van herinnering	De Streekkrant	Lok
10-02-2016	Groot Verlof - M-IDZOMER	M-IDZOMER	Rondom	Lok
10-02-2016	spindoor avant la lettre in het Leuvense museum M	Hendrick De Clerck	Belga	Nat

11-02-2016	Vandaag de dag expo Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	De Tijd	Nat
11-02-2016	Hendrick de Clerck	Hendrick De Clerck	De Tijd	Nat
11-02-2016	A la Verrière Hermès - Isabelle Cornaro - M Algemeen	M Algemeen	H Art	Nat
11-02-2016	Leuven - Lifetime award genomineerden - Luc Delrue	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Nat
11-02-2016	Hendrick De Clerck Spindoctor van de aartshertogen	Hendrick De Clerck	skynetblogs.be	Nat
11-02-2016	Duizend jaar overvloed - Hendrick De cClerck	Hendrick De Clerck	Trends	Nat
11-02-2016	Wir schaffen das - Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	Trends	Nat
11-02-2016	HDC_spindoctor van de aartshertogen	Hendrick De Clerck	t Pallieterke	Nat
11-02-2016	Wir schaffen das - Katoen Natie ondersteunt cultuursector	Hendrick De Clerck	Trends	Nat
11-02-2016	Duizend jaar overvloed - M Museum herontdekt Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	Trends	Nat
11-02-2016	M Museum herontdekt Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	Trends - Stijl	Nat
11-02-2016	Katoennatie ondersteunt de cultuursector	Hendrick De Clerck	Trends - Stijl	Nat
13-02-2016	Expo binnenland - Sarah Morris	Sarah Morris	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
13-02-2016	Propaganda avant la lettre	Hendrick De Clerck	De Morgen	Nat
13-02-2016	Expo over hendrick De Clerck in museum M	Hendrick De Clerck	Het Laatste Nieuws	Nat
13-02-2016	Expo over Hendrick De Clerck in museum M	Hendrick De Clerck	www.hln.be	Nat
13-02-2016	Hommage aan Hendrick De Clerck in Museum M Leuven	Hendrick De Clerck	www.theartserver.be	Nat
15-02-2016	Art Sarah Morris expo Louvain M museum	Sarah Morris	www.bazarmagazin.com	Nat
17-02-2016	Warme stad voor jongste inwoners - Geluksvogels	M Algemeen /Geluksvogels	De Streekkrant	Lok
17-02-2016	Leuven wordt Warme Stad - Geluksvogels	M Algemeen/Geluk svogels	Rondom	Lok
18-02-2016	Digitaal Materiaal laat kunst en muziek samenvloeien	M Algemeen/Digitaal Materiaal	fuzz-mag.be	Nat

19-02-2016	De kunst van politiek gespin	Hendrick De Clerck	De Morgen	Nat
19-02-2016	Verf en Macht	Hendrick De Clerck	Het Laatste Nieuws	Nat
19-02-2016	Hendrick De Clerck, de spindoctor van Albrecht en Isabella	Hendrick De Clerck	www.demorgen.be	Nat
24-02-2016	Spin doctor to the royals - Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	Flanders Today	Nat
24-02-2016	M zoekt Afdelingshoofd personeel, organisatie en financiën	M Algemeen	www.bamart.be	Nat
24-02-2016	Leuven exhibition explores oeuvre of 16th-century spin doctor to the royals	Hendrick De Clerck	www.flanderstoday.eu	IntNat
24-02-2016	Buggypuntactie	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
24-02-2016	Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	De Streekkrant	Lok
24-02-2016	Leuven Jazz	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
24-02-2016	Geschilderde propaganda	Hendrick De Clerck	De Streekkrant	Lok
25-02-2016	Extra -het aanbod - Artisis Talk - M Algemeen	M Algemeen	Brussel Deze Week	Lok
25-02-2016	Selah Sue is tweede headliner in Groot Verlof - M-IDZOMER	M Algemeen	Het Nieuwsblad	Lok
27-02-2016	Expo Binnenland - Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
27-02-2016	Spin - Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	Het Belang van Limburg	Nat
29-02-2016	Derde open stadscongres Groen Leuven	M Algemeen	www.wattedoen.be	Nat
29-02-2016	Cultip: #3 18 maart - 5 juni, Oriol Vilanova, Museum M	Oriol Vilanova	VETO	Lok
MAART				
01-03-2016	De leukste zoethouders voor je kroost in de paasvakantie - Geluksvogels	Geluksvogels	Goesting	Lok
01-03-2016	Uit zonder woef - Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	Woef	Nat
01-03-2016	8x uit in der rest van het land	Hendrick De Clerck	VAB-Magazine	Nat
02-03-2016	M-IDZOMER lost eerste naam voor zevende editie	M-IDZOMER	www.nieuwsblad.be	Nat
02-03-2016	Afrika filmfestival	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
02-03-2016	Hedendaags kunstenparcours ithaka	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
02-03-2016	Ook M-IDZOMER presenteert Mark Lanegan	M-IDZOMER	www.damusic.be	Nat
02-03-2016	A la découverte	M Algemeen	La Quinzaine	Nat

	de Leuven			
02-03-2016	Vacature	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
03-03-2016	De politieke kunst van Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	H Art	Nat
03-03-2016	Mark Lanegan komt naar M IDZOMER	M-IDZOMER	het Laatste Nieuws	Lok
03-03-2016	Eerste headliner voor M-IDZOMER is bekend	M-IDZOMER	Het Nieuwsblad	Lok
03-03-2016	Mark Lanegan komt naar M-IDZOMER	M-IDZOMER	www.hln.be	Nat
03-03-2016	WHO:HOW verzamelt Internationale creatieve toppers in PIXL POP=Art	M Algemeen	www.limburg-actueel.be	Nat
04-03-2016	L'art soigne l'emballage cfr. Peter Vanbuggenhout	M Algemeen	le Vif /L'Express	Nat
04-03-2016	Helende herinneringen	Wereld van herinnering	www.weliswaar.be	Nat
04-03-2016	Meer dan kommer en kwel	Wereld van herinnering	www.weliswaar.be	Nat
04-03-2016	Verwondering blijft	Wereld van herinnering	www.weliswaar.be	Nat
05-03-2016	Expo Binnenland - Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
07-03-2016	Te Gek!_ voert vanaf dit najaar sensibiliseringcampagne rond psychose	M Algemeen	Belga	Nat
07-03-2016	Te Gek!_ voert vanaf dit najaar sensibiliseringcampagne rond psychose	M Algemeen	www.hln.be	Nat
07-03-2016	Nieuw boek over Pschosen	M Algemeen	www.robtv.be	Lok
07-03-2016	Boekvoorstelling_ Ingewikkeld_Voor campagnejaar Te Gek!?	M Algemeen	www.zorgneticuro.be	Nat
08-03-2016	Kunst buiten de lijnen	M Algemeen	Gazet van Antwerpen (ed Metropool-Noord)	Lok
08-03-2016	Te Gek_ voert vanaf dit najaar sensibiliseringcampagne rond psychose	M Algemeen	weekend.knack.be	Nat
09-03-2016	Eerste spindoctor hanteerde penseel	Hendrick De Clerck	Kerk&Leven	Nat
09-03-2016	Liefde voor muziek om tegen de muur te hangen - Expo POP=ART	M Algemeen	Het Belang van Limburg	Nat
09-03-2016	City Shapes	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
09-03-2016	Een paasvakantie vol activiteiten	Geluksvogels	De Streekkrant	Lok
09-03-2016	Stadsinfo - Geluksvogels	Geluksvogels	De Streekkrant	Lok
09-03-2016	Leuven Jazz	M Algemeen	www.flanderstoday.eu	Nat

10-03-2016	Vacature M-Medewerker vrijwilligerswerking en planning	M Algemeen	www.bamart.be	Nat
11-03-2016	Er moet ergens een kantelmoment geweest zijn	Ingewikkeld - Geerdt Magiels	Artsenkrant	Nat
11-03-2016	Psychose overwinnen dankzij kunst - Ingewikkeld	Ingewikkeld - Geerdt Magiels	Artsenkrant	Nat
12-03-2016	Expo Binnenland	Hendrick De Clerck	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
12-03-2016	Hear Hier	Nightlife = art (digitaalmaterialia l.be)	ds Weekblad (De Standaard)	
12-03-2016	The new Mini One D Clubman	Sarah Morris	www.automobilsport.com	IntNat
14-03-2016	Aankomen mag, voor één keer	Rijk der Zinnen	De Morgen	Nat
14-03-2016	Kunst kijken met de vingers	Rijk der Zinnen	Het Laatste Nieuws (ed Leuven en Brabant)	Nat
14-03-2016	Leuven bereidt zich voor op 500 jaar Utopia	Utopia	Veto	Nat
14-03-2016	Museum M opent deuren voor blinden en slechtzienden	Rijk der Zinnen	www.demorgen.be	Nat
15-03-2016	oproep -Tweens-jonge fotografen	M Algemeen	www.bamart.be	Nat
15-03-2016	Vandaag de dag	Hendrick De Clerck	De Tijd	Nat
16-03-2016	Mark Lanegan Band naar M-IDZOMER	M-IDZOMER	Rondom	Lok
16-03-2016	Mark Lanegan Band op M-IDZOMER	M-IDZOMER	Rondom	Lok
18-03-2016	Hendrick De Clerck Spindocor van Albrecht en Isabelle in Museum M	Hendrick De Clerck	www.enolah.be	Nat
21-03-2016	Oriol Vilanova in Museum M: de kunst van het tentoonstellen	Oriol Vilanova	www.veto.be	Nat
22-03-2016	Vacature - M-Assistent collectieregistrator	M Algemeen	www.bamart.be	Nat
22-03-2016	Local Favourites	M Algemeen	The Culture Trip	IntNat
23-03-2106	Bezoekers voelen kunst in Museum M	M Algemeen	Rondom	Lok
29-03-2016	Laat u inspireren door kunst - Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	www.pub.be	Nat
29-03-2016	Le M-Museum fait du marketing un art	Hendrick De Clerck	www.pub.be	Nat
30-03-2016	HDC heeft geluksboom	Geluksvogels	Het Nieuwsblad	Lok
30-03-2016	Klimaatweek - M Goes Green	M Algemeen	www.out.be	Nat
30-03-2016	Expo Mies van der Rohe Award in M Leuven	M Algemeen	www.bouwenwonen.be	Nat
30-03-2016	What's on this week: 30 March -	Oriol Vilanova	www.flanderstoday.eu	IntNat

	Oriol Vilanova			
30-03-2016	Visual Arts	Oriol Vilanova	Flanders Today	Nat
APRIL				
01-04-2016	Digitaal materiaal	M Algemeen	Mijn Leuven Magazine	Lok
01-04-2016	Kunst roept herinneringen op	Wereld van herinnering	Lok	Lok
01-04-2016	Faire d'une tapisserie un éléphant	Utopia	Collect Arts Antiques Auctions (fr)	Nat
01-04-2016	At first sight	Oriol Vilanova	L'Art même	Nat
01-04-2016	Van een tapijt een olifant maken	Utopia	Collect Arts Antiques Auctions (nl)	Nat
01-04-2016	Boeken POLITIEK EN SCHILDERKU NST -Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	Kunst Letters	Nat
04-04-2016	Met de fiets - Bierbeleving	M Algemeen	De Standaard	Nat
09-04-2016	Kunst Spindocctor avant la lettre	Hendrick De Clerck	Persoonlijk (Het Financieele Dagblad)	Nat
09-04-2016	Leuven Biermaand	M Algemeen	dS De standaard	Nat
11-04-2016	Toparchitectuur in M	Mies van der Rohe	Het Laatste Nieuws	Lok
11-04-2016	Toparchitectuur in M	Mies van der Rohe	www.hln.be	Nat
11-04-2016	PHILIPPE VAN SNICK as of april 24 on show at Tatjana Pieters Art Gallery	M Algemeen	www.belgianboutique.com	Nat
20-04-2016	Kom naar de Leuvense Klimaatweek	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
20-04-2016	Virtual Reality op Docville	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
22-04-2016	Fototentoonstelling Lieve Blancquaert over lijden in Museum M	Ecce Homo	Belga	Nat
25-04-2016	Mei is biermaand in Leuven	M Algemeen	Veto	Nat
26-04-2016	Expo - Blik op de wereld - Aglaia Konrad	Aglaia Konrad	Humo	Nat
27-04-2016	HDC heeft geluksboom	Geluksvogels	www.nieuwsblad.be	Nat
27-04-2016	Aglaia Konrad toont voorliefde steden in Museum M	Aglaia Konrad	www.robte.be	Lok
27-04-2016	Klimaatweek kijkt naar mobiliteit	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
27-04-2016	Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	De Streekkrant	Lok
28-04-2016	FOTO. Okra en CD&V senioren op uitstap naar Leuven (Melle	M Algemeen	www.nieuwsblad.be	Nat
29-04-2016	DOCVILLE, Leuven weer even hoofdstad van de documentaire	M Algemeen	www.filmmagie.be	Nat
30-04-2016	Expo binnenland Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
MEI				

01-05-2016	Calendrier Art & Design - Oriol Vilanova	Oriol Vilanova	Décors (fr)	Nat
01-05-2016	Hendrick De Clerck Spindoctor d Albrecht et Isabella	Hendrick De Clerck	Décors (fr)	Nat
01-05-2016	Agenda Kunst en Design - Oriol Vilanova	Oriol Vilanova	Decors (nl)	Nat
01-05-2016	Dwaasheid doet leven	Utopia	Ons Erfdeel	Nat
01-05-2016	In confrontatie met de stad. Fotografe Aglaia Konrad	Aglaia Konrad	Ons Erfdeel	Nat
01-05-2016	Geen eiland	Utopia	EOS Magazine (nl)	Nat
01-05-2016	Hendrick De Clerck Spindoctor van Albrecht en Isabella	Hendrick De Clerck	Decors (nl)	Nat
01-05-2016	Waaninnig creatief - Ingewikkeld	M Algemeen	Bodytalk	Nat
01-05-2016	Deux expos à ne pas manquer - Hendrick De Clerck et Statues de Bruges	Hendrick De Clerck	Dimanche	Nat
01-05-2016	Oriol Vilanova. At first sight	Oriol Vilanova	l'Eventail	Nat
03-05-2016	Wanneer het beton tastbaar wordt	Aglaia Konrad	De Standaard	Nat
03-05-2016	Docville een weekend lang Louisville	M Algemeen	www.frontview-magazine.be	Nat
04-05-2016	Aankoop zeldzaam glasraam	M Algemeen	De Standaard	Lok
04-05-2016	Analoge blik in museum M	Aglaia Konrad	De Streekkrant	Lok
04-05-2016	At First Sight	Oriol Vilanova	De Streekkrant	Lok
04-05-2016	Volledig programma van Belevnissen is bekend	M-IDZOMER	De Standaard	Lok
04-05-2016	Aglaia Konrad et Oriol Vilanova investissent le Musée M	Aglaia Konrad/Oriol Vilanova	MAD (Le Soir)	Nat
04-05-2016	Konrad et Vilanova à Louvain	Aglaia Konrad/Oriol Vilanova	MAD (Le Soir)	Nat
04-05-2016	From A to K	Aglaia Konrad	www.behindtheblinds.be	Nat
04-05-2016	Musées : une brèche dans l'inaliénabilité des collections	M Algemeen	www.lalibre.be	Nat
04-05-2016	Oriol Vilanova investissent le Musée M	Oriol Vilanova	MAD (Le Soir)	Nat
04-05-2016	Stad en Museum M kopen zeldzaam glasraam	M Algemeen	www.nieuwsblad.be	Nat
04-05-2016	Nieuwe onderwijsraad gelanceerd in Leuven	M Algemeen	Belga	Nat

04-05-2016	Onderwijs- en Museum M	M Algemeen	www.robty.be	Lok
07-05-2016	Expo binnenland - Hendrick De Clerck	Hendrick De Clerck	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
09-05-2016	Ons Erfdeel 2/2016 over vertalers, Rinus Van de Velde, Erasmus, Jan Martens en dolgedraaide ironie	Aglaia Konrad	www.onserfdeel.be	Nat
09-05-2016	Maak je geen illusies, dit is niet de uitslag	M Algemeen	Veto	Nat
10-05-2016	Speeddaten in de tuin van museum M	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
10-05-2016	Speeddaten in de tuin van museum M	M Algemeen	www.hln.be	Nat
11-05-2016	Nieuwe namen voor M-IDZOMER in Leuven	M-IDZOMER	www.nieuwsblad.be	Nat
11-05-2016	"Gezinsfeest 'week van de opvoeding'	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
11-05-2016	Uitzonderlijk glasraam in M	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
12-05-2016	Ugo Rondinone	M Algemeen	H Art	Nat
12-05-2016	Jasper Steyerlinck en Willow op M-IDZOMER	M-IDZOMER	Het Nieuwsblad	Lok
12-05-2016	Vooraf - M Algemeen	M Algemeen	H Art	Nat
13-05-2016	Oriol Vilanova. At first sight :: Museum M, Leuven	Oriol Vilanova	www.enola.be	Nat
13-05-2016	Gezin onder invloed Museum M	M Algemeen	www.robty.be	Nat
14-05-2016	Architectuur in beeld	Aglaia Konrad	<u>Checki (Het Nieuwsblad)</u>	Nat
16-05-2016	PaInt Sam Dillemans goes it alone in Antwerp	Aglaia Konrad	www.flanderstoday.be	Nat
18-05-2016	Het leukste uit Leuven - Museum M koop uniek glasraam	M Algemeen	Rondom	Lok
18-05-2016	Besparingen cultuur: 'Minister Gatz zet steden en verenigingen tegen elkaar op'	M Algemeen	www.knack.be	Nat
18-05-2016	Affiche M-IDZOMER bijna compleet	M-IDZOMER	De Streekkrant	Lok
18-05-2016	More visual arts this week - Aglaia Konrad	Aglaia Konrad	Flanders Today	Nat
19-05-2016	20 things to do in Belgium over the weekend	Aglaia Konrad	www.thewordmagazine.be	Nat
19-05-2016	Engelse koningin Elisabeth schenkt topstuk voor tentoonstelling in Leuven M	Utopia	Belga	Nat
19-05-2016	Queen Elizabeth	Utopia	www.deredactie.be	Nat

	geeft topstuk in bruikleen voor tentoonstelling in museum M			
19-05-2016	'Verteller Utopia van Thomas More is wellicht Erasmus' (Jan Van der Stock	Utopia	Belga	Nat
19-05-2016	Exclusieve T- shirts voor 60 jaar popmuziek - Pop=Art	M Algemeen	belmodo.be	Nat
20-05-2016	Leuven duikt in de utopie	Utopia	De Standaard	Nat
20-05-2016	Leuven eert humanist Thomas More met Expo	Utopia	De Standaard	Lok
20-05-2016	Expo rond boek 'Utopia' van Thomas More	Utopia	Het Laatste Nieuws	Lok
20-05-2016	Leuven zet Thomas More in de kijker	Utopia	Het Nieuwsblad	Lok
20-05-2016	VIDEO. Leuven zet dit wereldberoemde boek in de kijker	Utopia	www.nieuwsblad.be	Nat
20-05-2016	Leuven eert humanist Thomas More met expo	Utopia	www.standaard.be	Nat
20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain	Utopia	Belga	Nat
20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain	Utopia	bx1.be	Nat
20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain	Utopia	www.belga.be	Nat
20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un Metsys au musée M	Utopia	www.deredactie.be	Nat
20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain	Utopia	www.lacapitale.be	Nat
20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain	Utopia	www.lameuse.be	Nat
20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain	Utopia	www.lanouvellegazette.be	Nat

20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain	Utopia	www.laprovince.be	Nat
20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain	Utopia	www.nordeclair.be	Nat
20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain	Utopia	www.rtb.be	Nat
20-05-2016	Architectuurfotografie Aglaia Konrad stelt tentoon in Leuven	Aglaia Konrad	Bouwkronek	Nat
20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain	Utopia	www.lesoir.be	Nat
20-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain	Utopia	www.sudinfo.be	Nat
20-05-2016	A la recherche du temps perdu	Wereld van herinnering	Artsenkrant	Nat
21-05-2016	Vierentwintig uur in Leuven	M Algemeen	bijgebrekaanbeter.blogspot.com	Nat
21-05-2016	Fotografie Lieve Blancquaert gaat in dialoog met oude meesters van Museum M	Ecce Homo Zie daar de mens	De Morgen	Nat
21-05-2016	La reine d'Angleterre prête un chef-d'oeuvre de Quentin Metsys	Utopia	L'Echo	Nat
21-05-2016	Is dat nu kunst?	M Algemeen - Ugo Rondinone	Check! (Het Nieuwsblad)	Nat
22-05-2016	Op zoek naar Utopia	Utopia	www.cartoon-productions.be	Nat
23-05-2016	Kunstveiling Jan De Smet levert 6.854 euro op	Besloten Hofjes	Het Laatste Nieuws	Lok
23-05-2016	The week in brief: 23 may - Queen Elizabeth II has agreed to lend a portrait by the Flemish artist Quentin Metsys	Utopia	www.flanderstoday.eu	Nat
25-05-2016	Aglaia Konrad : from A to K	Aglaia Konrad	MAD (Le Soir)	Nat
25-05-2016	Leuven lanceert stadsfestival '500 jaar Utopia'	Utopia	De Streekkrant	Lok
25-05-2016	M-IDZOMER haalt Candy Dulfer naar Leuven	M-IDZOMER	focus.knack.be	Nat
25-05-2016	Week in brief	Utopia	Flanders Today	Nat

26-05-2016	Candy Dulfer op M-IDZOMER	M-IDZOMER	Het Laatste Nieuws	Lok
26-05-2016	M-IDZOMER haalt Candy Dulfer naar Leuven	M-IDZOMER	www.hln.be	Nat
26-05-2016	Sven Gatz opent Belgisch paviljoen op Architectuur biënnale in Venetië	M Algemeen	Belga	Nat
27-05-2016	Brecht Provoost krijgt postuum award	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
27-05-2016	Stadsbestuur daagt Museum M uit om toegankelijker te worden	M Algemeen	Het Nieuwsblad	Lok
27-05-2016	Brecht Provoost krijgt postuum award	M Algemeen	www.hln.be	Nat
27-05-2016	Leuven viert 500 jaar Utopia	Utopia	Travel Magazine Newsletter	Nat
28-05-2016	Is dat nu kunst	Aglaia Konrad	Check! (Het Nieuwsblad)	Nat
28-05-2016	500 jaar na Utopia	Utopia	Citta (Gazet van Antwerpen)	Nat
28-05-2016	Nieuw blokpunt voor studenten in OPEK	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
JUNI				
01-06-2016	Expo - Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Elle België	Nat
01-06-2016	Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Collect Arts Antiques Auctions (nl)	Nat
01-06-2016	Snel tickets scoren voor M-IDZOMER	M-IDZOMER	De Weekkrant (ed Genk)	Lok
01-6-2016	Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Collect Arts Antiques Auctions (fr)	Nat
01-06-2016	txt België - Nieuw glasraam	Vaste Collectie	<i>Collect Arts Antiques Auctions (fr)</i>	Nat
01-06-2016	Aglaia Konrad	Aglaia Konrad	Ik Ga Bouwen	Nat
01-06-2016	Snel tickets scoren voor M-IDZOMER	M-IDZOMER	De Streekkrant (ed Antwerpen Centrum)	Lok
01-06-2016	Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Goesting (ed. Vlaams-Brabant en Brussel)	Nat
01-06-2016	Aglaia Konrad	Aglaia Konrad	Mad (Le soir)	Nat
01-06-2016	Toerisme met een zilveren randje	M Algemeen	Lok	Nat
01-06-2016	Kindervoorstelling Babar	M Algemeen	Rondom	Lok
01-06-2016	Leuven viert 500 jaar Utopia	Utopia	Rondom	Lok
01-06-2016	Lieve Blancquaert breekt in	Ecce Homo	De Streekkrant (ed Leuven)	Lok
01-06-2016	Op citytrip naar de zomerfestivals	M-IDZOMER	Pasar	Nat
01-06-2016	Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Collect Arts Antiques Auctions (fr)	Nat
01-06-2016	Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Collect Arts Antiques Auctions (nl)	Nat
01-06-2016	Gebrandschilderd glasraam Jan De Caumont	Vaste Collectie	txt België -Collect Arts Antiques Auctions (nl)	Nat
02-06-2016	Allemaal gedichten	Arm en erg hard - Gerard Hermans	www.cartoon-productions.be	Nat
02-06-2016	De Konrad kijk	Aglaia Konrad	H Art	Nat
03-06-2016	Carglass maakt plaats voor	M Algemeen	De Standaard (ed Oost-Vlaanderen)	Lok

	kantoren en winkels			
03-06-2016	M-IDZOMER voegt André Brasseur toe aan affiche	M-IDZOMER	Metro (nl)	Nat
03-06-2016	M-IDZOMER voegt André Brasseur toe aan affiche	M-IDZOMER	www.leuvenactief.be	Nat
03-06-2016	Carglass ruimt plaats voor kantoren, flats, winkels en kinderdagverblijf	M Algemeen	Het Nieuwsblad (ed Dender)	Lok
04-06-2016	Dez Mona op M-IDZOMER Leuven	M-IDZOMER	www.showbizsite.be	Nat
06-06-2016	Zomerprogramm a afgetrapt met knotsgekke festivalplek - Museum Spelstraat	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
06-06-2016	Zomerprogramm a afgetrapt met knotsgekke festivalplek	M Algemeen	www.hln.be	Nat
06-06-2016	M-IDZOMER	M-IDZOMER	www	Nat
06-06-2016	M-IDZOMER voegt André Brasseur toe aan affiche	M-IDZOMER	concertmonkey.be	Nat
08-06-2016	Aglaia Konrad - van A to K	Aglaia Konrad	Mad (Le soir)	Nat
08-06-2016	A night at the Museum - M Algemeen	M Algemeen	www.leuveninc.com	Nat
08-06-2016	De zomer in je bus	M-IDZOMER	De Streekkrant (ed.Leuven)	Nat
08-06-2016	Visual arts - Lieve Blancquaert: Ecce Homo	Ecce Homo	Flanders Today	Nat
08-06-2016	Visual arts:Ecce Homo	Ecce Homo	www.flanderstoday.eu	IntNat
08-06-2016	Vrijdag in Agenda - Ecce Homo	Ecce Homo	www.gva.be	Nat
09-06-2016	Vlaams paviljoen in Venetië: 'Dit is compleet idioot'	M Algemeen	De Morgen	Nat
09-06-2016	Agenda - Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Gazet van Antwerpen	Nat
09-06-2016	Fotografie Lieve Blancquaert breekt in bij Museum M	Ecce Homo	www.robtv.be	Lok
10-06-2016	Leed is van alle tijden - Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Agenda (Gazet van Antwerpen)	Nat
10-06-2016	Lijden is van alle tijden	Ecce Homo	De Morgen	Nat
10-06-2016	Een frisse blik op oude kunst - Lieve Blancquaert	Ecce Homo	De standaard	Nat
11-06-2016	De blijde boodschap	M Algemeen	De Standaard Magazine	Nat
11-06-2016	Nieuw werk tussen oude kunst toont aan dat thema s actueel blijven - Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Het Nieuwsblad (edLeuven-Hageland)	Lok

11-06-2016	En blijf gaan - M-IDZOMER	M-IDZOMER	Zeno (De Morgen)	Nat
11-06-2016	Zweimal belichted 2016	Aglaia Konrad	Financieel Dagblad	IntNat
13-06-2016	Hoe kijkt fotografe Lieve Blancquaert naar de oude meesters van M-museum	Ecce Homo	weekend.knack.be	Nat
13-06-2016	Gerard Herman maakt poëzie uit Dag Allemaal	Arm en erg hard - Gerard Hermans	www.showbizsite.be	Nat
15-06-2016	Lieve Blancquaert breekt in op de M collectie	Ecce Homo	De Streekkrant	Lok
15-06-2016	Museumspelstraat zet de zomer	M Algemeen	Rondom	Lok
15-06-2016	Eeuwenoude kunst door een hedendaagse lens	Ecce Homo	www.bill.be	Nat
15-06-2016	Utopia – The Future is More	Utopia	mice-magazine	Nat
16-06-2016	Vandaag de dag - Zie daar de mens - Lieve Blancquaert	Ecce Homo	De Tijd	Nat
16-06-2016	Protestactie RIP Caermersklooster	Hendrick De Clerck	www.dewereldmorgen.be	Nat
18-06-2016	Alle twintig goed	M-IDZOMER	De Standaard Magazine (DSM)	Nat
20-06-2016	RESTAURANT TR3S HOUDT HET NA ZEVEN JAAR VOOR BEKEKEN Zomerbar - M Algemeen	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
20-06-2016	Visite exclusive d'Utopia avec votre entreprise	Utopia	www.eventnews.be	Nat
21-06-2016	'De Dag Allemaal-taal is Intessant'	Arm en erg hard - Gerard Hermans	Dag Allemaal	Nat
21-06-2016	Restaurant Tr3s sluit de deuren - Zomerbar	M Algemeen	Het Nieuwsblad (ed.Leuven-Hageland)	Lok
21-06-2016	Restaurant Tr3s sluit de deuren - Zomerbar	M Algemeen	www.nieuwsblad.be	Nat
21-06-2016	'Leuven Mindgate' wil "Silicon Valley aan de Dijle" worden" (Gilbert De Clerck)",	M Algemeen	Belga	Nat
21-06-2016	29 partners slaan de handen in elkaar voor oprichting Leuven MindGate vzw	M Algemeen	www.voka.be	Nat
21-06-2016	Leuven MindGate officieel gelanceerd	M Algemeen	www.robtv.be	Nat
22-06-2016	Enorm druk jaar achter de rug - Jan Boulet	M Algemeen	Het Belang van Limburg	Nat
22-06-2016	Lieve Blancquaert laat zich inspireren door oude kunst in Museum M	Ecce Homo	Rondom	Lok

22-06-2016	A ne pas manquer	Aglaia Konrad	Mad (Le soir)	Nat
22-06-2016	Lekkers en folklore in open lucht – BAR A MUZE	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
22-06-2016	Zomerbars in zicht	M Algemeen	Weekend (Knack)	Nat
22-06-2016	Zomeren in eigen streek	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
22-06-2016	Golven kippenvel in M	M-IDZOMER	De Streekkrant	Lok
22-06-2016	We willen ook zieke kinderen een gelukservaring geven	M Algemeen/Geluk svogels	De Streekkrant	Lok
22-06-2016	Exit restaurant Tr3s in Leuven	M Algemeen	madeinvlaamsbrabant.be	Nat
22-06-2016	29 partners slaan de handen in elkaar voor oprichting Leuven MindGate	M Algemeen	www.leuveninc.com	Nat
23-06-2016	Tips - Twisted Strings	Twisted Strings	Trends	Nat
24-06-2016	France-Belgique : c'est Extra	M Algemeen	Le Soir	Nat
24-06-2016	We willen ook zieke kinderen een gelukservaring geven	M Algemeen/Geluk svogels	Het Nieuwsblad	Lok
24-06-2016	The magic of the everyday photorealism - Oriol Vilanova	Oriol Vilanova	Agenda (Bruzz)	Lok
25-06-2016	Lieve Blancquaert	Ecce Homo	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
25-06-2016	Openbaar vervoer is voor iedereen	M Algemeen	www.hln.be	Nat
25-06-2016	Lieve Blancquaert	Ecce Homo	www.standaard.be	Nat
28-06-2016	Nieuw lijden tussen oude meesters - Ecce Homo	Ecce Homo	Het Nieuwsblad	Nat
28-06-2016	M staat op shortlist Biennale - Dirk Braeckman	M Algemeen	Het Nieuwsblad	Lok
29-06-2016	Recordaantal activiteiten op Autovrije Zondag	M Algemeen	www.leuvenactueel.be	Nat
29-06-2016	Aglaia Konrad	Aglaia Konrad	The Word Magazine	Nat
30-06-2016	Vacature - Cas-co vzw zoekt coördinator atelierwerking	M Algemeen	www.bamart.be	Nat
30-06-2016	10 Belgian festivals to go to this summer	M-IDZOMER	www.thewordmagazine.be	Nat
30-06-2016	Ecce Homo	Ecce Homo	Trends	Nat
JULI				
01-07-2016	Charles Burns	M Algemeen	Stripgids	Nat
01-07-2016	Verhalen die zich verhalen	Ecce Homo	Psychologies Magazine	Nat
01-07-2016	Genieten in eigen land - Bar/A/Muze	M Algemeen	VAB-Magazine	Nat
01-07-2016	Half miljoen minder voor	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok

	cultuur			
01-07-2016	Uit zonder Woef	M-IDZOMER	Woef	Nat
06-07-2016	M-IDZOMER	M-IDZOMER	Rondom	Lok
06-07-2016	Ziekenhuisschool krijgt geluksboom	M Algemeen/Geluk svogels	Rondom	Lok
06-07-2016	BAR A MUZE	M Algemeen	De Streekkrant (ed.Leuven)	Lok
06-07-2016	Weekwijzer – BAR A MUZE	M Algemeen	Focus Knack	Nat
06-07-2016	Groot Verlof - M-IDZOMER	M-IDZOMER	Gazet van Antwerpen	Nat
06-07-2016	A ne pas manquer	Aglaia Konrad	MAD (Le Soir)	Nat
06-07-2016	Fleurs des champs chez Baronian	Oriol Vilanova	MAD (Le Soir)	Nat
06-07-2016	Fleurs des champs chez Baronian	Oriol Vilanova	www.lesoir.be	Nat
09-07-2016	Leuven bijzonder ontevreden over nieuwe cultuursubsidies	M Algemeen	Het Nieuwsblad	Lok
12-07-2016	Misnoegen over nieuwe cultuursubsidies	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
12-07-2016	Misnoegen over nieuwe cultuursubsidies	M Algemeen	www.hln.be	Nat
13-07-2016	Kinderaanbod in en om M	M Algemeen	De Streekkrant (ed.Leuven)	Lok
13-07-2016	Mini's zijn de baas	M Algemeen	De Streekkrant (ed.Leuven)	Lok
13-07-2016	Vier dagen festivalpret met M-IDZOMER	M-IDZOMER	De Streekkrant (ed.Leuven)	Lok
13-07-2016	Festival - Bar/A/Muze	M Algemeen	Flanders Today	Nat
13-07-2016	Weekwijzer - WILLIS EARL BEAL - M-IDZOMER	M-IDZOMER	Focus Knack	Nat
13-07-2016	ANEPASMANQUER - Aglaia Konrad from A to K	Aglaia Konrad	MAD (Le Soir)	Nat
13-07-2016	What's on this week: 13 July – BAR A MUZE	M Algemeen	www.flanderstoday.eu	IntNat
14-07-2016	Brussels-based photographer Aglaia Konrad's bricks and mortar	Aglaia Konrad	www.thewordmagazine.com	Nat
14-07-2016	Flemish photographer pays tribute to the human spirit	Ecce Homo	www.flanderstoday.eu	IntNat
14-07-2016	Fotograaf Dirk Braeckman voor Vlaanderen naar Biënnale van Venetië	Dirk Braeckman	Belga	Nat
14-07-2016	Dirk Braeckman vertegenwoordigt België op de Biënnale van Venetië	Dirk Braeckman	www.theartserver.org	Nat
14-07-2016	Dirk Braeckman gaat volgend jaar naar Biënnale in Venetië	Dirk Braeckman	www.standaard.be	Nat

15-07-2016	Fotograaf Dirk Braeckman voor Vlaanderen naar Biënnale	Dirk Braeckman	De Morgen	Nat
15-07-2016	Fotograaf Dirk Braeckman voor Vlaanderen naar Biënnale van Venetië	Dirk Braeckman	De Tijd	Nat
15-07-2016	Braeckman naar Biënnale	Dirk Braeckman	De Standaard	Nat
15-07-2016	Museum M naar Venetië	Dirk Braeckman	Het Nieuwsblad	Nat
15-07-2016	Biennale de Venise : Dirk Braeckman représentera la Belgique en 2017	Dirk Braeckman	La Libre Belgique	Nat
16-07-2016	De koffer - Stéphane Beel	M Algemeen	De Tijd	Nat
16-07-2016	Deel 3 museum M in Leuven	M Algemeen	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
17-07-2016	Dirk Braeckman en Eva Wittocx van de Biënnale van Venetië naar BOZAR in Brussel	Dirk Braeckman	www.cartoon-productions.be	Nat
19-07-2016	Zomerbars - Bar/A/muze	M Algemeen	Story	Nat
20-07-2016	Eva Wittocx op Biënnale van Venetië	Dirk Braeckman	Het Laatste Nieuws	Lok
20-07-2016	A ne pas manquer - Aglaia Konrad	Aglaia Konrad	MAD (Le Soir)	Nat
20-07-2016	Leuvense band Willow laat zich van zijn zachte kant zien op M-IDZOMER	M-IDZOMER	Rondom	Lok
20-07-2016	Lieve Blancquaert bevangen door oude kunst	Ecce Homo	Rondom	Lok
20-07-2016	Ezelracen, poëzie 'slammen' of retro-toeren: 10 verrassende zomerevents - Mini's zijn de baas	M Algemeen	www.demorgen.be	Nat
20-07-2016	Behold the man	Ecce Homo	Flanders Today	Nat
20-07-2016	What's on this week 20 July - Liesa Van der Aa - BAR A MUZE	M Algemeen	www.flanderstoday.eu	IntNat
20-07-2016	Intview Katrien Vermeire bij radio1 in Bar du matin over Twisted Strings	Twisted Strings-Cera collectie	http://outpost.vrt.be/privemp3/twisted_strings_170716073928.html	Nat
20-07-2017	Concert Liesa Van der Aa- BAR A MUZE	M Algemeen	Flanders Today	Nat
23-07-2016	Muziek in museumtuin	M-IDZOMER	Check! (Het Nieuwsblad)	Nat
23-07-2016	Kom uit uw kot - Festival Culturele mix in het museum	M-IDZOMER	DM Zomeruur (De Morgen)	Nat
23-07-2016	Hear Hier	M-IDZOMER	dS Weekblad (De Standaard)	Nat
23-07-2016	Vier dagen jong talent tijdens M-IDZOMER	M-IDZOMER	www.hln.be	Nat

23-07-2016	M-IDZOMER een festival om in te lijsten	M-IDZOMER	Gazet van Antwerpen	Nat
23-07-2016	Vier dagen jong talent tijdens M-IDZOMER	M-IDZOMER	Het Laatste Nieuws	Lok
23-07-2016	Vier dagen Jong Talent tijdens M-IDZOMER + Programma	M-IDZOMER	musiczine.lavenir.net	Nat
25-07-2016	Mini's even baas in museumtuin M	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
25-07-2016	Peuters hele dag baas in Museum M	M Algemeen	Het Nieuwsblad	Lok
25-07-2016	Mini's even baas in museumtuin M	M Algemeen	www.hln.be	Nat
25-07-2016	FOTO. Peuters veroveren Museum M	M Algemeen	www.nieuwsblad.be	Nat
25-07-2016	M-IDZOMER	M-IDZOMER	www.out.be	Nat
26-07-2016	M-IDZOMER	M-IDZOMER	Humo	Nat
26-07-2016	De Belmodo festivalroute in Leuven	M Algemeen	belmodo.be	Nat
27-07-2016	Festival	M-IDZOMER	Flanders Today	Nat
27-07-2016	Lieve Blancquaert, Ecce Homo	Ecce Homo	www.enola.be	Nat
27-07-2016	What's on this week: 27 July	M-IDZOMER	www.flanderstoday.eu	IntNat
27-07-2016	Eerste dag M-IDZOMER in museum M uitverkocht	M-IDZOMER	www.hln.be	Nat
28-07-2016	De vijf van de wei	M-IDZOMER	De Morgen	Nat
28-07-2016	Eerste dag M-IDZOMER in museum M uitverkocht	M-IDZOMER	Het Laatste Nieuws	Lok
28-07-2016	Bijna weekend! 7x leuke zomerfestivals voor wie thuis van vakantie geniet	M-IDZOMER	www.hln.be	Nat
29-07-2016	Tourist LeMC schittert op M-IDZOMER	M-IDZOMER	www.hln.be	Nat
29-07-2016	Leo Van Broeck is nieuwe Vlaamse bouwmeester	M Algemeen	Bouwkroniek	Nat
29-07-2016	Tourist LeMC schittert op M-IDZOMER	M-IDZOMER	Het Laatste Nieuws	Lok
29-07-2016	M-IDZOMER van start met uitverkochte avond	M-IDZOMER	Het Nieuwsblad	Lok
29-07-2016	UITtips	M-IDZOMER	Metro.nl	Nat
29-07-2016	Kabinet Weyts investeert in projecten rond Vlaamse Meesters in M HKAen Museum M	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat
29-07-2016	La Flandre veut mieux faire connaître ses peintres dans le monde	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat

29-07-2016	La Flandre veut mieux faire connaître ses peintres dans le monde	Op zoek naar Utopia	bx1.be	Nat
29-07-2016	Weg met boeken	M Algemeen	De Standaard der Letteren (De Standaard)	Nat
29-07-2016	'Antwaarpse' Tourist maakt Leuven warm	M-IDZOMER	nieuws.vtm.be	Nat
29-07-2016	Kabinet Weyts investeert in projecten rond Vlaamse Meesters in M HKA en Museum M	Op zoek naar Utopia	nl.metroline.be	Nat
29-07-2016	Minister van Toerisme Weyts investeert in twee projecten rond Vlaamse Meesters	Op zoek naar Utopia	www.deredactie.be	Nat
29-07-2016	Kabinet Weyts investeert in projecten rond Vlaamse Meesters in M HKA en Museum M	Op zoek naar Utopia	ww.skynet.be	Nat
30-07-2016	Kabinet Weyts investeert in projecten rond Vlaamse Meesters in M HKA en Museum M	Op zoek naar Utopia	www.msn.be	Nat
30-07-2016	Sfinks steeds jonger en diverser	M-IDZOMER	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
30-07-2016	Hear Hier	M-IDZOMER	dS Weekblad (De Standaard)	Nat
30-07-2016	Tienen loopt vol voor eerste avond Suikerrock	M-IDZOMER	Het Nieuwsblad	Lok
30-07-2016	De Held op M-IDZOMER	M-IDZOMER	Het Laatste Nieuws	Lok
31-07-2016	Vlaamse gemeenschap erkent IntNat potentieel van expo 'Op zoek naar Utopia' in M - Museum Leuven	Op zoek naar Utopia	www.cartoon-productions.be	Nat
AUGUSTUS				
01-08-2016	Eigenzinnig Leuven - Ecce Homo Lieve Blancquaert_Aglia Konrad - Twisted Strings - M-IDZOMER	Ecce Home/Aglia Konrad/Twisted Strings/M-IDZOMER	Feeling	Nat
01-08-2016	M-idzomerfestival in Leuven museum M lokt recordaantal van 6.843 bezoekers	M-IDZOMER	nl.metrotime.be	Nat
01-08-2016	M-idzomerfestival in Leuven museum M lokt recordaantal van 6.843 bezoekers	M-IDZOMER	www.msn.be	Nat
01-08-2016	Lachende gezichten op M-IDZOMER for kids	M-IDZOMER	Het Nieuwsblad	Lok
01-08-2016	Beeldspraak	Ecce Homo	Marie Claire Vlaamse Editie	Nat

01-08-2016	M-idzomerfestival in Leuvens museum M lokt recordaantal van 6.843 bezoekers	M-IDZOMER	Belga	Nat
01-08-2016	Low + Mark Lanegan Band :: 30 juli 2016, M-IDZOMER	M-IDZOMER	ww.enola.be	Nat
01-08-2016	"€1.4 million for exhibitions on Flemish Masters	Op zoek naar Utopia	www.flanderstoday.eu	IntNat
01-08-2016	Recordopkomst voor M-IDZOMER: 2 uitverkochte avonden	M-IDZOMER	www.leuvenactueel.be	Nat
01-08-2016	770 000 euro voor Utopia van Museum M	Op zoek naar Utopia	www.robtv.be	Nat
01-08-2016	Lieve Blancquaert voelt de pijn van de oude meesters van Museum M	Ecce Homo	Pasar	Nat
01-08-2016	Pas de patrimoine sans philanthropie	M Algemeen	Lobby	Nat
01-08-2016	Leuven MindGate uit de startblokken	M Algemeen	Ondernemers in Vlaams-Brabant	Lok
02-08-2016	Betalende concerten Het Groot Verlof geen hit	M-IDZOMER	Het Laatste Nieuws	Lok
02-08-2016	M-IDZOMER: ook betalend, toch 7.000 bezoekers	M-IDZOMER	Het Laatste Nieuws	Lok
02-08-2016	Recordopkomst voor M-IDZOMER	M-IDZOMER	Het Nieuwsblad	Lok
02-08-2016	Betalende concerten Het Groot Verlof geen hit	M-IDZOMER	www.hln.be	Nat
02-08-2016	M-IDZOMER in Leuven - 6.843 bezoekers voor M-IDZOMER in Leuven - 28 t/m 31 juli 2016-Pics	M-IDZOMER	musiczine.lavenir.net	Nat
03-08-2016	Geslaagde M-IDZOMER	M-IDZOMER	De Streekkrant	Lok
03-08-2016	1.4 million for exhibitions on Flemish Masters	Op zoek naar Utopia	Flanders Today	Nat
03-08-2016	A ne pas manquer - Aglaia Konrad From A to K	Aglaia Konrad	MAD (Le Soir)	Nat
04-08-2016	Zie daar de mens	Ecce Homo	t Pallieterke	Nat
05-08-2016	Steun voor projecten Vlaamse Meesters	Op zoek naar Utopia	www.theartserver.org	Nat
08-08-2016	Alla ricerca di Utopia, la mostra da non perdere	Op zoek naar Utopia	Bon Vivre (Italia)	IntNat
08-08-2016	In cerca di utopia	Op zoek naar Utopia	Daylink	IntNat
10-08-2016	Artroze	Ecce Homo	Knack	Nat
10-08-2016	t was weer druk - Bar/ A/ Muze	M Algemeen	Rondom	Lok
10-08-2016	Johnny Trash: Leuvense humor	M Algemeen	De Streekkrant	Lok

	in BAR A MUZE			
10-08-2016	Salla Tykkä in M-Museum Leuven	M Algemeen/Salla Tykkä	De Streekkrant	Lok
10-08-2016	Photographer Dirk Braeckman to represent Belgium at Venice Biennale	M Algemeen	www.flanderstoday.eu	IntNat
12-08-2016	Vakantievinders Vlaams-Brabant en Brussel - Schattenjacht in Museum M	M Algemeen	De Bond	Nat
14-08-2016	UIT MET VLIJEG Lieve Blancquaert en Aglaia Konrad	Ecce Homo/Aglaia Konrad	De Zondag	Nat
16-08-2016	Leuven- Utopia	Op zoek naar Utopia	Vera Classe.IT	IntNat
17-08-2016	Photographer to represent Belgium at Venice Biennale	M Algemeen	Flanders Today	Nat
17-08-2016	'We leven in een comacultuur'	Op zoek naar Utopia	Knack	Nat
17-08-2016	Tijd voor mij - Straffe beelden	Ecce Homo	Vitaya magazine	Nat
17-08-2016	Leuven gaat autovrij	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
18-08-2016	Museum Leuven boekt al ruim 7 miljoen euro verlies	M Algemeen	t Pallieterke	Nat
20-08-2016	Kom uit uw kot en blijf gaan – BAR A MUZE	M Algemeen	DM Zomeruur (De Morgen)	Nat
21-08-2016	Prinsessenpraat: Moeders zijn ook maar mensen	M Algemeen	www.femma.be	Nat
21-08-2016	Utopia	Op zoek naar Utopia	Cosa Bolle in Pentola (Italia)	IntNat
23-08-2016	Een museum is meer dan kunst kijken	M Algemeen	De Standaard	Nat
24-08-2016	Aglaia Konrad : From A to K	Aglaia Konrad	MAD (Le Soir)	Nat
24-08-2016	Aglaia Konrad	Aglaia Konrad	Soir Mag	Nat
24-08-2016	Zondag zonder auto's	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
25-08-2016	6.000 bezoekers voor Bar a Muze	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
25-08-2016	10 things to do in Belgium this weekend	Aglaia Konrad	www.thewordmagazine.com	Nat
26-08-2016	10 expo's om niet te missen	Op zoek naar Utopia	Agenda(Gazet van Antwerpen)	Nat
26-08-2016	Weg met boeken	M Algemeen	De Standaard der Letteren	Nat
27-08-2016	DM tips Yto Barrada	M Algemeen	De Morgen	Nat
27-08-2016	Blogo - Alla ricerca di Utopia, la mostra da non perdere	Op zoek naar Utopia	Ars Blog (Italia)	
27-08-2016	expo tussen droom en daad- Utopia	Op zoek naar Utopia	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
27-08-2016	Taalstimulerend spelen	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
27-08-2016	Een maand vol recreatieve- en	M Algemeen	Het Nieuwsblad	Lok

	topsport			
27-08-2016	De 5 expotips voor het najaar van Chantal Pattyn	M Algemeen/Yto Barrada	www.de morgen.be	Nat
27-08-2016	De 5 theatertips van Stef Aerts	M Algemeen	www.de morgen.be	Nat
29-08-2016	Perché non parli - Lieve Blancquaert	Ecce Homo	www.groene.nl	IntNat
29-08-2016	Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Imago	Nat
30-08-2016	Lezingen op zondag in het KMSKA - Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	www.theartserver.org	Nat
30-08-2016	Psychose ontwikkeld - Te Gek!	M Algemeen	www.weliswaar.be	Nat
30-08-2016	Leuven meer dan Stella en studenten	M Algemeen	Pub Magazine	Nat
SEPTEMBER				
01-09-2016	It takes a village - dementie	M Algemeen	Faro	Nat
01-09-2016	Erfgoed-verleden-herinnering-zorg: een cluster van veelzijdige relaties	M Algemeen	Faro	Nat
01-09-2016	From A to K	Aglaiia Konrad	Artmeme	Nat
01-09-2016	Tijd voor mij - Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Vitaya Magazine	Nat
01-09-2016	Personalalia - Eva Wittocx-Dirk Braeckman - Biennale Venetië	M Algemeen	Collect Arts Antiques Auctions (fr)	Nat
01-09-2016	BO Cultuuragenda	Op zoek naar Utopia	BO Magazine	Nat
01-09-2016	Unexposed	M Algemeen	Beeld Express	Nat
01-09-2016	Vandriessche Architecten combineren verleden, heden en toekomst	M Algemeen	Kunsttijdschrift Vlaanderen	Nat
01-09-2016	Lieve Blancquaert stelt tentoon in museum M: Mijn blik op oude kunst is voorgoed veranderd	Ecce Homo	Vrouwen met Vaart	Nat
01-09-2016	Tijdelijke voordelen	Op zoek naar Utopia	Klasse Magazine	Nat
01-09-2016	Yto Barrada	M Algemeen/Yto Barrada	Collect Arts Antiques Auctions (fr)	Nat
01-09-2016	Genieten van België de perfecte staycation	M Algemeen	Enjoy Beauty	IntNat
01-09-2016	Up to date txt België- Eva Wittocx en Dirk Braeckman - Biennale Venetië	M Algemeen	Collect Arts Antiques Auctions (nl)	Nat
01-09-2016	Une vague d'art belge déferle sur le monde	Op zoek naar Utopia	La Libre Belgique	Nat
01-09-2016	Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Imago	Nat
03-09-2016	Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Check! (Het Nieuwsblad)	Nat
05-09-2016	Ruim 111.000 begonia's vormen gigantisch bloementapijt op	Op zoek naar Utopia	Het Laatste Nieuws	Lok

	grote Markt			
03-09-2016	Salla Tykkä	M Algemeen/Salla Tykkä	Moussemagazine.it	IntNat
05-09-2016	Que ver en Lovaina, Bélgica	Op zoek naar Utopia	saltaconmigo.com	IntNat
07-09-2016	From A to K: Aglaia Konrad	Aglaia Konrad	Flanders Today	Nat
07-09-2016	Kalender Muziekcentrum Dranouter	M Algemeen	www.westhoek.be	Nat
07-09-2016	Afrikaanse literatuur	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
07-09-2016	Kunstenars geven invulling aan concept 'utopie'	Op zoek naar Utopia	De Streekkrant	Lok
07-09-2016	Staalkaart van Vlaamse meesters	Op zoek naar Utopia	De Streekkrant	Lok
07-09-2016	Week van de Afrikaanse roman	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
07-09-2016	Publieksfoto's in Museum M	Ecce Homo	De Streekkrant	Lok
09-09-2016	Kunst in het ziekenhuis - Parallellepiped	M Algemeen	Arsenkrant	Nat
09-09-2016	Ervinck			
09-09-2016	Utopia 500	Op zoek naar Utopia	Arsenkrant	Nat
09-09-2016	#ziedaardemens: jij kan zelf de winnaar kiezen - Instagram	Op zoek naar Utopia	www.nieuwsblad.be	Nat
10-09-2016	Kicken op kunst	Op zoek naar Utopia	De Morgen	Nat
10-09-2016	Kicken op kunst	Op zoek naar Utopia	Het Laatste Nieuws	Nat
13-09-2016	Focus online	Op zoek naar Utopia	Rivista nr 7 (Italia)	IntNat
13-09-2016	Le Paysage_ arts + opinions - IsabelleCornaro	M Algemeen	Esse	Nat
13-09-2016	Weekendtip: Unexposed in Leuven toont jong en gevestigd fotografietalent	M Algemeen	weekend.knack.be	Nat
14-09-2016	M lanceert M-LIFE	M Algemeen	www.leuvenactueel.be	Lok
14-09-2016	Aglaia Konrad : From A to K	Aglaia Konrad	MAD Le Soir	Nat
14-09-2016	Zie daar de mens	Ecce Homo	De Streekkrant	Lok
14-09-2016	3,4 miljoen voor Diva	Op zoek naar Utopia	www.horecaplatform.be	Nat
14-09-2016	Utopia en YOUtopia feestelijk van start	Op zoek naar Utopia	De Streekkrant	Lok
15-09-2016	Onvergetelijk: cultuur op ongewone uren	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
16-09-2016	Absurd gesprek is beter dan zwijgen	M Algemeen	De Standaard	Nat
16-09-2016	More's vision of Utopia looms over Leuven, 500 years on	Op zoek naar Utopia	www.flanderstoday.eu	IntNat
17-09-2016	Reisnieuws	Op zoek naar Utopia	De Standaard Magazine (DSM)	Nat
17-09-2016	Leerlingen lanceren fonds M-Museum	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
19-09-2016	Lieve Blancaert	M Algemeen	www.pxl.be	Nat

	selecteert foto van Piet Seurs (PXL-MAD)			
21-09-2016	Leuven as the capital of Utopia	Op zoek naar Utopia/Yto Barrada	Flanders Today	Nat
21-09-2016	PUNCH komt naar M-Museum	M Algemeen	Rondom	Lok
21-09-2016	The Future is More	Op zoek naar Utopia	De Streekkrant	Lok
22-09-2016	We want more	Op zoek naar Utopia	Trends	Nat
22-09-2016	Mogelijkheid van een eiland	Op zoek naar Utopia	www.focusarchi.be	Nat
23-09-2019	Tracing The Future	Op zoek naar Utopia	www.out.be	Nat
23-09-2016	Thomas More komt (alsnog) naar Leuven	Op zoek naar Utopia	Agenda (Gazet van Antwerpen)	Nat
23-09-2016	20x boost je culturele combatpower	Op zoek naar Utopia	DM.Student	Nat
23-09-2016	Groot feest voor 500 jaar Thomas More	Op zoek naar Utopia	De Bond	Nat
24-09-2016	Utopia-festival van start in Leuven	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat
24-09-2016	Utopia-festival van start in Leuven	Op zoek naar Utopia	www.skynet.be	Nat
25-09-2016	Utopia-festival van start in Leuven	Op zoek naar Utopia	focus.knack;be	Nat
26-09-2016	Leuven in de ban van Thomas More	Op zoek naar Utopia	www.kerknet.be	Nat
28-09-2016	Biedt ondernemende jongeren een veilig kader om te experimenteren	M Algemeen	Kerk en Leven	Nat
28-09-2016	Leuven in de ban van Thomas More	Op zoek naar Utopia	Rondom	Lok
28-09-2016	Leuven in de ban van Thomas More	Op zoek naar Utopia	Rondom (Aalst)	Lok
28-09-2016	M	Ecce Homo	MAD Le Soir	Nat
28-09-2016	M lanceert M-LIFE met leerlingen basisschool Mater Dei	M Algemeen	Rondom	Lok
28-09-2016	Dat verdient een statement, toch	Op zoek naar Utopia	Campuskrant	Lok
28-09-2016	The Future is More	Op zoek naar Utopia / Yto Barrada	Campuskrant	Lok
28-09-2016	Een geslaagd en gewaagd meesterwerk	Op zoek naar Utopia	Campuskrant	Lok
28-09-2016	Popcultuur en tragedies	Mary Reid Kelley	De Streekkrant	Lok
28-09-2016	Yto Barrada, Tracing the future and Mary Reid Kelley at M Museum, Leuven	Yto Barrada/ Mary Reid Kelley	thewordmagazine.com	Nat
30-09-2016	Kunst voelen met de handen	M Algemeen	Artsenkrant	Nat
30-09-2016	Mechelse schatten te	Op zoek naar Utopia	www.gva.be	Nat

	bewonderen op toptentoonstelling in Leuven			
30-09-2016	Besloten Hofjes op reis naar Leuven	Op zoek naar Utopia	www.invlaanderen.be	Nat
30-09-2016	Mechelse schatten te bewonderen op toptentoonstelling in Leuven	Op zoek naar Utopia	www.nieuwsblad.be	Nat
30-09-2016	Utopia	Op zoek naar Utopia	Vind	Nat
30-09-2016	Utopia	Op zoek naar Utopia	PI-Project & Intieur	Nat
OKTOBER				
01-10-2016	Uitgaan	Yto Barrada	Notebook	Nat
01-10-2016	Bélgica 500 años de Utopia	Op zoek naar Utopia	Deviajes	IntNat
01-10-2016	L'automne culturel en un coup d'oeil	Op zoek naar Utopia	Car&Bus Magazine (fr)	Nat
01-10-2016	Flandes Buscando la Utopia	Op zoek naar Utopia	Viajar	IntNat
01-10-2016	Cultureel najaar in een notendop	Op zoek naar Utopia	Car&Bus Magazine (nl)	Nat
01-10-2016	Expo Mary Reid Kelly	Mary Reid Kelley	Elle België	Nat
01-10-2016	Caben muchos Flandes - deel 1	Op zoek naar Utopia	ArsMagazine-ES	IntNat
01-10-2016	Caben muchos Flandes deel 2	Op zoek naar Utopia	ArsMagazine-ES	IntNat
03-10-2016	Caben muchos Flandes deel 3	Op zoek naar Utopia	ArsMagazine-ES	IntNat
01-10-2016	Mechelse topstukken op prestigieuze tentoonstelling	Op zoek naar Utopia	Het Nieuwsblad	Lok
01-10-2016	Utopia Leuven	Op zoek naar Utopia	VAB-Magazine	Nat
01-10-2016	op 3 Lieve Blancquaert	Ecce Homo	Marie Claire Vlaamse editie	Nat
01-10-2016	Spelen, ontdekken en bewonderen	Geluksvogels	Select (De Morgen)	Nat
01-10-2016	Poëzie Yto Barrada	Yto Barrada	Marie Claire Vlaamse editie	Nat
01-10-2016	Goesting in uitgaan - Rode Hond - Fantaseren in Wonderland	M Algemeen	Goesting (ed Vlaams-Brabant en Brussel)	Nat
01-10-2016	Ik heb geen grotere stad nodig om me te amuseren	M Algemeen	Goesting (ed Vlaams-Brabant en Brussel)	Nat
01-10-2016	Agneda - Zot geweld of onthaasting	Mary Reid Kelley	Select (De Morgen)	Nat
01-10-2016	Waar ligt Utopia	Op zoek naar Utopia	Pasar	Nat
01-10-2016	txt België-Utopia	Op zoek naar Utopia	Collect Arts Antiques Auctions	Nat
02-10-2016	Leuven sluit dadingsovereenkomst met het Vlaams Filmmuseum en - Archief	M Algemeen	Belga	Nat
03-10-2016	Expo Tracing the Future	Yto Barrada	Veto	Nat

03-10-2016	Kunst op maat van blinden	M Algemeen	De Apotheker	Nat
05-10-2016	Wereld gezien vanuit Tanger	Yto Barrada	De Streekkrant	Lok
05-10-2016	Vacature	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
06-10-2016	Tracing the Future' in Leuven"	Op zoek naar Utopia/ Yto Barrada	H Art	Nat
06-10-2016	Meer dan 6.000 bezoekers op het openingsweekend van 500 jaar Utopia	Op zoek naar Utopia	www.cartoonproductions.be	Nat
06-10-2016	Tentoonstelling in park IJzerenberg	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
07-10-2016	Archeologische ontdekkingen vertragen bouwwerken	M Algemeen	Bouwkroniek	Nat
07-10-2016	Fossielen jagen in Leuven	Yto Barrada	De Standaard	Nat
07-10-2016	Besloten Hofjes te zien in Leuven	Op zoek naar Utopia	Het Laatste Nieuws	Lok
07-10-2016	Besloten Hofjes te zien in Leuven	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
08-10-2016	Monografische tentoonstelling Yto Barrada in M	Yto Barrada	www.theartserver.org	Nat
08-10-2016	Dubbelinterview: Eva Wittocx en Bisser	M Algemeen	www.veto.be	Nat
08-10-2016	Kom uit uw kot	Ecce Homo	Zeno (De morgen)	Nat
10-10-2016	Cultureel graafwerk	Yto Barrada	De Morgen	Nat
10-10-2016	Mag ik een tentoonstelling in Museum M - Eva Wittocx	M Algemeen	Veto	Nat
11-10-2016	Musea gaan op zoek naar grote gevers	M Algemeen	De Standaard	Nat
11-10-2016	10 redenen om Leuven dit najaar te bezoeken	Op zoek naar Utopia	www.cartoonproductions.be	Nat
11-10-2016	7 x doen in oktober	Yto Barrada	www.marieclaire.be	Nat
11-10-2016	Canvas organiseert Intactief debat "Wanderlust: Geloof in Utopia	Op zoek naar Utopia	www.mediawatchers.be	Nat
12-10-2016	VIDEO. Iconisch boekje komt thuis na vijfhonderd jaar	Op zoek naar Utopia	www.nieuwsblad.be	Nat
12-10-2016	10 redenen om Leuven deze herfst te bezoeken	Op zoek naar Utopia	Weekend (Knack)	Nat
12-10-2016	Vacature	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
13-10-2016	Rode Hond strijkt neer in rusthuis	Op zoek naar Utopia	www.leuvenactueel.be	Nat
13-10-2016	Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	t Pallieterke	Nat
15-10-2016	En blijf gaan	Yto Barrada	Zeno (De Morgen)	Nat
16-10-2016	Canvas organiseert Intactief debat "Wanderlust: Geloof in Utopia	Op zoek naar Utopia	www.frontview-magazine.be	Nat

17-10-2016	Pailletten in het paradijs	Op zoek naar Utopia	De Standaard	Nat
17-10-2016	Ook Leuven wil extra geld van Toerisme Vlaanderen	M Algemeen	Het Nieuwsblad	Nat
17-10-2016	KU Leuven geeft eredoctoraat aan kunsthistoricus Lorne Campbell	Op zoek naar Utopia	www.deredactie.be	Nat
17-10-2016	KU Leuven reikt eredoctoraat uit aan kunsthistoricus Lorne Campbell	Op zoek naar Utopia	www.leuvenactueel.be	Nat
17-10-2016	KU Leuven reikt eredoctoraat uit aan kunsthistoricus Lorne Campbell	Op zoek naar Utopia	www.robty.be	Nat
17-10-2016	Op zoek naar Utopia, bezoek aan de tentoonstelling in Museum M en stadswandeling	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
18-10-2016	KU Leuven reikt eredoctoraat uit aan kunsthistoricus Lorne Campbell	Op zoek naar Utopia	www.theartserver.org	Nat
19-10-2016	Expo: op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia / Besloten Hofjes	De Streekkrant	Lok
19-10-2016	Politieke satire Thomas More	Op zoek naar Utopia	Kerk en Leven	Nat
19-10-2016	Dromen tussen hemel en aarde	Op zoek naar Utopia	De Standaard	Nat
19-10-2016	Actualités - Utopia	Op zoek naar Utopia	Connaissance des Arts	IntNat
19-10-2016	Lost Frequencies vient présenter son album dans Empreinte Digitale	Op zoek naar Utopia	www.lalibre.be	Nat
19-10-2016	Leuven opent twee tentoonstellingen in kader van Utopia-project	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat
19-10-2016	Op zoek naar Utopia", unieke staalkaart van Vlaamse Meesters in Leuven	Op zoek naar Utopia	www.deredactie.be	Nat
20-10-2016	Utopia moet toerisme boost geven	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
20-10-2016	Utopia moet toerisme boost geven	Op zoek naar Utopia	Het Laatste Nieuws	Nat
20-10-2016	Utopia moet 130.000 bezoekers lokken	Op zoek naar Utopia	Het Nieuwsblad	Lok
20-10-2016	Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Trends	Nat
20-10-2016	Tentoonstelling brengt topwerken Vlaamse Meesters terug thuis	Op zoek naar Utopia	www.benweyts.be	Nat
20-10-2016	Utopia moet 130.000 bezoekers lokken	Op zoek naar Utopia	www.nieuwsblad.be	Nat

20-10-2016	KU Leuven reikt eredoctoraat uit aan kunsthistoricus Lorne Campbell	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat
21-10-2016	Une magnifique exposition sur le monde en 1516	Op zoek naar Utopia / Besloten Hofjes	La Libre Belgique	Nat
21-10-2016	Kunstenars en wetenschappers nemen u op sleeptouw naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Agenda (Gazet van Antwerpen)	Nat
21-10-2016	Expo 'Op zoek naar Utopia' in museum M Zelfs de 'queen' leende topstuk uit	Op zoek naar Utopia / Besloten Hofjes	www.levenactueel.be	Nat
21/10/2016	Eredoctoraat uitgereikt aan wereldvermaard kunsthistoricus Lorne Campbell	Op zoek naar Utopia	nieuws.kuleuven.be	Nat
22-10-2016	Adopteer eens een kunstwees	M Algemeen	Sabato (De Tijd)	Nat
22-10-2016	De praatjesmaker uit Utopia	Op zoek naar Utopia	De Tijd	Nat
22-10-2016	Expo binnenland	Op zoek naar Utopia	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
22-10-2016	Niet te missen	Op zoek naar Utopia	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
22-10-2016	Adoptez une oeuvre d'art	M Algemeen	Sabato (L'Echo)	Nat
22-10-2016	Hear Hier	Op zoek naar Utopia	DS Weekblad (De Standaard)	Nat
22-10-2016	Kom uit uw kot	Op zoek naar Utopia	Zeno (De morgen)	Nat
24-10-2016	Koninklijk bezoek én nieuw bier voor expo Utopia	Op zoek naar Utopia	Het Laatste Nieuws	Lok
24-10-2016	Koningin Mathilde bezoekt Utopia in Museum M	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat
24-10-2016	500 jaar Utopia. Thomas More in Leuven	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
24-10-2016	Koninklijk bezoek én nieuw bier voor expo Utopia	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
24-10-2016	Koningin Mathilde bezoekt donderdag Utopia-tentoonstelling in museum M	Op zoek naar Utopia	www.belga.be	Nat
24-10-2016	Op zoek naar Utopia' brengt record aan topstukken naar Leuven	Op zoek naar Utopia	www.cartoonproductions.be	Nat
24-10-2016	The week in brief: 24 October	M Algemeen	www.flanderstoday.eu	Nat
24-10-2016	A propos de Tracing The Future	Op zoek naar Utopia	www.out.be	Nat
25-10-2016	Koningin Mathilde bezoekt donderdag Utopia-tentoonstelling in museum M	Op zoek naar Utopia	www.skynet.be	Nat
25-10-2016	Festival Playground in	M Algemeen	www.hln.be	Nat

	STUK en M			
25-10-2016	Koningin Mathilde bezoekt donderdag Utopia-tentoonstelling in museum M	Op zoek naar Utopia	www.msn.com	Nat
25-10-2016	Festival Playground in STUK en M	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
25-10-2016	Koningin Mathilde bezoekt donderdag Utopia-tentoonstelling in museum M	Op zoek naar Utopia	nl.metrotime.be	Nat
26-10-2016	Klara trekt volgende week naar Utopia	Op zoek naar Utopia	www.demoergen.be	Nat
26-10-2016	Expo: Tussen Droom en Daad	Op zoek naar Utopia	De Streekkrant	Lok
26-10-2016	De uitgerekte tijd van Dirk Braeckman	M Algemeen	Knack	Nat
26-10-2016	Dit is echt de kers op de taart	Op zoek naar Utopia	Campuskrant	Lok
26-10-2016	A la recherche d'Utopia	Op zoek naar Utopia	La Libre Culture (La Libre Belgique)	Nat
26-10-2016	Mary Reid Kelley	Mary Reid Kelley	Flanders Today	Nat
26-10-2016	Week in brief	M Algemeen	Flanders Today	Nat
27-10-2016	c-eur-utopia-tt-vona jelicic	Op zoek naar Utopia	Tiroler Tagezeitung	IntNat
27-10-2016	Al spelend geschiedenis leren	Yto Barrada	H Art	Nat
27-10-2016	La reine Mathilde visite l'exposition "A la recherche d'Utopia" à Louvain	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat
27-10-2016	Koningin Mathilde bezoekt Utopia-tentoonstelling in Museum M	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat
27-10-2016	Mary Reid Kelley - Niet van de pot gerukt	Mary Reid Kelley	H Art	Nat
27-10-2016	Yto Barrada	Yto Barrada	H Art	Nat
27-10-2016	Koningin Mathilde bezoekt Utopia-tentoonstelling in museum M	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
27-10-2016	Stoptrein richting Utopia	Yto Barrada	H Art	Nat
28-10-2016	Hoog bezoek voor Museum M	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
28-10-2016	EUtopia, mogelijkheid van een eiland	Op zoek naar Utopia	Bouwkroniek	Nat
28-10-2016	Hoog bezoek voor Museum M	Op zoek naar Utopia	Het Laatste Nieuws	Lok
28-10-2016	Dromen tussen hemel en aarde	Op zoek naar Utopia	Het Nieuwsblad	Nat
28-10-2016	Koningin Mathilde op bezoek in Museum M	Op zoek naar Utopia	Het Nieuwsblad	Lok
28-10-2016	Koningin Mathilde bezoekt Utopia	Op zoek naar Utopia	www.leuvenactueel.be	Lok

28-10-2016	FOTO. Koningin Mathilde op bezoek in Museum M	Op zoek naar Utopia	www.nieuwsblad.be	Nat
28-10-2016	Entre le faux er le vrais	Yto Barrada	Bazar	Nat
29-10-2016	Intview. Stijn Van de Voorde scant de wereld van de conceptuele kunst met zijn bullshitdetector	Sarah Morris	Zeno (De Morgen)	Nat
29-10-2016	'Gebakken lucht verkopen is een kunst op zich'	Yto Barrada	Check (Het Nieuwsblad)	Nat
29-10-2016	Is dat nu kunst	Op zoek naar Utopia	Check (Het Nieuwsblad)	Nat
29-10-2016	Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	DM Magazine (De Morgen)	Nat
29-10-2016	Dromen over de dood	Op zoek naar Utopia	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
29-10-2016	Expo Binnenland - Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
29-10-2016	Rode Hond - Utopia	Op zoek naar Utopia	Het Belang van Limburg	Nat
29-10-2016	Gebaar - Utopia	Op zoek naar Utopia	DM Magazine (De Morgen)	Nat
29-10-2016	We want More	Op zoek naar Utopia	DM Magazine (De Morgen)	Nat
30-10-2016	We want More Clippings EUtopia	Op zoek naar Utopia	weekend.knack.be	Nat
31-10-2016	Video: M-Museum Leuven viert 500e verjaardag 'Utopia' van Thomas More	M Algemeen	www.vivreici.be	Nat
NOVEMBER				
01-11-2016	500 anni di Utopia	Op zoek naar Utopia	Bell'Europa (Italia)	IntNat
01-11-2016	Agenda	Op zoek naar Utopia	Feeling Wonen	Nat
01-11-2016	Agenda	Op zoek naar Utopia	Plus Magazine (nl)	
01-11-2016	De ideale wereld	M Algemeen	The Word Magazine	IntNat
01-11-2016	Lost and found Adriaan Verwée	Op zoek naar Utopia	NederBelgisch Magazine	Nat
01-11-2016	Utopia in Leuven	M Algemeen	Stijlvol Wonen	Nat
01-11-2016	Nieuws - architectuur M	Geluksvogels	Femina	Nat
01-11-2016	5 x het 'hier word ik echt heel blij van'-gevoel	M Algemeen	Bouwen aan Vlaanderen	Nat
02-11-2016	Architectuur, the Inmet of things en kantoortrends voor morgen	Op zoek naar Utopia	Het Belang van Limburg	Nat
02-11-2016	Utopia	Op zoek naar Utopia	La Libre Culture (La Libre Belgique)	Nat
02-11-2016	Coups de coeur-Utopia	Op zoek naar Utopia	MAD (Le Soir)	Nat
02-11-2016	Utopia" pour un monde meilleur	Op zoek naar Utopia	www.hbvl.be	Nat
02-11-2016	Utopia domineert de tijdgeest als nooit tevoren	M Algemeen	www.lacapitale.be	Nat
02-11-2016	Expo Reg'arts décalés par et pour les Carolos	M Algemeen	www.lameuse.be	Nat

02-11-2016	Expo Reg'arts décalés par et pour les Carolos	M Algemeen	www.lanouvellegazette.be	Nat
02-11-2016	Expo Reg'arts décalés par et pour les Carolos	M Algemeen	www.laprovince.be	Nat
02-11-2016	Expo Reg'arts décalés par et pour les Carolos	M Algemeen	www.naomiinwonderland.com	IntNat
02-11-2016	A little stroll through Leuven (VIDEO)	M Algemeen	www.nordclair.be	Nat
02-11-2016	Expo Reg'arts décalés par et pour les Carolos	M Algemeen	www.sudinfo.be	Nat
02-11-2016	Expo Reg'arts décalés par et pour les Carolos	Besloten Hofjes/Op zoek naar Utopia	Flanders Today	Nat
02-11-2016	In search of Utopia	M Algemeen	Rondom	Lok
02-11-2016	Lien Van Eekert wordt schepen voor een dag	Op zoek naar Utopia	Rondom	Lok
02-11-2016	Tentoonstelling Utopia brengt meesterwerken naar Leuven	Op zoek naar Utopia	www.flanderstoday.eu	Nat
02-11-2016	Leuven goes in search of Utopia	Op zoek naar Utopia	Goed Gevoel	Nat
02-11-2016	Bewonder & verwonder	M Algemeen	www.thewordmagazine.com	Nat
03-11-2016	20 things to do in Belgium this weekend - Adriaan Verwée 2014	M Algemeen	Het Nieuwsblad	Nat
03-11-2016	Vijfde editie van 'Bijt in je vrije tijd'	Op zoek naar Utopia	www.cartoonproductions.be	Nat
04-11-2016	WInt in Leuven 2016	Op zoek naar Utopia	Het Laatste Nieuws	Lok
04-11-2016	Kinderfestival in Remy - Rode Hond	Op zoek naar Utopia	Het Nieuwsblad	Lok
04-11-2016	Familiefestival Rode Hond opent met een knal	Op zoek naar Utopia/Ecce Homo	Artsenkrant	Nat
04-11-2016	Kan een boek de wereld veranderen - Utopia	Op zoek naar Utopia	www.lesoir.be	Nat
05-11-2016	Votre week-end en 15 clics - A la recherche d Utopia	Op zoek naar Utopia	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
05-11-2016	Expo binnenland - Utopia	Op zoek naar Utopia	www.levif.be	Nat
05-11-2016	L'oeuvre de la semaine: à vos loupes	Op zoek naar Utopia	Zeno (De Morgen)	Nat
07-11-2016	En blijf gaan	Op zoek naar Utopia	Youropi.com	Nat
07-11-2016	Ontdek het historische Leuven	Op zoek naar Utopia	Zin	Nat
07-11-2016	Op stap met een local	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
07-11-2016	Utopia gezocht en gevonden	Ecce Homo	www.nieuwsblad.be	Nat
07-11-2016	Senioren trekken naar museum Zie Daar De Mens	Op zoek naar Utopia	www.veto.be	Nat
07-11-2016	Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Veto	Nat

08-11-2016	Boek en wereld in een	M Algemeen	Het Nieuwsblad	Lok
08-11-2016	Rode Hond lokt 12.000 bezoekers	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
08-11-2016	Utopia en de kunst	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
08-11-2016	Utopia en de kunst. Een bijzondere ontdekkingsreis	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
09-11-2016	UTOPIA, de verbeelding van de ideale wereld	Op zoek naar Utopia	La Libre Culture (La Libre Belgique)	Nat
09-11-2016	Coups de coeur	Op zoek naar Utopia	www.a-plus.be (nl)	Nat
09-11-2016	ACROSS : Liège - felt	Op zoek naar Utopia	De Streekkrant	Lok
09-11-2016	Museum M	Op zoek naar Utopia	Kerk en Leven	Nat
09-11-2016	Wereld in verandering	Op zoek naar Utopia	MAD (Le Soir)	Nat
09-11-2016	Tracing The Future à Leuven	M Algemeen	Vlan (éd Hainaut)	Lok
09-11-2016	Expo Reg'arts décalés par et pour les Carolos	Op zoek naar Utopia	www.elmundo.es	IntNat
10-11-2016	cultura- Utopia en tiempos de distopías	Op zoek naar Utopia	Agenda (Gazet van Antwerpen)	Nat
10-11-2016	Eenzaamheid tekent mijn werk	Op zoek naar Utopia	Gazet van Antwerpen	Nat
10-11-2016	Antonis zette de stad een hoedje op - Jan van Der Stock	M Algemeen	La Libre Belgique	Nat
12-11-2016	Carl Devlies tirera la liste CD&V aux prochaines élections communales à Louvain	M Algemeen	De Standaard Magazine	Nat
12-11-2016	De nachtwacht - Alex supoost	Op zoek naar Utopia	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
12-11-2016	Expo binnenland	M Algemeen	www.veto.be	Nat
12-11-2016	Cultuurtips van de week - Playground	Op zoek naar Utopia	www.veto.be	Nat
12-11-2016	Intview met kunsthistoricus Lorne Campbell	M Algemeen	Zeno (De Morgen)	Nat
14-11-2016	Kom uit uw kot - Niet in één hokje te vangen - Playground	Op zoek naar Utopia	www.eventail.be	Nat
14-11-2016	La reine Mathilde à la découverte d'Utopia	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat
14-11-2016	Afstammeling van Thomas More bezoekt Utopiatentoonstellingen in Leuven	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
14-11-2016	Uitstap Museum M-Leuven: Welkom in Utopia	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat
14-11-2016	Un descendant de Thomas More visite les expositions consacrées à Utopia à Louvain	Op zoek naar Utopia	www.deredactie.be	Nat

14-11-2016	Afstammeling van Thomas More bezoekt expo "Utopia	Op zoek naar Utopia	www.doorbraak.be	Nat
15-11-2016	Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Het Laatste Nieuws	Lok
15-11-2016	Afstammeling van Thomas More bezoekt Leuven	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
16-11-2016	Afstammeling van Thomas More bezoekt Leuven	Op zoek naar Utopia	Arts&Métiers	Nat
16-11-2016	A la recherche d'Utopia	Op zoek naar Utopia	La Libre Culture (La Libre Belgique)	Nat
16-11-2016	En Belgique A la recherche d'Utopia	Op zoek naar Utopia	MAD (Le Soir)	Nat
16-11-2016	A la recherche d'Utopia	Op zoek naar Utopia	De Streekkrant	Lok
16-11-2016	M-useumnacht	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
16-11-2016	Nieuw kunstwerk 'Spoor'	Mary Reid kelley	De Streekkrant	Lok
17-11-2016	Playground in M en Stuk	Mary Reid kelley	De Morgen	Nat
17-11-2016	Krabben waar het jeukt - Feministische kunstenaars Mary Reid Kelley brengt aparte performance in Leuven	Mary Reid Kelley	www.demorgen.be	Nat
17-11-2016	Krabben waar het jeukt	M Algemeen	www.nieuwsblad.be	Nat
17-11-2016	VIDEO. Tiende editie van Playground festival	M Algemeen	www.robte.be	Nat
17-11-2016	Tiende editie van Playground festival	M Algemeen/Playground	H Art	Nat
19-11-2016	Playground Festival	Op zoek naar Utopia	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
20-11-2016	Expo binnenland	Op zoek naar Utopia	www.doorbraak.be	Nat
21-11-2016	Lege blokken	M Algemeen/Playground	www.out.be	Nat
21-11-2016	Even I must understand it : One more thing	Op zoek naar Utopia	www.flanderstoday.eu	Nat
22-11-2016	The week in brief: 21 November	M Algemeen	Het Laatste Nieuws	Lok
22-11-2016	Kunstwerk 'SPOOR' onthuld	M Algemeen	www.dederdelong.be	Nat
22-11-2016	Workshop 'Architectuur, the Intnet of things en kantoortrends voor morgen'	M Algemeen	www.hln.be	Nat
22-11-2016	Kunstwerk 'SPOOR' onthuld	Op zoek naar Utopia	www.taz.de	IntNat
22-11-2016	Humanismus in der Zukunft	M Algemeen	www.vilt.be	Nat
23-11-2016	Boerenbond schenkt stad Leuven bronzen tractersporen	Op zoek naar Utopia	Flanders Today	Nat
23-11-2016	Week in brief	Op zoek naar Utopia	La Libre Culture (La Libre Belgique)	Nat
23-11-2016	En Belgique	Op zoek naar Utopia	MAD (Le Soir)	Nat

24-11-2016	A la recherche d'Utopia	Op zoek naar Utopia	nieuws.kuleuven.be	Nat
24-11-2016	In beeld: utopische nacht in Museum M	M Algemeen	Trends Tendaces	Nat
24-11-2016	Canal Wharf mise sur la renaissance des quais	Op zoek naar Utopia	www.bouwen.wonen.net	Nat
24-11-2016	EUtopia - Mogelijkheid van een eiland	Op zoek naar Utopia	www.deredactie.be	Nat
24-11-2016	In Search of Utopia: the world as seen 500 years ago in 80 top pieces	Op zoek naar Utopia	www.theculturalvoyager.com	IntNat
24-11-2016	In Search of Utopia	Op zoek naar Utopia	www.deredactie.be	Nat
24-11-2016	Schrijf zelf je Utopia! - Kristien Bonneure	M Algemeen	Boerenbond - Boer & Tuinder	Nat
24-11-2016	Spoor	Op zoek naar Utopia	Oxford Times (Main)	IntNat
25-11-2015	William Crossley - In search of Utopia	Op zoek naar Utopia	De Standaard der Letteren (De Standaard)	Nat
25-11-2016	Koninklijke bibliotheek leent eerste druk 'Utopia' uit	Op zoek naar Utopia	www.gva.be	Nat
26-11-2016	BOEK. Op zoek naar Utopia - Jan Van der Stock	Op zoek naar Utopia	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
27-11-2016	EXPO binnenland	Op zoek naar Utopia	www.hbvl.be	Nat
28-11-2016	Zesdejaars vieren 500 jaar Utopia	M Algemeen	Veto	Nat
29-11-2016	M-useumnacht	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
30-11-2016	Leuven: Utopia tentoonstelling & 3D Printing: the Future is 'More'	Op zoek naar Utopia	La Libre Culture (La Libre Belgique)	Nat
30-11-2016	En Belgique	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat
30-11-2016	La BBC à Louvain pour la diffusion d'une émission radio sur les 500 ans du livre Utopia	Op zoek naar Utopia	bx1.be	Nat
30-11-2016	La BBC à Louvain pour la diffusion d'une émission radio sur les 500 ans du livre Utopia	Op zoek naar Utopia	fr.metrotime.be	Nat
30-11-2016	La BBC à Louvain pour la diffusion d'une émission radio sur les 500 ans du livre Utopia	Op zoek naar Utopia	www.dhnet.be	Nat
30-11-2016	La BBC à Louvain pour la diffusion d'une émission radio sur les 500 ans du livre Utopia	Op zoek naar Utopia	www.lalibre.be	Nat
30-11-2016	La BBC à Louvain pour la diffusion d'une émission radio sur les 500 ans du	Op zoek naar Utopia	www.quovadisart.be	Nat

	livre Utopia			
30-11-2016	Utopia & Thomas More – Museum Leuven	Op zoek naar Utopia	www.rtbf.be	Nat
30-11-2016	La BBC à Louvain pour la diffusion d'une émission radio sur les 500 ans du livre Utopia	Op zoek naar Utopia	www.skynet.be	Nat
30-11-2016	Tentoonstellingen IntNat_ expo's agenda- Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Archeologie Magazine NL	IntNat
30-11-2016	Van Utopie tot de laatste mens	Op zoek naar Utopia	Zuiderlucht NL	IntNat
30-11-2016	Utopia Leuven	Op zoek naar Utopia	Museumtijdschrift NL	IntNat
DECEMBER				
01-12-2016	Agenda: Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Marie Claire Vlaamse Editie	Nat
01-12-2016	Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Wandelmagazine Op Lemen Voeten	IntNat
01-12-2016	Agenda	Op zoek naar Utopia	Cwww.culture Mag.fr	IntNat
01-12-2016	Denkend aan de ideale samenleving	Op zoek naar Utopia	G-Geschiedenis NL	IntNat
01-12-2016	a-la-recherche-dutopia-en-quête d'un monde meilleur	Yto Barrada/Ecce Homo	L'Eventail	Nat
01-12-2016	Art des XXe et XXIe siècles Yto Barrada et Lieve Blankaert	Op zoek naar Utopia	S-Magazine	Nat
01-12-2016	Utopia, waar alles van iedereen is	Op zoek naar Utopia/Besloten Hofjes	L'Eventail	Nat
01-12-2016	Utopia - A la recherche d'un monde idéal	Op zoek naar Utopia	Brussels Time Magazine	Nat
01-12-2016	In search of utopia: Leuven celebrates the 500th anniversary of the printing of Thomas More's classical book	M Algemeen	Actief Wonen	Nat
01-12-2016	NoAarchitecten	Op zoek naar Utopia	Pasar	Nat
01-12-2016	Kersthotdogs en kaarslichtjes	Op zoek naar Utopia	www.msn.com	Nat
02-12-2016	La BBC à Louvain pour la diffusion d'une émission radio sur les 500 ans du livre Utopia	Op zoek naar Utopia	De Bond	Nat
02-12-2016	Expo over Utopia en More	M Algemeen	The Word Magazine	Nat
02-12-2016	Leuven's cultural innovators	M Algemeen	The Word Magazine	Nat
02-12-2016	Leuven's iconic landmarks	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
03-12-2016	Utopia	Op zoek naar Utopia	Ensuite (Bern)	IntNat
03-12-2016	Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
04-12-2016	Expo Binnenland over Utopia en	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat

	More			
05-12-2016	500 jaar Thomas More's "Utopia" (daguitstap Leuven)	Op zoek naar Utopia	www.contentimento.be	Nat
05-12-2016	Thomas More in Leuven	Op zoek naar Utopia	Westfälischer Anzeiger	IntNat
06-12-2016	The Future is More	Op zoek naar Utopia	www.onlinegallerij.nl	IntNat
07-12-2016	Als die Welt entdeckt wurde	Op zoek naar Utopia	Het Laatste Nieuws	Lok
07-12-2016	Youtopia wil met café enchanté mensen bij elkaar brengen	Op zoek naar Utopia	La Libre Culture (La Libre Belgique)	Nat
07-12-2016	A la recherche d'Utopia	Op zoek naar Utopia	MAD(Le Soir)	Nat
07-12-2016	A la recherche d'Utopia	Op zoek naar Utopia	www.hln.be	Nat
07-12-2016	YOUtopia wil met Café Enchanté mensen bij elkaar brengen	M Algemeen	De Streekkrant	Lok
08-12-2016	Voyage en utopie	Op zoek naar Utopia	CDf1732	IntNat
09-12-2016	Kerstconcert met Leuvense koren	M Algemeen	Bouwkronek	Nat
10-12-2016	Tussen droom en daad	Op zoek naar Utopia	De Tijd	Nat
14-12-2016	pelen met eten uit de 16de eeuw	Op zoek naar Utopia	www.radio3.rai.it	IntNat
14-12-2016	Utopie	Op zoek naar Utopia	MAD(Le Soir)	Nat
14-12-2016	Anepasmanquer A la recherche d'Utopia	M Algemeen	www.architectura.be	Nat
14-12-2016	Recensie (Filip Canfyn): Eutopia possibility of an Island	Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Nat
16-12-2016	xpos Nos choix étoilés A la recherche d'Utopia	Op zoek naar Utopia	La Libre Belgique	Nat
16-12-2016	Utopia	Op zoek naar Utopia	Katholiek Nieuwsblad	IntNat
17-12-2016	Qui a peur d' Utopia	Op zoek naar Utopia	DS Cultuur (De Standaard)	Nat
18-12-2016	Op zoek naar Utopia	Wereld van herinnering	www.zorgneticuro.be	Nat
18-12-2016	Neem deel aan de Alzheimer Code	Op zoek naar Utopia	Belga	Nat
18-12-2016	Utopia-curator Jan Van der Stock laureaat Leuvense Prijs Culturele Verdienste	M Algemeen	focus.knack.be	Nat
18-12-2016	Museum M eind januari tijdelijk toe voor renovatie	M Algemeen	Belga	Nat
19-12-2016	Museum M sluit eind januari voor vier maanden de deuren	M Algemeen	De Standaard	Nat
19-12-2016	Leuven Museum M sluit vier maanden	M Algemeen	De Morgen	Nat
20-12-2016	Museum M sluit volgend jaar voor vier maanden de deuren	M Algemeen	www.nieuwsblad.be	Nat
21-12-2016	Musea spelen Big Brother	M Algemeen	Knack	Nat

21-12-2016	A la recherche d'Utopia	Op zoek naar Utopia	La Libre Culture (La Libre Belgique)	Nat
21-12-2016	A ne pas manquer	Op zoek naar Utopia	MAD(Le Soir)	Nat
21-12-2016	Het kennismodel heeft zijn limieten	M Algemeen	Tertio	Nat
24-12-2016	Museum M sluit vier maanden	Op zoek naar Utopia	De Standaard	Lok
24-12-2016	Al 50000 bezoekers voor tentoonstelling - Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Het Laatste Nieuws	Lok
24-12-2016	500000 bezoekers voor Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Het Nieuwsblad	Lok
24-12-2016	Al 50.000 Utopia-bezoekers bij Museum M	Op zoek naar Utopia	Het Nieuwsblad	Lok
24-12-2016	Koningskinderen beginnen vakantie met bezoek aan museumexpo	M Algemeen	The Word Magazine	Nat
24-12-2016	Best for museums and art centres	Op zoek naar Utopia	Zeno (De Morgen)	Nat
31-12-2016	In search of Utopia	Op zoek naar Utopia	Tableau Fine Arts magazine NL	IntNat
31-12-2016	Op zoek naar Utopia	Op zoek naar Utopia	Tableau Fine Arts magazine NL	IntNat

BIJLAGE 3 BEZOEKERSCIJFERS 2016

BEZOEKERSCIJFERS 2016

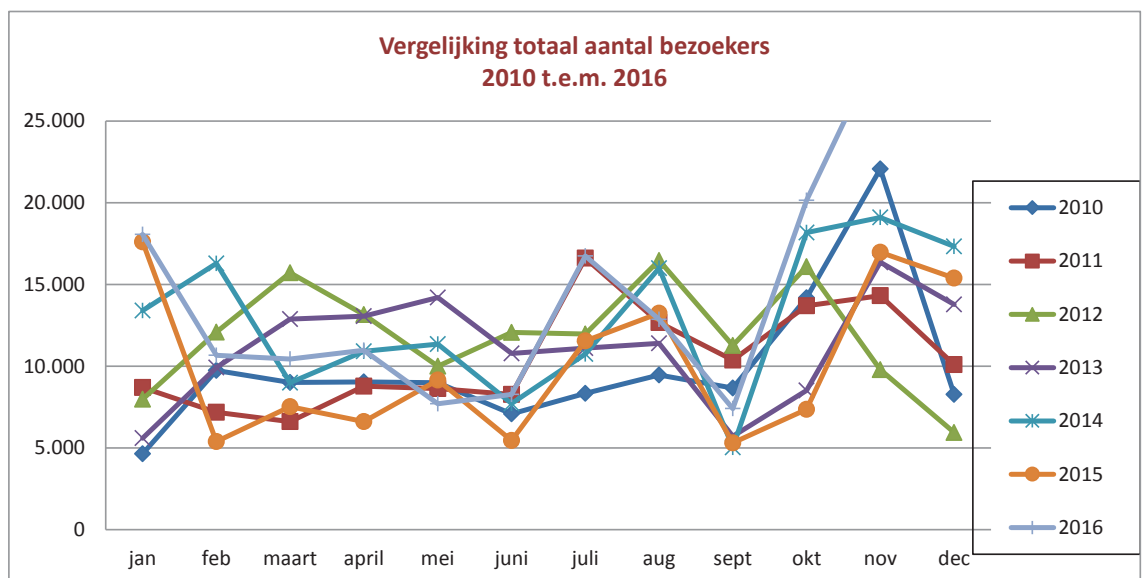
1. Algemeen overzicht bezoekerscijfers 2016
2. Vergelijking bezoekerscijfers 2010 tot en met 2016
3. Herkomst en leeftijd individuele bezoekers M
4. Herkomst en leeftijd individuele bezoekers M-Schatkamer
5. Groepsbezoeken in M
6. Leuvenaars: bezoek eerste donderdag van de maand

	JANUARI	FEBRUARI	MAART	APRIL	MEI	JUNI	JULI	AUGUSTUS	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER	TOTAAL
INDIVIDUELE BEZOEKERS M	5.620	5.420	3.803	2.890	2.823	3.415	4.115	4.767	2.977	7.608	14.730	15.915	74.083
GROEPS- BEZOEKEN M	1.534	1.931	2.504	1.553	1.817	1.020	213	238	814	3.704	6.656	6.180	28.164
M-SCHATKAMER VAN SINT-PIETER	588	1.390	1.848	1.769	1.613	1.362	1.668	2.150	1.913	1.968	1.867	2.377	20.513
PUNCTUELE ACTIVITEITEN (ZONDER GIDS + INCL. VERNISSAGES)	1.322	1.128	1.348	4.696	1.137	2.183	10.440	5.405	1.398	2.598	2.143	1.351	35.149
EXTRA MUROS	9.000	800	935	71	310	300	310	310	300	4.280	4.196	0	20.812
TOTAAL	18.064	10.669	10.438	10.979	7.700	8.280	16.746	12.870	7.402	20.158	29.592	25.823	178.721
AANTAL GROEPEN	119	140	133	79	104	73	17	19	44	213	352	364	1.657

VERGELIJKING BEZOEKERSCIJFERS 2010 TOT EN MET 2016

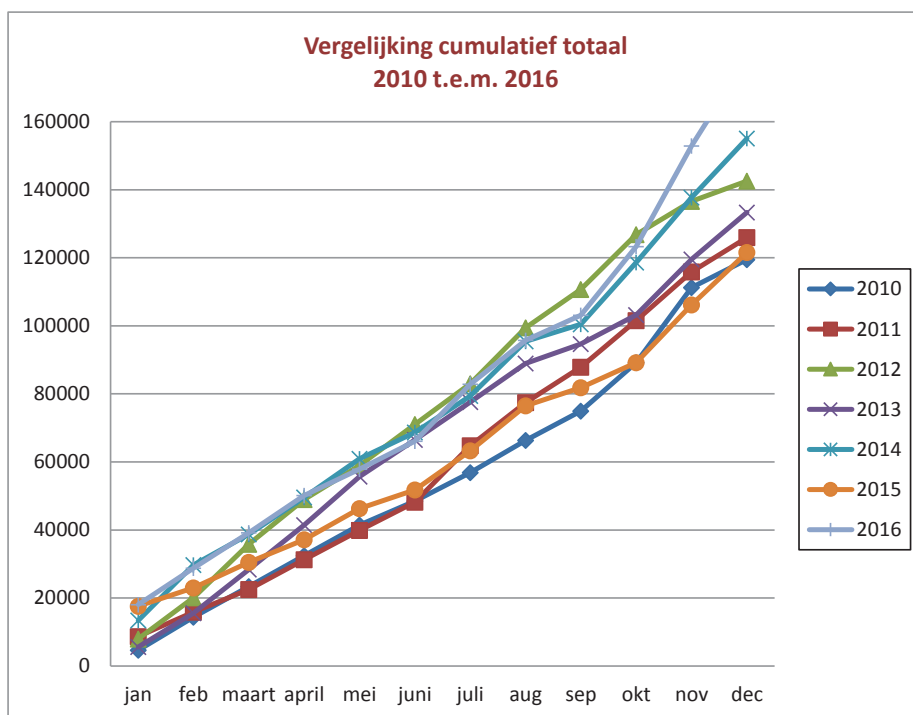
Totaal aantal bezoekers

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
jan	4.640	8.695	7.984	5.595	13.400	17.615	18.064
feb	9.746	7.184	12.082	9.921	16.295	5.383	10.669
maart	8.999	6.608	15.716	12.888	8.989	7.532	10.438
april	9.045	8.771	13.165	13.066	10.918	6.610	10.979
mei	8.995	8.630	10.000	14.205	11.345	9.148	7.700
juni	7.080	8.275	12.067	10.781	7.721	5.459	8.280
juli	8.340	16.613	11.979	11.112	10.749	11.540	16.746
aug	9.465	12.672	16.476	11.404	16.002	13.236	12.870
sept	8.659	10.376	11.272	5.717	5.037	5.309	7.402
okt	14.183	13.695	16.087	8.517	18.178	7.369	20.158
nov	22.068	14.319	9.786	16.362	19.102	16.968	29.592
dec	8.278	10.095	5.945	13.778	17.327	15.387	25.823
totaal	119.498	125.933	142.559	133.346	155.063	121.556	178.721

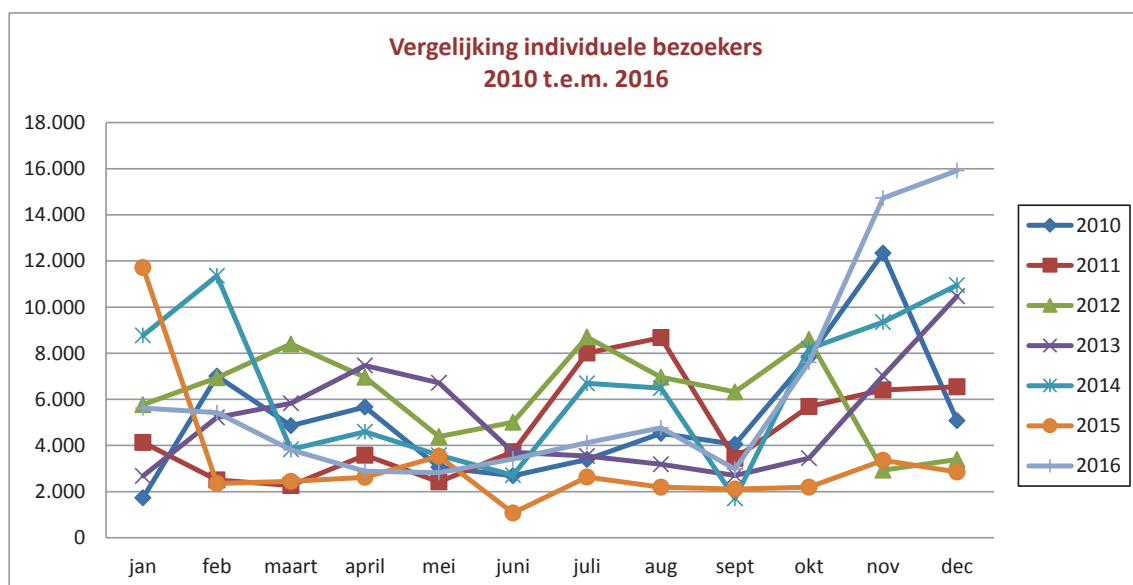
Cumulatief totaal

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	totaal
jan	4640	8695	7984	5595	13400	17615	18064	75993
feb	14386	15879	20066	15516	29695	22998	28733	147273
maart	23385	22487	35782	28404	38684	30530	39171	218443
april	32430	31258	48947	41470	49602	37140	50150	290997
mei	41425	39888	58947	55675	60947	46288	57850	361020
juni	48505	48163	71014	66456	68668	51747	66130	420683
juli	56845	64776	82993	77568	79417	63287	82876	507762
aug	66310	77448	99469	88972	95419	76523	95746	599887
sep	74969	87824	110741	94689	100456	81832	103148	653659
okt	89152	101519	126828	103206	118634	89201	123306	751846
nov	111220	115838	136614	119568	137736	106169	152898	880043
dec	119498	125933	142559	133346	155063	121556	178721	976676

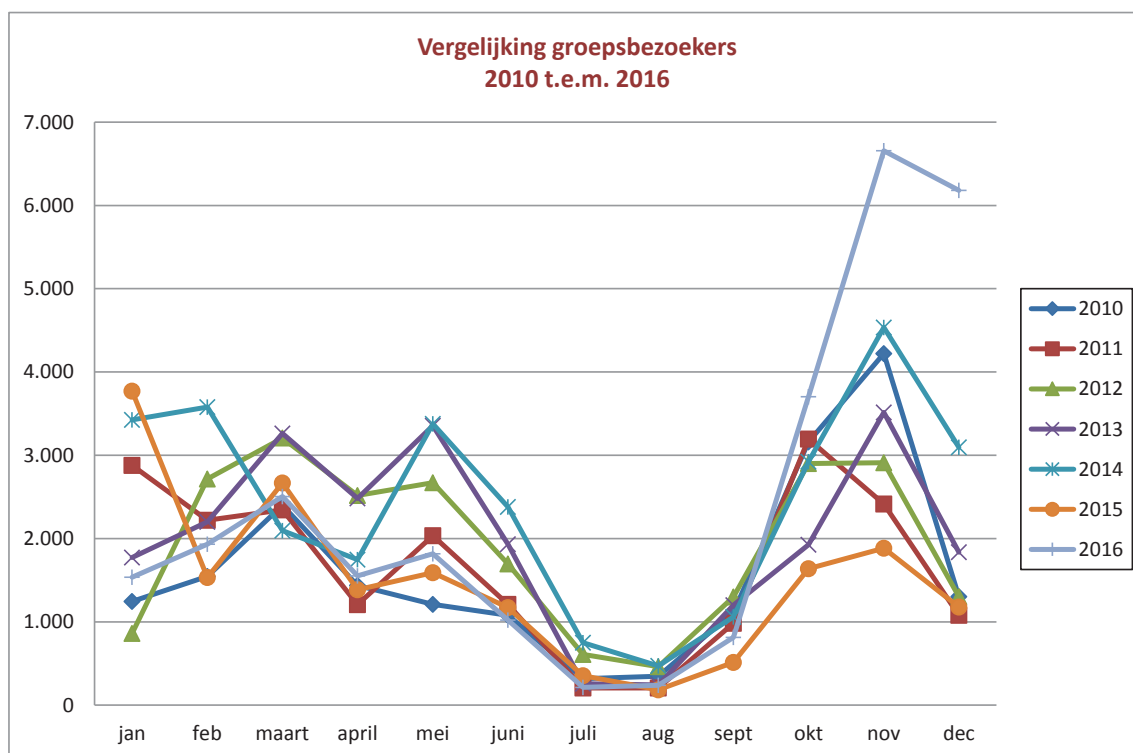
Individuele bezoekers

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
jan	1.733	4.127	5.767	2.680	8.772	11.713	5.620
feb	7.008	2.507	6.935	5.218	11.356	2.357	5.420
maart	4.864	2.267	8.405	5.831	3.832	2.441	3.803
april	5.666	3.576	6.957	7.471	4.595	2.621	2.890
mei	3.063	2.427	4.391	6.716	3.572	3.530	2.823
juni	2.684	3.722	5.006	3.700	2.717	1.077	3.415
juli	3.387	8.009	8.697	3.543	6.688	2.629	4.115
aug	4.527	8.674	6.962	3.187	6.485	2.195	4.767
sept	4.053	3.434	6.322	2.698	1.704	2.112	2.977
okt	7.842	5.695	8.602	3.455	8.194	2.190	7.608
nov	12.338	6.400	2.929	7.014	9.349	3.353	14.730
dec	5.073	6.547	3.389	10.470	10.957	2.845	15.915
totaal	62.238	57.385	74.362	61.983	78.221	39.063	74.083

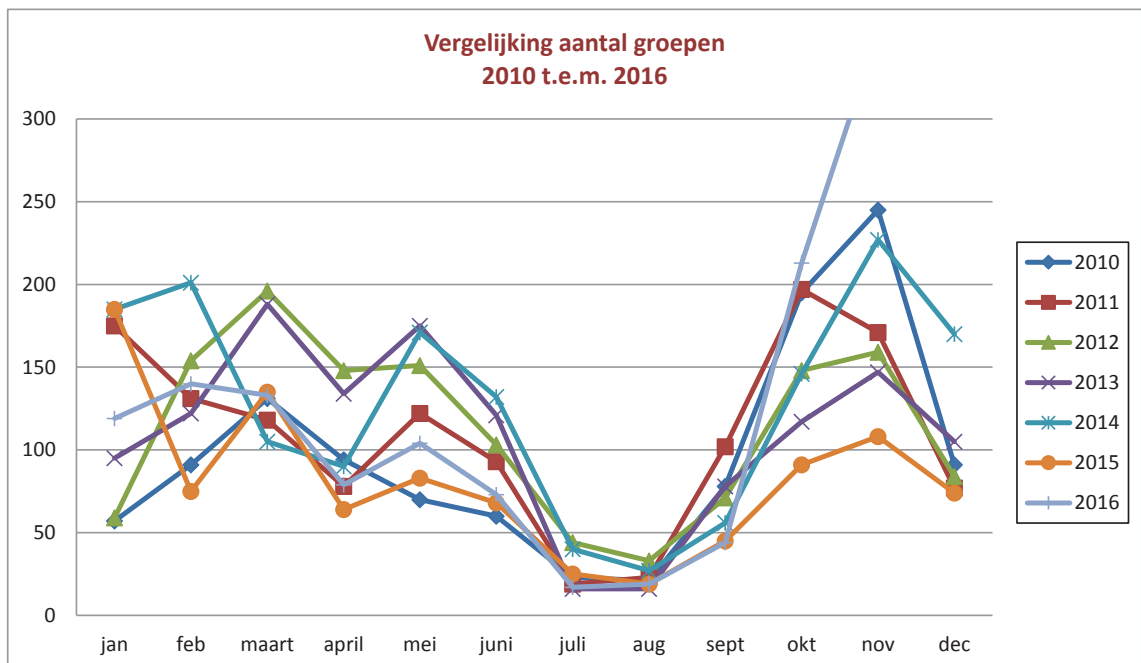
Groepsbezoekers

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
jan	1.244	2.877	860	1.771	3.425	3.770	1.534
feb	1.545	2.219	2.715	2.200	3.579	1.531	1.931
maart	2.399	2.343	3.206	3.261	2.096	2.667	2.504
april	1.437	1.207	2.517	2.483	1.745	1.385	1.553
mei	1.211	2.033	2.672	3.356	3.376	1.591	1.817
juni	1.077	1.209	1.696	1.933	2.380	1.170	1.020
juli	317	205	607	257	749	353	213
aug	347	206	461	242	470	184	238
sept	1.112	981	1.299	1.199	1.058	511	814
okt	3.160	3.194	2.900	1.924	2.923	1.637	3.704
nov	4.221	2.416	2.909	3.514	4.535	1.884	6.656
dec	1.301	1.078	1.301	1.835	3.096	1.178	6.180
totaal	19.371	19.968	23.143	23.975	29.432	17.861	28.164

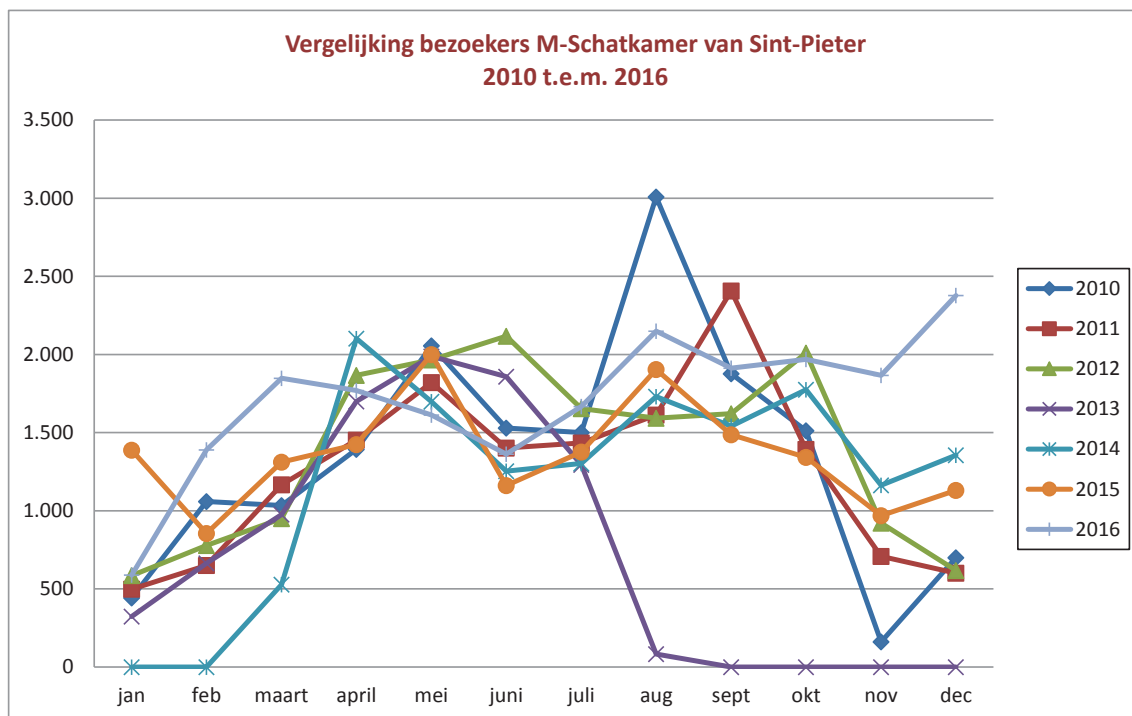
Aantal groepen

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
jan	57	175	59	95	185	185	119
feb	91	131	154	122	201	75	140
maart	131	118	196	188	105	135	133
april	94	78	148	134	90	64	79
mei	70	122	151	175	171	83	104
juni	60	93	103	121	132	68	73
juli	23	19	44	16	40	25	17
aug	21	23	33	16	27	19	19
sept	78	102	71	78	56	45	44
okt	195	197	148	117	146	91	213
nov	245	171	159	147	227	108	352
dec	91	77	84	105	170	74	364
totaal	1.156	1.306	1.350	1.314	1.550	972	1.657

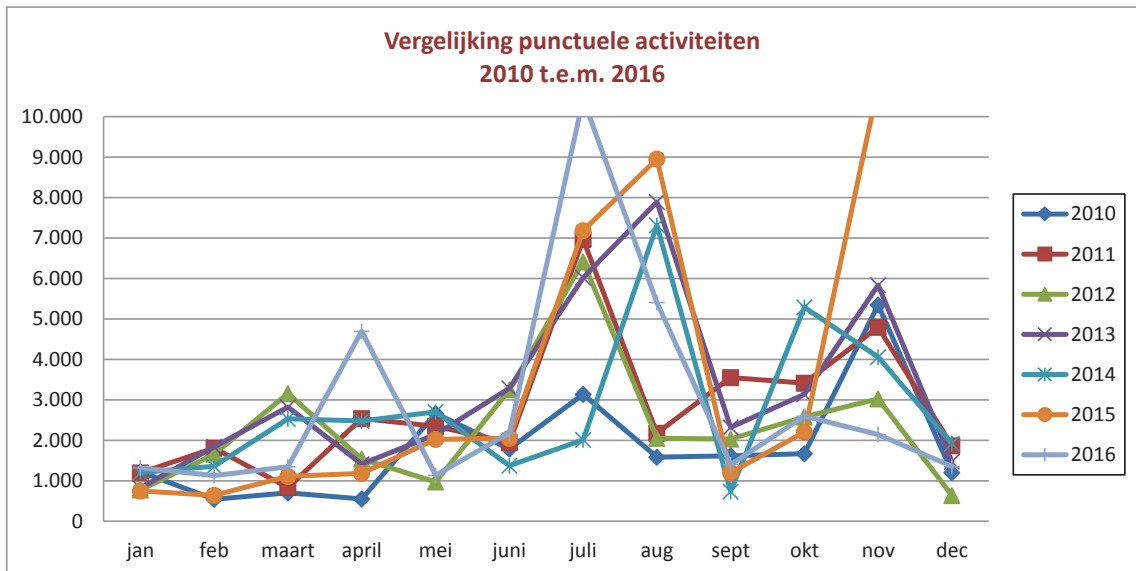
Bezoekers M - Schatkamer van Sint-Pieter*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
jan	443	498	585	323	gesloten	1.387	588
feb	1.059	650	778	664	gesloten	855	1.390
maart	1.034	1.166	950	975	528	1.311	1.848
april	1.393	1.453	1.867	1.700	2.102	1.424	1.769
mei	2.055	1.821	1.966	1.988	1.697	2.000	1.613
juni	1.530	1.401	2.117	1.858	1.253	1.162	1.362
juli	1.501	1.433	1.653	1.294	1.302	1.375	1.668
aug	3.008	1.613	1.592	83	1.730	1.904	2.150
sept	1.876	2.407	1.622	gesloten	1.541	1.487	1.913
okt	1.512	1.393	2.009	gesloten	1.774	1.342	1.968
nov	161	708	921	gesloten	1.163	968	1.867
dec	699	601	618	gesloten	1.356	1.130	2.377
totaal	16.271	15.144	16.678	8.885	14.446	16.345	20.513

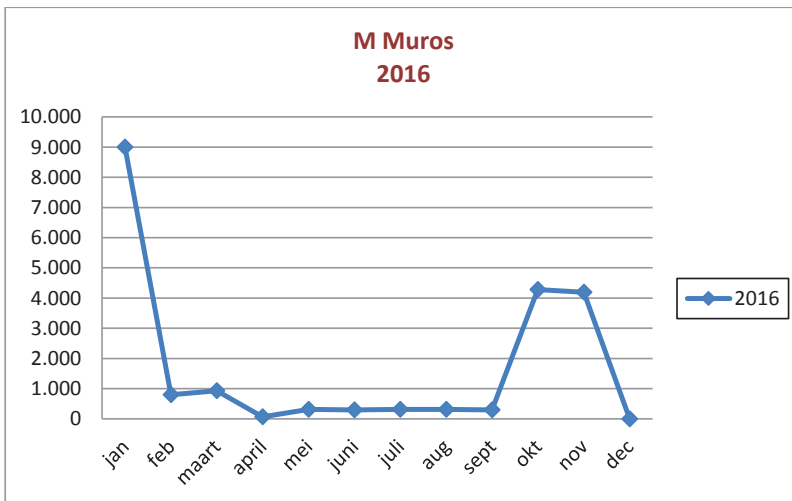
Bezoekers punctuele activiteiten

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
jan	1.220	1.193	772	821	1.203	745	1.322
feb	543	1.808	1.654	1.839	1.360	640	1.128
maart	702	832	3.155	2.821	2.533	1.113	1.348
april	549	2.535	1.537	1.412	2.476	1.180	4.696
mei	2.666	2.349	971	2.145	2.700	2.027	1.137
juni	1.789	1.943	3.246	3.290	1.371	2.050	2.183
juli	3.135	6.966	6.416	6.018	2.010	7.183	10.440
aug	1.583	2.179	2.054	7.892	7.317	8.953	5.405
sept	1.618	3.554	2.029	2.320	734	1.199	1.398
okt	1.669	3.413	2.576	3.138	5.287	2.200	2.598
nov	5.348	4.795	3.027	5.834	4.055	10.763	2.143
dec	1.205	1.869	637	1.473	1.918	10.234	1.351
totaal	22.027	33.436	28.074	39.003	32.964	48.287	35.149

M Muros

	2016
jan	9.000
feb	800
maart	935
april	71
mei	310
juni	300
juli	310
aug	310
sept	300
okt	4.280
nov	4.196
dec	0
totaal	20.812

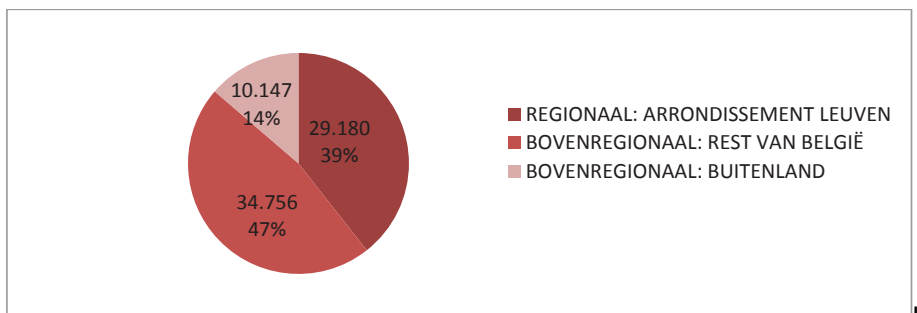
HERKOMST EN LEEFTIJD INDIVIDUELE BEZOEKERS M

Totaal aantal individuele bezoekers M 2016

74.083

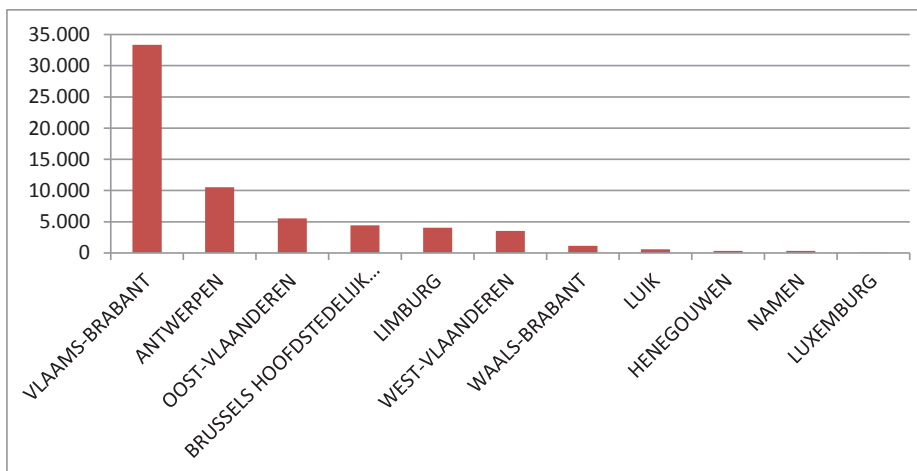
Regionale individuele bezoekers vs. bovenregionale individuele bezoekers

REGIONAAL: ARRONDISSEMENT LEUVEN	29.180
BOVENREGIONAAL: REST VAN BELGIË	34.756
BOVENREGIONAAL: BUITENLAND	10.147
TOTAAL	74.083

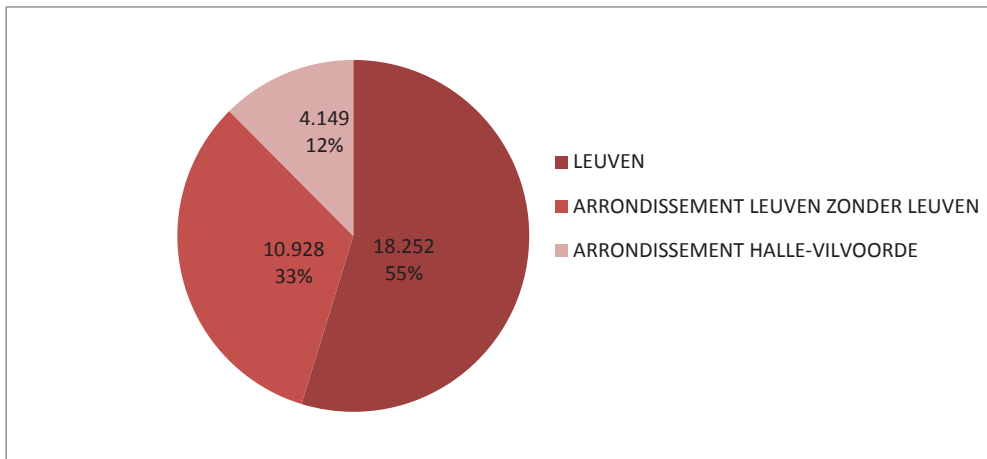
Individuele bezoekers per provincie

1	VLAAMS-BRABANT	33.329
2	ANTWERPEN	10.523
3	OOST-VLAANDEREN	5.546
4	BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST	4.447
5	LIMBURG	4.065
6	WEST-VLAANDEREN	3.513
7	WAALS-BRABANT	1.164
8	LUIK	599
9	HENEGOUWEN	336
10	NAMEN	343
11	LUXEMBURG	71
	TOTAAL	33.329

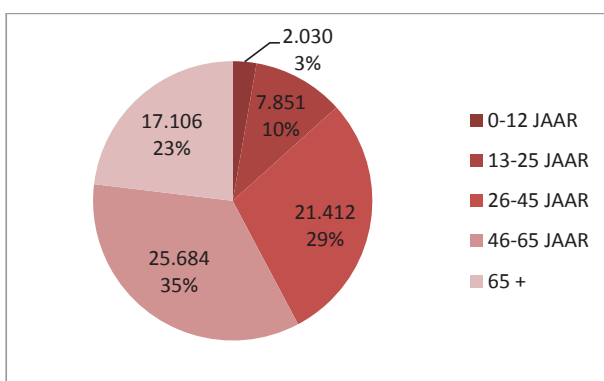
Individuele bezoekers per regio van Vlaams-Brabant

LEUVEN	18.252
ARRONDISSEMENT LEUVEN ZONDER LEUVEN	10.928
ARRONDISSEMENT HALLE-VILVOORDE	4.149
TOTAAL	33.329

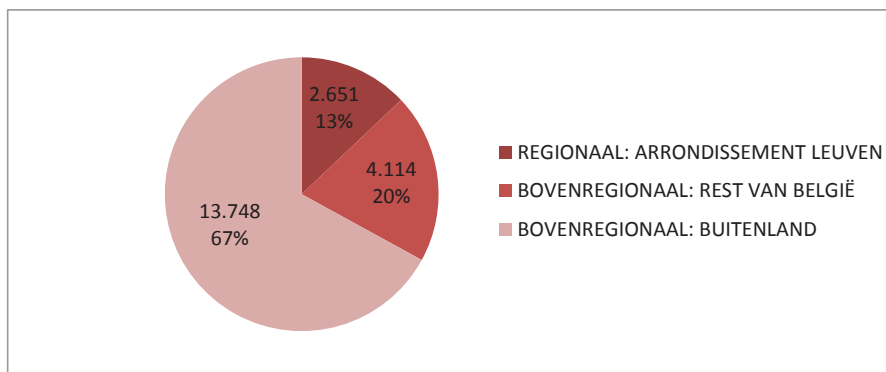
Individuele bezoekers per leeftijdscategorie

0-12 JAAR	2.030
13-25 JAAR	7.851
26-45 JAAR	21.412
46-65 JAAR	25.684
65 +	17.106
TOTAAL	74.083

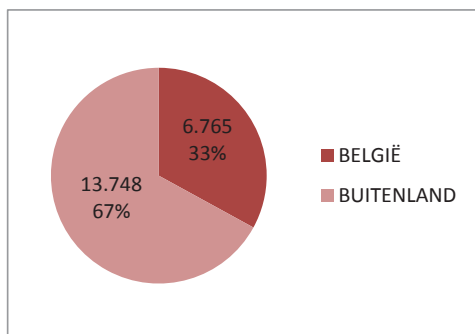
Regionale individuele bezoekers vs. bovenregionale individuele bezoekers M-Schatkamer

REGIONAAL: ARRONDISSEMENT LEUVEN	2.651
BOVENREGIONAAL: REST VAN BELGIË	4.114
BOVENREGIONAAL: BUITENLAND	13.748
TOTAAL	20.513

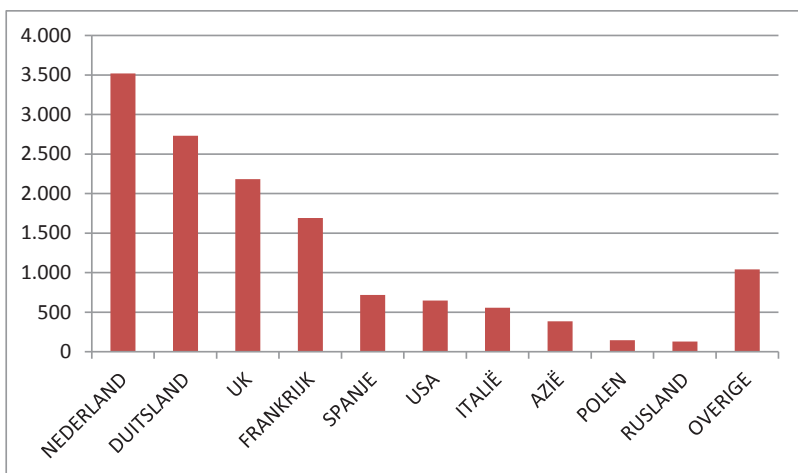
Individuele bezoekers M-Schatkamer binnenland vs. buitenland

BELGIË	6.765
BUITENLAND	13.748
TOTAAL	20.513

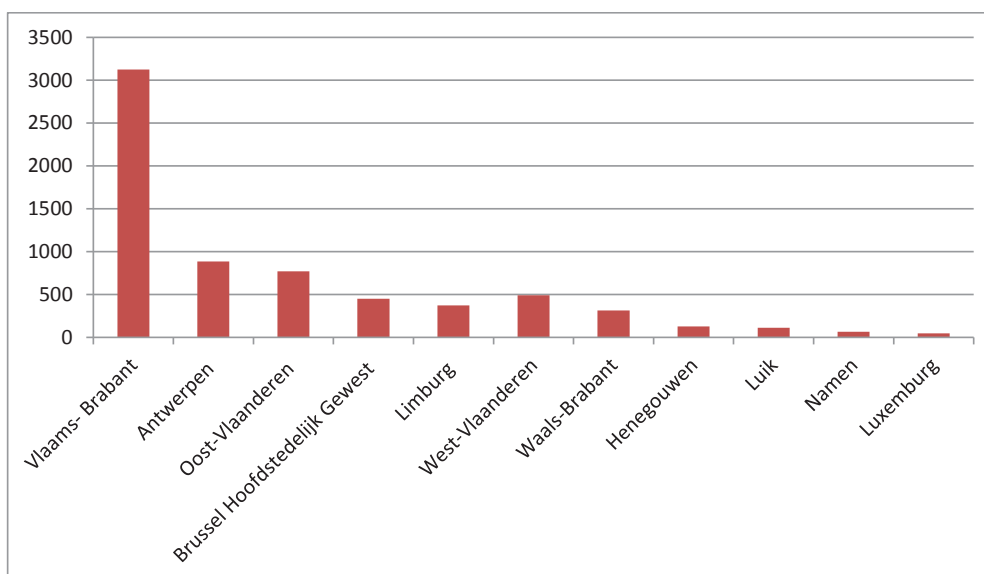
Top 10 buitenlandse individuele bezoekers M-Schatkamer

1	NEDERLAND	3.521
2	DUITSLAND	2.733
3	UK	2.182
4	FRANKRIJK	1.690
5	SPANJE	719
6	USA	646
7	ITALIË	555
8	AZIË	386
9	POLEN	145
10	RUSLAND	129
	OVERIGE	1.042
	TOTAAL	13.748

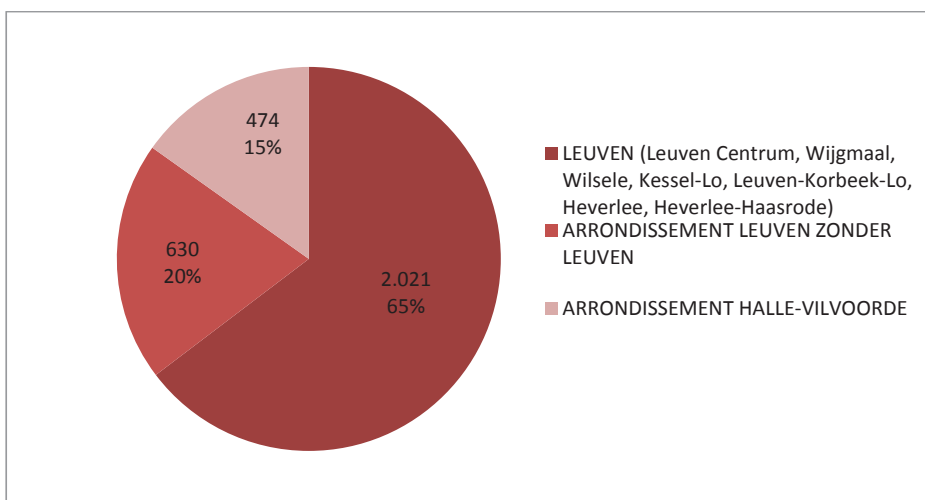
Individuele bezoekers M-Schatkamer per provincie

VLAAMS- BRABANT	3.125
ANTWERPEN	886
OOST-VLAANDEREN	772
BRUSSEL HOOFDSTEDELIJK GEWEST	451
LIMBURG	373
WEST-VLAANDEREN	492
WAALS-BRABANT	313
HENEGOUWEN	127
LUIK	113
NAMEN	66
LUXEMBURG	47
Totaal	6.765

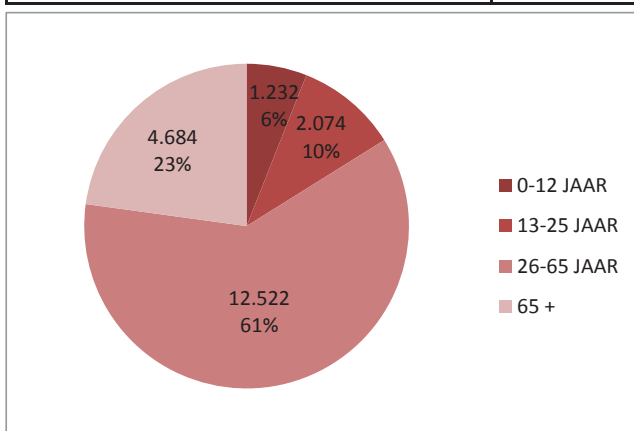
Individuele bezoekers M-Schatkamer per regio van Vlaams-Brabant

LEUVEN (Leuven Centrum, Wijgmaal, Wilsele, Kessel-Lo, Leuven-Korbeek-Lo, Heverlee, Heverlee-Haasrode)	2.021
ARRONDISSEMENT LEUVEN ZONDER LEUVEN	630
ARRONDISSEMENT HALLE-VILVOORDE	474
TOTAAL	3.125

Individuele bezoekers M-Schatkamer 2016 per leeftijdscategorie

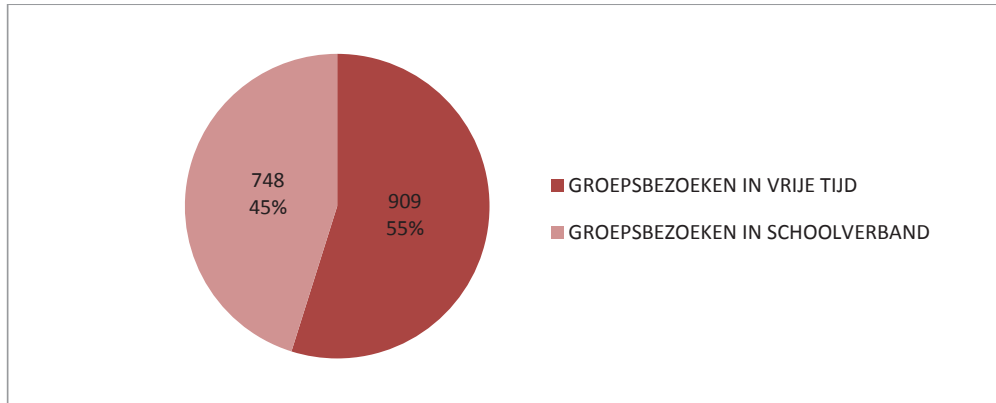
0-12 JAAR	1.232
13-25 JAAR	2.074
26-65 JAAR	12.522
65 +	4.684
TOTAAL	20.513

GROEPSBEZOeken IN M

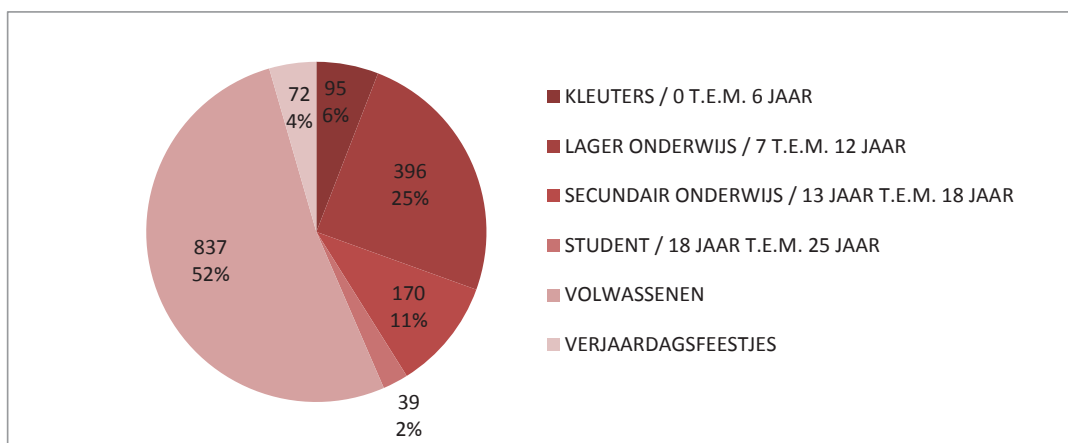
Verhouding groepsbezoeken in vrije tijd en in schoolverband

GROEPSBEZOeken IN VRIJE TIJD	909
GROEPSBEZOeken IN SCHOOLVERBAND	748
TOTAAL	1.657

Verhouding aantal rondleidingen per doelgroep

KLEUTERS / 0 T.E.M. 6 JAAR	95
LAGER ONDERWIJS / 7 T.E.M. 12 JAAR	396
SECUNDAIR ONDERWIJS / 13 JAAR T.E.M. 18 JAAR	170
STUDENT / 18 JAAR T.E.M. 25 JAAR	39
VOLWASSENEN	837
VERJAARDAGSFEESTJES	72
TOTAAL	1.657

BIJLAGE 4 JAARREKENING 2015

20				1	EUR	
NAT.	Datum neerlegging	Nr.	Blz.	E.	D.	VKT 1

**JAARREKENING EN ANDERE OVEREENKOMSTIG HET WETBOEK
VAN VENNOOTSCHAPPEN NEER TE LEGGEN DOCUMENTEN**

IDENTIFICATIEGEGEVENS

NAAM: *Autonoom Gemeentebedrijf Museum Leuven*

Rechtsvorm: *Autonoom gemeentebedrijf met rechtspersoonlijkheid*

Adres: *Professor Roger van Overstraetenplein* Nr.: *1* Bus:

Postnummer: *3000* Gemeente: *Leuven*

Land: *België*

Rechtspersonenregister (RPR) - Rechtbank van Koophandel van *Leuven*

Internetadres¹:

Ondernemingsnummer *BE 0896.728.376*

DATUM *30 / 04 / 2014* van de neerlegging van de oprichtingsakte OF van het recentste stuk dat de datum van bekendmaking van de oprichtingsakte en van de akte tot statutenwijziging vermeldt.

JAARREKENING *JAARREKENING IN EURO (2 decimalen)*

goedgekeurd door de algemene vergadering van *26 / 06 / 2017*

met betrekking tot het boekjaar dat de periode dekt van *01 / 01 / 2016* tot *31 / 12 / 2016*

Vorig boekjaar van *01 / 01 / 2015* tot *31 / 12 / 2015*

De bedragen van het vorige boekjaar ~~zijn / zijn niet~~² identiek met die welke eerder openbaar werden gemaakt.

Totaal aantal neergelegde bladen:*17*..... Nummers van de secties van het standaardmodel die niet werden neergelegd omdat ze niet dienstig zijn:*6.2, 6.5, 6.6, 6.7, 6.9, 7.1, 7.2, 8, 9, 10, 11*.....

*Handtekening
(naam en hoedanigheid)*

*Handtekening
(naam en hoedanigheid)*

¹ Facultatieve vermelding.
² Schrappen wat niet van toepassing is.

**LIJST VAN DE BESTUURDERS, ZAAKVOERDERS EN
COMMISSARISSSEN EN VERKLARING BETREFFENDE EEN
AANVULLENDE OPDRACHT VOOR NAZICHT OF CORRECTIE**

LIJST VAN DE BESTUURDERS, ZAAKVOERDERS EN COMMISSARISSSEN

VOLLEDIGE LIJST met naam, voornamen, beroep, woonplaats (adres, nummer, postnummer en gemeente) en functie in de onderneming

<i>Denise Vandevort Ijzerenpoortstraat 21, 3000 Leuven, België</i>	<i>Voorzitter van de Raad van Bestuur 26/11/2007 -</i>
<i>Jeroen Vervloessem Jean-Baptiste Van Monsstraat 113, 3000 Leuven, België</i>	<i>Bestuurder 29/04/2013 -</i>
<i>Els Buelens Riddersstraat 56, 3000 Leuven, België</i>	<i>Bestuurder 26/11/2007 -</i>
<i>Frieda Jans Domeinstraat 50, 3010 Kessel-lo, België</i>	<i>Bestuurder 26/11/2007 -</i>
<i>Hans Bracquené Wittehoevelaan 9, 3000 Leuven, België</i>	<i>Bestuurder 26/11/2007 -</i>
<i>Jan Schoolmeesters Meugenslaan 27, 3010 Kessel-lo, België</i>	<i>Bestuurder 29/04/2013 -</i>
<i>Mieke Vandermotte Willem Coosemansstraat 112, 3010 Kessel-lo, België</i>	<i>Bestuurder 29/04/2013 -</i>
<i>Mieke Wellens Noormannenstraat 28, 3000 Leuven, België</i>	<i>Bestuurder 29/04/2013 -</i>
<i>Noël Coninx Marrainenplein 4 bus 0102, 3000 Leuven, België</i>	<i>Bestuurder 26/11/2007 -</i>
<i>Saïd El Khadraoui Schipvaartstraat 24 bus 0402, 3000 Leuven, België</i>	<i>Bestuurder 26/11/2007 -</i>
<i>Vera Billen Ziekelingenstraat 64 bus 3, 3000 Leuven, België</i>	<i>Bestuurder 29/04/2013 -</i>
<i>Willem Geelen Ketelmakerij 20, 3010 Kessel-lo, België</i>	<i>Bestuurder 29/04/2013 - 27/04/2015</i>
<i>Vital Geeraerts Armand Meyswijk 20, 3012 Wilsele, België</i>	<i>Bestuurder 27/04/2015 -</i>
<i>KPMG Bedrijfsrevisoren BV CVBA Nr.: BE 0419.122.548 Bourgetlaan 40, 1130 Haren, België Lidmaatschapsnr.: B00001</i>	<i>Commissaris</i>
<i>Vertegenwoordigd door:</i>	
<i>Raf Cox (Bedrijfsrevisor) Bourgetlaan 40 bus A, 1130 Haren, België Lidmaatschapsnr.: A02195</i>	

VERKLARING BETREFFENDE EEN AANVULLENDE OPDRACHT VOOR NAZICHT OF CORRECTIE

Het bestuursorgaan verklaart dat geen enkele opdracht voor nazicht of correctie werd gegeven aan iemand die daar wettelijk niet toe gemachtigd is met toepassing van de artikelen 34 en 37 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

De jaarrekening ~~wordt~~ / werd niet* geverifieerd of gecorrigeerd door een externe accountant of door een bedrijfsrevisor die niet de commissaris is.

In bevestigend geval, moeten hierna worden vermeld: naam, voornamen, beroep en woonplaats van elke externe accountant of bedrijfsrevisor en zijn lidmaatschapsnummer bij zijn Instituut, evenals de aard van zijn opdracht:

- A. Het voeren van de boekhouding van de onderneming**;
- B. Het opstellen van de jaarrekening**;
- C. Het verifiëren van de jaarrekening en/of
- D. Het corrigeren van de jaarrekening.

Indien taken bedoeld onder A. of onder B. uitgevoerd zijn door erkende boekhouders of door erkende boekhouders-fiscalisten, kunnen hierna worden vermeld: naam, voornamen, beroep en woonplaats van elke erkende boekhouder of erkende boekhouder-fiscalist en zijn lidmaatschapsnummer bij het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten, evenals de aard van zijn opdracht.

Naam, voornamen, beroep en woonplaats	Lidmaatschapsnummer	Aard van de opdracht (A, B, C en/of D)
Q&A bvba Nr.: BE 0434.076.186 Durmakker 25, 9940 Evergem, België Vertegenwoordigd door: Marc Goossens (Accountant) Durmakker 25, 9940 Evergem, België	224784 3 N 88 13217 2 N 70	B

* Schrappen wat niet van toepassing is.

** Facultatieve vermelding.

JAARREKENING

BALANS NA WINSTVERDELING

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
ACTIVA				
OPRICHTINGSKOSTEN		20		
VASTE ACTIVA		21/28	21.391.541,37	22.192.232,25
Immateriële vaste activa	6.1.1	21	16.266,96	31.387,28
Materiële vaste activa	6.1.2	22/27	21.375.193,83	22.160.764,39
Terreinen en gebouwen		22	20.750.970,87	21.602.559,23
Installaties, machines en uitrusting		23	299.913,09	173.784,47
Meubilair en rollend materieel		24	274.916,37	335.027,19
Leasing en soortgelijke rechten		25		
Overige materiële vaste activa		26		
Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		27	49.393,50	49.393,50
Financiële vaste activa	6.1.3	28	80,58	80,58
VLOTTENDE ACTIVA		29/58	1.343.180,19	1.147.847,56
Vorderingen op meer dan één jaar		29	37.173,73	46.468,85
Handelsvorderingen		290		
Overige vorderingen		291	37.173,73	46.468,85
Voorraden en bestellingen in uitvoering		3	140.689,96	100.855,18
Voorraden		30/36	140.689,96	100.855,18
Bestellingen in uitvoering		37		
Vorderingen op ten hoogste één jaar		40/41	840.338,51	841.915,97
Handelsvorderingen		40	318.278,35	440.758,66
Overige vorderingen		41	522.060,16	401.157,31
Geldbeleggingen		50/53		
Liquide middelen		54/58	309.435,59	147.187,18
Overlopende rekeningen		490/1	15.542,40	11.420,38
TOTAAL VAN DE ACTIVA		20/58	22.734.721,56	23.340.079,81

Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
PASSIVA			
EIGEN VERMOGEN	10/15	-269.906,58	22.154.302,85
Kapitaal	10	100.000,00	29.913.837,78
Geplaatst kapitaal	100	100.000,00	31.000.000,00
Niet-opgevraagd kapitaal ⁴	101		1.086.162,22
Uitgiftepremies	11		
Herwaarderingsmeerwaarden	12		
Reserves	13		
Wettelijke reserve	130		
Onbeschikbare reserves	131		
Voor eigen aandelen	1310		
Andere	1311		
Belastingvrije reserves	132		
Beschikbare reserves	133		
Overgedragen winst (verlies)(+)/(-)	14	-442.125,26	-8.436.507,40
Kapitaalsubsidies	15	72.218,68	676.972,47
Voorschot aan de vennoten op de verdeling van het netto-actief ⁵	19		
VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN	16	25.403,08	25.403,08
Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	25.403,08	25.403,08
Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	25.403,08	25.403,08
Fiscale lasten	161		
Grote herstellings- en onderhoudswerken	162		
Milieuverplichtingen	163		
Overige risico's en kosten	164/5		
Uitgestelde belastingen	168		

4 Bedrag in mindering te brengen van het geplaatste kapitaal

5 Bedrag in mindering te brengen van de andere bestanddelen van het eigen vermogen

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
SCHULDEN		17/49	22.979.225,06	1.160.373,88
Schulden op meer dan één jaar	6.3	17	20.296.631,15	11.728,25
Financiële schulden		170/4	20.284.902,90	
Kredietinstellingen, leasingschulden en soortgelijke schulden		172/3		
Overige leningen		174/0	20.284.902,90	
Handelsschulden		175		
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		176		
Overige schulden		178/9	11.728,25	11.728,25
Schulden op ten hoogste één jaar	6.3	42/48	1.871.364,89	1.148.372,35
Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen		42	1.024.205,37	
Financiële schulden		43		
Kredietinstellingen		430/8		
Overige leningen		439		
Handelsschulden		44	427.718,38	954.674,40
Leveranciers		440/4	427.718,38	954.674,40
Te betalen wissels		441		
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		46		
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten		45	174.736,91	182.853,36
Belastingen		450/3	29.423,38	77.338,98
Bezoldigingen en sociale lasten		454/9	145.313,53	105.514,38
Overige schulden		47/48	244.704,23	10.844,59
Overlopende rekeningen		492/3	811.229,02	273,28
TOTAAL VAN DE PASSIVA		10/49	22.734.721,56	23.340.079,81

RESULTATENREKENING

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
Bedrijfsopbrengsten en bedrijfskosten				
Brutomarge		9900	3.414.566,09	2.537.588,22
Waarvan: niet-recurrente bedrijfsopbrengsten		76A		
Omzet*		70		
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen*		60/61		
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	6.4	62	2.817.082,91	2.614.415,04
Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	1.042.691,73	1.006.837,80
Waardeverminderingen op voorraden, op bestellingen in uitvoering en op handelsvorderingen: toevoegingen (terugnemingen)		631/4	-5.105,65	5.105,65
Voorzieningen voor risico's en kosten: toevoegingen (bestedingen en terugnemingen)		635/8		25.403,08
Andere bedrijfskosten		640/8	2.402,76	15.100,67
Als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten ..(-)		649		
Niet-recurrente bedrijfskosten		66A		
Bedrijfswinst (Bedrijfsverlies)		9901	-442.505,66	-1.129.274,02
Financiële opbrengsten	6.4	75/76B	13.425,15	169.043,07
Recurrente financiële opbrengsten		75	13.425,15	169.043,07
Waarvan: kapitaal- en interestsubsidies		753	11.412,61	
Niet-recurrente financiële opbrengsten		76B		
Financiële kosten	6.4	65/66B	13.044,75	5.331,99
Recurrente financiële kosten		65	13.044,75	5.331,99
Niet-recurrente financiële kosten		66B		
Winst (Verlies) van het boekjaar vóór belasting		9903	-442.125,26	-965.562,94
Onttrekking aan de uitgestelde belastingen		780		
Overboeking naar de uitgestelde belastingen		680		
Belastingen op het resultaat		67/77		2,85
Winst (Verlies) van het boekjaar		9904	-442.125,26	-965.565,79
Onttrekking aan de belastingvrije reserves		789		
Overboeking naar de belastingvrije reserves		689		
Te bestemmen winst (verlies) van het boekjaar		9905	-442.125,26	-965.565,79

* Facultatieve vermelding.

RESULTAATVERWERKING

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
Te bestemmen winst (verlies)(+)/(-)	9906	-8.878.632,66	-8.436.507,40
Te bestemmen winst (verlies) van het boekjaar(+)/(-)	(9905)	-442.125,26	-965.565,79
Overgedragen winst (verlies) van het vorige boekjaar(+)/(-)	14P	-8.436.507,40	-7.470.941,61
Onttrekking aan het eigen vermogen	791/2	8.436.507,40	
Toevoeging aan het eigen vermogen	691/2		
aan het kapitaal en aan de uitgiftepremies	691		
aan de wettelijke reserve	6920		
aan de overige reserves	6921		
Overgedragen winst (verlies)(+)/(-)	(14)	-442.125,26	-8.436.507,40
Tussenkoms van de vennoten in het verlies	794		
Uit te keren winst	694/7		
Vergoeding van het kapitaal	694		
Bestuurders of zaakvoerders	695		
Werknemers	696		
Andere rechthebbenden	697		

TOELICHTING

STAAT VAN DE VASTE ACTIVA

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA			
Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	8059P	xxxxxxxxxxxxxxxx	179.556,85
Mutaties tijdens het boekjaar			
Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	8029		
Overdrachten en buitengebruikstellingen	8039		
Overboekingen van een post naar een andere(+)/(-)	8049		
Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	8059	179.556,85	
Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	8129P	xxxxxxxxxxxxxxxx	148.169,57
Mutaties tijdens het boekjaar			
Geboekt	8079	15.120,32	
Teruggenomen	8089		
Verworven van derden	8099		
Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	8109		
Overgeboekt van een post naar een andere(+)/(-)	8119		
Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	8129	163.289,89	
NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	(21)	16.266,96	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
MATERIËLE VASTE ACTIVA			
Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	8199P	xxxxxxxxxxxxxxxx	29.150.530,12
Mutaties tijdens het boekjaar			
Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	8169	242.000,85	
Overdrachten en buitengebruikstellingen	8179		
Overboekingen van een post naar een andere(+)/(-)	8189		
Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	8199	29.392.530,97	
Meerwaarden per einde van het boekjaar	8259P	xxxxxxxxxxxxxxxx	
Mutaties tijdens het boekjaar			
Geboekt	8219		
Verworven van derden	8229		
Afgeboekt	8239		
Overgeboekt van een post naar een andere(+)/(-)	8249		
Meerwaarden per einde van het boekjaar	8259		
Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	8329P	xxxxxxxxxxxxxxxx	6.989.765,73
Mutaties tijdens het boekjaar			
Geboekt	8279	1.027.571,41	
Teruggenomen	8289		
Verworven van derden	8299		
Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	8309		
Overgeboekt van een post naar een andere(+)/(-)	8319		
Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar	8329	8.017.337,14	
NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	(22/27)	21.375.193,83	

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
FINANCIËLE VASTE ACTIVA			
Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	8395P	xxxxxxxxxxxxxxxx	80,58
Mutaties tijdens het boekjaar			
Aanschaffingen	8365		
Overdrachten en buitengebruikstellingen	8375		
Overboekingen van een post naar een andere	8385		
Andere mutaties	8386		
Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar	8395	80,58	
Meerwaarden per einde van het boekjaar	8455P	xxxxxxxxxxxxxxxx	
Mutaties tijdens het boekjaar			
Geboekt	8415		
Verworven van derden	8425		
Afgeboekt	8435		
Overgeboekt van een post naar een andere	8445		
Meerwaarden per einde van het boekjaar	8455		
Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	8525P	xxxxxxxxxxxxxxxx	
Mutaties tijdens het boekjaar			
Geboekt	8475		
Teruggenomen	8485		
Verworven van derden	8495		
Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen	8505		
Overgeboekt van een post naar een andere	8515		
Waardeverminderingen per einde van het boekjaar	8525		
Niet-opgevraagde bedragen per einde van het boekjaar	8555P	xxxxxxxxxxxxxxxx	
Mutaties tijdens het boekjaar	8545		
Niet-opgevraagde bedragen per einde van het boekjaar	8555		
NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	(28)	80,58	

STAAT VAN DE SCHULDEN

	Codes	Boekjaar
UITSPLITSING VAN DE SCHULDEN MET EEN OORSPRONKELIJKE LOOPTIJD VAN MEER DAN ÉÉN JAAR, NAARGELANG HUN RESTERENDE LOOPTIJD		
Totaal der schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	(42)	1.024.205,37
Totaal der schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar doch hoogstens 5 jaar .	8912	3.698.167,36
Totaal der schulden met een resterende looptijd van meer dan 5 jaar	8913	16.598.463,79
GEWAARBORGDE SCHULDEN (begrepen in de posten 17 en 42/48 van de passiva)		
Door Belgische overheidsinstellingen gewaarborgde schulden		
Financiële schulden	8921	
Kredietinstellingen, leasingschulden en soortgelijke schulden	891	
Overige leningen	901	
Handelsschulden	8981	
Leveranciers	8991	
Te betalen wissels	9001	
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	9011	
Schulden met betrekking tot bezoldigingen en sociale lasten	9021	
Overige schulden	9051	
Totaal van de door Belgische overheidsinstellingen gewaarborgde schulden	9061	
Schulden gewaarborgd door zakelijke zekerheden gesteld of onherroepelijk beloofd op activa van de onderneming		
Financiële schulden	8922	
Kredietinstellingen, leasingschulden en soortgelijke schulden	892	
Overige leningen	902	
Handelsschulden	8982	
Leveranciers	8992	
Te betalen wissels	9002	
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	9012	
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	9022	
Belastingen	9032	
Bezoldigingen en sociale lasten	9042	
Overige schulden	9052	
Totaal der schulden gewaarborgd door zakelijke zekerheden gesteld of onherroepelijk beloofd op activa van de onderneming	9062	

RESULTATEN

PERSONEEL EN PERSONEELSKOSTEN

Werknemers waarvoor de onderneming een DIMONA-verklaring heeft ingediend of die zijn ingeschreven in het algemeen personeelsregister

Gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten

Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
9087	48,6	45,0
OPBRENGSTEN EN KOSTEN VAN UITZONDERLIJKE OMVANG OF UITZONDERLIJKE MATE VAN VOORKOMEN		
Niet-recurrente opbrengsten	76	
Niet-recurrente bedrijfsopbrengsten	(76A)	
Niet-recurrente financiële opbrengsten	(76B)	
Niet-recurrente kosten	66	
Niet-recurrente bedrijfskosten	(66A)	
Niet-recurrente financiële kosten	(66B)	
FINANCIËLE RESULTATEN		
Geactiveerde interesten	6503	

WAARDERINGSREGELS

Art. 28 KB 30/01/2001 tot uitvoering van het W. Venn.:

"Elke onderneming bepaalt de regels die, met nakoming van de bepalingen van dit hoofdstuk, doch rekening gehouden met haar eigen kenmerken, gelden voor de waardering van de inventaris bedoeld in artikel 7, eerste lid van de wet en, onder meer, voor de vorming en aanpassing van afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten evenals voor de herwaarderingen. Deze regels worden bepaald door het beheersorgaan van de onderneming en vastgelegd in het boek bedoeld in artikel 7, derde lid van de wet. Ze worden samengevat in de toelichting; overeenkomstig hetgeen is bepaald in artikel 3 moet deze samenvatting voldoende nauwkeurig zijn zodat inzicht wordt verkregen in de toegepaste waarderingsregels."

Volgende waarderingsregels worden vastgelegd:

- Vorderingen: waardering aan nominale waarde (eventueel waardeverminderingen te boeken, bij onzekerheid omtrent de inbaarheid)
- Schulden: waardering aan nominale waarde
- Vlottende activa en passiva in vreemde munt : waardering aan slotkoers
- Oprichtingskosten: af te schrijven over 5 jaar
- Materiële en immateriële vaste activa met beperkte levensduur: afschrijving volgens economisch verantwoorde gebruiksduur:
 - Licenties en software: 20 %
 - Gebouwen : 3 %
 - Bureaumaterieel : 20%
 - Computers & multimedia : 25%
 - Uitrustingsgoederen en installaties: 6,66%-10%-20%
 - Inrichting gehuurde gebouwen : 10%
 - Rollend materieel: 20%
- Materiële en immateriële vaste activa met 'onbeperkte' gebruiksduur: waardeverminderingen te boeken ingeval van duurzame minderwaarde of ontwaarding
- Voorraden: worden gewaardeerd aan gemiddelde aankoopprijs

Opmerkingen:

- afschrijvingsritmes worden vermeld in de toelichting bij de jaarrekening
- aanvullende of uitzonderlijke afschrijvingen indien wegens technische, economische of technologische omstandigheden de boekhoudkundige waarde hoger is dan de werkelijke gebruikswaarde
- herwaarderingen op materiële en financiële vaste activa zijn mogelijk indien werkelijke (markt) waarde op vaststaande en duurzame wijze uitstijgt boven de boekwaarde.
- voorzieningen voor risico's en kosten aan te leggen bij verliezen en kosten die naar hun aard duidelijk kunnen omschreven worden, die op balansdatum zeer waarschijnlijk of zeker zijn, doch waarvan de juiste afloop en de grootteorde van het bedrag niet vaststaat. Reële en individuele waardering van elk risico op te nemen onder deze rubriek.
- Conform IAS 38 dient er een duidelijk onderscheid gemaakt tussen nieuw verworven software en upgrades van software. Eerstgenoemde voldoen normaliter aan de vereiste tot het genereren van toekomstige opbrengsten (voorwaarde voor activeren), laatstgenoemde normaliter niet en dienen derhalve beschouwd als kosten.

De toepassing van de waarderingsregels in de veronderstelling van de continuïteit (art. 96, 6° W.Venn.) wordt verantwoord door het voldoende eigen vermogen. De gerealiseerde jaarlijkse verliezen zijn toe te wijzen door afschrijvingen die gefinancierd werden met dit eigen vermogen en zijn niet toe te wijzen aan de exploitatie van het museum op zich.

De continuïteit van de onderneming blijft gewaarborgd, ondanks het verlies van boekjaar 2016 en vorigen. Stad Leuven garandeert de continue werking van de onderneming door haar tussenkomst in

First - VKT2017 - 14 / 17

Nr.	BE 0896.728.376	VKT 6.8

eventueel verlies. Er dringt zich geen wijziging op in de toepassing van de waarderingsregels (art 96 6° W.Venn.)

First - VKT2017 - 15 / 17

SOCIALE BALANS

Nummers van de paritaire comités die voor de onderneming bevoegd zijn:

WERKNEMERS WAARVOOR DE ONDERNEMING EEN DIMONA-VERKLARING HEEFT INGEDIEND OF DIE ZIJN INGESCHREVEN IN HET ALGEMEEN PERSONEELSREGISTER

Codes	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal (T) of	3P. Totaal (T) of
	(boekjaar)	(boekjaar)	totaal in voltijdse equivalenten (VTE) (boekjaar)	totaal in voltijdse equivalenten (VTE) (vorig boekjaar)
Tijdens het boekjaar en het vorige boekjaar				
Gemiddeld aantal werknemers	100 41,7	12,2	48,6 (VTE)	45,0 (VTE)
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	101 72.778	16.012	88.790 (T)	81.439 (T)
Personeelskosten	102 2.322.108,04	510.890,57	2.832.998,61 (T)	2.609.081,52 (T)

Codes	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal in voltijdse equivalenten
Op de afsluitingsdatum van het boekjaar			
Aantal werknemers	105 43	11	50,9
Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	110 23	6	26,8
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	111 20	5	24,1
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	112		
Vervangingsovereenkomst	113		
Volgens het geslacht en het studieniveau			
Mannen	120 12	4	14,8
lager onderwijs	1200	1	0,7
secundair onderwijs	1201 2	3	4,1
hoger niet-universitair onderwijs	1202 3		3,0
universitair onderwijs	1203 7		7,0
Vrouwen	121 31	7	36,1
lager onderwijs	1210		
secundair onderwijs	1211 2	1	2,5
hoger niet-universitair onderwijs	1212 10	1	10,8
universitair onderwijs	1213 19	5	22,8
Volgens de beroeps categorie			
Directiepersoneel	130		
Bedienden	134 41	8	46,9
Arbeiders	132 2	3	4,0
Andere	133		

TABEL VAN HET PERSONEELSVLOEP TIJDENS HET BOEKJAAR

	Codes	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal in voltijdse equivalenten
INGETREDEN				
Aantal werknemers waarvoor de onderneming tijdens het boekjaar een DIMONA-verklaring heeft ingediend of die tijdens het boekjaar werden ingeschreven in het algemeen personeelsregister	205	9	9	15,9
UITGETREDEN				
Aantal werknemers met een in de DIMONA-verklaring aangegeven of een in het algemeen personeelsregister opgetekende datum waarop hun overeenkomst tijdens het boekjaar een einde nam	305	10	6	13,6

INLICHTINGEN OVER DE OPLEIDINGEN VOOR DE WERKNEMERS TIJDENS HET BOEKJAAR

	Codes	Mannen	Codes	Vrouwen
Totaal van de formele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever				
Aantal betrokken werknemers	5801		5811	
Aantal gevolgde opleidingsuren	5802		5812	
Nettokosten voor de onderneming	5803		5813	
waarvan brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding	58031		58131	
waarvan betaalde bijdragen en stortingen aan collectieve fondsen	58032		58132	
waarvan ontvangen tegemoetkomingen (in mindering)	58033		58133	
Totaal van de minder formele en informele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever				
Aantal betrokken werknemers	5821		5831	
Aantal gevolgde opleidingsuren	5822		5832	
Nettokosten voor de onderneming	5823		5833	
Totaal van de initiële beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever				
Aantal betrokken werknemers	5841		5851	
Aantal gevolgde opleidingsuren	5842		5852	
Nettokosten voor de onderneming	5843		5853	